

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

AUDITO RŪMAI

Vadovaudamiesi SESV sutarties 287 straipsnio 1 ir 4 dalių, 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1081/2010, 129 ir 143 straipsniais, bei 2008 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 215/2008 dėl dešimtajam Europos plėtros fondui taikomo Finansinio reglamento 139 ir 156 straipsnių nuostatomis,

Europos Sąjungos Audito Rūmai 2012 m. rugsėjo 6 d. posėdyje priėmė**2011 finansinių metų****METINES ATASKAITAS.**

Ataskaitos kartu su institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas buvo perduotos už biudžeto įvykdymo patvirtinimą atsakingoms ir kitoms institucijoms.

Audito Rūmų nariai:

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA (pirmininkas), David BOSTOCK, Ioannis SARMAS, Igors LUDBORŽS, Jan KINŠT, Kersti KALJULAI, Karel PINXTEN, Ovidiu ISPIR, Nadejda SANDOLOVA, Michel CRETIN, Harald NOACK, Henri GRETHEN, Szabolcs FAZAKAS, Louis GALEA, Ladislav BALKO, Augustyn KUBIK, Milan Martin CVIKL, Rasa BUDBERGYTĖ, Lazaros S. LAZAROU, Gijs DE VRIES, Harald WÖGERBAUER, Hans Gustaf WESSBERG, Henrik OTBO, Pietro RUSSO, Ville ITÄLÄ, Kevin CARDIFF, Baudilio TOMÉ MUGURUZA.

METINĖ BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITA

(2012/C 344/01)

TURINYS

	Puslapis
Bendras įvadas	7
1 skyrius — Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija	9
2 skyrius — Pajamos	51
3 skyrius — Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama	71
4 skyrius — Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata	95
5 skyrius — Regioninė politika, energetika ir transportas	119
6 skyrius — Užimtumas ir socialiniai reikalai	151
7 skyrius — Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	167
8 skyrius — Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	185
9 skyrius — Administracinės ir kitos išlaidos	205
10 skyrius — Siekiant ES biudžeto rezultatų	223

BENDRASIS ĮVADAS

0.1. Europos Audito Rūmai yra Sutartimi įsteigta institucija, įgaliota atlikti Europos Sąjungos (ES) finansų auditą. Kaip ES išorės auditorius jie atlieka nepriklausomo Sąjungos piliečių finansinių interesų sergėjo vaidmenį ir padeda gerinti ES finansų valdymą. Daugiau informacijos apie Audito Rūmus galima rasti jų metinėje veiklos ataskaitoje, kuri kartu su specialiosiomis ataskaitomis dėl ES išlaidų programų ir pajamų bei nuomonėmis apie naujus teisės aktus ar jų pakeitimus, yra skelbiama Audito Rūmų interneto svetainėje: www.eca.europa.eu.

0.2. Ši ataskaita yra 35-oji Audito Rūmų parengta metinė ES biudžeto vykdymo ataskaita, apimanti 2011 finansinius metus. Atskira metinė ataskaita skirta Europos plėtros fondams.

0.3. Kiekvienais metais Taryba ir Europos Parlamentas priima sprendimą dėl ES bendrojo biudžeto. Audito Rūmų metinė ataskaita, taip pat jų specialiosiomis ataskaitomis, remiamasi atliekant biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, kai Europos Parlamentas sprendžia, ar Europos Komisija tinkamai vykdė savo pareigas įgyvendinant biudžetą. Audito Rūmai siunčia savo metinę ataskaitą nacionaliniams parlamentams ir tuo pat metu Europos Parlamentui ir Tarybai.

0.4. Svarbiausia Audito Rūmų metinės ataskaitos dalis yra patikinimo pareiškimas („DAS“) dėl Europos Sąjungos metinių finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo (ataskaitoje vadinamo „operacijų tvarkingumu“). Ataskaita pradedama pačiu patikinimo pareiškimu, tolesnė medžiaga iš esmės yra šį patikinimo pareiškimą pagrindžiančio audito darbo ataskaita.

0.5. Ataskaitos struktūra yra tokia:

— 1 skyriuje pateikiamas patikinimo pareiškimas ir Audito Rūmų atlikto finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo audito rezultatų santrauka, taip pat 2011 metų biudžeto valdymo apibendrinamoji ataskaita. Pirmojo skyriaus 1.3 priede pateikta informacija iš 2011 m. konsoliduotų finansinių ataskaitų. Didele dalimi šis priedas pakeičia ankstesnių metinių ataskaitų priedą „dėl finansinės informacijos apie bendrąjį biudžetą“. Išsamesnė 2011 m. finansinė informacija yra pateikta konsoliduotose finansinėse ataskaitose ir Europos Komisijos parengtoje finansinėje ataskaitoje, kurias galima rasti šiuo adresu:

www.ec.europa.eu/budget/biblio/documents/2011;

— 2–9 skyriuose išsamūs audito nustatyti faktai yra pateikti ES pajamų ir išlaidų „specialiuosiuose vertinimuose“. 2 skyriuje

nagrinėjama ES biudžeto pajamų dalis; 3–9 skyriuose apžvelgiamos septynios politikos sričių grupės, pagal kurias tvirtinamos ir registruojamos ES biudžeto išlaidos. Šios politikos sričių grupės iš esmės atitinka 2007–2013 metų finansinės programos išlaidų kategorijas, pagal kurias rengiami ES bendrieji daugiamėčiai išlaidų planai;

— 10 skyriuje nagrinėjamas trijų Komisijos generalinių direktorių metinėse veiklos ataskaitose pateiktas veiklos rezultatų vertinimas ir nustatomos svarbios bendros temos 2011 metais Audito Rūmų priimtose specialiosiose ataskaitose bei trumpai apžvelgiama Komisijos vertinimo ataskaita.

0.6. Specialiųjų įvertinimų struktūra buvo pakeista. Šių metų metinėje ataskaitoje vietoje vieno Žemės ūkio ir gamtinių išteklių skyriaus, kaip jis buvo pateikiamas ankstesnėse metinėse ataskaitose, teikiami du specialieji įvertinimai ir skyriai:

— žemės ūkis: rinka ir tiesioginė parama; ir

— kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata.

0.7. Be to, vietoje vieno Sanglaudos, energetikos ir transporto skyriaus teikiami du specialieji įvertinimai ir skyriai:

— regioninė politika, energetika ir transportas; ir

— užimtumas ir socialiniai reikalai.

0.8. Specialieji vertinimai iš esmės yra grindžiami: Audito Rūmų atlikto operacijų tvarkingumo testavimo rezultatais; svarbiausių atitinkamoms pajamoms ir išlaidoms taikomų priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumo vertinimu; taip pat Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumo peržiūra.

0.9. Kaip ir ankstesniais metais, metinėje ataskaitoje komentuojama Komisijos suvestinė ataskaita, kurioje Komisija prisiima politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą; žr. 1.24–1.30 dalis. Komisija nutarė į 2011 m. suvestinę ataskaitą įtraukti kritinius komentarus dėl Audito Rūmų šiuo metu taikomų audito metodų galimo poveikio klaidų lygio įverčiams ir dėl jų planuojamo tobulinimo 2012 ir tolesniais metais.

0.10. Audito Rūmai šiuos komentarus laiko netiksliais ir skubotais. Be to, Audito Rūmai atkreipia dėmesį į tai, kad tokie jų audito metodo ir metodikos patobulinimai atspindi pokyčius jų audito aplinkoje, įskaitant tai, kaip audituojamieji subjektai valdo išlaidas. Kaip jiems yra įprasta, Audito Rūmai išsamiai, skaidriai ir atėjus tinkamam laikui, paaiškins visus savo metodikos patobulimus ir jų pasekmes.

0.11. Šiame dokumente yra pateikti Komisijos ir atitinkamai kitų ES institucijų bei įstaigų atsakymai į Audito Rūmų pastabas. Aprašydami savo nustatytus faktus ir išvadas Audito Rūmai atsižvelgia į atitinkamus audituojamojo subjekto atsakymus. Tačiau Audito Rūmai, kaip išorės auditorius, privalo pateikti savo nustatytus faktus, pagal šiuos faktus parengti išvadas ir tokiu būdu pateikti nepriklausomą ir nešališką finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo įvertinimą.

1 SKYRIUS

Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija

TURINYS

Dalis

Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Audito Rūmų patikinimo pareiškimas – nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I–XI
Įvadas	1.1–1.5
2011 finansinių metų audito metu nustatyti faktai	1.6–1.30
Finansinių ataskaitų patikimumas	1.6–1.8
Operacijų tvarkingumas	1.9–1.15
Specialiųjų DAS įvertinimų santrauka	1.9–1.13
Palyginimas su ankstesnių metų rezultatais	1.14–1.15
Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas	1.16–1.30
Įvadas	1.16–1.18
Metinės veiklos ataskaitos ir generalinių direktorių pareiškimai	1.19–1.23
Komisijos apibendrinamoji ataskaita	1.24–1.30
Biudžeto valdymas	1.31–1.38
Biudžeto asignavimai išsipareigojimams ir mokėjimams	1.32–1.34
Mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis metų pabaigoje	1.35
Neįvykdyti biudžetiniai išsipareigojimai (RAL)	1.36–1.38

EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI TEIKIAMAS AUDITO RŪMŲ PATIKINIMO PAREIŠKIMAS – NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS ATASKAITA

I. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį Audito Rūmai auditavo:

- a) 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotas finansines ataskaitas, kurias sudaro konsoliduota finansinė atskaitomybė ⁽¹⁾ ir konsoliduotos biudžeto vykdymo ataskaitos ⁽²⁾;
- b) šiose finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą.

Vadovybės atsakomybė

II. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir Finansinį reglamentą, vadovybė yra atsakinga už Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą bei jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą:

- a) su Europos Sąjungos konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis susijusi vadovybės atsakomybė apima: tinkamos vidaus kontrolės nustatymą, vykdymą ir palaikymą, siekiant parengti ir teisingai pateikti finansinę atskaitomybę, kurioje nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių netikslumų; tinkamų apskaitos metodų pasirinkimą ir taikymą, remiantis Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintomis apskaitos taisyklėmis ⁽³⁾, ir pagrįstų apskaitinių įvertinimų atlikimą pagal atitinkamas aplinkybes. Pagal Finansinio reglamento 129 straipsnį Komisija patvirtina Europos Sąjungos konsoliduotas finansines ataskaitas po to, kai jas konsoliduoja Komisijos apskaitos pareigūnas, atsižvelgdamas į kitų institucijų ir įstaigų pateiktą informaciją, ir parengia su konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis pateikiamą raštą, nurodydamas, *inter alia*, kad jis turi pakankamą patikinimą, kad jos visais reikšmingais aspektais tikrai ir teisingai atspindi Europos Sąjungos finansinę būklę.
- b) būdas, kuriuo vadovybė vykdo su operacijų teisėtumo ir tvarkingumo užtikrinimu susijusius išipareigojimus, priklauso nuo Finansiniame reglamente nustatyto biudžeto vykdymo metodo. Vykdymo užduotys turi atitikti patikimo finansų valdymo principą, todėl reikalaujama, kad būtų nustatoma, vykdoma ir palaikoma rezultatyvi ir veiksminga vidaus kontrolė, apimanti pakankamą priežiūrą ir tinkamas priemones, siekiant išvengti pažeidimų ir sukčiavimo, bei prireikus teismines procedūras, susigrąžinant neteisingai išmokėtas ar panaudotas lėšas. Nepriklausomai nuo biudžeto vykdymo metodo, galutinė atsakomybė už Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai (SESV 317 straipsnis).

Auditoriaus atsakomybė

III. Audito Rūmai, remdamiesi savo audito rezultatais, privalo pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikinimo pareiškimą. Audito Rūmai savo auditą atliko vadovaudamiesi IFAC tarptautiniais audito standartais bei etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais. Pagal šiuos standartus reikalaujama, kad Audito Rūmai planuotų ir atliktų auditą tokiu būdu, kad būtų gautas pakankamas patikinimas dėl to, ar Europos Sąjungos konsoliduotose finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų netikslumų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos.

⁽¹⁾ Konsoliduotą finansinę atskaitomybę sudaro balansas, ekonominių rezultatų ataskaita, pinigų srautų lentelė, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kita aiškinamoji informacija (įskaitant segmentų informaciją).

⁽²⁾ Konsoliduotas biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro konsoliduotos biudžeto vykdymo ataskaitos, biudžeto principų santrauka ir kita aiškinamoji informacija.

⁽³⁾ Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintos apskaitos taisyklės yra pagrįstos Tarptautinės buhalterijų federacijos paskelbtais Tarptautiniais viešojo sektoriaus apskaitos standartais (TVSAS) arba, jei jų nėra, – Tarptautinės apskaitos standartų valdybos paskelbtais Tarptautiniais apskaitos standartais (TAS)/ Tarptautiniais finansinės atskaitomybės standartais (TFAS). Pagal Finansinį reglamentą 2011 finansinių metų konsoliduota finansinė atskaitomybė yra parengta pagal šias Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintas apskaitos taisykles (kaip tai yra daroma nuo 2005 finansinių metų), kuriose kaupiamosios apskaitos principai yra pritaikyti specifiniam Europos Sąjungos kontekstui, o konsoliduotos biudžeto vykdymo ataskaitos ir toliau iš esmės yra rengiamos remiantis grynųjų pinigų judėjimu.

IV. Atliekant auditą, taikomos procedūros, skirtos gauti audito įrodymus apie sumas ir kitą informaciją konsoliduotose finansinėse ataskaitose bei apie jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Procedūros pasirenkamos auditoriaus nuožiūra, taip pat remiantis dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių konsoliduotų finansinių ataskaitų reikšmingų netikslumų ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties Europos Sąjungos teisiniam pagrindui rizikos vertinimu. Kad nustatytų esamomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, auditorius, atlikdamas šiuos rizikos vertinimus, atsižvelgia į subjekto vidaus kontrolės priemones, susijusias su konsoliduotų finansinių ataskaitų rengimu ir sąžiningu jų pateikimu, taip pat į operacijų teisėtumui ir tvarkingumui užtikrinti įdiegtas priežiūros ir kontrolės sistemas. Atliekant auditą taip pat įvertinamas taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir atliktų apskaitinių vertinimų pagrįstumas. Taip pat įvertinamas bendras konsoliduotų finansinių ataskaitų ir metinių veiklos ataskaitų pateikimas.

V. Pajamų srityje Audito Rūmai pridėtinės vertės mokesčiu ir bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis pagrįstą nuosavų išteklių auditą pradeda nuo to momento, kai Komisija gauna valstybių narių parengtus makroekonominius suvestinius duomenis; po to jie įvertina Komisijos sistemas, skirtas apdoroti duomenis prieš juos įtraukiant į konsoliduotas finansines ataskaitas ir prieš gaunant valstybių narių įnašus. Audituodami tradicinius nuosavus išteklius Audito Rūmai nagrinėja muitinės institucijų finansines ataskaitas bei analizuoja maito mokesčių srautą prieš tai, kai sumos įtraukiamos į finansines ataskaitas ir jas gauna Komisija.

VI. Audito Rūmai mano, kad gauti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami jų patikinimo pareiškimui pagrįsti.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

VII. Audito Rūmų nuomone, Europos Sąjungos konsoliduotose finansinėse ataskaitose Sąjungos finansinė būklė 2011 m. gruodžio 31 d. ir su tą dieną pasibaigusiais finansiniais metais susijusių operacijų ir pinigų srautų rezultatai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalauja Finansinis reglamentas ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtos apskaitos taisyklės.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

VIII. Audito Rūmų nuomone, 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį finansinių metų metinę finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Įsipareigojimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų įsipareigojimų teisėtumo ir tvarkingumo

IX. Audito Rūmų nuomone, 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį finansinių metų metinę finansinėse ataskaitose atspindimi įsipareigojimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

Mokėjimai*Neigiamos nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas*

X. Audito Rūmai daro išvadą, kad tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos yra iš dalies veiksmingos užtikrinant finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumą ir tvarkingumą. Politikos grupės žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama; kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata; regioninė politika, energetika ir transportas; užimtumas ir socialiniai reikalai bei moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos yra reikšmingai paveiktos klaidų. Audito Rūmų įvertintas finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 3,9 %.

Neigiama nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

XI. Audito Rūmų nuomone, dėl klausimų, aptartų neigiamos nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrinde, reikšmingumo 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai yra reikšmingai paveikti klaidų.

2012 m. rugsėjo 6 d.

Pirmininkas

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Europos Audito Rūmai

12, rue Alcide De Gasperi, 1615 Luxembourg, LUXEMBOURG

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IVADAS

1.1. Šiame metinės ataskaitos skyriuje:

- pateikiama su Audito Rūmų patikinimo pareiškimu (DAS) ⁽⁴⁾ susijusi bendroji informacija ir apibendrinami bei analizuojami audito metu nustatyti faktai ir išvados, kuriais yra paremtas šis pareiškimas (žr. 1.2–1.30 dalis),
- nagrinėjami pagrindiniai 2011 m. biudžeto valdymo duomenys (žr. 1.31–1.38 dalis),
- paaiškinama, kaip Audito Rūmai atlieka savo DAS auditą (žr. **1.1 priedą**),
- pristatomi Komisijos vykdyti veiksmai, susiję su ankstesniais metais pateiktomis pastabomis dėl finansinių ataskaitų patikimumo. Jame taip pat yra pateiktas Komisijos atsakymas į Audito Rūmų ankstesnėse metinėse ataskaitose suformuluotas rekomendacijas, visų pirma susijusias su susigrąžinimais ir finansiniais pataisymais bei dažnesniu išankstinio finansavimo taikymu (žr. **1.2 priedą**).

1.2. Audito Rūmai teikia Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimą, susijusį su finansinių ataskaitų patikimumu ir jose atspindimų operacijų teisėtumu ir tvarkingumu. Audito Rūmai gali šį pareiškimą papildyti kiekvienos didelės ES veiklos srities specialiaisiais įvertinimais ⁽⁵⁾.

1.3. Darbo, tikrinant Europos Sąjungos finansinių ataskaitų patikimumą, tikslas – surinkti pakankamai tinkamų įrodymų, leidžiančių spręsti, kiek tinkamai buvo užregistruoti pajamos, išlaidos, turtas ir įsipareigojimai ir ar konsoliduotos finansinės ataskaitos teisingai atspindi finansinę būklę 2011 m. gruodžio 31 d. bei tą dieną pasibaigusį finansinių metų operacijų rezultatus ir pinigų srautus (žr. 1.6–1.8 dalis).

⁽⁴⁾ Iš prancūzų k. „Déclaration d'assurance“.

⁽⁵⁾ Žr. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 287 straipsnį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.4. Darbo, tikrinant 2011 metų finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumą, tikslas – surinkti pakankamai tinkamų įrodymų, leidžiančių padaryti išvadą, ar šios operacijos neprieštarauja galiojantiems teisės aktams arba sutarčių nuostatomis ir ar yra apskaičiuotos teisingai (1.9–1.15 dalyse pateikta rezultatų apžvalga, o išsamesnė informacija pateikta 2–9 skyriuose).

1.5. Su Komisijos vadovybės pareiškimu, t. y. generalinių direktorių pareiškimu ir Komisijos tarnybų metinių veiklos ataskaitų bei susijusių apibendrinamųjų ataskaitų, patikimumu susijusio darbo tikslas – įvertinti, kiek teisingai juose yra įvertinta finansinio valdymo kokybė (įskaitant likutinį klaidų lygį) ir kiek jie padeda Audito Rūmams teikti bendrą patikinimą (žr. 1.16–1.30 dalis ir susijusias pastabas, pateiktas 2–9 skyrių skirsnyje „Sistemų veiksmingumas“).

2011 FINANSINIŲ METŲ AUDITO METU NUSTATYTI FAKTAI

Finansinių ataskaitų patikimumas

1.6. Audito Rūmų pastabos yra skirtos 2011 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms, kurias pagal Finansinį reglamentą ⁽⁶⁾ parengė Komisijos apskaitos pareigūnas ir patvirtino Komisija ir kurias Audito Rūmai gavo 2012 m. liepos 31 d. Konsoliduotas finansines ataskaitas sudaro:

- a) konsoliduota finansinė atskaitomybė, kurią sudaro balansas (kuriame pateiktas turtas ir įsipareigojimai finansinių metų pabaigoje), ekonominių rezultatų ataskaita (kurioje pateiktos finansinių metų pajamos ir išlaidos), pinigų srautų lentelė (kurioje parodyta, kaip sąskaitų pokyčiai paveikia pinigus ir pinigų ekvivalentus) ir grynojo turto pokyčių ataskaita bei susiję aiškinamieji raštai;
- b) konsoliduotos biudžeto vykdymo ataskaitos, apimančios finansinių metų pajamas ir išlaidas, bei susiję aiškinamieji raštai.

⁽⁶⁾ Pagal 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, 2002 9 16, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 1081/2010 (OL L 311, 2010 11 26, p. 9), reikalaujama, kad galutinės konsoliduotos finansinės ataskaitos būtų išsiųstos iki ateinančių finansinių metų liepos 31 d. (žr. 129 straipsnį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.7. Komisijos apskaitos pareigūnas Audito Rūmams pateikė vadovybės pareiškimą, kuriame patvirtinama, kad konsoliduotos finansinės ataskaitos yra visais reikšmingais aspektais išsamios ir patikimos.

1.8. Audituodami 2011 m. konsoliduotas finansines ataskaitas Audito Rūmai reikšmingo neatitikimų lygio nenustatė (taip pat žr. **1.2 priedą**).

Operacijų tvarkingumas*Specialiųjų DAS įvertinimų santrauka*

1.9. 2 skyriuje Audito Rūmai pateikia specialiuosius įvertinimus, susijusius su pajamomis, o 3–9 skyriuose – su įvairių politikos grupių, atitinkančių biudžeto sudarymo pagal veiklos sritis (BSVS) politikos sritis, išlaidomis (žr. **1.1 lentelę**).

1.1 lentelė. 2011 m. mokėjimai pagal metinės ataskaitos skyrius

(milijonais eurų)

2011 m. biudžeto nomenklatūrą atitinkantys skirsniai (S), antraštinės dalys (T) ir skyriai (C) ⁽¹⁾ , suskirstyti pagal Audito Rūmų metinės ataskaitos skyrius	2011 m. atlikti mokėjimai ⁽²⁾	Visos sumos %
Metinės ataskaitos skyriai		
3 skyrius. Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama	43 809	33,9 %
Europos žemės ūkio garantijų fondas (T.05 C01-03, 06-08)	43 809	33,9 %
4 skyrius. Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata	13 876	10,7 %
Kaimo plėtra (T.05 C04-05)	12 399	9,6 %
Aplinka ir klimato politika (T.07)	240	0,2 %
Žuvininkystė ir jūrų reikalai (T.11)	731	0,6 %
Sveikata ir vartotojų apsauga (T.17)	506	0,4 %
5 skyrius. Regioninė politika, energetika ir transportas	34 842	26,9 %
Mobilumas ir transportas (T.06)	1 042	0,8 %
Regioninė politika (T.13)	32 911	25,4 %
Energetika (T.32)	889	0,7 %
6 skyrius. Užimtumas ir socialiniai reikalai	10 299	8,0 %
Užimtumas ir socialiniai reikalai (T.04)	10 299	8,0 %
7 skyrius. Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	6 201	4,8 %
Išorės santykiai (T.19)	3 156	2,4 %
Vystymasis ir santykiai su AKR valstybėmis (T.21)	1 175	0,9 %
Plėtra (T.22)	835	0,6 %
Humanitarinė pagalba (T.23)	1 035	0,8 %
8 skyrius. Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	10 591	8,2 %
Ekonomikos ir finansų reikalai (T.01)	319	0,2 %
Įmonės (T.02)	1 213	0,9 %
Konkurencija (T.03)	0	0,0 %
Moksliniai tyrimai (T.08)	4 283	3,3 %
Informacinė visuomenė ir žiniasklaida (T.09)	1 357	1,0 %
Tiesioginiai moksliniai tyrimai (T.10)	89	0,1 %
Vidaus rinka (T.12)	34	0,0 %
Švietimas ir kultūra (T.15)	2 283	1,8 %
Komunikacija (T.16)	134	0,1 %
Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė (T.18)	868	0,7 %
Prekyba (T.20)	11	0,0 %
9 skyrius. Administracinės ir kitos išlaidos	9 777	7,6 %
Parlamentas (S.I)	1 580	1,2 %
Taryba (S.II)	547	0,4 %
Komisija (S.III)	6 264	4,8 %
Teisingumo Teismas (S.IV)	334	0,3 %
Audito Rūmai (S.V)	137	0,1 %
Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (S.VI)	126	0,1 %
Regionų komitetas (S.VII)	91	0,1 %
Europos ombudsmenas (S.VIII)	9	0,0 %
Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (S.IX)	7	0,0 %
Europos išorės veiksmų tarnyba (S.X)	682	0,5 %
Iš viso:	129 395	100,0 %

(¹) Bendrojo biudžeto III skirsnio 14 ir 24–31 biudžeto antraštinės dalys, visų pirma susijusios su administracinėmis išlaidomis, yra skelbiamos 9 skyriaus Europos Komisijos skirsnyje.

(²) Administracinės išlaidos yra išskaičiuojamos iš politikos grupių ir parodomos atskiroje išlaidų kategorijoje; todėl yra skirtumų palyginti su 3–9 skyriuose pateikta informacija.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.10. Audito Rūmai daro išvadą, kad pajamų srityje (130 000 milijonų eurų)⁽⁷⁾ ir administracinių ir kitų išlaidų politikos grupės mokėjimuose (9 777 milijonai eurų) reikšmingo klaidų lygio nebuvo ir kad patikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo veiksmingos (žr. **1.2 lentelę** ir 2.35, 2.36 ir 9.30–9.32 dalis). Visų politikos grupių įsipareigojimuose reikšmingo klaidų lygio taip pat nebuvo.

1.11. Audito Rūmai taip pat daro išvadą, kad išorės santykių, pagalbos ir plėtros politikos grupėje (6 201 milijonas eurų) reikšmingo klaidų lygio nebuvo ir kad priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos. Tačiau tarpiniuose ir galutiniuose mokėjimuose buvo reikšmingas klaidų lygis (žr. **1.2 lentelę** ir 7.26 ir 7.27 dalis).

1.12. Audito Rūmai daro išvadą, kad reikšmingas klaidų lygis paveikė šias politikos grupes: žemės ūkis – rinkos ir tiesioginė parama (43 801 milijonas eurų kompensuotų išlaidų⁽⁸⁾), kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata (13 310 milijonų eurų kompensuotų išlaidų⁽⁸⁾); regioninė politika, energetika ir transportas (33 373 milijonai eurų kompensuotų išlaidų⁽⁸⁾); užimtumas ir socialiniai reikalai (10 171 milijonas eurų kompensuotų išlaidų⁽⁸⁾) ir moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos sritys (10 591 milijonas eurų kompensuotų išlaidų). Be to, Audito Rūmai daro išvadą, kad patikrintos šių politikos grupių priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos (žr. **1.2 lentelę** ir 3.42, 3.43, 4.51, 4.52, 5.70, 5.71, 6.27, 6.28, 8.37 ir 8.38 dalis).

1.13. Audito Rūmai daro išvadą, kad mokėjimų visumą paveikė reikšmingas klaidų lygis ir kad iš esmės patikrintos mokėjimų priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos (žr. **1.2 lentelę**).

1.11. Komisija savo kontrolės priemonės parengė taip, kad jos apimtų visą jos daugiamečių projektų įgyvendinimo ciklą. Ji mano, kad šios priežiūros ir kontrolės sistemos veiksmingos ir kasmet gerokai patobulinamos.

1.12 – 1.13 Dėl žemės ūkio: rinkų ir tiesioginės paramos politikos grupės Komisija mano, kad nors labiausiai tikėtinų klaidų, kurias 2011 finansiniais metais nustatė Audito Rūmai, šiek tiek daugiau negu ankstesniais metais, šis nedidelis padidėjimas vis dar atitinka įprastinio statistinio svyravimo iš vieno metų į kitus kriterijus ir nereiškia bendros valstybių narių valdymo ir kontrolės kokybės pablogėjimo. Komisija mano, kad Audito Rūmų bendras per pastaruosius metus nustatytų klaidų lygis patikimai rodo, kad labiausiai tikėtinas EŽŪGF klaidų lygis yra palyginti netoli 2 % reikšmingumo ribos. Kalbant apie kaimo plėtrą, pačios Komisijos neteisėtų išmokų lygio vertinimu, atliktu remiantis 2011 m. valstybių narių pateiktais kontrolės statistikos duomenimis, padėtis pablogėjo. Dėl to Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD generalinis direktorius 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje pateikė išlygą. Siekiant pakeisti padėtį nustatyta keletas taisomųjų veiksmų. Kalbant apie priežiūros ir kontrolės sistemas žemės ūkio srityje Komisija mano, kad IAKS, kuri sudarė 91 % visų EŽŪGF išlaidų, apskritai yra veiksminga kontrolės sistema klaidų ar netinkamų išlaidų rizikai sumažinti, ir primena, kad likusi rizika ES biudžetui tinkamai pašalinama atitiktis patvirtinimo procedūra. Žr. atsakymus į 3.10, 3.14–3.15, 3.42, 4.10, 4.43, 4.51 ir 4.52 dalių pastabas.

⁽⁷⁾ Dėl pajamų audito apimties žr. 2.9 ir 2.13 dalis.

⁽⁸⁾ Tarpiniai ir galutiniai mokėjimai remiantis galutinių gavėjų lygmeniu patirtų išlaidų deklaracijomis (žr. 3.9, 4.9, 5.27 ir 6.12 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Kaip parodyta 1.3 lentelėje, bendras labiausiai tikėtinas regioninės politikos, transporto, energetikos ir užimtumo bei socialinių reikalų politikos sričių klaidų lygis labai sumažėjo – nuo 7,7 % 2010 m. iki 5,1 %. Be to, trečius metus iš eilės nustatoma gerokai mažiau klaidų kiekvienoje iš buvusios sanglaudos, energetikos ir transporto politikos grupės dalių (6,0 % labiausiai tikėtinas klaidų lygis regioninės politikos, energetikos, transporto ir 2,2 % – užimtumo politikos atveju), nei Audito Rūmai nustatė 2006–2008 m. Šią teigiamą tendenciją lemia sustiprintos 2007–2013 m. programavimo laikotarpio kontrolės nuostatos ir griežta Komisijos politika dėl nutraukimo ir sustabdymo, kai nustatomi trūkumai, pagal jos 2008 m. veiksmų planą, bei teigiamas paprastinimo priemonių, numatytų dabartinio programavimo laikotarpio teisės aktuose, poveikis. Komisija toliau daugiausia dėmesio skirs rizikingiausiomis programoms ir (arba) valstybėms narėms.

Kalbant apie mokslinius tyrimus ir kitą vidaus politiką Komisija mano, kad valdymo požiūriu, t. y. siekiant užtikrinti, kad teisėtumo bei tvarkingumo tikslų būtų siekiama tinkamai atsižvelgiant į rizikos proporcingumo veiksnius ir kontrolės išlaidų efektyvumą, jos valdymo ir kontrolės sistemomis teikiamas pakankamas patikinimas, atsižvelgiant į įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų išlygas.

Galiausiai, atsižvelgdama į ES bendrajam biudžetui taikomo Finansinio reglamento nuostatas (reglamento 22a straipsnio 2 dalies f punktas, kuriame nustatomos išsamios Finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklės ir naujojo Finansinio reglamento 28 straipsnio 2b dalies g punktas) ir atsižvelgdama į siūlomą jos išteklių mažinimą ir dabartines valstybių narių priemones, prieš imdamasi atitinkamų veiksmų ir (arba) juos siūlydama Komisija apsvairstys su Audito Rūmų rekomendacijomis susijusias išlaidas ir jų naudą.

1.2 lentelė. 2011 m. su operacijų tvarkingu susijusių nustatytų faktų santrauka

Politikos grupė	Mokėjimai (milijonais eurų)	Tikrintų priežiūros kontrolės sistemų įvertinimas ⁽²⁾	Labiausiai tikėtinas klaidų lygis (MLE), %	Patikimumo intervalas, %		Klaidų dažnis ⁽³⁾ , (%)	Audito išvados
				Apatinė klaidų riba (LEL)	Viršutinė klaidų riba (UEL)		
Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama ⁽¹⁾	43 801 ⁽⁴⁾	Iš dalies veiksminga	2,9 ⁽⁹⁾	1,1	4,7	39	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata ⁽¹⁾	13 310 ⁽⁵⁾	Iš dalies veiksminga	7,7 ⁽¹⁰⁾	4,5	10,9	57	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Regioninė politika, energetika ir transportas ⁽¹⁾	33 373 ⁽⁶⁾	Iš dalies veiksminga	6,0	3,0	9,0	59	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Užimtumas ir socialiniai reikalai ⁽¹⁾	10 171 ⁽⁷⁾	Iš dalies veiksminga	2,2	0,9	3,4	40	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	6 201	Iš dalies veiksminga	1,1	0,0	2,4	33	Nėra reikšmingo klaidų lygio
Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	10 591	Iš dalies veiksminga	3,0	1,1	4,9	49	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Administracinės ir kitos išlaidos	9 777	Veiksminga	0,1	0,0	0,3	7	Nėra reikšmingo klaidų lygio
Audito metu tikrinta populiacija	127 224 ⁽⁸⁾	Iš dalies veiksminga	3,9 ⁽¹¹⁾	3,0	4,8	44	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Pajamos	130 000 ⁽¹²⁾	Veiksminga	0,8	0,0	2,4	2	Nėra reikšmingo klaidų lygio

⁽¹⁾ 2010 m. metinėje ataskaitoje politikos grupės Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama ir Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata bei politikos grupės Regioninė politika, energetika ir transportas ir Užimtumas ir socialiniai reikalai buvo vienoje politikos grupėje. 2011 m. suvestiniai rezultatai, remiantis ankstesne struktūra, pateikti **1.3 lentelėje**.

⁽²⁾ Sistemos yra klasifikuojamos kaip „iš dalies veiksmingos“, nustačius, kad kai kurios kontrolės priemonės veikia tinkamai, o kitos – ne. Taigi, kartu jos gali neužkirsti kelio klaidoms susijusiose operacijose iki priimtino lygio. Išsamesnė informacija yra pateikta 2–9 skyrių skirsnyje „Audito apimtis ir metodas“.

⁽³⁾ Klaidų dažnis atspindi imties dalį, kurią paveikė kiekybiškai įvertinamos ir neįvertinamos klaidos. Procentiniai dydžiai pateikti suapvalinti.

⁽⁴⁾ Kompensuotos išlaidos (žr. 3.9 dalį).

⁽⁵⁾ Kompensuotos išlaidos (žr. 4.9 dalį).

⁽⁶⁾ Kompensuotos išlaidos (žr. 5.27 dalį).

⁽⁷⁾ Kompensuotos išlaidos (žr. 6.12 dalį).

⁽⁸⁾ 2011 m. mokėjimų (129 395 milijonai eurų, žr. **1.1 lentelę**) ir visos operacijų tvarkingu kontekste tikrintos tiriamosios visumos sumos skirtumą sudaro politikos grupėms Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama (8 milijonai eurų), Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata (565 milijonai eurų), Regioninė politika, energetika ir transportas (1 469 milijonai eurų) ir Užimtumas ir socialiniai reikalai (128 milijonai eurų) sumokėti avansai (žr. 3.9, 4.9, 5.27 ir 6.12 dalis).

⁽⁹⁾ Kitaip nei ankstesniais metais, kompleksinio susiejimo išpareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,2 procentinio punkto viso labiausiai tikėtino klaidų lygio (žr. 3.9 dalies antrą įtrauką ir 3.13 dalį).

⁽¹⁰⁾ Kitaip nei ankstesniais metais, kompleksinio susiejimo išpareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,2 procentinio punkto viso labiausiai tikėtino klaidų lygio (žr. 4.9 dalies antrą įtrauką ir 4.16–4.18 dalis).

⁽¹¹⁾ Kitaip nei ankstesniais metais, BŽŪP išmokų gavėjų kompleksinio susiejimo išpareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,1 procentinio punkto Audito Rūmų apskaičiuoto labiausiai tikėtino klaidų lygio visuose mokėjimuose (taip pat žr. 9 ir 10 išnašas).

⁽¹²⁾ Audito metu Komisijos lygmeniu buvo nagrinėjama susigrąžinimo pavedimų imtis, apimanti visų rūšių pajamas (žr. 2.8, 2.9 ir 2.13 dalis).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Palyginimas su ankstesnių metų rezultatais

1.14. Audito Rūmų įvertintas 2011 m. mokėjimų labiausiai tikėtinas klaidų lygis buvo didesnis nei 2010 m. šiose srityse:

- žemės ūkis – rinkos ir tiesioginė parama; kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata (palyginti su buvusia žemės ūkio ir gamtinių išteklių politikos grupe),

- moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos sritys.

1.14.

- Dėl žemės ūkio: rinkų ir tiesioginės paramos srities Komisija mano, kad labiausiai tikėtinų klaidų, kurias 2011 finansiniais metais nustatė Audito Rūmai, šiek tiek daugiau negu ankstesniais metais, tačiau šis nedidelis padidėjimas vis dar atitinka įprastinio statistinio svyravimo iš vieno metų į kitus kriterijus ir nereiškia bendros valstybių narių valdymo ir kontrolės kokybės pablogėjimo.

Kalbant apie kaimo plėtrą, Komisija sutinka, kad padėtis pablogėjo, tačiau ne tiek, kiek nurodyta Audito Rūmų ataskaitoje.

Komisija atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų išvada pateikta apie visą politikos grupę, ne apie pogrupius.

Komisija mano, kad valdymo požiūriu, t. y. siekiant užtikrinti, kad teisėtumo bei tvarkingumo tikslų būtų siekiama tinkamai atsižvelgiant į rizikos proporcingumo veiksnius ir kontrolės išlaidų efektyvumą, jos valdymo ir kontrolės sistemomis, taikomomis mokslinių tyrimų ir kitoms vidaus politikos sritims, teikiamas pakankamas patikrinimas, atsižvelgiant į įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų išlygas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Regioninės politikos, energetikos ir transporto; užimtumo ir socialinių reikalų politikos grupėse (palyginti su buvusią sanglaudos, energetikos ir transporto politikos grupę) Audito Rūmų įvertintas labiausiai tikėtinas klaidų lygis sumažėjo.

Kitose politikos grupėse (išorės santykiai, pagalba ir plėtra; administracinės ir kitos išlaidos) Audito Rūmų įvertintas labiausiai tikėtinas klaidų lygis išliko stabilus (žr. **1.3 lentelę**).

1.15. Dėl to Audito Rūmų įvertintas labiausiai tikėtinas klaidų lygis mokėjimuose išliko nepasikeitęs palyginti su 2010 m. (3,9 % 2011 m. ir 3,7 % 2010 m., taip pat žr. **1.3 lentelę** ir **1.1 diagramą**) ⁽⁹⁾. Audito Rūmai nustatė, kad apie du penktadalius testuotų operacijų paveikė klaidos (2010 m. – apie trečdalį operacijų). Audito Rūmų nustatytas klaidų dažnis padidėjo visose politikos grupėse, išskyrus ankstesnę sanglaudos, energetikos ir transporto politikos grupę ir administracinių ir kitų išlaidų grupę, kurioje jis išliko stabilus (žr. **1.3 lentelę**).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija atkreipia dėmesį, kad trečius metus iš eilės nustatoma gerokai mažiau klaidų, nei Audito Rūmai nustatė 2006–2008 m. Šią teigiamą tendenciją lemia sustiprintos 2007–2013 m. programavimo laikotarpio kontrolės nuostatos ir griežta politika dėl nutraukimo ir sustabdymo, kai nustatomi trūkumai, pagal jos 2008 m. veiksmų planą. Kaip parodyta 1.3 lentelėje, bendras labiausiai tikėtinas regioninės politikos, transporto, energetikos ir užimtumo bei socialinių reikalų sričių klaidų lygis labai sumažėjo – nuo 7,7 % 2010 m. iki 5,1 %.

1.15. Atsižvelgdama į naują su kompleksine paramos susiejimo atitiktimi susijusių klaidų vertinimą žemės ūkio srityje Komisija atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų apskaičiuotas labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra labai artimas 2010 m. lygiui, nepaisant keleto nepalankių techninių ir struktūrinių veiksnių (prasideda kritinis ES daugiamečių programų įgyvendinimo etapas, kuriuo vykdomi sudėtingi mokėjimai ir tai neišvengiamai lemia daugiau klaidų).

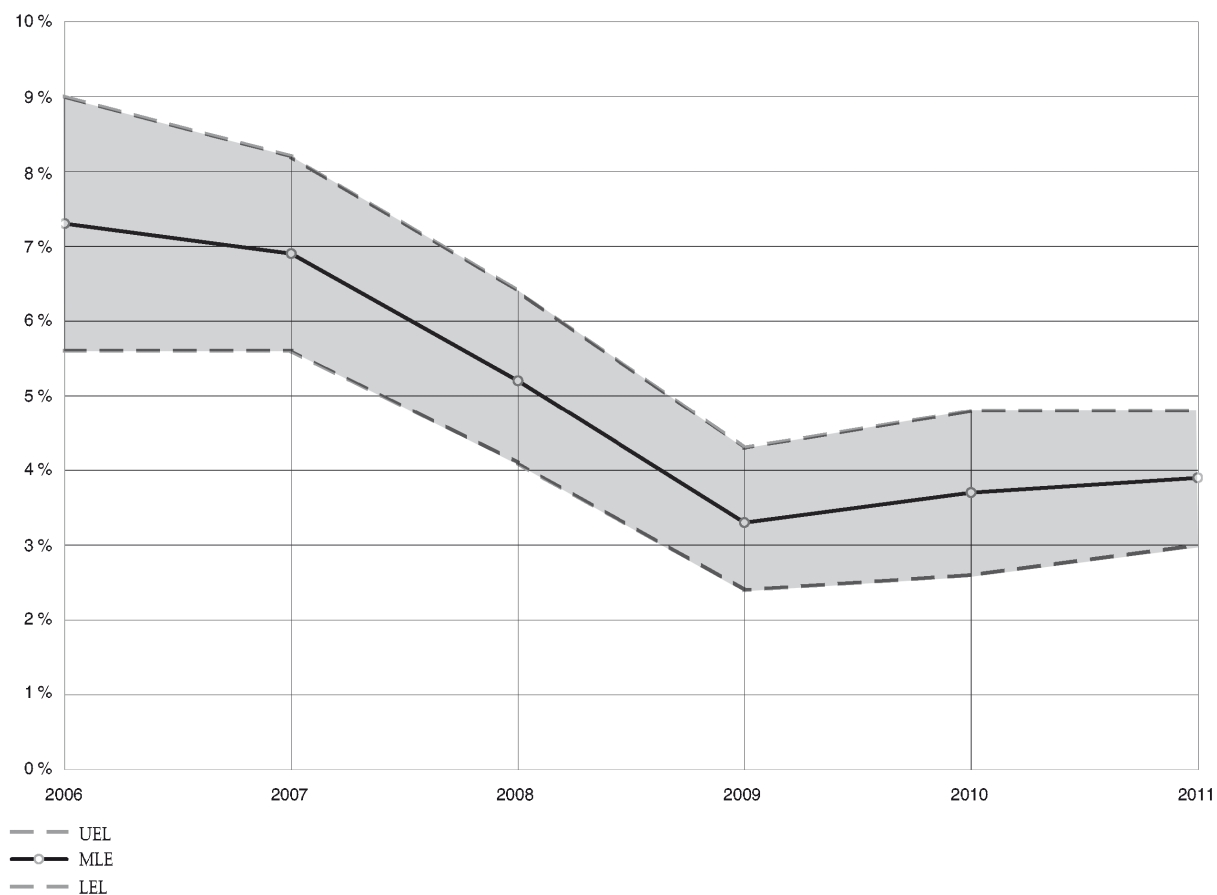
⁽⁹⁾ Kitaip nei ankstesniais metais, BŽŪP išmokų gavėjų kompleksinio susiejimo įsipareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,1 procentinio punkto Audito Rūmų apskaičiuoto labiausiai tikėtino klaidų lygio visuose mokėjimuose (žr. 3.9 dalies antrą įtrauką, 3.13 dalį, 4.9 dalies antrą įtrauką ir 4.16–4.18 dalis).

1.3 lentelė. 2010 ir 2011 m. audito rezultatų palyginimas

Politikos grupė	Labiausiai tikėtinas klaidų lygis (MLE), %			Patikimumo intervalas, %						Klaidų dažnis, %			Audito išvados	
				Apatinė klaidų riba (LEL)			Viršutinė klaidų riba (UEL)							
	2010	2011		2010	2011		2010	2011		2010	2011		2010	2011
Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama	2,3	4,0 ⁽¹⁾	2,9	0,8	2,5	1,1	3,8	5,6	4,7	37	48	39	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata			7,7			4,5			10,9			57		Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Regioninė politika, energetika ir transportas	7,7	5,1	6,0	4,7	3,2	3,0	10,7	7,1	9,0	49	50	59	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Užimtumas ir socialiniai reikalai			2,2			0,9			3,4			40		Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	1,7	1,1		0,1	0,0		3,3	2,4		23	33		Nėra reikšmingo klaidų lygio	Nėra reikšmingo klaidų lygio
Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	1,4	3,0		0,6	1,1		2,1	4,9		39	49		Nėra reikšmingo klaidų lygio	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Administracinės ir kitos išlaidos	0,4	0,1		0,0	0,0		1,1	0,3		7	7		Nėra reikšmingo klaidų lygio	Nėra reikšmingo klaidų lygio
Audito metu tikrinta populiacija	3,7	3,9 ⁽²⁾		2,6	3,0		4,8	4,8		36	44		Paveikė reikšmingas klaidų lygis	Paveikė reikšmingas klaidų lygis
Pajamos	0,0	0,8		n.d.	0,0		n.d.	2,4		n.d.	2		Nėra reikšmingo klaidų lygio	Nėra reikšmingo klaidų lygio

⁽¹⁾ Kitaip nei ankstesniais metais, kompleksinio susiejimo įsipareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą (žr. 3.9, 3.13, 4.9 ir 4.16–4.18 dalis). Nustatytos klaidos sudaro apie 0,2 procentinio punkto viso labiausiai tikėtino klaidų lygio.

⁽²⁾ Kitaip nei ankstesniais metais, BŽŪP išmokų gavėjų kompleksinio susiejimo įsipareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,1 procentinio punkto viso Audito Rūmų įvertinto labiausiai tikėtino klaidų lygio mokėjimuose (taip pat žr. 1 išnašą).

1.1 diagrama. Audito Rūmų įvertintas labiausiai tikėtinas klaidų lygis (2006–2011 m.) ⁽¹⁾

(1) Kitaip nei ankstesniais metais, BŽŪP išmokų gavėjų kompleksinio susiejimo įsipareigojimų nesilaikymas buvo įtrauktas į 2011 m. labiausiai tikėtino klaidų lygio apskaičiavimą. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,1 procentinio punkto viso Audito Rūmų įvertinto labiausiai tikėtino klaidų lygio mokėjimuose.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas*Išvadas*

1.16. Pagal SESV 317 straipsnį Komisijai tenka galutinė atsakomybė už ES biudžeto įgyvendinimą. Už Komisijos taikomos dabartinės ES lėšų valdymo sistemos pagrindą (kuris buvo iš esmės pertvarkytas remiantis 2000 m. balandžio mėn.⁽¹⁰⁾ pradėta reforma, atsižvelgiant į Europos Parlamento priimtą rezoliuciją⁽¹¹⁾) yra atsakingi generaliniai direktoriai. Jie privalo įdiegti veiksmingas priežiūros ir kontrolės sistemas, kurios atitinka iš anksto apibrėžtus standartus⁽¹²⁾.

1.17. Komisijos generaliniai direktoriai apie savo pareigų vykdymą kasmet praneša veiklos ataskaitose⁽¹³⁾. Jos yra teikiamos kartu su pareiškimais, kuriuose, be kita ko, nurodoma, kokių mastu ištekliai buvo naudojami pagal numatytą paskirtį ir kaip kontrolės procedūros užtikrino operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Kai generaliniai direktoriai nustato su šiais aspektais susijusių reikšmingų trūkumų, savo pareiškimuose jie gali pateikti išlygų.

1.18. Komisija prisiima politinę atsakomybę už jos generalinių direktorių valdymą teikdama apibendrinamąją ataskaitą. Ši ataskaita pagrįsta generalinių direktorių metinėse veiklos ataskaitose pateiktais pareiškimais bei kitais šaltiniais, kaip antai bendrąja vidaus auditoriaus nuomone. Ataskaitoje taip pat aprašytos priemonės, kurių ėmėsi Komisija šalindama valdymo ir kontrolės trūkumus.

⁽¹⁰⁾ Baltoji knyga „Komisijos reforma“, COM(2000) 200 galutinis, 2000 4 5.

⁽¹¹⁾ 2000 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl veiksmų, kurių turi būti imtasi, atsižvelgiant į antrąją Nepriklausomų ekspertų komiteto ataskaitą dėl Komisijos reformos (OL C 304, 2000 10 24, p. 135).

⁽¹²⁾ Komisijos vidaus kontrolės standartai yra iš esmės parengti vadovaujantis COSO principais. COSO yra savanoriška privačiojo sektoriaus organizacija, kurios tikslas gerinti finansų valdymo ir ataskaitų teikimo kokybę diegiant verslo etiką, veiksmingas vidaus kontrolės priemonės ir korporatyvinį valdymą.

⁽¹³⁾ Sąvoka „generalinis direktorius“ apima atsakingus asmenis plačiąja prasme. Iš tikrųjų 48 pareiškimus pasirašė 1 generalinis sekretorius, 36 generaliniai direktoriai, 7 direktoriai ir 4 tarnybos vadovai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Metinės veiklos ataskaitos ir generalinių direktorių pareiškimai ⁽¹⁴⁾

Padidėjo mokėjimų, dėl kurių pateikta išlyga, suma

1.19. Nors visi generaliniai direktoriai patvirtino, kad įdiegtos kontrolės procedūros teikia pakankamą patikinimą dėl operacijų tvarkingumo, 2011 m. vieną ar daugiau išlygų pateikusių generalinių direktoratų ar tarnybų skaičius padidėjo iki 16 (2010 m. – 13). 2011 m. bendras išlygų skaičius padidėjo iki 27 (2010 m. – 17). Didžioji jų dalis, kaip ir ankstesniais metais, yra susijusi su operacijų tvarkingumo trūkumais. Apskaičiuotas bendras išlygų finansinis poveikis padidėjo iki 1 959 milijonų eurų arba 1,5 % 2011 m. atliktų mokėjimų (2010 m. – 423 milijonai eurų arba 0,3 %) (žr. **1.4 lentelę** ir 2–9 skyrius).

⁽¹⁴⁾ Metinių veiklos ataskaitų veiksmingumo aspektai yra nagrinėjami 10 skyriuje.

1.4 lentelė. 2011 m. Komisijos generalinių direktoratų pateiktos išlygos

(milijonais eurų)

GD/Tarnybos ⁽¹⁾	Išlygos	Visi mokėjimai atitinkamoms BSVS veiklos sritims ⁽²⁾	Išlygų finansinis poveikis ⁽³⁾
AGRI	1 – Rimti IAKS trūkumai Bulgarijoje ir Rumunijoje		Reputacijos rizika
	2 – Kaimo plėtros išlaidos	12 292,02	278,00
	3 – Sertifikuotų organinių produktų priežiūros ir kontrolės trūkumai		Reputacijos rizika
BUDG	1 – Abejojama Belgijos sąskaitų patvirtinimo ir apskaitos procedūrų ir sistemos patikimumu bei į ES biudžetą pervestų TNI sumų teisingumu		Neįvertinta
CLIMA	1 – Rimta saugumo spraga ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos nacionaliniuose registruose, nustatyta po keliose valstybėse narėse 2010 ir 2011 m. įvykdytų kibernetinių antpuolių		Reputacijos rizika
COMM	1 – Potencialus galiojančių teisės aktų intelektualinės nuosavybės teisių srityje pažeidimas		Neįvertinta
EACEA	Materiali 2011 m. vertės pokyčio rizika, kuri iškilo dėl klaidų lygių dotacijų mokėjimuose, susijusių su 2011 m. mokymosi visą gyvenimą programos biudžetu (2007–2013 m.)	1 189,68	4,26
EMPL	1 – Valdymo ir kontrolės sistemų (2007–2013 m. laikotarpiu) trūkumai konkrečiose Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Ispanijos, Italijos, Latvijos, Lietuvos, Rumunijos, Slovakijos ir Jungtinės Karalystės ESF veiksmų programose ir buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos PNPP IV komponento programoje	9 557,19	58,70
	2 – Valdymo ir kontrolės sistemų (2000–2006 m. laikotarpiu) trūkumai konkrečiose Vokietijos, Prancūzijos, Italijos ir Ispanijos ESF veiksmų programose, kurioms nacionalinės institucijos netaikė pakankamų kontrolės ir taisomųjų priemonių	437,04	0,00
ENER	1 – Likutinis klaidų, susijusių su pagal 6BP sutartis patirtų išlaidų deklaracijų tikslumu, lygis	25,79	1,15
	2 – Likutinis klaidų, susijusių su pagal 7BP sutartis patirtų išlaidų deklaracijų tikslumu, lygis	133,43	5,26
ENTR	1 – Išlaidų deklaracijų pagal 6BP tikslumas	4,17	0,16
	2 – Išlaidų deklaracijų pagal 7BP tikslumas	419,65	0,93
	3 – Europos kosmoso agentūros finansinių ataskaitų dėl GMES kosmoso komponento bendro įgyvendinimo ir programų EGNOS ir „Galileo“ įgyvendinimo patikimumas		Neįvertinta
HOME	1 – Likutinis klaidų lygis audito metu netikrintų dotacijų, susijusių su biudžeto sudarymo pagal veiklos sritį (BSVS) saugumo ir laisvių apsaugos veiklos sritimi, populiacijoje	132,90	3,09
	2 – Išlieka projekto SIS II vėlavimo rizika		Reputacijos rizika
INFSO	1 – Išlaidų deklaracijų pagal 7BP susitarimus dėl dotacijų tikslumas	1 217,06	22,60
MARE	1 – ŽOPF veiksmų programų Vokietijoje valdymo ir kontrolės sistemos (1 tikslas)		Reputacijos rizika
	2a – EŽF programų Čekijoje, Ispanijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Rumunijoje, Slovakijoje, Suomijoje ir Švedijoje valdymo ir kontrolės sistemos	444,42	9,11
	2b – Su investicijomis laivuose susijusių išlaidų tinkamumas		10,71
MOVE	1 – Išlaidų deklaracijų pagal 6BP sutartis tikslumas	19,29	0,86
	2 – Išlaidų deklaracijų pagal 7BP sutartis tikslumas	39,68	1,23
REA	Išlaidų deklaracijų, kurios daro poveikį ES dotacijų, skirtų pagal 7BP specialiosios programos „Bendradarbiavimas“ kosmoso ir saugumo temas vykdomų mokslinių tyrimų finansavimui, tikslumas	423,82	3,63
REGIO	1 – ERPF/Sanglaudos fondo/PNPP valdymo ir kontrolės sistemos (2007–2013 m. laikotarpiu) Bulgarijoje, Čekijoje, Vokietijoje, Estijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje, Jungtinėje Karalystėje ir teritorinio bendradarbiavimo programose	30 044,46	1 427,00
	2 – ERPF/Sanglaudos fondo/PNPP valdymo ir kontrolės sistemos (2000–2006 m. laikotarpiu) Vokietijoje, Airijoje, Ispanijoje, Italijoje, Vengrijoje ir tarpvalstybinėse programose		Reputacijos rizika
RTD	1 – Su 6BP dotacijomis susijusių išlaidų deklaracijų tikslumas	517,11	20,56
	2 – Su 7BP dotacijomis susijusių išlaidų deklaracijų tikslumas	3 765,16	100,80
SANCO	1 – Valstybių narių išlaidų deklaracijų pagal gyvūnų ligų likvidavimo ir stebėjimo programas maisto ir pašarų politikos srityje tikslumas	256,23	10,70
Iš viso		60 919,09	1 958,74

⁽¹⁾ Išsamus Komisijos generalinių direktoratų / tarnybų sąrašas pateiktas <http://publications.europa.eu/code/en/en-390600.htm>.⁽²⁾ Šaltinis: 2011 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.⁽³⁾ Šaltinis: 2011 m. metinės veiklos ataskaitos. REGIO ir REA nurodė minimalias ir maksimalias sumas. Buvo atsižvelgta tik į maksimalias sumas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.20. Išlygų skaičiaus didėjimas, susiję generaliniai direktoratai ir įvertintas finansinis poveikis atspindi kai kuriuose srityse, kaip antai kaimo plėtra, sanglauda arba Septintoji bendroji programa (7BP), generalinių direktorių pripažįstamą didelę klaidų riziką. Tai taip pat paremia 2011 m. Audito Rūmų audito rezultatus (žr. 1.10–1.15 dalis).

Komisijos įvertinti „likutiniai klaidų lygiai“

1.21. Kiekvienas generalinis direktoratas privalo įvertinti, koku mastu operacijas veikia klaidos po to, kai yra panaudojamos priežiūros ir kontrolės sistemos. Tą galima padaryti apskaičiuojant „likutinių klaidų lygį“ (LKL). LKL yra paprasčiausiai klaidų lygis, kuris yra apskaičiuojamas iš reprezentatyvia operacijų imtimi pagrįsto tikrinimo rezultato atimant pataisymus, atliktus taikant priežiūros ir kontrolės sistemas. Jei LKL viršija 2 %, generalinis direktorius pareiškime, kuris įtraukiamas į metinę veiklos ataskaitą, privalo pateikti išlygą.

1.22. Komisija pirmą kartą generaliniams direktoratomis pateikė gaires, kaip apskaičiuoti LKL, 2011 m. metinės veiklos ataskaitų rengimo nurodymuose. Tai leido patobulinti kai kuriuos pareiškimus, visų pirma su sanglauda susijusių generalinių direktoratų (žr. 5.66 ir 6.25 dalis) ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų bei Informacinės visuomenės ir žiniasklaidos generalinių direktoratų (žr. 8.35 ir 8.36 dalis) atvejais. Tačiau Audito Rūmai nustatė šių nurodymų ir jų įgyvendinimo trūkumų. Kai kurie generaliniai direktoratai pateikė neaiškią informaciją ir (arba) apskaičiavo per mažus LKL, tačiau tai tas pats, kas nepateikti išlygų arba neįvertinti jų rimtumo ⁽¹⁵⁾. Pavyzdžiui,

- gairėse nebuvo tinkamai paaiškinta, kas turi būti daroma, kai nėra įmanoma apskaičiuoti patikimo LKL,
- į apskaičiavimą buvo įtrauktos sumos, kurios dėl ilgų vėlavimų nebuvo gautos arba kitais būdais susigrąžintos,

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.20. Įvairių šio padidėjimo priežasčių analizę Komisija pateikė 2011 m. apibendrinamojoje ataskaitoje. Jos išdėstytos 1.27 dalyje. Regioninės politikos atveju išlygų skaičiaus padidėjimą daugiausia lėmė tai, kad taikyta griežtesnė metodika, ypač susijusi su bendros likutinės rizikos vertinimu, siekiant atsižvelgti į Audito Rūmų anksčiau metinėse ataskaitose pateiktas pastabas. Pirmaisiais metais programoms taikoma išlyga, kai bendra likutinė rizika viršija 2 %.

1.21. Paprastai pakankamų audito išteklių reprezentatyvia operacijų imtimi pagrįstam tikrinimui atlikti turi tik tie generaliniai direktoratai ir tarnybos, kuriuose išlaidos yra didžiausios (žemės ūkio, struktūrinių fondų, išorės pagalbos ir mokslinių tyrimų). MVA rengimui taikomuose nurodymuose pateiktos išsamios gairės, kaip užtikrinti patikimumą, kai turimi kontrolės rodikliai operacijų atžvilgiu nėra statistiškai reprezentatyvūs. Sanglaudos politikai taikomose taisyklėse nustatyta, kad valstybės narės kiekvienais metais turi atlikti programų arba programų grupių reprezentatyviosios operacijų imties auditą. Komisijos tarnybos tada peržiūri ir patvirtina susijusių klaidų lygį ir juo remiasi patikrinimo procese.

1.22. Komisija palankiai vertina tai, kad pripažinta, jog pagerėjo jos gairės, atsižvelgiant į Audito Rūmų rekomendacijas 2010 m. metinėje ataskaitoje.

Ji mano, kad Audito Rūmų minėti generaliniai direktoratai laikėsi nurodymų ir pateikė reikiamas išlygas.

- MVA nurodymuose pateikiamos specialios nuoseklios gairės, kaip elgtis, kai šios informacijos nėra.
- Pagal Komisijos nurodymus apskaičiuojant likutinių klaidų lygį atsižvelgta tik į tuos finansinius pataisymus, dėl kurių oficialiai sutarė nacionalinės valdžios institucijos ir kuriuos tvirtinančioji institucija užregistravo buhalterinėse knygose. Jeigu šie reikavimai tenkinami, Komisija užtikrina, kad visi sutarti finansiniai pataisymai būtų atskaityti iš kito atitinkamos valdžios institucijos pateikto mokėjimo prašymo.

⁽¹⁵⁾ Žr. 3.40 ir 3.41, 4.48–4.50, 5.67–5.69, 6.24–6.26 ir 7.25 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— į LKL apskaičiavimą buvo įtraukti skirtingų rūšių taisomieji veiksmai (finansiniai pataisymai ir (arba) panaikinimai bei susigrąžinimai), nepaisant jų esminių skirtumų⁽¹⁶⁾. Be to, nurodymuose taip pat buvo numatyta įtraukti sustabdymus.

1.23. Audito Rūmai daro išvadą, kad LKL dar nėra patikimas rodiklis, rodantis, koku mastu operacijos yra paveiktos klaidų.

Komisijos apibendrinamoji ataskaita

1.24. Apibendrinamosios ataskaitos įvade⁽¹⁷⁾ Komisija prisiima visą politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą, visų pirma remdamasi generalinių direktorių ir tarnybų vadovų metinėse veiklos ataskaitose (MVA) pateiktais patikinimais ir išlygomis.

1.25. Pagrindiniai apibendrinamosios ataskaitos šaltiniai yra metinės veiklos ataskaitos. Komisija pažymi, kad visose jose pateiktas pakankamas patikinimas dėl atspindimų operacijų tvarkingumo. Audito Rūmai nustatė, kad kai kurios metinės veiklos ataskaitos buvo patobulintos pripažįstant didelį klaidų lygį ir pateikiant operacijų tvarkingumo įvertinimui skirtus kiekybinius rodiklius (žr. 1.20 ir 1.22 dalis). Tačiau Audito Rūmai pabrėžia, kad nustatyti trūkumai lieka nepašalinti (žr. 1.22 dalį ir **1.2 priedo** 2 dalį).

1.26. Apibendrinamoji ataskaita taip pat paremta kita bendraja nuomone, kurią pateikė Komisijos vidaus auditorius. Bendroji nuomonė yra pagrįsta 2009–2011 m. VAT ir vidaus audito skyrių atliktu darbu bei 2011 m. metinėse veiklos ataskaitose paskelbtais vyresniosios vadovybės patikinimais. Palyginti su praėjusiais metais bendroji nuomonė buvo patobulinta, nes joje pateikiama išsamesnė informacija apie iškeltus klausimus. Nuomonė išlieka teigiama ir dažniausiai yra grindžiama tomis pačiomis išlygomis, kurios yra pateikiamos MVA. Audito Rūmai mano, kad susiję generaliniai direktoratai turėtų tinkamai pašalinti trūkumus, kuriuos vidaus auditorius pripažino reikalaujančiais dėmesio, kaip antai išorės pagalbos srities trūkumus⁽¹⁸⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— Komisija sutinka, kad mokėjimo sustabdymai neturėtų būti įtraukti į likutinių klaidų lygio apskaičiavimą ir taip nesieltgė nė vienas generalinis direktoratas.

1.23. Komisija pripažįsta, jog pageidautina, kad LKL rodiklis būtų naudojamas plačiau ir nuosekliau. Tačiau ji primena, kad nenumatyta, jog jis turi būti naudojamas vienas atskirai arba visuotinai. Dauguma GD ir tarnybų, vertindami riziką, toliau naudos kitus rodiklius. Ypač vidutinio dydžio generalinių direktoratų atveju kontrolės ir sąnaudų efektyvumo santykis yra nepalankus.

1.25. Žr. Komisijos atsakymą į 1.22 dalies ir į 1.2 priedo 2 dalies pastabas.

1.26. Palaikydamas dialogą vidaus auditorius visu laikotarpiu nuo jo vykdomo audito pabaigos iki patikinimo pareiškimų pasirašymo užtikrina jo bendroje nuomone pateiktų išlygų ir generalinių direktorių bei tarnybų vadovų išlygų darną. Nuomonė paremta per trejus metus atliktu visų svarbiausių sričių auditu.

Su rizika, į kurią vidaus auditorius atkreipia įgaliojimų leidimus suteikiančių pareigūnų dėmesį, susijusius klausimus deramai sprendžia atitinkami generaliniai direktoriai, parengdami ir įgyvendindami veiksmų planus, kurių įgyvendinimą kruopščiai stebi generaliniai direktoriai ir Komisijos audito pažangos komitetas.

⁽¹⁶⁾ Žr. 2009 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.32–1.50 dalis.

⁽¹⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Audito Rūmams „Komisijos 2011 m. rezultatų valdymo srityje apibendrinimas“, COM(2012) 281 final, 2012 6 6.

⁽¹⁸⁾ Išorės pagalbos generaliniuose direktoratuose nėra pateikta informacija apie bendrą finansų valdymo kokybę, bet dėl to nėra pateikta išlyga (žr. 7.25 dalį ir 2011 m. EPF metinės ataskaitos 52 ir 53 dalis).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.27. Komisija pripažįsta didelę klaidų riziką, padidindama mokėjimų, kuriems taikoma išlyga, sumą (žr. 1.20 dalį). Ji pažymi, kad šis poveikis gali būti aiškinamas keletu veiksnių, kaip antai:

- pasiektas intensyviausias daugumos 2007–2013 m. programų daugiamečio įgyvendinimo ciklo etapas,
- daugelyje išlaidų sričių dabar galima naudotis patikimesniais finansų valdymo kokybės rodikliais,
- naujos šiems rodikliams nustatytos gairės leido užkirsti kelią situacijai, kai išankstinis finansavimas sumažindavo vidutinį klaidų lygį, apskaičiuotą remiantis tarpiniais ir galutiniais mokėjimais.

1.28. Šiuo atžvilgiu Komisija taip pat pripažįsta, kad siekiant pateikti skaidrią informaciją apie finansų valdymo kokybę reikia atlikti tolesnius patobulinimus, ir siūlo veiksmus šiems klausimams spręsti, kaip antai:

- atitinkamose MVA skelbti apie veiklos, susijusios su finansiniais instrumentais, įgyvendinimą, rezultatus ir auditus,
- atitinkamose MVA pateikti rodiklius, kurie yra svarbūs daugiamečių kontrolės strategijų atžvilgiu, kaip yra daroma sanglaudos srityje, ir toliau derinti už sanglaudos fondus atsakingų generalinių direktoratų ir kitų generalinių direktoratų, kurie yra atsakingi už pagal pasidalijamąjį valdymą naudojamas lėšas, reikšmingumo kriterijus metinėse veiklos ataskaitose,

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.27. Žr. Komisijos atsakymą į 1.20 dalies pastabas.

1.28.

- 2011 m. liepos mėn. Komisijos iniciuotu Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 2011 m. gruodžio 13 d. pakeitimu nustatytas oficialus reikalavimas vadovaujančioms institucijoms metinėse ir galutinėse veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitose atsiskaityti finansinių priemonių vykdymo klausimu. Komisija MVA pateiks pažangos, padarytos finansinių priemonių finansavimo ir įgyvendinimo srityje, duomenų santrauką. Komisija suvestinę ataskaitą pateiks iki 2012 m. spalio 1 d.

Be to, atsižvelgiant į 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmų pateiktas pastabas dėl finansinių priemonių veiklos, Komisija 2011 m. vykdė specialų šios srities auditą ir pranešė rezultatus Regioninės ir miestų politikos GD (p. 73) ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (p. 45–46) metinėse veiklos ataskaitose. Komisija ketina 2012 ir paskesniais metais tęsti šios srities audito darbą.

- MVA rodikliai, tokie kaip su daugiametėmis strategijomis susijusi bendra likutinė rizika, toliau, kiek įmanoma, bus derinami su už kitus struktūrinius veiksmus atsakingais generaliniais direktoratais.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— atlikti pakeitimus, kuriuos ji pasiūlė nustatyti Finansiniame reglamente ir sektoriuose teisės aktuose, 2014–2020 m. laikotarpiu (šiuo metu svarstomi Europos Parlamente ir Taryboje), siekiant pagerinti finansavimo schemų koncepciją, mažinti klaidų riziką, apriboti naudos gavėjams ir kitoms suinteresuotosioms šalims tenkančią administracinę naštą, sumažinti kontrolės priemonių veiklos sąnaudas ir gauti visų programų, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, metinius vadovybės patikinimo pareiškimus.

1.29. Audito Rūmai mano, kad imdamasi iniciatyvos sustiprinti atskaitomybę ir pagerinti informacijos apie finansų valdymo kokybę skaidrumą Komisija eina teisinga kryptimi. Tačiau Audito Rūmai neseniai nurodė, kad nepaisant to, kad šie pasiūlymai gali padėti padidinti patikinimą dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, Komisija dar nenurodė, kaip ji ketina panaudoti šią informaciją, kad pasiektų, kad operacijose nebūtų reikšmingo klaidų lygio ⁽¹⁹⁾.

1.30. Mokėjimų sustabdymas ir nutraukimas gali būti naudinga priemonė, padedanti užkirsti kelią trūkumams, dėl kurių atsiranda netinkamų išlaidų, tačiau šios priemonės turi būti papildytos veiksmais, skirtais ištaisyti klaidas (t. y. finansiniais pataisymais ir susigrąžinimais). Audito Rūmai mano, kad teikdama duomenis apie finansinius pataisymus ir susigrąžinimus Komisija turi supažindinti su tinkama kontekstine informacija – susiję valstybių narių duomenys vis dar neišsamūs arba nėra atliktas visų jų auditas ir (arba) patvirtinimas bei vis dar nėra tinkamai atsižvelgiama į esminį šių dviejų taisomųjų priemonių skirtingumą ir daromą poveikį.

BIUDŽETO VALDYMAS

1.31. Šiame skirsnyje nagrinėjami pagrindiniai 2011 m. biudžeto valdymo duomenys, visų pirma biudžeto asignavimų įsipareigojimams ir mokėjimams įgyvendinimas, mokėjimų asignavimų panaudojimas metų pabaigoje ir neįvykdytų biudžeto įsipareigojimų lygis (RAL).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— Komisija siekia pagerinti 2007–2013 m. laikotarpiui priimtas priemones, kartu siekdama užtikrinti pakankamą tęstinumą ir išvengti esminio sistemų pertvarkymo. Vienas iš pagrindinių Komisijos tikslų – sustiprinti į rezultatus orientuotą metodą. Planavimo, įgyvendinimo, stebėjimo, vertinimo, kontrolės ir audito priemonės pritaikytos ir pertvarkytos siekiant palengvinti rezultatų siekimą bei vertinimą.

1.29. Komisijos pasiūlymas įvesti vieną logišką patikinimo procedūrą, kuria Komisijos tarnybos galėtų grįsti savo valdymo pareiškimus (jeigu ją patvirtins teisėkūros institucija), laikomas svarbiu žingsniu į priekį, nes ji sudarys sąlygas patikinimui visais ES lėšų valdymo lygmenimis pateikti.

Rengdami savo pačių valdymo pareiškimus atitinkami Komisijos vadovai deramai atsižvelgs į atitinkamus patikinimo pareiškimus – taip sukuriama tvirtas pagrindas patikinimui ir veiksams, kuriais, prireikus, siekiama spręsti valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus.

1.30. Komisija sutinka, kad griežta mokėjimų nutraukimo ir sustabdymo politika yra veiksminga priemonė, padedanti užkirsti kelią trūkumams, dėl kurių atsiranda netinkamų išlaidų, kaip parodyta tarnybų darbiniam dokumente [SEC(2011)1179]. Kartu su šiais prevenciniais mechanizmais Komisija reikiamais atvejais taiko griežtus finansinius pataisymus. Komisija atitinkamose MVA pranešė apie pirmuosius rizika grindžiamo audito, kuriuo tikrinti valstybių narių taisomųjų veiksmų gebėjimai, rezultatus ir pateikė išsamių rekomendacijų valstybėms narėms, kaip pagerinti duomenų pranešimą. Vykdomo valstybių narių duomenų audito rezultatais, prireikus, bus remiamasi siekiant toliau gerinti rekomendacijas ir bus pasidalinta gerąja patirtimi su valstybėmis narėmis.

⁽¹⁹⁾ Žr. Europos Audito Rūmų nuomonę Nr. 6/2010 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento pasiūlymo (OL C 334, 2010 12 10, p. 1).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Biudžeto asignavimai įsipareigojimams ir mokėjimams

1.32. 2011 m. ES biudžete nustatyti biudžeto asignavimai įsipareigojimams ⁽²⁰⁾ sudarė 142,5 milijardo eurų ⁽²¹⁾, o asignavimai mokėjimams ⁽²²⁾ – 128,3 milijardo eurų ⁽²³⁾. Įgyvendinančiosios institucijos pasiekė didelius įgyvendinimo lygius: 99,3 % asignavimų įsipareigojimams (tiek pat, kiek 2010 m.) ir 98,6 % asignavimų mokėjimams (2010 m. – 96,6 %) ⁽²⁴⁾. Asignavimai, išskyrus perkėlimus, buvo mažesni nei finansinėje programoje nustatytos ribos: įsipareigojimų atveju 0,1 milijardo eurų suma, o mokėjimų atveju 7,0 milijardo eurų suma, įskaitant visus rezervus.

1.33. Vykdamas biudžetą 2011 m. pabaigoje susidarė 1,5 milijardo eurų bendras biudžeto perviršis ⁽²⁵⁾ (2010 m.: 4,5 milijardo eurų). Juo iš principo bus kompensuota dalis nuosavų išteklių, kurie turės būti surinkti iš valstybių narių vėlesniais metais.

⁽²⁰⁾ Įsipareigojimams šiais ir vėlesniais finansiniais metais numatytos sumos.

⁽²¹⁾ Ši suma apima iš 2010 m. perkeltus asignavimus įsipareigojimams, kurie sudarė 259 milijonus eurų, ir asignavimų įsipareigojimams padidėjimą apie 284 milijonais eurų dėl 2011 m. patvirtintų septynių taisomųjų biudžetų. Ji neapima asignuotųjų pajamų, kurios 2011 m. sudaro 6,2 milijardo eurų įsipareigojimams ir 6,7 milijardo eurų mokėjimams. Asignuotosios pajamos yra naudojamos finansuoti konkrečias išlaidų eilutes (žr. Finansinio reglamento 18 straipsnį – Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002). Jas, be kita ko, sudaro lėšos, atsiradusios susigrąžinus klaidingai sumokėtas sumas, kurios yra perskirstomos į savo pradinę biudžeto eilutę; ELPA narių įnašai, kuriais padidinamos biudžeto eilutės; ir iš trečiųjų šalių gautos pajamos, jei buvo sudarytos sutartys, kuriomis numatomas finansinis įnašas į ES veiklą.

⁽²²⁾ Mokėjimams finansiniais metais numatytos sumos.

⁽²³⁾ Ši suma apima iš 2010 m. perkeltus asignavimus mokėjimams, kurie sudarė 1 582 milijonus eurų, ir asignavimų mokėjimams padidėjimą apie 200 milijonais eurų dėl 2011 m. patvirtintų septynių taisomųjų biudžetų.

⁽²⁴⁾ 2011 m. asignavimai įsipareigojimams buvo 0,6 milijardo eurų (0,4 %) didesni, o asignavimai mokėjimams 3,6 milijardo eurų (2,9 %) didesni nei 2010 m.

⁽²⁵⁾ Biudžeto perviršis (biudžeto rezultatas) yra biudžeto vykdymo rezultatas. Tačiau jis nėra rezervas ir negali būti sukauptas ir panaudotas finansuoti vėlesnių metų išlaidas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.34. Tačiau artėjant metų pabaigai pagonėję valstybių narių teikiamų mokėjimų prašymų, susijusių su trimis daugia-metės finansinės programos kategorijos 1b „Sanglauda augimui ir užimtumui skatinti“ fondais (Europos socialinis fondas (ESF), Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) ir Sanglaudos fondas). Iš tikrųjų mokėjimai galėjo būti iki 5 milijardų eurų didesni, jei būtų buvęs teisingai numatytas lėšų poreikis ir skirti reikalingi mokėjimų asignavimai, pavyzdžiui, perskirstant kitų sričių nepanaudotas sumas ⁽²⁶⁾.

Mokėjimų asignavimų panaudojimas metų pabaigoje

1.35. Audito Rūmai pažymi, kad kai kuriose biudžeto antraštinėse dalyse neproporcingai didelė mokėjimų suma buvo atlikta gruodžio mėn. palyginti su visais mokėjimais per likusius metus ⁽²⁷⁾. Toks didelės dalies mokėjimų susitelkimas tam tikru laikotarpiu gali turėti neigiamos įtakos priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumui bei dėl to gali padidėti klaidų rizika.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.34. Apskritai teisiniame pagrinde numatoma, kad mokėjimų paraiškos teikiamos tris kartus per metus – paskutinį kartą iki spalio mėn. pabaigos. Vis dėlto ši nuostata nėra įpareigojanti ir valstybės narės, siekdamos išvengti automatiško įsipareigojimų panaikinimo, gali pateikti prašymus iki metų pabaigos – tuo paaiškinama, kodėl daug prašymų pateikiama metų pabaigoje.

Be to, prognozuojant reikiamus įsipareigojimus, vargu ar gali būti atsižvelgiama į nutraukimo ir sustabdymo sprendimus. Pagal taisyklės nutraukimo sprendimo trukmė gali siekti iki 6 mėnesių. Valstybei narai ištaisius trūkumą ir, prireikus, Komisijai paskyrus finansinių pataisymą, Komisija panaikina mokėjimo nutraukimą ir mokėjimai gali būti tęsiami.

Komisija 2012 m. pradžioje parašė valstybėms narėms, pabrėždama būtinybę daugumą prašymų perduoti iki spalio 31 d. Tai leis Komisijai ne tik vykdyti bendrąjį perkėlimą, bet ir biudžeto valdymo institucijos paprašyti priimti taisomąjį biudžetą, siekiant padidinti mokėjimų asignavimus, kad būtų galima patenkinti gautus prašymus pagal faktiškai gautus mokėjimo prašymus, o ne prognozių pagrindu.

1.35. Mokėjimų koncentracija priklauso nuo išlaidų deklaracijų iš valstybių narių ir kitų lėšų gavėjų pateikimo Komisijai periodiškumo. Komisija taip pat mano, kad ne visų išnašoje minėtų biudžeto antraštinių dalių atveju mokėjimai metų pabaigoje sudarė didelę atliktų mokėjimų procentinę dalį.

⁽²⁶⁾ ESF atveju dėl nepakankamo jo panaudojimo 2010 m. (žr. Audito Rūmų 2010 m. metinės ataskaitos 1.41 dalį) buvo atlikti papildomi mokėjimai 2011 m. Kartu su artėjant metų pabaigai pagausėjusiais mokėjimo prašymais tai sąlygojo faktinių mokėjimų padidėjimą iki 114 % pradinio biudžeto. Didžioji dalis papildomų ESF mokėjimo prašymų buvo apmokėti iš ERPF ir Sanglaudos fondo atliktais persikirstymais. Tačiau nenumatytas ERPF ir Sanglaudos fondo mokėjimo prašymų srautas metų pabaigoje sugriovė prognozes ir padidino faktinius mokėjimus iki tokio lygio, kad iš šių fondų buvo galima atlikti papildomus mokėjimus, jei būtų buvę numatyti asignavimai – taip pat žr. „2011 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitos, teikiamos kartu su Bendrijos finansinėmis ataskaitomis“ p. 42–45.

⁽²⁷⁾ Didelė gruodžio mėn. atliktų mokėjimų palyginti su faktiniais per metus atliktais mokėjimais procentinė dalis: 06 antraštinė dalis – Mobilumas ir transportas 26 % (295 milijonai), 17 antraštinė dalis – Sveikata ir vartotojų apsauga 44 % (266 milijonai), 19 antraštinė dalis – Išorės santykiai 31 % (1 016 milijonų), 21 antraštinė dalis – Vystymasis ir santykiai su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalimis 27 % (403 milijonai), 22 antraštinė dalis – Plėtra 28 % (264 milijonai) ir 32 antraštinė dalis – Energetika 23 % (219 milijonų).

Neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai (RAL)

1.36. Neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai (RAL) ⁽²⁸⁾, kurie dar nebuvo apmokėti ir (arba) panaikinti ⁽²⁹⁾, padidėjo 13 milijardų eurų (6,7 %) iki 207 milijardų eurų, daugiausia tose politikos srityse, kurios yra finansuojamos diferencijuotais asignavimais ⁽³⁰⁾, ir sudarė 2,3 metų diferencijuotiems įsipareigojimams arba 2,7 metų diferencijuotiems mokėjimams pagal 2011 m. biudžeto įvykdymo lygį tolygią sumą.

1.37. Didžioji neįvykdytų įsipareigojimų dalis yra susijusi su sanglauda ⁽³¹⁾ (žr. **1.2 diagramą**). Šioje srityje neįvykdytų įsipareigojimų suma sudarė 136 milijardus eurų ⁽³²⁾ (65,5 % visos sumos) ir buvo lygi 2,7 metų įsipareigojimų arba 3,2 metų mokėjimų vertei šioje srityje pagal 2011 m. biudžeto įvykdymo lygį. Didžioji šių neįvykdytų įsipareigojimų dalis (124,6 milijardo eurų arba 92 % visos sumos) yra susijusi su dabartiniu 2007–2013 m. laikotarpiu ⁽³³⁾.

1.36 – 1.37 Neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai (RAL) atsiranda dėl įprasto daugiamečių programų valdymo ir bendro naujų įsipareigojimų lygio didėjimo. Struktūrinių fondų atveju RAL dydis kontroliuojamas taikant taisyklę $N + 2 / N + 3$, apibrėžtą atitinkamuose reglamentuose. Pagal šią taisyklę numatomas RAL lygis turi atitikti 2 ar 3 įsipareigojimų metus. Taigi, su RAL susijusi padėtis yra normali, kaip matyti iš 1.2 diagramos, kurioje lyginama su RAL susijusi padėtis 2000–2006 m. laikotarpiu ir pirmaisiais 2007–2013 m. laikotarpio įgyvendinimo metais.

Atsižvelgiant į asignavimų metų pabaigoje trūkumą 2011 m. biudžeto įvykdymo lygio rodiklis yra susijęs su mokėjimais (žr. paskutinį 1.34 dalies sakinį).

⁽²⁸⁾ Iš prancūzų k. „Reste à liquider“.

⁽²⁹⁾ Neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai yra tiesioginė diferencijuotų asignavimų pasekmė (žr. 28 išnašą), kai išlaidų programos vykdomos kelerius metus iš eilės, o ankstesniais metais prisiimti įsipareigojimai lieka neįvykdyti tol, kol nėra atliekami atitinkami mokėjimai.

⁽³⁰⁾ Biudžete skiriami dviejų tipų asignavimai – nediferencijuoti ir diferencijuoti. Nediferencijuoti asignavimai naudojami finansuoti metinio pobūdžio operacijas, pavyzdžiui, administracines išlaidas. Diferencijuoti asignavimai buvo sukurti daugiametėms operacijoms valdyti; susiję mokėjimai gali būti atliekami įsipareigojimo metais ir vėliau. Diferencijuoti asignavimai iš esmės naudojami struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo srityje.

⁽³¹⁾ Sanglaudos srityje visi numatyti įsipareigojimai sudarė: 2000–2006 m. finansinėje programoje – 261 milijardą eurų (žr. 2006 m. finansines ataskaitas), 2007–2013 m. finansinėje programoje – 348 milijardus eurų (žr. 2011 m. finansines ataskaitas), t. y. 33 % daugiau.

⁽³²⁾ Dėl sanglaudos žr. „2011 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, teikiama kartu su Bendrijos finansinėmis ataskaitomis“, p. 28, 42–45.

⁽³³⁾ Automatinio įsipareigojimų panaikinimo taisyklė (taisyklė „n + 2“/„n + 3“) leidžia patvirtinti neįvykdytų įsipareigojimų užbaigimą. Pagal šią taisyklę turi būti automatiškai panaikinti su visomis antrųjų / trečiųjų metų po asignavimų skyrimo pabaigoje nepanaudotomis ar mokėjimo prašyme nepareikalautomis lėšomis susiję įsipareigojimai. Kaip „trečio supaprastinimo“ paketo dalis, taisyklė „n + 2“/„n + 3“ buvo paskutinį kartą iš dalies pakeista 2007 m. įsipareigojimams sanglaudos srityje (žr. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 210, 2006 7 31, p. 26), iš dalies pakeista Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 539/2010 (OL L 158, 2010 6 24, p. 1).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.38. Žymiai didesnę sukaupytų neįvykdytų įsipareigojimų lygį 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu iš esmės galima paaiškinti vėluojančiu programų įgyvendinimu⁽³⁴⁾. Mokėjimai galėjo būti atliekami tik po to, kai valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemas patvirtina Komisija, kaip nustatyta struktūrinius fondus reglamentuojančiuose teisės aktuose. Pagal Tarpinstitucinį susitarimą dėl biudžetinės drausmės ir patikimo finansų valdymo⁽³⁵⁾ turi būti užtikrinta, kad vėlesniais metais būtų patvirtinti pakankami mokėjimų asignavimai, kurie leistų finansuoti didėjančių neįvykdytų įsipareigojimų ir asignavimų mokėjimams skirtumą (taip pat žr. 1.34 dalį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.38. Pirmą kartą 2007–2013 m. laikotarpiu taikomas mechanizmas, pagal kurį prieš bet kokią tarpinį mokėjimą patvirtinamos valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemos, yra svarbus ES mokėjimų sanglaudos srityje saugumo pagerinimas. Programavimo laikotarpiu mokėjimo prašymo pateikimo reikalavimai buvo pakeisti 2007 m. įsipareigojimų atveju ir įvesta daugiau lankstumo didelių projektų atveju. Dėl šių priemonių išlaidų lygis sumažėjo.

Kadangi struktūrinių fondų turimi kreditai buvo visiškai išnaudoti 2010 ir 2011 m., RAL didėjimą taip pat gali lemti trūkstami biudžeto kreditai metų pabaigoje (žr. taip pat 1.34 dalį).

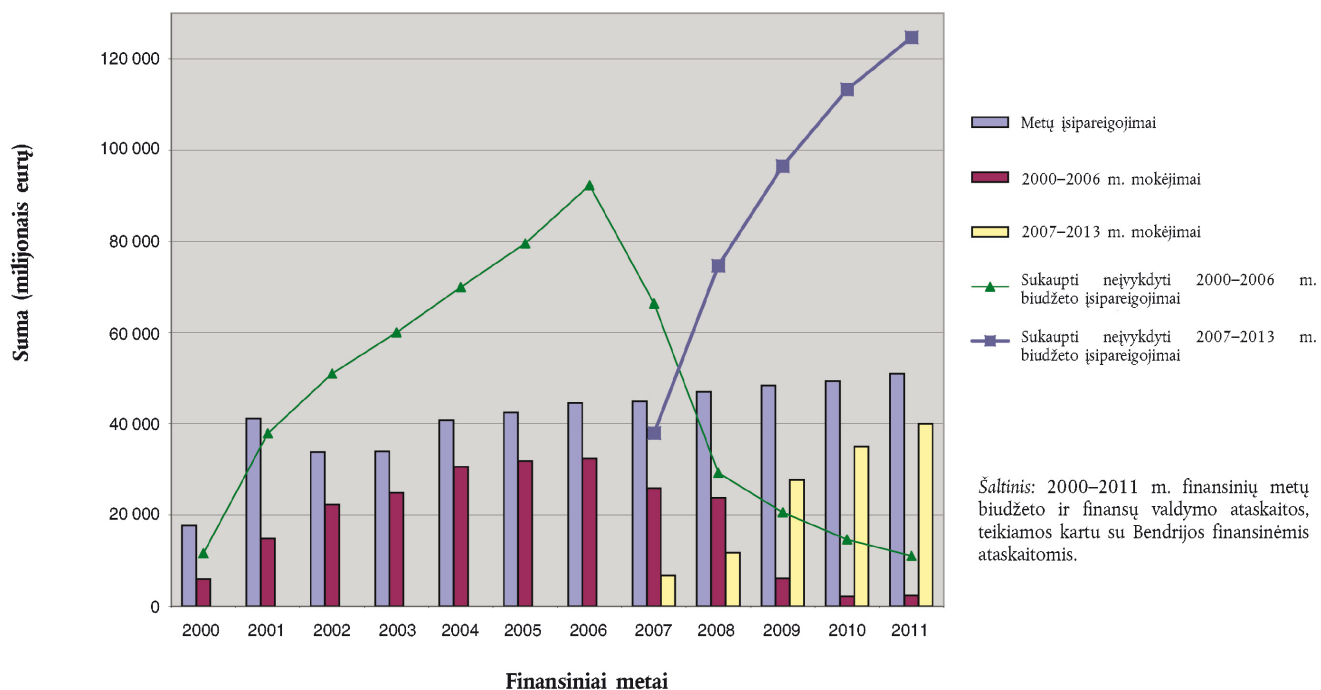
Iš 1.2 diagramos matyti galimas neįvykdytų įsipareigojimų, susikaupusių per finansinės programos programavimo laikotarpį, įsisavinimas.

Galiausiai Komisija sutinka, kad per kelis ateinančius metus turi būti skirta pakankamų mokėjimų asignavimų. Komisija tvirtai įsipareigojusi pateikti biudžeto, kuris leistų finansuoti didėjančių neįvykdytų įsipareigojimų ir asignavimų mokėjimams skirtumą, projektą.

⁽³⁴⁾ Taip pat žr. Audito Rūmų 2008 m. metinės ataskaitos 6.8 ir 6.26–6.28 dalis. Daugiau informacijos pateikta „2008 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo Komisijos ataskaitos, teikiamos kartu su Bendrijos finansinėmis ataskaitomis“ p. 42 ir 2008 m. struktūrinių ir Sanglaudos fondų biudžeto vykdymo Komisijos analizės p. 5 ir p. 13–17.

⁽³⁵⁾ OL C 139, 2006 6 14, p. 1. Taip pat žr. 2007 m. birželio 7 d. Tarybos sprendimo 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos 3 straipsnį (OL L 163, 2007 6 23, p. 17).

1.2 diagrama. Sukauptų neįvykdytų įsipareigojimų, susijusių su 2000–2006 m. struktūriniais fondais ir Sanglaudos fondu bei 2007–2011 m. sanglaudos sritimi, pokytis

1.1 PRIEDAS

AUDITO METODAS IR METODIKA

1 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su finansinių ataskaitų patikimumu (finansinis auditas)

1. Siekiant įvertinti, ar konsoliduotos finansinės ataskaitos, kurias sudaro konsoliduotos finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos biudžeto vykdymo ataskaitos ⁽¹⁾, visais reikšmingais aspektais teisingai atspindi Europos Sąjungos finansinę būklę bei operacijų ir pinigų srautų rezultatus finansinių metų pabaigoje, yra taikomi šie pagrindiniai vertinimo kriterijai:

- a) *teisėtumas ir tvarkingumas*: finansinės ataskaitos yra parengtos pagal taisykles, ir yra patvirtinti biudžeto asignavimai;
- b) *išsamumas*: finansinėse ataskaitose yra užregistruotos visos ataskaitinio laikotarpio pajamų ir išlaidų operacijos bei visas turtas ir įsipareigojimai (įskaitant nebalansinius elementus);
- c) *operacijų tikrumas bei turto ir įsipareigojimų buvimas*: kiekviena pajamų ir išlaidų operacija yra pagrįsta įvykiu, kuris yra priskirtinas ūkiniam subjektui ir priklauso ataskaitiniam laikotarpiui; turtas arba įsipareigojimai egzistuoja balanso dieną ir priklauso ataskaitą teikiančiam subjektui;
- d) *įvertinimas ir vertės nustatymas*: pajamų ir išlaidų operacijos bei turtas arba įsipareigojimai finansinėse ataskaitose yra užregistruoti tinkama verte, atsižvelgiant į atsargumo principą;
- e) *informacijos pateikimas*: pajamų ir išlaidų operacijos, turtas arba įsipareigojimai yra atskleisti ir apibūdinti pagal galiojančias apskaitos taisykles ir normas bei skaidrumo principą.

2. Auditas apima šiuos pagrindinius elementus:

- a) apskaitos kontrolės aplinkos įvertinimo atnaujinimą;
- b) pagrindinių apskaitos procedūrų ir metų pabaigos užbaigimo procedūrų veikimo patikrinimą;
- c) svarbiausių apskaitos duomenų analitines (nuoseklumo ir pagrįstumo) patikras;
- d) sąskaitų ir (arba) likučių analizes ir suderinimus;
- e) įsipareigojimų, mokėjimų ir konkrečių balanso straipsnių pagrindinius testus, pagrįstus reprezentatyviomis imtimis.

2 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su operacijų tvarkingumu (atitikties auditas)

3. Audito Rūmų pasirinktą finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo audito metodą sudaro:

— tiesioginis operacijų testavimas pajamų ir kiekvienoje išlaidų srityje (žr. **1.1 lentelę**), siekiant nustatyti, kiek jos yra tvarkingos,

— priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą įvertinimas.

4. Be to, yra naudojami iš kitų auditorių darbų gauti įrodymai (jei jų yra) ir Komisijos vadovybės pareiškimų analizė.

Kaip Audito Rūmai testuoja operacijas

5. Tiesioginis operacijų testavimas, susijęs su kiekvienu specialiuoju įvertinimu (2–9 skyriuose), yra pagrįstas susigrąžinimo pavedimų (pajamų atveju) ir mokėjimų, susijusių su atitinkama politikos grupe, **reprezentatyvia imtimi** ⁽²⁾. Šis testavimas leidžia gauti atitinkamos populiacijos operacijų netvarkingumo statistinį įvertį.

⁽¹⁾ Įskaitant aiškinamuosius raštus.

⁽²⁾ Be to, yra atrenkama horizontali reprezentatyvi įsipareigojimų imtis, kuriai yra taikomi atitikties galiojančioms taisyklėms ir kitiems teisės aktams testai.

6. Nustatydami, koks turi būti imties dydis, kad būtų gautas patikimas rezultatas, Audito Rūmai remiasi **audito patikrinimo modeliu**. Jį taikant yra įvertinama klaidų atsiradimo operacijose rizika (būdinga rizika) ir rizika, kad sistemos neužkirs kelio klaidoms ar jų neaptiks ir neištaisys (kontrolės rizika).

7. Operacijų testavimo metu yra atliekama kiekvienos į imtį atrinktos operacijos **detalioji patikra**, be kita ko, siekiant patikrinti, ar prašymas ar mokėjimas buvo teisingai apskaičiuotas ir ar jis atitinka šioms išlaidoms taikomas taisykles ir kitus teisės aktus. Audito Rūmai sudaro į biudžetines sąskaitas įrašytų operacijų imtį ir atseka mokėjimą iki pat galutinio gavėjo lygmens (pavyzdžiui, ūkininko, mokymo kursų organizatoriaus arba pagalbos vystymuisi projekto teikėjo) bei kiekvienu lygmeniu testuoja atitiktį. Kai operacija (bet kuriuo lygmeniu) yra apskaičiuota neteisingai arba neatitinka teisės aktų ar sutarčių nuostatų, yra laikoma, kad joje yra **klaida**.

Kaip Audito Rūmai vertina ir pateikia operacijų testavimo rezultatus

8. **Klaidos** operacijose atsiranda dėl įvairių priežasčių ir pasireiškia skirtingomis formomis, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir nuo to, kokia konkrečiai taisyklė ar sutartinis įsipareigojimas buvo pažeisti. Atskirų operacijų klaidos ne visada daro poveikį bendrai sumokėtai sumai.

9. Audito Rūmai **klaidas klasifikuoja**:

- į **kiekybiškai įvertinamas** ar **kiekybiškai neįvertinamas**, pagal tai, ar įmanoma įvertinti, kiek į ES biudžetą sumokėtą ar iš jo išmokėtą sumą paveikė klaida,
- pagal jų **pobūdį**, visų pirma **tinkamumo** (mokėjimas neatitinka tinkamumo taisyklių), **tikrumo** (kompensuojamos išlaidos, neįrodžius, kad jos buvo padarytos) arba **tikslumo** (neteisingai apskaičiuojamas mokėjimas).

10. Viešieji pirkimai yra viena sričių, kuriose Audito Rūmai dažnai nustato reikšmingų klaidų. ES ir nacionalinę viešųjų pirkimų teisę iš esmės sudaro keletas procedūrinių reikalavimų. Kad būtų užtikrintas pagrindinis Sutartyje numatytas konkurencijos principas, sutartys turi būti skelbiamos; pasiūlymai turi būti vertinami pagal nustatytus kriterijus; sutartys negali būti dirbtinai suskaidomos į mažesnes dalis, siekiant išvengti nustatytų ribų, ir kt.

11. Savo audito reikmėms Audito Rūmai procedūrinio reikalavimo pažeidimus skirsto į kategorijas:

- a) „rimtomis“ jie laiko klaidas, kurios neleidžia pasiekti viešųjų pirkimų taisyklių tikslų: sąžiningos konkurencijos ir sutarties sudarymo su geriausiai įvertinto pasiūlymo teikėju ⁽³⁾;
- b) jie vertina, kad „rimtas“ viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas paveikia visą mokėjimo, susijusio su sutartimi, vertę ir todėl yra 100 % kiekybiškai įvertinama klaida ⁽⁴⁾;
- c) mažiau rimtas klaidas, kurios nepaveikia konkurso procedūros rezultato, jie laiko kiekybiškai neįvertinamomis klaidomis ⁽⁵⁾.

Priimant sprendimą dėl veiksmų viešųjų pirkimų taisyklių netinkamo taikymo atveju, Audito Rūmų kiekybinis įvertinimas gali skirtis nuo Komisijos ar valstybių narių taikomo įvertinimo.

12. Klaidų atsiradimo **dažnį** Audito Rūmai išreiškia pateikdami kiekybiškai įvertinamų ir neįvertinamų klaidų paveiktą imties dalį. Jis parodo tikėtiną klaidų paplitimą visoje politikos grupėje. Ši informacija pateikta 2–9 skyrių *X.1 prieduose*, jei yra nustatytas reikšmingas klaidų lygis.

13. Atsižvelgdami į klaidas, kurios buvo kiekybiškai įvertintos, Audito Rūmai, pasitelkdami standartinius statistikos metodus, įvertina kiekvieno specialiojo įvertinimo ir viso biudžeto išlaidų **labiausiai tikėtiną klaidų lygį** (MLE). MLE yra procentinių klaidų lygių, nustatytų imtyje, svertinis vidurkis ⁽⁶⁾. Audito Rūmai pasitelkdami standartinius statistikos metodus taip pat įvertina intervalą, kuriame jie yra 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje atitinka kiekvieną specialųjį (ir visų išlaidų) įvertinimą. Tai – intervalas tarp apatinės klaidų ribos (LEL) ir viršutinės klaidų ribos (UEL) ⁽⁷⁾ (žr. paveikslą toliau).

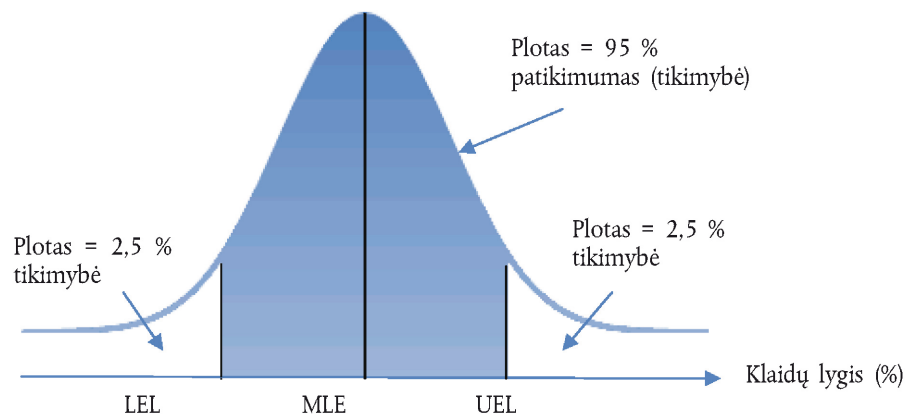
⁽³⁾ Iš esmės yra dvi geriausio pasiūlymo nustatymo sistemos: mažiausios kainos pasiūlymo ir ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo.

⁽⁴⁾ Kiekybiškai įvertinamos klaidos pavyzdžiai: nėra konkurencijos ar ribota konkurencija (išskyrus teisės aktuose nustatytas išimtis) sudarant pagrindinę ar papildomą sutartį; netinkamas pasiūlymų vertinimas, kuris padarė poveikį konkurso rezultatui; reikšmingas sutarties apimtį pasikeitimas; sutarties suskaidymas pagal skirtingas statybvietes, turinčias tą pačią ekonominę funkciją. Audito Rūmai paprastai taiko kitokį metodą, kai ES institucijos netinkamai taiko viešųjų pirkimų taisykles, kadangi susijusios sutartys paprastai lieka galioti. Tokios klaidos nėra kiekybiškai įvertinamos DAS kontekste.

⁽⁵⁾ Kiekybiškai neįvertinamos klaidos pavyzdžiai: netinkamas pasiūlymų, neturinčių poveikio konkurso rezultatui, įvertinimas; formalūs konkurso procedūros arba konkurso specifikacijos trūkumai; nesilaikyta formalių skaidrumo reikalavimų aspektų.

⁽⁶⁾ $MLE = \frac{1}{\sum ASI} * \sum_i (ASI_i * \frac{klaidinga\ sumai}{tikrinama\ sumai})$, kur AS – vidutinis atrankos intervalas, i – operacijų numeracija imtyje.

⁽⁷⁾ $LEL = MLE - t_{n,97,5} \% * \frac{s}{\sqrt{n}}$ ir $UEL = MLE + t_{n,97,5} \% * \frac{s}{\sqrt{n}}$, kur t – t skirstinio koeficientas, n – imties dydis, s – procentinių klaidų lygių standartinis nuokrypis.

14. Po kreivės esančios tamsesnės srities ploto procentinė dalis parodo tikimybę, kad tikrasis populiacijos klaidų lygis yra tarp LEL ir UEL.

15. Planuodami savo audito darbą Audito Rūmai numato taikyti tokias procedūras, kurios jiems leidžia palyginti įvertintą klaidų lygį populiacijoje su planuojamu **reikšmingumo lygiu** – 2 %. Vertindami audito rezultatus, Audito Rūmai vadovaujasi šiuo reikšmingumo lygiu ir formuluodami savo audito nuomonę atsižvelgia į klaidų pobūdį, mastą ir kontekstą.

Kaip Audito Rūmai vertina sistemas ir skelbia rezultatus

16. Komisija ir pasidalijamojo ar decentralizuoto valdymo atveju valstybės narės ir šalys naudos gavėjos įdiegia **priežiūros ir kontrolės sistemas**, kad galėtų valdyti biudžetui, įskaitant operacijų tvarkingumą, kylančią riziką. Todėl sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą įvertinimas yra pagrindinė audito procedūra, kuri ypač naudinga formuluojant rekomendacijas dėl patobulinimų.

17. Kiekviena politikos grupė ir pajamų sritis priklauso nuo daugelio skirtingų sistemų. Todėl paprastai Audito Rūmai kiekvienais metais atrenka tikrintinų sistemų imtį. **Sistemų vertinimo** rezultatai yra pateikti 2–9 skyrių X.2 prieduose pateiktoje lentelėje, pavadintoje „Sistemų patikrinimo rezultatai“. Sistemos klasifikuojamos kaip **veiksmingos** mažinant klaidų operacijose riziką, iš dalies veiksmingos (kai yra kai kurių sistemos veiksmingumą mažinančių trūkumų) ar **neveiksmingos** (kai trūkumai yra tiek paplitę, kad visiškai sutrikdo sistemos veikimą).

18. Be to, jei yra gaunama audito įrodymų, Audito Rūmai papildomai teikia politikos grupės sistemų **bendrą įvertinimą** (kuris taip pat pateiktas 2–9 skyrių X.2 prieduose), kuriame atsižvelgiama tiek į pasirinktų sistemų įvertinimą, tiek į operacijų testavimo rezultatus.

Kaip Audito Rūmai įvertina Komisijos vadovybės pareiškimus ir pristato rezultatus

19. Kaip nustatyta tarptautiniuose audito standartuose, Audito Rūmai iš Komisijos gauna vadovybės pareiškimą, kuriame patvirtinama, kad Komisija įvykdė savo įsipareigojimus ir atskleidė visą informaciją, kuri galėtų būti svarbi auditoriui. Jame taip pat yra patvirtinama, kad Komisija atskleidė visą informaciją, susijusią su sukčiavimo rizikos įvertinimu, visą informaciją, susijusią su sukčiavimu arba įtariamu sukčiavimu, kuri yra žinoma Komisijai, ir visus reikšmingus teisėkūros ir kitų teisės aktų nesilaikymo atvejus.

20. Be to, 2–9 skyriuose yra nagrinėjamos atitinkamų generalinių direktoratų metinės veiklos ataskaitos. Jose skelbiama, ar buvo pasiekti politikos tikslai, ir ar yra įdiegtos priežiūros ir kontrolės sistemos, kurios leidžia užtikrinti operacijų tvarkingumą bei patikimą išteklių panaudojimą. Kiekviena metinė veiklos ataskaita teikiama kartu su generalinio direktoriaus pareiškimu, kuriame, be kita ko, nurodoma, kokių mastu ištekliai buvo naudojami pagal numatytą paskirtį, o kontrolės procedūros užtikrino operacijų tvarkingumą ⁽⁸⁾.

21. Audito Rūmai įvertina metinės veiklos ataskaitas ir kartu teikiamus pareiškimus, siekdami nustatyti, kokių mastu juose yra teisingai atspindimas finansinis valdymas operacijų tvarkingumo atžvilgiu ir nustatomos priemonės, kurios yra reikalingos šalinant rimtus kontrolės trūkumus. Audito Rūmai šio įvertinimo rezultatus pateikia 2–9 skyrių skirsnyje „Sistemų veiksmingumas“ ⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Papildoma informacija apie šiuos procesus ir saitai su naujausiomis ataskaitomis pateikti http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/index_en.htm

⁽⁹⁾ Ankstesniais metais šio įvertinimo rezultatai buvo pateikti konkrečiame skirsnyje „Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas“.

Kaip Audito Rūmai formuluoja savo patikinimo pareiškimę teikiamą nuomonę

22. Audito Rūmai savo patikinimo pareiškimę teikiamą nuomonę dėl Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo suformuluoja remdamiesi savo audito darbu, aptartu šios ataskaitos 2–9 skyriuose, įskaitant klaidų paplitimo įvertinimą. Pagrindinis elementas yra išlaidų operacijų testavimo rezultatų nagrinėjimas. Apibendrintų Audito Rūmų 2011 m. išlaidų geriausias klaidų lygio įvertis sudaro 3,9 %. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 3,0 % iki 4,8 %. Atskirose politikos srityse nustatyti klaidų lygiai skiriasi, kaip nurodyta 3–9 skyriuose. Audito Rūmai įvertino, kad klaidos yra paplitusios ir apima daugumą išlaidų sričių. Remdamiesi papildoma horizontalia intimi, Audito Rūmai pateikia bendrą nuomonę dėl išipareigojimų tvarkingumo.

Pažeidimai arba sukčiavimas

23. Didžioji dauguma klaidų atsiranda dėl neteisingo dažnai sudėtingų ES išlaidų schemų taisyklių taikymo ar neteisingo jų supratimo. Jei Audito Rūmai turi pagrindą įtarti susidūrę su sukčiavimo atveju, jie apie tai praneša OLAF, Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybai, kuri yra atsakinga už bet kokių susijusių tyrimų vykdymą. Vykdydami savo audito darbą Audito Rūmai OLAF per metus praneša apie maždaug keturis atvejus.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNIŲ METŲ AUDITO RŪMŲ PASTABAS DĖL FINANSINIŲ ATASKAITŲ PATIKIMUMO

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
1. Išankstinis finansavimas, mokėtinos sumos ir atskyrimo procedūros	1. Išankstinis finansavimas, mokėtinos sumos ir atskyrimo procedūros	1. Išankstinis finansavimas, mokėtinos sumos ir atskyrimo procedūros
Dėl išankstinio finansavimo, mokėtinų sumų ir susijusio atskyrimo nuo 2007 finansinių metų Audito Rūmai nustato apskaitos klaidų, kurių bendras finansinis poveikis yra nereikšmingas, tačiau dažnis didelis. Tai rodo, kad būtina toliau gerinti pagrindinius apskaitos duomenis kai kurių generalinių direktoratų lygmeniu. Vykdam išankstinio finansavimo sumų apskaitą Audito Rūmai taip pat nustatė: — išankstinio finansavimo likučio patvirtinimas ne visada atliekamas tinkamai. Dalis patvirtinimų iš viso nebuvo atlikti arba buvo patvirtintos neteisingos sumos, — kai kurie generaliniai direktoratai nustatydami atskyrimą turimos informacijos apie padarytą pažangą ir susijusias įvykdytas išlaidas neapdoroja ir atitinkamas išankstinio finansavimo sumas tvirtina ne atsižvelgdami į šią pažangą, o pasitelkdami apytikslės sumas,	Komisija tęsė darbą, skirtą padidinti jos apskaitos duomenų tikslumą, vykdydama anksčiau pradėtus veiksmus, kaip antai apskaitos kokybės projektą ir vietinių sistemų patvirtinimą. Audito Rūmų reprezentatyvių išankstinio finansavimo ir sąskaitų faktūrų ir (arba) išlaidų deklaracijų imčių audito metu buvo vėl nustatyta klaidų, kurios turėjo nereikšmingą bendrą finansinį poveikį, tačiau buvo labai dažnos. Todėl Komisija turėtų toliau dėti pastangas gerindama pagrindinius apskaitos duomenis kai kurių generalinių direktoratų lygmeniu. Nepaisant apskaitos pareigūno tarnybų pastangų pagerinti padėtį, Audito Rūmai nustatė, kad generaliniai direktoratai sąskaitose toliau registruoja įverčius net ir tuomet, kai jie turi tinkamą išankstinių mokėjimų patvirtinimo pagrindą.	Komisija toliau dės pastangas siekdama gerinti apskaitos duomenų kokybę, taip pat nuolat atnaujinamos vietinės sistemos, kad būtų tenkinami apskaitos reikalavimai. Apskaitos tarnybos parengė išankstinio finansavimo patvirtinimo gairių rinkinį, kuris bus išplatintas persvarsčius Finansinį reglamentą.

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
— pirmą kartą savo 2010 m. metinėje ataskaitoje, kad padaugėjo atvejų, kai Komisija mokėjimų tinkamai neregistravo kaip atsiradusio turto, visų pirma finansų inžinerijos priemonių ir avansų kitose dotacijų schemose atvejais.	Finansų inžinerijos priemonių klausimas jau buvo sprendžiamas 2010 m. finansinėse ataskaitose, pasitelkiant valstybių narių savanoriškai atsiųstą informaciją. Komisija taip pat pasiūlė iš dalies pakeisti dabartinį teisinį pagrindą ir pateikė atitinkamus pasiūlymus dėl laikotarpio po 2013 m., siekiant nustatyti privalomą reikalingos informacijos pateikimą. Dėl valstybėms narėms mokamų avansų kitose pagalbos schemose ir įnašų į Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą, 2011 m. konsoliduotose finansinėse ataskaitose pirmą kartą buvo pripažintas atitinkamas 2 512 milijonų eurų turtas. Iki 2011 m. valstybės narės neteikė Komisijai duomenų, pagal kuriuos būtų galima atlikti patikimus įverčius. Šiuo metu turima informacija rodo, kad šios sumos nebūtų buvusios reikšmingos. Išskyrus avansus pagalbos schemoms, susijusioms su Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai, pirmiau minėtoms finansų inžinerijos priemonėms ir kitoms dotacijų schemoms skirtos nepanaudotos sumos buvo nustatytos remiantis Komisijos sumokėtomis sumomis, atsižvelgiant į tiesiniu būdu įvertintas nepanaudotas sumas. Informacijos apie iš tikrųjų panaudotas sumas trūkumas labai sumažina šios informacijos naudingumą valdymo atžvilgiu.	<i>Parengtas finansų inžinerijos priemonių ir iš anksto išmokėtų valstybės pagalbos sumų, įskaitant išlaidų deklaracijos priedą, teisinis pagrindas (Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 2011 m. gruodžio 13 d. pakeitimas). Po šio pakeitimo Europos Komisija gali naudotis teisiniu pagrindu, pagal kurį gali prašyti valstybių narių pateikti informacijos.</i> <i>Minėta informacija bus naudojama apskaitos tikslais 2012 m. ataskaitų užbaigimo metu. Galutiniams lėšų gavėjams nesumokėtos sumos paremtos pro-rata temporis vertinimu.</i> <i>Kadangi šiuo metu yra šeštieji Regioninės ir miestų politikos GD septynerių metų programavimo laikotarpio įgyvendinimo metai, nepatartina keisti taikomą metodiką. Vis dėlto šį metodą numatoma keisti kitą programavimo laikotarpį, jeigu ji valstybės narės patvirtins pagal naująjį Finansinį reglamentą.</i> <i>Naujuoju programavimo laikotarpiu įsigaliojus struktūrinių fondų teisiui pagrindui Komisija turės teisę gauti informaciją apie faktiškai panaudotas sumas, kuri bus naudojama metinėms ataskaitoms parengti. Šie nauji reikalavimai taip pat turėtų pagerinti valdymo informaciją.</i> <i>2011 m. ataskaitose Komisijos taikytas metodas yra ekonomiškai efektyviausias ir jau buvo taikytas rengiant 2010 m. ataskaitas.</i>
Be to, kaip minėta 2009 m. Audito Rūmų metinėje ataskaitoje, kai kurie generaliniai direktoratai nesilaikė reikalavimo sąskaitas faktūras ir išlaidų ataskaitas užregistruoti per penkias darbo dienas po jų gavimo.	Nepaisant to, kad buvo nustatytas pagerėjimas, susijęs su išlaidų deklaracijoms užregistruoti reikalingu laiku, kai kurie generaliniai direktoratai vis dar ne visada laikosi reikalavimo gautas sąskaitas faktūras ir išlaidų deklaracijas registruoti kaip galima skubiau.	Komisijos tarnybos toliau dės pastangas šia kryptimi. Šiuo tikslu vietinės sistemos yra nuolat atnaujinamos, pavyzdžiui, Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD ir Regioninės ir miestų politikos GD gautos išlaidų deklaracijos tvarkomos laikantis nustatytų terminų.
Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pažymėjo, kad paplitus išankstinio finansavimo ir naujų finansinių priemonių tipų ES biudžete taikymui, Komisija turėtų kuo skubiau iš naujo išnagrinėti susijusią apskaitos taisyklę ir pateikti tinkamas gaires dėl išankstinio finansavimo pripažinimo ir patvirtinimo.	Susijusi apskaitos taisyklė buvo atnaujinta 2012 m. siekiant atsižvelgti į poreikį pripažinti finansų inžinerijos priemonėms skirtų įnašų ir kitoms pagalbos schemoms skirtų avansų nepanaudotas sumas kaip turtą.	Tarnybos įgyvendina šią taisyklę atsižvelgdamos į finansines priemones ir su valstybės pagalba susijusius mokėjimus (žr. ankstesnį atsakymą).

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
2. Informacijos, susijusios su susigrąžinimais ir finansiniais pataisymais, atskleidimas	2. Informacijos, susijusios su susigrąžinimais ir finansiniais pataisymais, atskleidimas	2. Informacijos, susijusios su susigrąžinimais ir finansiniais pataisymais, atskleidimas
Savo 2007 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai jau nurodė, kad nors Komisija ėmėsi veiksmų teikti daugiau ir kokybiškesnės informacijos dėl ES biudžetui taikomų taisomųjų mechanizmų, informacija dar nebuvo visiškai patikima, kadangi Komisija ne visada gaudavo patikimą informaciją iš valstybių narių. Be to, turėtų būti išnagrinėtas poreikis patobulinti finansinių ataskaitų teikimo gaires, kuriose nurodoma, kokia informacija turi būti įtraukta ir kaip ji turėtų būti traktuojama. 2009 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pirmą kartą kritikavo tai, kad kai kuriose išlaidų srityse Komisija sistemingai neteikia informacijos, pagal kurią būtų galima nustatyti metus, kuriais buvo atliktas atitinkamas mokėjimas, metus, kuriais buvo nustatyta susijusi klaida, ir metus, kuriais vėliau atliktas finansinis pataisymas buvo atskleistas finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose.	Nepaisant trūkumų, kurie paveikė valstybių narių pateiktų duomenų patikimumą ir išsamumą, visų pirma sanglaudos srityje, ilgainiui buvo nustatyti kai kurie teigiami pokyčiai. 2011 m. pradžioje Komisija pradėjo valstybių narių sistemų, susijusių su susigrąžinimais sanglaudos srityje, auditą. Komisijos patikros vietoje parodė, kad dar ne visose aplankytose valstybėse narėse duomenų registravimui ir skelbimui skirtos sistemos yra visiškai patikimos. Todėl 2011 m. finansinės atskaitomybės aiškinamuosiuose raštuose iš valstybių narių gauti sanglaudos srities duomenys nėra atskleisti. Apskaitos pareigūno nurodymuose yra suformuluotos gairės įgaliojantiems leidimus duodantiems pareigūnams dėl duomenų, kurie turi būti pateikti. Audito Rūmai nustatė, kad šių gairių yra labiau laikomasi. Tačiau turi būti toliau dedamos pastangos, kad pagerėtų teikiamų duomenų kokybė. Dar nėra pateikiama informacija, kuri leistų susieti mokėjimus, klaidas, susigrąžinimus ir finansinius pataisymus. Audito Rūmai nekeičia savo pozicijos ir konstatuoja, kad, jei įmanoma, toks palyginimas turėtų būti teikiamas. Be to, turėtų būti nustatytas aiškus metinėse veiklos ataskaitose pateiktų sumų, visų pirma skirtų nustatyti likutinį klaidų lygį, ir finansinėse ataskaitose pateiktos su susigrąžinimais ir (arba) finansiniais pataisymais susijusios informacijos ryšys.	Kalbant apie žemės ūkį, Komisija užregistravo valstybių narių lygmens negrąžintas skolas ir atitinkamą vertės sumažėjimą bei į 2011 m. ataskaitas įrašė valstybių narių susigrąžintas sumas. Iš valstybių narių gautų sanglaudos srities susigrąžinimo duomenų patikimumas pagerėjo, palyginti su praėjusiu laikotarpiu, tačiau Komisija sutinka, kad jie turėtų būti dar gerinami. Šiuo tikslu Komisija 2011 m. pradžioje ėmėsi valstybių narių rizika grindžiamo susigrąžinimo sistemų audito pagal kiekvienais metais iki kovo 31 d. pateikiamas ataskaitas, kad pagerintų nacionalinių finansinių pataisymų pateikimą Komisijai ir užtikrintų ataskaitų išsamumą, tikslumą bei pateikimą laiku. Pirmieji rezultatai pateikti už struktūrinius veiksmus atsakingų generalinių direktoratų 2011 m. metinėse veiklos ataskaitose. Komisija toliau dės pastangas siekdama gerinti teikiamų duomenų kokybę. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų prašymus ir pažymi, kad tai retai kada yra įmanoma. Finansiniais pataisymais srityse, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, nesiekama susigrąžinti netinkamų išlaidų (tai lieka valstybių narių atsakomybė), bet siekiama apsaugoti ES biudžetą nuo tokių pažeidimų. Todėl neteisinga susieti tam tikrų metų klaidų lygį su tų pačių metų finansinėse ataskaitose atskleistais finansiniais pataisymais ir susigrąžinimais.

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
		Be to, toks palyginimas neįmanomas taip pat dėl to, kad skiriasi finansinių pataisymų ir faktinio susigrąžinimo bei klaidų lygio laikotarpiai. Pastaroji pastaba tinka ne tik pasidalijamojo valdymo, bet ir tiesioginio valdymo atveju, pagal kurį vykdomieji raštai sumoms išieškoti arba pateikiami (daugiamečio) dotacijų laikotarpio pabaigoje, arba nepateikiami, nes lėšų gavėjas pateikia ištaisytą išlaidų deklaraciją. Komisija pakartoja savo pastabą, kad visos išlaidos kontroliuojamos praėjus keleriems metams nuo tų metų, kai atitinkamas mokėjimas faktiškai įvykdytas, visų pirma užbaigiant programą. Be to, finansinių pataisymą galėjo lemti nustatyti valstybės narės kontrolės sistemų trūkumai, ir tokiu atveju nėra tiesioginio ryšio su mokėjimais. Todėl neįmanoma ir nereikia, kad atitinkamo mokėjimo metai atitiktų finansinio pataisymo paskelbimo ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose metus. Be to, už klaidų ir pažeidimų prevenciją, nustatymą ir ištaisymą pasidalijamojo valdymo srityje visų pirma yra atsakingos valstybės narės. Žemės ūkio srityje sumos skirtingose 6 aiškinamojo rašto lentelėse gali būti suderintos su Komisijos turimais duomenimis arba su valstybių narių deklaracijomis. Kalbant apie regioninę politiką, įmanoma susieti sumas, naudojamas likutinių klaidų lygiui metinėje veiklos ataskaitoje nustatyti, ir ankstesnių metų negalutinėse ataskaitose pateikiamą informaciją bei valstybių narių iki teisės aktais nustatyto kovo 31 d. termino, kuris taip pat yra terminas negalutinėms ataskaitoms parengti, pateikiamą informaciją. Komisija skatina valstybes nars pranešti pataisymus kuo anksčiau ir ne vėliau kaip kovo 31 d., siekiant išvengti problemų su pateikimo terminu.

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
2010 m. pabaigoje sanglaudos srityje dar buvo likusi įvykdyti 2,5 milijardo eurų bendra suma (t. y. gauta pinigine forma Komisijai gavus gražinamąjį mokėjimą arba mokėjimą pagal mokėjimo prašymą, iš kurio valstybė narė išskaičiavo netinkamas išlaidas). Mažo įvykdymo lygio, kuris sudarė 71 %, priežastys buvo aiškinamos 2000–2006 m. programavimo laikotarpio užbaigimo procedūra. Kadangi 2010 m. pabaigoje gauti mokėjimo prašymai dar nebuvo patvirtinti, į 2010 m. įvykdymo duomenis dar nebuvo galima įtraukti susijusių finansinių pataisymų. Konsoliduotų finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose pateikta informacija, kad Komisijos tarnybos arba valstybės narės vėliau gali pataisyti kai kurias mokėjimų sumas. Tačiau, nepaisant Audito Rūmų nuo 2005 m. teikiamų pakartotinių prašymų, sumos ir išlaidų sritys, dėl kurių gali būti atliekamas papildomas tikrinimas ir sąskaitų tvirtinimas, vis dar nėra nurodytos aiškinamuosiuose raštuose.	2011 m. pabaigoje likusi įvykdyti suma sudarė 2,5 milijardo eurų (72 % įvykdymo lygis). Ši suma ir įvykdymo lygis išliko panašūs kaip praėjusiais metais, nes 2010 m. pabaigoje gauti mokėjimo prašymai vis dar negalėjo būti patvirtinti. Konsoliduotų finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose dar nėra pateikiamos sumos, dėl kurių gali būti atliekamas papildomas tikrinimas ir sąskaitų tvirtinimas (priešingai nei potencialūs susigrąžinimai, kurių kiekybinis įvertinimas yra pateikiamas).	<i>Programų uždarymas yra sudėtinga procedūra, pagal kurią patikrinama daug valstybių narių pateiktų dokumentų ir pagal kurią Komisija gali paprašyti daugiau informacijos, siekdama gauti įrodymų, kad valstybė narė iš tikrųjų atskaičiavo skirtus finansinius pataisymus, ypač sudėtingų veiksmų programų atveju, taip dar atidedant galutinio mokėtino likučio apskaičiavimą. Be to, Komisija pripažįsta finansinio pataisymo įgyvendinimą tik tada, kai galutinį mokėjimą tinkamai patvirtina leidimus suteikiantis pareigūnas – tai daroma tik pačioje patikrinimo procedūros pabaigoje.</i> Sanglaudos srityje su 2000–2006 m. programomis susijusių valstybių narių priimtų, tačiau dar įgyvendintinų pataisymų suma parodoma galutinio mokėjimo prašymuose, kuriuos Komisija gavo, tačiau dar nepatvirtino dėl uždarymo proceso, kurio metu Komisija turi įvertinti, ar visa pateikta informacija yra nuosekli ir išsami. Audito Rūmai rekomendavo Komisijai laikytis atsargaus požiūrio ir tokių pataisymų nepranešti kaip įvykdytų iki yra patvirtinami galutiniai mokėjimai. Finansiniame reglamente Komisijai leidžiama vykdyti visų išlaidų ex post patikras kelerius metus po to, kai baigiasi faktiniai išlaidų metai. Ataskaitose neturėtų būti nuostatos, kad dėl ateityje atliksimos kontrolės reikia pripažinti visas susijusias išlaidas. Kitaip visas biudžeto išlaidas reikėtų laikyti laikinomis, kol jos bus patikrintos ex post arba pasibaigs minėtas senaties terminas. Jeigu galima kiekybiškai apskaičiuoti galimų susigrąžinimų sumas, jos atskleidžiamos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 6 aiškinamajame rašte. Žemės ūkyje finansinio patvirtinimo sprendimas priimamas praėjus maždaug 6 mėnesiams nuo atitinkamų finansinių metų pabaigos, ir per šį terminą Komisija nustato išlaidų, kurios pripažįstamos kaip mokamos iš tų metų ES biudžeto, sumą. Šio finansinio patvirtinimo sprendimo vaidmens nepaneigia tai, kad vėliau valstybėms narėms pagal atitikties sprendimus gali būti taikomi finansiniai pataisymai. Išlaidų suma, kuri pagal tokius būsimus atitikties sprendimus gali būti nefinansuojama ES, atskleidžiama finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte.

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
3. „Galileo“ turto perdavimas	3. „Galileo“ turto perdavimas	3. „Galileo“ turto perdavimas
Dar nebuvo visiškai įgyvendinti susitarimai dėl nuosavybės teisių į visą turtą, kuris buvo sukurtas, plėtotas ir įsigytas vykdant „Galileo“ programą, perdavimo. Kadangi visos išlaidos, kurios buvo įvykdytos nuo 2003 m., yra laikomos mokslinių tyrimų išlaidomis, 2010 m. gruodžio 31 d. balansui poveikis nebuvo daromas. Tačiau Komisija turėtų užtikrinti, kad siekiant veiksmingai apsaugoti turtą perdavimo metu būtų galima pasinaudoti visa informacija. Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai atkreipė dėmesį į 2010 m. metinėje veiklos ataskaitoje atsakingo generalinio direktoriaus pateiktą išlygą dėl Europos kosmoso agentūros finansinės atskaitomybės patikimumo.	Komisija bendradarbiauja su Europos kosmoso agentūra, siekdama užtikrinti, kad perdavimo metu būtų galima pasinaudoti visa reikalinga apskaitos ir technine informacija, leidžiančia jį sklandžiai įvykdyti. Šį perdavimą yra planuojama atlikti užbaigus tinkamumo patvirtinimo etapą (ne anksčiau kaip 2012 m. pabaigoje). Kol kas Komisija 2011 m. pripažino 219 milijonų eurų statomą (gaminamą) turtą, susijusį su projektu „Galileo“. Ši suma atspindi po sėkmingo dviejų pirmųjų sistemos palydovų paleidimo datos – 2011 m. spalio 22 d. – Komisijos patirtas sąnaudas. Prieš šią datą Komisija laikė, kad projektas dar yra mokslinių tyrimų etape ir visos patirtos sąnaudos yra išlaidos. Tačiau Audito Rūmų peržiūros metu buvo nustatyta mažo reikšmingumo trūkumų, susijusių su atskyrimo procedūra, pagal kurią nustatoma statomo (gaminamo) turto suma. Savo 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje atsakingas generalinis direktorius paliko išlygą ir išplėtė jos apimtį.	Komisija mano, kad balanse užregistruotos sumos yra pakankamai tikslios ir patikimos. Galileo turto apskaitos metodika ir vertinimo procedūros visiškai atitinka ES apskaitos taisykles ir TVSAS standartus. Turto vertė nustatyta padedant nepriklausomiems apskaitos ekspertams remiantis EKA pateiktais duomenimis. Komisija atliko reikiamus patikrinimus, kad užtikrintų rezultatų patikimumą. Komisija toliau audituos EKA teikiamas finansines ataskaitas ir skatins bei remis EKA vykdomus veiksmus, kuriais siekiama dar labiau pagerinti Komisijai teikiamų finansinių ataskaitų kokybę. 2012 m. patenkinamais rezultatais baigta Europos kosmoso agentūros kontrolės sistemų išorės peržiūra. Atsižvelgiant į dabar rengiamus veiksmus, Komisija tikisi, kad padėtis bus greitai ištaisyta – taip sumažės klaidų lygis ir ši išlyga galiausiai bus panaikinta.

1.3 PRIEDAS

IŠTRAUKA IŠ 2011 M. KONSOLIDUOTŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ ⁽¹⁾

1 lentelė. Balansas (*)

(milijonais eurų)		
	2011 12 31	2010 12 31
Ilgalaikis turtas:		
Nematerialusis turtas	149	108
Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrenginiai	5 071	4 813
Ilgalaikės investicijos:		
<i>Investicijos, apskaitomos pagal nuosavo kapitalo metodą</i>	374	492
<i>Finansinis turtas: turtas, kurį galima parduoti</i>	2 272	2 063
Finansinis turtas: ilgalaikės paskolos	41 400	11 640
Ilgalaikės gautinos ir susigrąžintinos sumos	289	40
Ilgalaikis išankstinis finansavimas	44 723	44 118
	94 278	63 274
Trumpalaikis turtas:		
Atsargos	94	91
Trumpalaikės investicijos:		
<i>Finansinis turtas: turtas, kurį galima parduoti</i>	3 619	2 331
Trumpalaikės gautinos ir susigrąžintinos sumos:		
<i>Finansinis turtas: trumpalaikės paskolos</i>	102	2 170
<i>Kitos gautinos ir susigrąžintinos sumos</i>	9 477	11 331
Trumpalaikis išankstinis finansavimas	11 007	10 078
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	18 935	22 063
	43 234	48 064
Iš viso turto	137 512	111 338
Ilgalaikiai įsipareigojimai:		
Pensijos ir kiti atlygiai darbuotojams	(34 835)	(37 172)
Ilgalaikiai atidėjiniai	(1 495)	(1 317)
Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai	(41 179)	(11 445)
Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai	(2 059)	(2 104)
	(79 568)	(52 038)
Trumpalaikiai įsipareigojimai:		
Trumpalaikiai atidėjiniai	(270)	(214)
Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai	(51)	(2 004)
Mokėtinos sumos	(91 473)	(84 529)
	(91 794)	(86 747)
Iš viso įsipareigojimų	(171 362)	(138 785)
Grynasis turtas	(33 850)	(27 447)
Rezervai	3 608	3 484
Iš valstybių narių pareikalautinos sumos	(37 458)	(30 931)
Grynasis turtas	(33 850)	(27 447)

(*) Balanso struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

(1) Skaitytoji rekomenduojama peržiūrėti visą 2011 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų tekstą, įskaitant konsoliduotą finansinę atskaitomybę ir aiškinamuosius raštus bei konsoliduotą biudžeto vykdymo ataskaitas ir aiškinamuosius raštus.

2 lentelė. Ekonominių rezultatų ataskaita (*)

	(milijonais eurų)	
	2011 m.	2010 m.
Veiklos pajamos		
Pajamos iš nuosavų išteklių ir įnašų	124 677	122 328
Kitos veiklos pajamos	5 376	8 188
	130 053	130 516
Veiklos išlaidos		
Administracinės išlaidos	(8 976)	(8 614)
Veiklos išlaidos	(123 778)	(103 764)
	(132 754)	(112 378)
(Deficitas) / perviršis iš pagrindinės veiklos	(2 701)	18 138
Finansinės pajamos	1 491	1 178
Finansinės išlaidos	(1 355)	(661)
Įsipareigojimų, susijusių su pensijomis ir kitais atlygiais darbuotojams, pokyčiai	1 212	(1 003)
Bendrosioms ir asocijuotosioms įmonėms tenkanti grynojo deficito dalis	(436)	(420)
Finansinių metų ekonominis rezultatas	(1 789)	17 232

(*) Ekonominių rezultatų ataskaitos struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

3 lentelė. Pinigų srautų lentelė (*)

	(milijonais eurų)	
	2011 m.	2010 m.
Finansinių metų ekonominis rezultatas	(1 789)	17 232
Pagrindinė veikla		
Amortizacija	33	28
Nusidėvėjimas	361	358
Ilgalaikių paskolų (padidėjimas) / sumažėjimas	(29 760)	(876)
Ilgalaikio išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas	(605)	(2 574)
Ilgalaikių gautinų ir susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas	(249)	15
Atsargų (padidėjimas) / sumažėjimas	(3)	(14)
Trumpalaikio išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas	(929)	(642)
Trumpalaikių gautinų ir susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas	3 922	(4 543)
Ilgalaikių atidėjinių padidėjimas / (sumažėjimas)	178	(152)
Ilgalaikių finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	29 734	886
Kitų ilgalaikių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	(45)	(74)
Trumpalaikių atidėjinių padidėjimas / (sumažėjimas)	56	1
Trumpalaikių finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	(1 953)	1 964
Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)	6 944	(9 355)
Ankstesnių metų biudžeto perteklius, įtrauktas kaip nepiniginės pajamos	(4 539)	(2 254)
Kiti nepiniginiai pokyčiai	(75)	(149)
Įsipareigojimų, susijusių su pensijomis ir atlygiais darbuotojams, padidėjimas / (sumažėjimas)	(2 337)	(70)
Investicinė veikla		
Nematerialiojo turto ir nekilnojamojo turto, įrangos ir įrenginių (padidėjimas) / sumažėjimas	(693)	(374)
Ilgalaikių investicijų (padidėjimas) / sumažėjimas	(91)	(176)
Trumpalaikių investicijų (padidėjimas) / sumažėjimas	(1 288)	(540)
Grynieji pinigų srautai	(3 128)	(1 309)
Grynasis pinigų ir pinigų ekvivalentų padidėjimas / (sumažėjimas)	(3 128)	(1 309)
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje	22 063	23 372
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	18 935	22 063

(*) Grynujų pinigų srautų lentelės struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

4 lentelė. Grynojo turto pokyčių ataskaita (*)

(milijonais eurų)

	Rezervai (A)		Iš valstybių narių pareikalaautos sumos (B)		Grynasis turtas = (A) + (B)
	Tikrosios vertės rezervas	Kiti rezervai	Sukauptas pertek- lius (deficitas)	Finansinių metų ekonominis rezul- tatas	
Likutis 2009 m. gruodžio 31 d.	69	3 254	(52 488)	6 887	(42 278)
Garantijų fondo rezervo pokytis		273	(273)		0
Tikrosios vertės pokyčiai	(130)				(130)
Kita		4	(21)		(17)
2009 m. ekonominio rezultato paskirstymas		14	6 873	(6 887)	0
2009 m. biudžeto rezultatas, pervestas valstybėms narėms			(2 254)		(2 254)
Finansinių metų ekonominis rezultatas				17 232	17 232
Likutis 2010 m. gruodžio 31 d.	(61)	3 545	(48 163)	17 232	(27 447)
Garantijų fondo rezervo pokytis		165	(165)		0
Tikrosios vertės pokyčiai	(47)				(47)
Kita		2	(30)		(28)
2010 m. ekonominio rezultato paskirstymas		4	17 228	(17 232)	0
2010 m. biudžeto rezultatas, pervestas valstybėms narėms			(4 539)		(4 539)
Finansinių metų ekonominis rezultatas				(1 789)	(1 789)
Likutis 2011 m. gruodžio 31 d.	(108)	3 716	(35 669)	(1 789)	(33 850)

(*) Grynojo turto pokyčių ataskaitos struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

5 lentelė. ES biudžeto rezultatai (*)

(milijonais eurų)

Europos Sąjunga	2011 m.	2010 m.
Finansinių metų pajamos	130 000	127 795
Mokėjimai pagal einamųjų metų asignavimus	(128 043)	(121 213)
Mokėjimų asignavimai, perkelti į N + 1 metus	(1 019)	(2 797)
Atšaukti nepanaudoti mokėjimų asignavimai, perkelti iš N - 1 metų	457	741
Valiutų keitimo kursų pokyčiai per metus	97	23
Biudžeto rezultatas (**)	1 492	4 549

(*) ES biudžeto rezultatų lentelės struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

(**) Iš kurio ELPA sumos iš viso sudaro (5) milijonus eurų 2011 m. ir 9 milijonus eurų 2010 m.

2 SKYRIUS

Pajamos

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	2.1–2.14
Pajamų grupės ypatumai	2.2–2.7
Audito apimtis ir metodas	2.8–2.14
Tradiciniai nuosavi ištekliai	2.9–2.12
PVM ir BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	2.13–2.14
Operacijų tvarkingumas	2.15–2.18
Tradiciniai nuosavi ištekliai	2.16
PVM ir BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	2.17
Kitos pajamos	2.18
Sistemų veiksmingumas	2.19–2.34
Tradiciniai nuosavi ištekliai	2.20–2.22
PVM pagrįsti nuosavi ištekliai	2.23–2.25
BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	2.26–2.28
Bendrosios ir specialiosios išlygos	2.26–2.27
BNPj inventorių patikra	2.28
Kitos pajamos: baudos ir netesybos	2.29–2.34
Įvykdyti susigrąžinimai	2.29–2.31
Minimalūs garantijas suteikiančių finansinių institucijų kredito reitingai	2.32–2.34
Išvados ir rekomendacijos	2.35–2.38
Išvados	2.35–2.36
Rekomendacijos	2.37–2.38

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IVADAS

2.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų specialusis pajamų, kurios apima nuosavus išteklius ir kitas pajamas, įvertinimas. **2.1 lentelėje** pateikta pagrindinė informacija, susijusi su 2011 m. pajamomis. Nuosavi ištekliai yra pats svarbiausias biudžeto išlaidų finansavimo šaltinis (91 %).

2.1 lentelė. Pajamos. Pagrindinė 2011 m. informacija

Biudžeto antraštinė dalis	Pajamų rūšis	Aprašymas	2011 m. pajamos	
			milijonais eurų	%
1	Tradicioniai nuosavi ištekliai (TNI)	Cukraus gamybos mokestis	132	0,1
		Muito mokesčiai	16 646	12,8
	PVM pagrįsti nuosavi ištekliai	Einamųjų finansinių metų PVM (pridėtinės vertės mokesčiu) pagrįsti ištekliai	14 077	10,8
	BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	Einamųjų finansinių metų BNPj (bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis) pagrįsti ištekliai	87 258	67,1
	Biudžeto disbalanso korekcija	JK korekcija	52	0,0
	BNPj pagrįstų nuosavų išteklių sumažinimas	Taikomas Nyderlandams ir Švedijai	– 1	0,0
		VISI NUOSAVI IŠTEKLIAI	118 164	90,9
3		Perviršiai, likučiai ir patikslinimai	6 370	4,9
4		Pajamos, susijusios su asmenimis, dirbančiais institucijose ir kitose Sąjungos įstaigose	1 207	0,9
5		Pajamos, susijusios su institucijų administracine veikla	587	0,5
6		Įmokos ir grąžinamosios išmokos pagal Sąjungos / Bendrijos susitarimus ir programas	2 454	1,9
7		Palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir baudos	1 183	0,9
8		Skolinimosi ir skolinimo operacijos	1	0,0
9		Įvairios pajamos	34	0,0
		VISOS KITOS PAJAMOS	11 836	9,1
		VISOS FINANSINIŲ METŲ PAJAMOS	130 000	100,0

Šaltinis: 2011 m. Europos Sąjungos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Pajamų grupės ypatumai

2.2. Nuosavi ištekliai yra trijų rūšių ⁽¹⁾: tradiciniai nuosavi ištekliai (surinkti importo muitai ir cukraus gamybos mokestis – TNI), nuosavi ištekliai, apskaičiuoti pagal valstybių narių surinktą pridėtinės vertės mokestį (PVM), ir nuosavi ištekliai, pagrįsti valstybių narių bendromis nacionalinėmis pajamomis (BNPj).

2.3. Tradicinius nuosavus išteklius nustato ir surenka valstybės narės. Trys ketvirtadaliai šių sumų sumokami į Sąjungos biudžetą (16 778 milijonai eurų, 12,9 % pajamų), o likęs ketvirtadalis paliekamas surinkimo išlaidoms padengti. Kiekviena valstybė narė siunčia Komisijai nustatytų mokesčių mėnesio išrašą („A“ sąskaitos išrašą) ir tų nustatytų mokesčių, kurie nėra į jį įtraukti, ketvirčio išrašą („B“ sąskaitos išrašą) ⁽²⁾. Pagrindinės su TNI susijusios rizikos rūšys yra Sąjungai pateikiamų mokesčių išsamumas, tikslumas ir savalaikiškumas.

2.4. PVM pagrįsti nuosavi ištekliai – tai lėšos, kurios yra gaunamos taikant vienodus tarifus valstybių narių abstrakčiai suderintoms PVM apskaičiavimo bazėms (14 077 milijonai eurų, 10,8 % pajamų). BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai – tai lėšos, kurios yra gaunamos taikant vienodus tarifus valstybių narių BNPj (87 258 milijonai eurų, 67,1 % pajamų). Pagrindinė rizika tvarkingumui šių nuosavų išteklių atžvilgiu yra ta, kad susijusi statistika nebus apibendrinta laikantis Sąjungos taisyklių arba nebus apdorota pagal šias taisykles ir kad dėl to visos valstybės narės sumokės neteisingą PVM ir (arba) BNPj pagrįstų nuosavų išteklių sumą.

⁽¹⁾ 2007 m. birželio 7 d. Tarybos sprendimas 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 163, 2007 6 23, p. 17) ir 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinantis Sprendimą 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 130, 2000 5 31, p. 1), su paskutiniais pakeitimais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 105/2009 (OL L 36, 2009 2 5, p. 1).

⁽²⁾ Tais atvejais, kai muitai ar mokesčiai yra nesumokėti ir kai nepateikiama jokių garantijų arba kai garantijos yra pateiktos, tačiau užginčytos, valstybės narės gali suspenduoti šių išteklių prieinamumą ir įrašyti juos į šią atskirą sąskaitą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.5. Jungtinei Karalystei yra taikoma su biudžeto disbalansu susijusi korekcija („JK korekcija“), kuri apskaičiuojama sumažinant jos BNPj pagrįstas nuosavų išteklių įmokas ⁽³⁾. Be to, Vokietija, Nyderlandai, Austrija ir Švedija naudojami sumažintu PVM pareikalavimo tarifu, o 2007–2013 m. laikotarpiu Nyderlandams ir Švedijai yra sumažintas jų metinis BNPj įnašas ⁽⁴⁾. Pagrindinė rizika yra ta, kad atlikdama šiuos apskaičiavimus Komisija padarys klaidą, visų pirma sudėtingų JK korekcijos apskaičiavimų atžvilgiu.

2.6. Įvertinus bendrą TNI, PVM pagrįstų nuosavų išteklių ir kitų pajamų sumą, BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai yra panaudojami biudžetui subalansuoti. Bet koks konkrečios valstybės narės tikrųjų BNPj sumažinimas (arba padidinimas) – nors jis ir nepaveikia visos BNPj pagrįstos nuosavų išteklių sumos – reiškia, kad iki tol, kol klaida yra ištaisoma, padidėja (arba sumažėja) kitų valstybių narių įmokos.

2.7. Pagrindinės su kitomis pajamomis susijusios rizikos rūšys yra Komisijos baudų valdymas ir finansinių pataisymų, kuriuos Komisija taiko žemės ūkio ir sanglaudos išlaidų atžvilgiu, nustatymas.

Audito apimtis ir metodas

2.8. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Dėl pajamų audito dėmesį visų pirma reikia atkreipti į šiuos dalykus:

- a) audito metu Komisijos lygmeniu buvo nagrinėjama 55 susigrąžinimo pavedimų imtis ⁽⁵⁾, apimanti visų rūšių pajamas (žr. **2.1 priedą**);

⁽³⁾ Sprendimo 2007/436/EB 4 straipsnis. 2011 m. šis sumažinimas sudarė apie 4 milijardus eurų. **2.1 lentelėje** nurodyta 52 milijonų eurų suma atspindi valiutos kursų skirtumo poveikį.

⁽⁴⁾ Sprendimo 2007/436/EB 2 straipsnio 4 ir 5 dalys. **2.1 lentelėje** nurodytas 1 milijono eurų BNPj pagrįsto įnašo sumažinimas atspindi valiutos kursų skirtumo poveikį.

⁽⁵⁾ Susigrąžinimo pavedimas yra procedūra, pagal kurią leidimus duodantis pareigūnas užregistruoja Komisijos teisę į išmoką, siekiant atgauti priklausantią sumą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

b) sistemų įvertinimas apėmė:

- i) TNI, PVM pagrįstų ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių sistemos;
- ii) Komisijos sistemos, kuriomis remiantis yra apskaičiuojama JK korekcija (įskaitant galutinės 2007 m. sumos apskaičiavimo patikrinimą) ⁽⁶⁾;
- iii) Komisijos baudų ir netesybų valdymą;
- iv) Komisijos vadovybės pareiškimus, visų pirma Biudžeto generalinio direktorato (DG BUDG) metinę veiklos ataskaitą.

Tradiciniai nuosavi ištekliai

2.9. Audito Rūmų atliekamas finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų auditas negali apimti nedeklaruoto importo arba importo, išvengusio muitinės priežiūros.

2.10. Audito Rūmai atliko priežiūros ir kontrolės sistemų Vokietijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje, kurios kartu įneša daugiau kaip trečdalį visų TNI, įvertinimą. Jie peržiūrėjo jų apskaitos sistemas ir patikrino TNI srautą nuo jų nustatymo iki deklaravimo Komisijai, siekdami gauti pakankamą patikrinimą, kad užregistruotos sumos buvo teisingos ir išsamios. Audito metu buvo testuojamos pagrindinės kontrolės priemonės, susijusios su lengvatinių muitų tarifų taikymu Prancūzijoje, asmens pageidaujamoje vietoje įforminamomis muitinės procedūromis Vokietijoje ir Ispanijoje ir sandėliavimu bei važtos ir draudimo sąnaudų aiškinimu Vokietijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje.

2.11. Be to, Audito Rūmai palygino septynis su TNI susijusius susigrąžinimo pavedimus iš 2.8 dalies a punkte nurodytos imties su atitinkamu susijusių valstybių narių mėnesio išrašu ⁽⁷⁾.

2.12. Galiausiai, Audito Rūmai įvertino priežiūros ir kontrolės sistemas Komisijoje, įskaitant jos patikras valstybėse narėse, neatgaunamų sumų nurašymo procedūrą ir atsižvelgimo į jos bei Audito Rūmų ankstesnius nustatytus faktus procedūrą.

⁽⁶⁾ Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 2.16 dalį.

⁽⁷⁾ Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje ir Nyderlanduose.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

PVM ir BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai

2.13. PVM ir BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai yra paremti statistiniais duomenimis, su kuriais susijusių operacijų negalima audituoti tiesiogiai. Dėl šios priežasties auditas buvo pradėtas nuo to momento, kai Komisija gavo valstybių narių parengtus visuminius makroekonominis duomenis. Tuomet buvo įvertintos Komisijos sistemos, skirtos apdoroti duomenis, naudojamus nustatant sumas, kurios turi būti įtrauktos į galutines biudžeto sąskaitas. Taigi Audito Rūmai nagrinėjo ES biudžeto sudarymą bei valstybių narių įnašų teisingumą.

2.14. Audito Rūmai įvertinto Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemos, skirtas suteikti pakankamą patikinimą, kad šie ištekliai yra apskaičiuoti ir surinkti teisingai. Auditas taip pat apėmė Komisijos su PVM ir BNPj susijusių išlygų valdymą ir jos BNPj inventorių valstybėse narėse patikras. Audito Rūmų audito metu nebuvo galima įvertinti Komisijos iš valstybių narių gautų PVM ir BNPj duomenų kokybės.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

2.15. **2.1 priede** pateikta operacijų testų rezultatų santrauka. Audito Rūmams atlikus operacijų imties testus, buvo nustatyta, kad 1,8 % operacijų buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmų vertinimu, labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 0,8 % ⁽⁸⁾.

2.15. Žr. atsakymą į 2.18 dalies pastabas.

Tradicioniai nuosavi ištekliai

2.16. Audito Rūmai nustatė, kad Komisijos pateikti susigrąžinimo pavedimai iš esmės atitinka valstybių narių siunčiamus „A“ sąskaitos išrašus.

PVM ir BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai

2.17. Audito Rūmai audito metu nenustatė jokių klaidų apskaičiuojant valstybių narių įnašus ir atliekant jų mokėjimus.

⁽⁸⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 0,0 % (LEL) iki 2,4 % (UEL) (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Kitos pajamos

2.18. Audito Rūmai nustatė, kad vienoje iš šešių su kitomis pajamomis susijusių testuotų operacijų buvo klaidų. Audito Rūmai peržiūrėjo valstybei narei Komisijos taikyto finansinio pataisymo žemės ūkio išlaidų srityje apskaičiavimą (6 antraštinė dalis **2.1 lentelėje**). Nors Audito Rūmai nekelia klausimo dėl Komisijos metodikos pagrįstumo, jie nustatė jos taikymo klaidą, dėl kurios Komisija apskaičiavo per mažus ES biudžeto nuostolius. Apskaičiuotas finansinis pataisymas turėjo būti ne 21 milijonas eurų, o 30 milijonų eurų ⁽⁹⁾.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

2.19. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **2.2 priede**. Buvo nustatyta kai kurių sistemų trūkumų, kurie aprašyti toliau.

Tradiciniai nuosavi ištekliai

2.20. Aplankytose valstybėse narėse Audito Rūmų auditas (žr. 2.10 dalį) atskleidė nacionalinės muitinių priežiūros trūkumus:

- a) lengvatinių muitų tarifų taikymo ⁽¹⁰⁾;
- b) asmens pageidaujamoje vietoje įforminamų muitinės procedūrų kontrolės ir *ex post* audito ⁽¹¹⁾;

2.18. Komisija džiaugiasi, kad Audito Rūmai neabejoja jos ES biudžeto nuostolių vertinimo metodika. Tai buvo padaryta atsižvelgiant į Audito Rūmų rekomendaciją apskaičiuoti nuostolius, o ne taikyti fiksuoto dydžio pataisymą.

Kalbant apie Audito Rūmų minėtą atvejį, klaidų lygio apskaičiavimą atliko valstybė narė, vadovaudamasi Komisijos patvirtinta metodika ir naudodamasi geriausia tuo metu turėta informacija. Valstybė narė vėliau pateikė papildomos ir tikslesnės informacijos apie rizikos grupės gyventojus ir Komisija manė, kad yra pateisinama atsižvelgti į šią informaciją tame labai vėlyvame etape, iš naujo nepradedant visos atitikties patvirtinimo procedūros klaidų lygiui perskaiciuoti.

2.20. Komisija išsamiai išnagrinės Audito Rūmų nustatytus faktus, atsižvelgdama į tai, kad valstybių narių muitinės kontrolė turėtų būti grindžiama rizika.

- a) Dviejų iš 50 importo deklaracijų atveju Audito Rūmai patikrintose bylose nerado jokio dokumento, įrodančio tiesioginį prekių įvežimą į ES.

Komisija išnagrinės šiuos du atvejus, kai nerasta tiesioginio įvežimo įrodymų, ir nustatys, ar yra kokių nors finansinių pasekmių.

- b) Valstybės narės, atlikdamos rizikos analizę, turėtų tinkamai atsižvelgti į senaties terminą, ir kai kuriais atvejais gali būti nebūtina, kad asmens pageidaujamoje vietoje įforminamos procedūros auditas būtų atliekamas kas trejus metus.

⁽⁹⁾ 2006 m. Komisija nustatė, kad valstybė narė naudojo pasenusias ortografines nuotraukas. Komisijos apskaičiuotas klaidų lygis buvo 1,34 %, kadangi ji neteisingai įskaiciavo regionus, kuriuose nebuvo ortografinių nuotraukų problemos. Audito Rūmų nuomone, teisingas klaidų lygis, kuriuo turėjo būti remiamasi, turėjo sudaryti 1,91 %. Dėl to susidarė 9 milijonų eurų skirtumas.

⁽¹⁰⁾ Prancūzijoje.

⁽¹¹⁾ Vokietijoje ir Ispanijoje. Be to, Komisijos atliktos asmens pageidaujamoje vietoje įforminamų muitinės procedūrų patikros parodė sistemos trūkumų 11 iš 21 2011 m. jos patikrintos valstybės narės.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- c) muitinės sandėliavimo *ex post* audito ⁽¹²⁾;
- d) importo etape taikomos rizikos analizės ⁽¹³⁾;
- e) važtos ir draudimo sąnaudų traktavimo ⁽¹⁴⁾.

Dėl ne visai veiksmingos nacionalinės muitinės priežiūros didėja rizika, kad bus surinktos neteisingos TNI sumos.

2.21. Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pažymėjo, kad vienos „A“ sąskaitos išrašo, susijusio su viena valstybe narė ⁽¹⁵⁾, atveju nebuvo įmanoma nustatyti deklaruotos TNI sumos sąsajos su susijusiais apskaitos dokumentais. DG BUDG 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje šiuo metu yra pateikta išlyga dėl šios valstybės narės apskaitos duomenų patikimumo.

2.22. Audito Rūmai nustatė, kad keletą Audito Rūmų arba Komisijos ankstesniais metais paskelbtų nustatytų faktų šios dvi institucijos skelbia jau ne pirmą kartą, tačiau susijusios valstybės narės nevykdo taisomųjų veiksmų (pavyzdžiui, Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 1/2010 ⁽¹⁶⁾ „Ar veiksmingai kontroliuojamos importui taikomos supaprastintos muitinės procedūros?“ nustatytus faktus).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- c) Valstybės narės, atlikdamos rizikos analizę, turėtų tinkamai atsižvelgti į senaties terminą, ir kai kuriais atvejais gali būti nebūtina, kad sandėliavimo auditas būtų atliekamas kas trejus metus.
- d) Komisija nagrinės šį faktą su atitinkamomis valstybėmis narėmis.
- e) Komisija nagrinės atskirus atvejus su atitinkamomis valstybėmis narėmis ir nustatys, ar yra kokių nors finansinių pasekmių.

2.21. Biudžeto GD padarė išlygą dėl šios valstybės narės TNI atitikties patikrinimo ir apskaitos procedūrų bei sistemų patikimumo, remdamasis trimis paeiliui atliktais Komisijos patikrinimais ir Audito Rūmų nustatytais faktais.

Bus imtasi taisomųjų veiksmų. Valstybė narė 2011 m. lapkričio mėn. pabaigoje pateikė veiksmų planą, kuriame nurodė korekcinės priemonės, kurių bus imtasi. Plane nustatyti trumpalaikiai (2012 m.), vidutinės trukmės (2012–2013 m.) ir ilgalaikiai tikslai (2013–2014 m. ir vėlesni metai). Komisija stebi plano įgyvendinimą. Pirmasis etapas – atlikti apskaitos sistemos išorės auditą.

2.22. Audito Rūmų ir Komisijos nustatyti faktai yra išsamiai nagrinėjami. Valstybėms narėms gali prireikti laiko pagerinti savo sistemas, ypač tais atvejais, kai kyla ginčai arba būtina atlikti sisteminius ir struktūrinius pakeitimus. Komisijos tarnybos naudoja visas turimas priemones, kuriomis užtikrina, kad valstybės narės tinkamai atsižvelgtų į faktus, ir prireikus pareikalauja, kad atitinkama valstybė narė išieškotų visus nesumokėtus tradicinius nuosavų išteklius. Dėl to tais atvejais, kai ES muitų teisės aktai yra aiškiai pažeidžiami, gali būti pradėtos pažeidimo procedūros. Pastaraisiais metais Komisija atliko supaprastintų procedūrų, muitinės kontrolės strategijos ir asmens pageidaujamoje vietoje įforminamos procedūros patikrinimus. Teminė ataskaita dėl muitinės kontrolės strategijos 2011 m. buvo pateikta Nuosavų išteklių patariamajam komitetui, o teminė ataskaita dėl asmens pageidaujamoje vietoje įforminamos procedūros bus pateikta 2012 m.

⁽¹²⁾ Ispanijoje ir Prancūzijoje.

⁽¹³⁾ Vokietijoje ir Prancūzijoje.

⁽¹⁴⁾ Ispanijoje ir Prancūzijoje.

⁽¹⁵⁾ 2.15 dalis: Belgija.

⁽¹⁶⁾ Žr. Europos Audito Rūmų svetainę <http://eca.europa.eu>.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai

2.23. Išlyga yra priemonė, kuri leidžia pasibaigus teisės aktuose nustatytam ketverių metų terminui palikti galimybę ištaisyti abejones keliančius elementus valstybės narės pateiktoje PVM ataskaitoje. Taigi išlygų taikymas yra vidaus kontrolės proceso dalis. Tačiau Komisija ir valstybės narės turėtų stengtis abejotinus elementus išnagrinėti kiek įmanoma greičiau.

2.24. 2011 m. Komisija patvirtino 46 ir panaikino 42 išlygas. Komisija nurodo, kad grynasis poveikis buvo PVM pagrįstų nuosavų išteklių sumažėjimas apytiksliai 88 milijonais eurų ⁽¹⁷⁾. Metų pabaigoje iš viso galiojo 156 išlygos (žr. **2.2 lentelę**). 51 Komisijos patvirtinta išlyga yra susijusi su PVM teisės aktų pažeidimais. Jos gali būti panaikintos tik po to, kai užbaigiama pažeidimo procedūra ir nustatomas pažeidimo poveikis susijusių metų PVM bazei.

2.25. Komisija toliau deda pastangas, siekdama panaikinti seniai likusias PVM išlygas. Audito Rūmai šias išlygas apibrėžia kaip išlygas, susijusias su prieš 10 ir daugiau metų buvusiais laikotarpiais, t. y. 2011 m. pabaigoje vis dar galiojančios su 2002 ir ankstesniais metais susijusios išlygos. Metų pabaigoje buvo 15 tokių išlygų, kurių keletas buvo susijusios su 1995 m., palyginti su 16 išlygų 2010 m. pabaigoje (2010 m. metinės ataskaitos 2.23 dalis).

2.24. Šioje ataskaitoje pateikti skaičiai šiek tiek skiriasi nuo tų, kuriuos Komisija pateikė atitinkamame metinių ataskaitų priede. Taip yra todėl, kad Audito Rūmai ir Komisija naudoja šiek tiek skirtingus metodus išlygų ištekliais apskaičiuoti. Audito Rūmai naudoja pranešimo datą, o Komisija – susijusių vidaus administracinių procedūrų užbaigimo datą.

2.25. Su valstybėmis narėmis konsultuojamasi vis dažniau, be to, sustiprėjo Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimas, kuris bus tęsiamas. Išlygų, kurias Audito Rūmai apibrėžia kaip „seniai likusias“, toliau mažėja – dabar jos sudaro mažiau nei 10 % visų išlygų. Netgi sustiprėjus bendradarbiavimui, keletas „seniai likusių“ išlygų visada bus, nes reikia ištirti kai kurių iš jų pasekmes, apimančias, be kita ko, principinius klausimus, ir sprendimui pasiekti gali prireikti keletą bandymų. Dėl Audito Rūmų priimto „seniai likusių“ išlygų apibrėžimo rizikuojama pernelyg daug dėmesio skirti laikui, kurio prireikia išlygoms panaikinti. 75 % 2011 m. Komisijos suteiktų naujų išlygų apėmė 2007 m., taigi, remiantis Audito Rūmų metodika, pusė laikotarpio, kuriam praėjus jos laikomos „seniai likusiomis“, jau yra praėję.

⁽¹⁷⁾ Padidėjimo 8 milijonais eurų ir sumažėjimo 96 milijonais eurų likutis.

2.2 lentelė. PVM išlygos 2011 m. gruodžio 31 d.

Valstybė narė	Galiojančios išlygos 2010 m. gruodžio 31 d.	2011 m. patvirtintos išlygos	2011 m. panaikintos išlygos	Galiojančios išlygos 2011 m. gruodžio 31 d.	Seniausi metai, kuriems taikomos išlygos
Belgija	0	1	0	1	2007
Bulgarija	2	5	1	6	2007
Čekijos Respublika	8	9	4	13	2004
Danija	9	2	3	8	2005
Vokietija	1	5	0	6	2003
Estija	9	1	0	10	2004
Airija	10	2	7	5	1998
Graikija	7	0	0	7	1999
Ispanija	1	2	0	3	2003
Prancūzija	6	1	0	7	2001
Italija	8	2	3	7	1995
Kipras	6	0	2	4	2004
Latvija	6	0	1	5	2004
Lietuva	2	0	0	2	2005
Liuksemburgas	2	0	2	0	
Vengrija	4	0	0	4	2004
Malta	10	0	0	10	2004
Nyderlandai	8	6	5	9	2004
Austrija	6	0	0	6	2002
Lenkija	6	0	1	5	2004
Portugalija	14	0	9	5	2003
Rumunija	0	5	1	4	2007
Slovėnija	0	0	0	0	
Slovakija	0	0	0	0	
Suomija	8	3	1	10	1995
Švedija	10	2	1	11	1995
Jungtinė Karalystė	9	0	1	8	1998
IŠ VISO	152	46	42	156	

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai*Bendrosios ir specialiosios išlygos*

2.26. 2011 m. pabaigoje galiojo bendrosios išlygos ⁽¹⁸⁾, susijusios su ES 15 valstybių narių 2002–2007 m. laikotarpiu, ES 10 valstybių narių 2004–2007 m. laikotarpiu ir 2007 m. Bulgarijos ir Rumunijos BNPj duomenimis.

2.27. 2011 m. pradžioje galiojo keturios specialiosios išlygos dėl BNP ⁽¹⁹⁾, susijusios su 1995–2001 m. laikotarpiu. Vėliau Komisija dvi Jungtinei Karalystei taikomas išlygas panaikino, 2011 m. pabaigoje palikdama galioti dvi ⁽²⁰⁾ išlygas.

BNPj inventorių patikra

2.28. Remdamasis Eurostato BNPj inventorių patikra, 2011 m. liepos ir spalio mėn. BNPj komitetas patvirtino ES 25 valstybių narių vertinimo ataskaitas. Nebuvo panaikinta nė viena bendroji arba patvirtinta specialioji išlyga, susijusi su BNPj duomenimis už laikotarpį nuo 2002 m. iki 2012 m. sausio mėn. pabaigos (žr. 2010 m. metinės ataskaitos 2.29 dalį ir 2.41 dalies ketvirtą įtrauką).

2.26. Kaip Audito Rūmai pripažįsta 2.28 dalyje, padėtis labai pasikeitė iki 2012 m. sausio mėn., kai bendrosios išlygos tebegaliojo tik Bulgarijai ir Rumunijai.

2.27. Komisija, bendradarbiaudama su dviem valstybėmis, kurios tebeturi 1995–2001 m. laikotarpio BNP išlygų (2011 m. pabaigoje viena Graikijos ir viena Jungtinės Karalystės), daro pažangą, kad būtų galima tas išlygas panaikinti.

2.28. Atsižvelgiant į dvių BNPj komiteto posėdžių, vykusių antrąjį 2011 m. pusmetį, išvadas, iki metų pabaigos tęsti darbai siekiant nustatyti ir tiksliai apibrėžti specialiąsias išlygas, kurios turėtų pakeisti galiojančias bendrąsias išlygas. 2012 m. pradžioje buvo baigti administraciniai procesai, kurie būtini siekiant vienu metu visoms 25 valstybėms narėms pateikti oficialų patvirtinimo pranešimą dėl bendrųjų išlygų panaikinimo ir su jomis susijusių specialiųjų išlygų taikymo.

⁽¹⁸⁾ Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, su pataisymais, 10 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad po ketvirtųjų metų, einančių po atitinkamų finansinių metų, rugsėjo 30 d., į BNP/BNPj pakeitimus nebeatsižvelgiama, išskyrus atvejus, apie kuriuos per šį laikotarpį praneša Komisija arba valstybė narė. Šie atvejai yra vadinami išlygomis. Bendroji išlyga apima visus valstybės narės duomenis.

⁽¹⁹⁾ Specialioji išlyga apima atskirus BNPj elementus (iki 2001 m. BNP, vėliau – BNPj), kaip antai pasirinktų veiklos sričių bendrąją pridėtinę vertę, bendrąsias galutinio vartojimo išlaidas arba bendrąją veiklos likutinį perteklių ir mišriąsias pajamas.

⁽²⁰⁾ Jos taikomos Graikijai ir Jungtinei Karalystei ir yra daugiausia susijusios su metodologiniais arba duomenų apibendrinimo aspektais.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Kitos pajamos: baudos ir netesybos*Įvykdyti susigrąžinimai*

2.29. Finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklėse⁽²¹⁾ nustatyta, kad Komisija turėtų visomis turimomis priemonėmis užtikrinti gautinų sumų susigrąžinimą, kai skolininkai iki nustatyto termino nėra sumokėję nei laikinų įmokų, nei pateikę garantijų, padengiančių negrąžintą skolą. 2011 m. pabaigoje dėl apytiksliai 2 %⁽²²⁾ neapmokėtų baudų praėjus mokėjimo terminui nebuvo sumokėta laikina įmoka arba pateikta garantija.

2.30. Audito Rūmai išnagrinėjo 14 tokių baudų imtį ir nustatė, kad aštuoniais atvejais Komisija nepasinaudojo visomis turimomis priemonėmis, kad įvykdytų susigrąžinimą.

2.31. Komisija nurodė, kad visi šie atvejai buvo susiję su skolininkais, kurių finansinė padėtis buvo bloga. Savo 2011 m. metinės veiklos ataskaitoje DG BUDG pažymi, kad jis nesieks įvykdyti susigrąžinimo, jei jo vertinimu Sąjungos finansiniai interesai bus geriausiai apsaugoti susitarus dėl mokėjimo plano. Komisija siūlo pakeisti Finansinio reglamento įgyvendinimo taisykles, kad „ypatingais atvejais“ būtų galima imtis tokių veiksmų.

2.29. Išieškojimo vykdymo bet kokia kaina pasekmės gali būti neatitaisomos, be to, bendrovės, kurioms paskirtos baudos, gali būti priverstos nutraukti veiklą arba bankrutuoti. Komisija derybų su bendrovėmis keliu siekia gauti laidavimą už baudas ir baudos sumokėjimui užtikrinti reikalauja arba reguliarių išankstinių mokėjimų, arba garantijos.

Dėl tokių derybų dalis neapmokėtų baudų (įskaitant delspinigius), skirtų prastos finansinės būklės įmonėms, gali būti surenkama arba užsitikrinama reikalaujant garantijos, ir pagal dabartines taisykles gali būti susitarta dėl finansine garantija užtikrinto mokėjimo plano (žr. 2.32 punktą). Tačiau kai kurių baudų surinkti nepavyksta, nes jos skirtos bankrutuojančioms, nestabilios finansinės būklės arba už Sąjungos ribų įsikūrusioms įmonėms.

2.30. Kalbant apie aštuonis Audito Rūmų nurodytus atvejus, Komisija mano, kad baudos yra susijusios su tais atvejais, kai buvo tebenagrinėjami laikinųjų priemonių ar nepajėgumo sumokėti baudą prašymai (pagal 2006 m. Baudų nustatymo metodo gairių 35 punktą), ir (arba) tais atvejais, kai dėl vykdymo atitinkama bendrovė iškart būtų tapusi nemoki ir todėl bauda Komisijai nebūtų sumokėta, nes ji nėra privilegijuotasis kreditorius.

Šie pavyzdžiai rodo, kad Komisija visada derybų su bendrovėmis keliu siekia gauti laidavimą už baudas, kad užsitikrintų baudos surinkimą.

⁽²¹⁾ 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 357, 2002 12 31, p. 1) įgyvendinimo taisykles, su paskutiniais pakeitimais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 478/2007 (OL L 111, 2007 4 28, p. 13), 84, 85 ir 85a straipsniai.

⁽²²⁾ Apie 240 milijonų iš 13 milijardų eurų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Minimalūs garantijas suteikiančių finansinių institucijų kredito reitingai

2.32. Pagal Finansinio reglamento 28a straipsnį⁽²³⁾ turto apsauga yra Komisijos valdymo tikslas. Siekiant užtikrinti, kad būtų apsaugotos baudų sumokėjimą užtikrinančios garantijos, Komisija nustato minimalius kredito reitingų reikalavimus garantijas teikiančioms finansinėms institucijoms. Audito Rūmai nustatė atvejų, kai šių reikalavimų nebuvo laikomasi.

2.33. 2011 m. gegužės 13 d. Komisija šioms garantijoms taikomas sąlygas sušvelnino, atsižvelgdama į blogėjančias rinkos sąlygas. Audito Rūmai nustatė pavyzdžių, kai nebuvo laikomasi net šių atnaujintų taisyklių.

2.34. Atsižvelgdama į dabartinę bankų sektoriaus būklę, Komisija DG BUDG metinėje veiklos ataskaitoje pažymi, kad ji peržiūri savo rizikos valdymo politiką.

2.32–2.35. Komisija mano, kad, atsižvelgiant į blogėjančias finansines aplinkybes, tik labai nedaugeliu atvejų buvo neįmanoma gauti garantijų laikantis nustatytų reikalavimų.

2.33–2.34. Atsižvelgiant į dabartinę Europos finansų sektoriaus būklę, Komisija neišvengiamai privalo reguliariai persvarstyti savo rizikos valdymo politiką, susijusią su nesumokėtas baudas užtikrinančiomis garantijomis. Iš tiesų, dauguma didžiausių bankų dabar yra praradę savo priimtinus visų trijų didžiausių reitingų agentūrų reitingus ir daugelyje valstybių narių neįmanoma rasti banko su priimtiniu reitingu, todėl, pavyzdžiui, mažosioms ar vidutinio dydžio įmonėms yra labai sunku gauti tokią garantiją. Dėl rinkos sąlygų 2011 m. gegužės 13 d. Komisija turėjo persvarstyti garantijų reikalavimus.

Audito Rūmų minėtais atvejais susijusios garantijos atitiko galiojančią rizikos politiką tuo metu, kai Komisija jas priėmė. Garantijų teikėjų reitingai vėliau buvo sumažinti ir, atsižvelgdama į mažesnę rinkoje tebeveikiančių kriterijus atitinkančių bankų skaičių 2012 m. birželio mėn., Komisija turėjo dar kartą persvarstyti bankų garantijų rizikos politiką. Atsižvelgiant į finansų rinkų pokyčius, naujuoju sprendimu taip pat užtikrinama pakankama bendros Komisijos rizikos diversifikacija atskirų garantijų teikėjų atžvilgiu.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**Išvados**

2.35. Remdamiesi savo audito rezultatais⁽²⁴⁾, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais metais

- a) valstybių narių deklaracijose ir mokėjimuose, susijusiuose su TNI;

⁽²³⁾ 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, 2002 9 16, p. 1), iš dalies pakeistas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 1081/2010 (OL L 311, 2010 11 26, p. 9).

⁽²⁴⁾ Dėl 2.13 ir 2.14 dalyse paaiškintų priežasčių šia išvada nėra teikiamas PVM ir BNPj duomenų, kuriuos Komisija gavo iš valstybių narių, kokybės įvertinimas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- b) Komisijos atliktuose valstybių narių įnašų apskaičiavimuose, remiantis iš valstybių narių gautais PVM ir BNPj duomenimis;
 - c) JK korekcijos apskaičiavime ir
 - d) kitose pajamose
- nebuvo reikšmingo klaidų lygio.

2.36. Remdamiesi savo audito rezultatais, Audito Rūmai nustatė, kad tikrintos pajamoms taikomos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo veiksmingos. Tačiau Audito Rūmai atkreipia dėmesį į toliau išvardytus dalykus:

- a) Audito Rūmų auditas atskleidė nacionalinės muitinės priežiūros trūkumų (2.20 dalis). Audito Rūmai daro išvadą, kad audituotų valstybių narių priežiūros ir kontrolės sistemos yra tik iš dalies veiksmingos užtikrinant, kad užregistruoti TNI būtų išsamūs ir teisingi;
- b) vis dar yra seniai likusių išlygų, susijusių su PVM pagrįstais nuosavais ištekliais (2.25 dalis);
- c) 2011 m. pabaigoje Komisija vis dar nebuvo panaikinusi bendrųjų išlygų ir nebuvo patvirtinusi specialiųjų išlygų ES 25 valstybių narių atžvilgiu už laikotarpį po 2002 m. (2.28 dalis);
- d) 2011 m. pabaigoje Komisija vis dar nebuvo panaikinusi likusių dviejų specialiųjų BNP išlygų už 1995–2001 m. laikotarpį (2.27 dalis);
- e) Audito Rūmai atkreipia dėmesį į priežastis, dėl kurių susigrąžinimas yra vykdomas ne visais atvejais (2.31 dalis). Komisija siūlo pakeisti Finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklės, kad „ypatingais atvejais“ būtų galima rinktis tokį sprendimą;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.36.

- a) Komisija nagrinės Audito Rūmų nustatytus faktus su atitinkamomis valstybėmis narėmis.
- b) „Seniai likusių“ išlygų, kaip apibrėžė Audito Rūmai, skaičius ir dalis toliau mažėja – dabar ji sudaro mažiau nei 10 % visų išlygų. Keletas „seniai likusių“ išlygų visada bus, nes valstybėms narėms gali tekti ištirti ir ištaisyti daugybę pasekmių.

Su valstybėmis narėmis konsultuojamasis vis dažniau, be to, sustiprėjo Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimas, kuris bus tęsiamas.

- c) 2012 m. pradžioje buvo baigti administraciniai procesai, kurie būtini siekiant vienu metu visoms 25 valstybėms narėms pateikti oficialų patvirtinimo pranešimą dėl bendrųjų išlygų panaikinimo ir su jomis susijusių specialiųjų išlygų taikymo.
- d) Komisija, bendradarbiaudama su dviem valstybėmis, kurios tebėra 1995–2001 m. laikotarpio BNP išlygų (2011 m. pabaigoje viena Graikijos ir viena Jungtinės Karalystės), daro pažangą, kad būtų galima tas išlygas panaikinti.
- e) Komisija visada siekia gauti geriausią baudos, dėl kurios pateiktas apeliacinis skundas, laidavimą (reikalaujama laikinosios įmokos arba garantijos), tačiau kai kuriais atvejais, kai įmonės, kuriai skirta bauda, finansinė būklė yra nestabili, derybos dėl tokio laidavimo gali būti ilgos ir į jas gali būti įtrauktos kitos suinteresuotosios šalys (akcininkai, patronuojančiosios bendrovės ar bankai). Taikant naująją taisyklę, pagal kurią išimtiniais atvejais galimas atidėtas mokėjimas be garantijos, bus įmanoma surinkti tam tikrą dalį baudos, net jeigu įmonė negali gauti banko garantijos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- f) atsižvelgdama į bankų sektoriaus būklę, Komisija taip pat peržiūri savo rizikos valdymo metodus, susijusius su nesumokėtų baudų ir netesybų sumokėjimą užtikrinančių garantijų patikimumu (2.34 dalis).

Rekomendacijos

2.37. Audito Rūmų atliktos pažangos, padarytos įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose (2008 ir 2009 m.) pateiktas rekomendacijas, apžvalgos rezultatai pateikti **2.3 priede**. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad:

- a) savo ankstesnėse metinėse ataskaitose (pavyzdžiui, 2008 m. metinės ataskaitos 4.14 dalyje ir 2009 m. metinės ataskaitos 2.20 dalyje) Audito Rūmai nurodė, kad jie toliau nustato su „B“ sąskaitų naudojimu susijusių trūkumų. 2011 m. Komisija vis dar aptikdavo tokių trūkumų savo patikrų metu;
- b) dėl BNPj pagrįstų nuosavų išteklių Audito Rūmai rekomendavo (pavyzdžiui, 2009 m. metinės ataskaitos 2.38 dalyje), kad Komisija turėtų i) aiškiai apibrėžti savo BNPj duomenų vertinimo ataskaitose teikiamos nuomonės apimtį ir ii) atsižvelgti į savo atliktą nacionalinių sąskaitų rengimui skirtų priežiūros ir kontrolės sistemų nacionaliniuose statistikos institutuose (NSI) įvertinimą. ES 25 valstybių narių BNPj duomenų vertinime Komisija šių rekomendacijų nesilaikė (žr. 2.28 dalį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- f) Rizikos valdymo politika buvo persvarstyta ir patikslinta siekiant atsižvelgti į dabartines ekonomikos ir finansų aplinkybes, kartu užtikrinant, kad finansinio turto saugumo lygis išliktų kuo didesnis. Kredito reitingai yra svarbūs vertinant riziką, tačiau jais nenaudojama vienareikšmiškai ar neatsižvelgiant į kitus rizikos valdymo sprendimų priėmimo kriterijus.

2.37.

- a) Komisija tikrina B sąskaitas kasmet atlikdama patikrinimus. B sąskaita, kurioje įrašomos negarantuotos ir (arba) ginčijamos skolos, pagal savo pobūdį yra susijusi su klausimais, dėl kurių gali kilti problemų, ir todėl Komisijos tarnybos kasmet tikrina šią sąskaitą. Tačiau reikėtų pažymėti, kad B sąskaita daugelyje valstybių narių dabar yra kompiuterizuota ir netinkamai į ją įrašytų sumų pasitaiko vis mažiau. Dauguma Komisijos nustatytų faktų yra susiję su valstybės narės finansine atsakomybe, pavyzdžiui, kai suma negali būti išieškota (ir yra nurašoma) arba skola yra atšaukiama dėl administracinės klaidos. Tokiais atvejais tai nėra susiję su B sąskaitos valdymu.
- b) Komisija mano, kad jos taikomas metodas (BNPj klausimynų administracinė patikra, BNPj inventorių patikra naudojantis GIAQ ir kartu tiesiogiai tikrinant) yra tinkamas galutiniam valstybių narių BNPj vertinimui. Todėl priežiūros ir kontrolės sistemos (SCS) yra organizacinio pobūdžio ir jomis konkrečiai nenurodomas sąskaitų patikimumas, nes tai visų pirma priklauso nuo naudotų statistikos šaltinių ir metodų, tačiau naudojantis SCS galima sumažinti nacionalinių sąskaitų klaidų pavojų. Komisija toliau stengsis sukurti SCS gaires, pagal kurias valstybės narės galės rengti savo nacionalines sąskaitas, atsižvelgdamos į Audito Rūmų pastabas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.38. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

- **1 rekomendacija:** raginti valstybes nares sustiprinti muitinės priežiūrą, kad būtų surenkama maksimali TNI suma.
- **2 rekomendacija:** toliau dėti pastangas užtikrinant, kad „B“ sąskaitos būtų teisingai naudojamos ir kad apskaitos sistemos valstybėms narėms leistų turėti akivaizdžiai išsamias ir teisingas „A“ sąskaitas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.38.

Komisija toliau tikrins, ar valstybės narės įdiegė atitinkamas kontrolės sistemas, kad apsaugotų ES finansinius interesus tradicinių nuosavų išteklių srityje.

Komisija toliau tikrins, ar B sąskaitos yra tinkamai naudojamos ir ar apskaitos sistemos užtikrina valstybių narių A sąskaitų išsamumą ir teisingumą.

2.1 PRIEDAS

SU PAJAMOMIS SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011				2010	2009	2008
	TNI	PVM/BNPj, korekcijos pagal biudžeto 1 antraštinę dalį	Kitos pajamos	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA							
Visos operacijos (iš kurių):	7	42	6	55	55	62	60
susigrąžinimo pavedimai	7	42	6	55	55	62	60
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾							
Testuotų operacijų dalis (skaičius):							
be klaidų	100 % (7)	100 % (42)	83 % (5)	98 % (54)	100 %	95 %	100 %
paveikta vienos ar daugiau klaidų	0 % (0)	0 % (0)	17 % (1)	2 % (1)	0 %	5 %	0 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS							
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				0,8 %			
Viršutinė klaidų riba				2,4 %			
Apatinė klaidų riba				0,0 %			

⁽¹⁾ Kad būtų galima geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

2.2 PRIEDAS

SU PAJAMOMIS SUSIJUSIŲ SISTEMŲ PATIKRINIMO REZULTATAI

Tikrintų sistemų įvertinimas

Susijusi sistema	Komisijos patikros valstybėse narėse	Komisijos apskaičiavimas / dokumentų patikros ir pajamų valdymas	Komisijos išlygų valdymas	Pagrindinės kontrolės priemonės audituotose valstybėse narėse	Bendras įvertinimas
TNI	Veiksminga	Veiksminga	n.d.	Iš dalies veiksminga	Veiksminga
PVM/BNPj	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	n.d.	Veiksminga
JK korekcija	n.d.	Veiksminga	n.d.	n.d.	Veiksminga
Baudos ir netesybos	n.d.	Veiksminga	n.d.	n.d.	Veiksminga

2.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU PAJAMOMIS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	Dėl BNPj pagrįstų nuosavų išteklių Audito Rūmai rekomendavo (2009 m. 2.38 dalyje), kad Komisija turėtų i) aiškiai nurodyti nuomonės, kurią ji teikia savo valstybių narių BNPj duomenų įvertinime, apimtį ir ii) atsižvelgti į nacionalinio ataskaitų rinkinio rengimui skirtų nacionalinių statistikos institucijų (NSI) priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimą.	i) ES 25 valstybėms narėms skirtose ataskaitose Komisija įvertino BNPj duomenų kokybę ir atitiktį ESS 95, nepatikslinkama Eurostato tikrinimo, kuriuo remiasi bendra išvada, apimties ir tikslų; ii) kadangi 2011 m. Eurostatas dar nebuvo patvirtinęs gairių, kuriose nustatoma su nacionalinio ataskaitų rinkinio apibendrinimui skirtų priežiūros ir kontrolės sistemų veikimu susijusi geriausia praktika, Audito Rūmų nuomone, galutinio ES 25 valstybių narių BNPj duomenų įvertinimo kontekste jų vertinimas negalėjo būti atliktas tinkamai.	Komisija mano, kad jos taikomas metodas (BNPj klausimynų administracinė patikra, BNPj inventorių patikra naudojantis GLAQ ir kartu tiesiogiai tikrinant) yra tinkamas galutiniam valstybių narių BNPj vertinimui. Todėl priežiūros ir kontrolės sistemos (SCS) yra organizacinio pobūdžio ir jomis konkrečiai nenurodomas sąskaitų patikimumas, nes tai visų pirma priklauso nuo naudotų statistikos šaltinių ir metodų, tačiau naudojantis SCS galima sumažinti nacionalinių sąskaitų klaidų pavojų. Komisija toliau stengsis sukurti SCS gaires, pagal kurias valstybės narės galės rengti savo nacionalines sąskaitas, atsižvelgdamos į Audito Rūmų pastabas.
2009 ir 2008	Apie šį netinkamą „B“ sąskaitų naudojimą Audito Rūmai yra skelbę ne kartą (pavyzdžiui, 2009 m. metinės ataskaitos 2.20 dalyje ir 2008 m. metinės ataskaitos 4.14 dalyje).	Komisija kasmet tikrina „B“ sąskaitas ir vis tiek nustato tokią netinkamą naudojimą.	Komisija toliau tikrins, ar B sąskaitos yra tinkamai naudojamos ir ar apskaitos sistemos užtikrina valstybių narių A sąskaitų išsamumą ir teisingumą.

3 SKYRIUS

Žemės ūkis. Rinkos ir tiesioginė parama

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Įvadas	3.1–3.9
Politikos grupės ypatumai	3.2–3.8
Audito apimtis ir metodas	3.9
Operacijų tvarkingumas	3.10–3.13
Kompleksinė parama	3.13
Sistemų veiksmingumas	3.14–3.41
Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu	3.14–3.24
Teisingas išmokas ir duomenų bazių kokybę tikrinančios administracinės ir kontrolės procedūros	3.18–3.22
Medžiaginėmis patikromis vietoje pagrįstos kontrolės sistemos	3.23
Neteisėtų išmokų susigrąžinimą užtikrinančios procedūros	3.24
Komisijos priežiūros sistema ir vadovybės pareiškimai	3.25–3.41
Komisijos atliktas valdymo ir kontrolės sistemų gero veikimo vertinimas	3.27–3.39
DG AGRI vadovybės pareiškimai. Metinė veiklos ataskaita (MVA)	3.40–3.41
Išvados ir rekomendacijos	3.42–3.45
Išvados	3.42–3.43
Rekomendacijos	3.44–3.45

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

IVADAS

3.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų atliktas rinkos ir tiesioginės paramos žemės ūkiui, kuri yra politikos srities 05-Žemės ūkis ir kaimo plėtra dalis, specialusis vertinimas. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamą veiklą ir 2011 m. išlaidas pateikta **3.1 lentelėje**.

3.1. 3.1 lentelėje nurodytos administracinės išlaidos apima ir ne Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) veiklą. Iš visų administracinių išlaidų (05 01 skyrius), kurių suma 133,7 mln. EUR, viena biudžeto eilutė (05 01 04 01) 2011 m. finansuojama 7,7 mln. EUR mokėjimais iš EŽŪGF.

3.1 lentelė. Žemės ūkis: Rinka ir tiesioginė pagalba. Pagrindinė 2011 m. informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
05	Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) finansuojamos žemės ūkio išlaidos	Administracinės išlaidos ⁽¹⁾	134	Tiesioginis centralizuotas
		Intervencijos į žemės ūkio rinkas	3 533	Pasidalijamasis ⁽²⁾
		Tiesioginė pagalba	40 178	Pasidalijamasis
		Kita	98	Tiesioginis centralizuotas/pasidalijamasis
		43 943		
Iš viso administracinių išlaidų ⁽³⁾			134	
Iš viso veiklos išlaidų			43 809	
Iš jų: — avansai			8	
— tarpiniai/galutiniai mokėjimai			43 801	
Iš viso mokėjimų per metus			43 943	
Iš viso įsipareigojimų per metus			43 950	

⁽¹⁾ Ši suma parodo visas 05 antraštinės dalies administracines išlaidas.

⁽²⁾ Ši suma apima 1,5 milijono eurų, susijusių su centralizuotu valdymu (05 02 20 02 biudžeto eilutė).

⁽³⁾ Administracinių išlaidų auditas aprašytas 9 skyriuje.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2011 m. metinės finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

3.2. Sutartyje nustatyti šie bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) tikslai ⁽¹⁾: padidinti žemės ūkio našumą, užtikrinant deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, stabilizuoti rinkas, garantuoti pakankamą tiekimą ir užtikrinti vartotojams priimtinas teikiamos produkcijos kainas.

3.3. Iš ES biudžeto didžioji dalis BŽŪP išlaidų finansuojamos per du fondus ⁽²⁾: Europos žemės ūkio garantijų fondą (EŽŪGF), kuris finansuoja visą ES tiesioginę pagalbą ir rinkos priemones ⁽³⁾, ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP), kuris bendrai finansuoja kaimo plėtros programas. Šiame skyriuje nagrinėjamos EŽŪGF išlaidos, tuo tarpu kaimo plėtros išlaidos pateiktos 4 skyriuje.

3.4. Pagrindinės EŽŪGF finansuojamos priemonės yra šios:

- Tiesioginės pagalbos „Bendrosios išmokos schema“ (BIS). BIS išmokos yra pagrįstos „teisėmis į išmokas“ ⁽⁴⁾, kurių kiekviena yra aktyvuojama susiejant ją su vienu hektaru ūkininko deklaruotos tinkamos finansuoti žemės. 2011 m. BIS išlaidos sudarė 31 082 milijonus eurų (77 % tiesioginės pagalbos išmokų).
- Tiesioginės pagalbos „Bendrosios išmokos už plotą schema“ (BIPS), pagal kurią mokamos vienodo dydžio sumos už kiekvieną tinkamą finansuoti žemės ūkio paskirties žemės hektarą, šiuo metu yra taikoma dešimtyje valstybių narių ⁽⁵⁾, įstojusių į ES 2004 ir 2007 m. 2011 m. BIPS išlaidos sudarė 5 084 milijonus eurų (13 % tiesioginės pagalbos išmokų).
- Kitos tiesioginės pagalbos schemos yra susijusios su tam tikromis žemės ūkio gamybos rūšimis (kaip antai karvių žiendenų auginimas, medvinės gamyba ir t. t.). 2011 m. šios schemos sudarė 4 012 milijonų eurų išlaidų (10 % tiesioginės pagalbos išmokų).
- Intervencijos į žemės ūkio rinkas, pavyzdžiui, intervencijos, susijusios su saugojimu, eksporto grąžinamosiomis išmokomis, maisto programomis ir specialiąja pagalba vaisių, daržovių ir vyno sektoriams (jos 2011 m. iš viso sudarė 3 533 milijonus eurų).

⁽¹⁾ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 39 straipsnis.

⁽²⁾ 2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (OL L 209, 2005 8 11, p. 1).

⁽³⁾ Išskyrus kai kurias bendrai finansuojamas priemones, kaip antai skatinimo priemones ir vaisių vartojimo skatinimo mokyklose schemą.

⁽⁴⁾ Kiekvieno ūkininko teisių į išmokas skaičių ir vertę nacionalinės institucijos apskaičiavo pagal vieną iš ES teisės aktuose numatytų modelių.

⁽⁵⁾ Bulgarijoje, Čekijos Respublikoje, Estijoje, Kipre, Latvijoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Slovakijoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.5. Pagal visas EŽŪGF tiesioginės pagalbos schemas ⁽⁶⁾ ES pagalbos gavėjai yra teisiškai įpareigoti laikytis „kompleksinės paramos“ reikalavimų, susijusių su aplinkosauga, visuomenės, gyvūnų ir augalų sveikata, gyvūnų gerove (teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų (TANVR)) ir su žemės ūkio paskirties žemės geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) ⁽⁷⁾ užtikrinimu. Ūkininkams šių įsipareigojimų nesilaikant, jiems teikiama pagalba sumažinama ⁽⁸⁾.

3.6. BŽŪP išlaidas Komisija ir valstybės narės valdo bendrai. Išlaidos paskirstomos per 81 nacionalinę ar regioninę mokėjimo agentūrą. Šios mokėjimo agentūros yra atsakingos už mokėjimų naudos gavėjams atlikimą, o prieš tą darydamos, jos privalo tiesiogiai arba per įgaliotas įstaigas įsitikinti, kad paraiškos pagalbai gauti atitinka reikalavimus. Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS) yra pagrindinė EŽŪGF tiesioginės pagalbos operacijų tvarkingumą užtikrinanti valdymo ir kontrolės sistema. Mokėjimo agentūrų finansines ataskaitas ir mokėjimo išrašus tikrina nepriklausomos audito įstaigos (sertifikavimo įstaigos), kurios atsiskaito Komisijai teikdamos metinius sertifikatus ir ataskaitas.

3.7. Komisija turi gauti patikinimą, kad valstybės narės įdiegė reglamentų reikalavimus atitinkančias valdymo ir kontrolės sistemas ir kad jos yra veiksmingos.

3.8. Pagrindinė su tiesiogine parama susijusi rizika tvarkingumui yra tai, kad pagalba išmokama už finansuoti netinkamą žemę arba dviem ar daugiau naudos gavėjų už tą patį žemės sklypą, arba tai, kad priemokos už gyvulius yra išmokamos už daugiau gyvulių nei pareiškėjas jų laiko. Pagrindinė su intervencijomis į žemės ūkio rinkas susijusi rizika tvarkingumui yra tai, kad pagalba yra suteikiama už netinkamas finansuoti arba perdėtas išlaidas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.5. ES teisės aktuose nustatyta, kad, jeigu nesilaikoma šių sąlygų, visai tiesioginių išmokų sumai, remiantis ūkininko pateiktomis paraiškomis išmokėtai tais kalendoriniais metais, kuriais nustatytas pažeidimas, taikoma sankcija, jeigu sąlygų nesilaikoma dėl veiksmų arba neveikimo, kuriuos galima tiesiogiai priskirti ūkininkui, ir pažeidimas nėra nereikšmingas.

3.6. Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 885/2006 5 straipsnį sertifikavimo įstaigos kasmet tikrina ne tik mokėjimo agentūrų metines sąskaitas, bet ir vidaus kontrolės procedūras.

⁽⁶⁾ Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 4–6 straipsniai (OL L 30, 2009 1 31, p. 16).

⁽⁷⁾ Reglamento (EB) Nr. 73/2009 III priede nustatyti GAAB standartai taikomi visose valstybėse narėse, tuo tarpu to paties reglamento II priede nustatyti valdymo reikalavimai (TANVR) privalomi tik ES-15 šalyse. ES-10 šalyse TANVR įvedami laipsniškai per 2009–2013 m. laikotarpį, o ES-2 šalyse – per 2012–2014 m. laikotarpį.

⁽⁸⁾ Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1122/2009 (OL L 316, 2009 12 2, p. 65) 70 ir 71 straipsnius sumažinimo lygis už TANVR ar GAAB reikalavimų nesilaikymą dėl aplaidumo gali svyruoti nuo 1 % iki 5 %, o tyčinio nesilaikymo atveju gali būti atšaukta visa pagalba.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Audito apimtis ir metodas

3.9. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Pažymėtini šie konkretūs rinkos ir tiesioginės paramos žemės ūkiui audito bruožai:

- audito metu buvo nagrinėjama 180 tarpinių ir galutinių mokėjimų imtis;
- nagrinėdami kompleksinę paramą, Audito Rūmai daugiausia dėmesio skyrė atrinktų GAAB išsipareigojimų ⁽⁹⁾ ir TANVR ⁽¹⁰⁾ testavimui. Atvejus, kai nebuvo laikomasi kompleksinės paramos reikalavimų, Audito Rūmai traktavo kaip klaidas ⁽¹¹⁾. Šios klaidos buvo įtrauktos apskaičiuojant bendrą klaidų lygį, su sąlyga, jei galima įrodyti, jog tais metais, kai ūkininkas teikė paraišką pagalbai gauti, klaida jau egzistavo ⁽¹²⁾. Ši tvarka skiriasi nuo ankstesniais metais taikytos tvarkos, kai kompleksinės paramos reikalavimų nesilaikymas nebuvo įtraukiamas apskaičiuojant klaidų lygį;
- Audito Rūmams apskaičiuojant klaidų lygį, į pagalbos sumažinimą arba jos neskylimą (taikomus tuomet, kai ES pagalbos gavėjai deklaruoja didesnę nei tikrasis plotą ar gyvulių skaičių ⁽¹³⁾) neatsižvelgiama;

3.9.

- Daugumos kompleksinės paramos reikalavimų, t. y. teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų, turi laikytis visi ES piliečiai – nesvarbu, ar jie ūkininkai, gaunantys ES paramą pagal BŽŪP. Kompleksinės paramos reikalavimų laikymasis nėra tinkamumo finansuoti kriterijus, todėl šių reikalavimų kontrolė nėra susijusi su atitinkamų operacijų teisėtumu ir tvarkingumu. Šių reikalavimų nesilaikantys ūkininkai turi teisę gauti išmokas, tačiau jiems taikomos sankcijos, atsižvelgiant į nustatyto kriterijų nesilaikymo sunkumą, mastą, pastovumą ir pasikartojimą bei atitinkamo ūkininko aplaidumą ar tyčinius ketinimus. Tai rodo ir tas faktas, kad mokėjimai gali būti atliekami prieš kompleksinės paramos kontrolės pabaigą ir sankcijos taikomos ne mokėjimams, atliktiems už kalendorinius metus, kuriais ūkininkas nesilaikė reikalavimų, o mokėjimams, kurie atlikti kalendoriniais metais, kuriais nacionalinės valdžios institucijos nustatė pažeidimą. Dėl visų šių priežasčių nustatydama klaidų lygį savo metinės veiklos ataskaitos reikmėms Komisija neatsižvelgia į kompleksinės paramos išsipareigojimų pažeidimus.

⁽⁹⁾ Nepageidaujamos augalijos skverbimosi išvengimas, terasų sutvirtinimas, alyvmedžių giraičių išsaugojimas ir nustatyto minimalaus gyvulių tankio ar prievolės šienauti laikymasis.

⁽¹⁰⁾ 4 TANVR dėl nitrato direktyvos.

⁽¹¹⁾ Kompleksinio susiejimo prievolės yra esminiai, teisiniai reikalavimai, kurių turi laikytis visi tiesioginės paramos gavėjai ir yra pagrindinės, o daugeliu atvejų vienintelės sąlygos, kurių reikia laikytis, kad būtų pateisintas visos tiesioginės pagalbos sumos mokėjimas – būtent dėl to Audito Rūmai nusprendė tokių sąlygų nesilaikymo atvejus traktuoti kaip klaidas.

⁽¹²⁾ Kiekvieno pažeidimo atveju klaidos dydžiui nustatyti buvo taikoma nacionalinė mokėjimų sumažinimo sistema.

⁽¹³⁾ Reglamente (EB) Nr. 1122/2009 nustatyta, kad tais atvejais, kai nustatoma, jog deklaruotas plotas viršija faktinį daugiau kaip 3 % ar dviem hektarais, pagalbos suma apskaičiuojama pagal nustatytą plotą atėmus iš jo iš dviejų padaugintą neteisėtai deklaruotą plotą. Jei skirtumas didesnis nei 20 %, atitinkamai pasėlių grupei pagalba neskiriama. Panašios nuostatos taikomos ir priemokoms už gyvulius.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- buvo vertinamos IAKS sistemos penkiose mokėjimo agentūrose BIS taikančiose valstybėse narėse – Austrijoje, Danijoje, Suomijoje, Italijoje (Lombardijoje) ir Ispanijoje (Galisijoje) – ir vienoje agentūroje, esančioje BIPS taikančioje valstybėje narėje (Vengrijoje);
- Audito Rūmai patikrino, kaip (nacionaliniu lygmeniu) įgyvendinami kompleksinės paramos standartai ir kaip veikia valstybių narių įdiegtos kontrolės sistemos. Šio darbo rezultatai pateikti 4 skyriaus 4.30–4.32 dalyse, tačiau tinka ir šiam skyriui;
- Audito Rūmai patikrino Rumunijos ir Bulgarijos sertifikavimo įstaigų atliktą darbą naujai tobulinant patikinimo procedūrą ⁽¹⁴⁾;
- peržiūrint Komisijos vadovybės pareiškimus, DG AGRI metinė veiklos ataskaita buvo patikrinta su EŽŪGF susijusių problemų požiūriu;
- atsižvelgdami į Komisijos sąskaitų tvirtinimo procedūrą, Audito Rūmai peržiūrėjo 17 EŽŪGF sertifikavimo įstaigų išduotų sertifikatų ir ataskaitų, susijusių su 17 mokėjimo agentūrų. Rezultatai pateikti 4 skyriuje (žr. 4.36 dalį).

⁽¹⁴⁾ Žr. 3.34 ir 3.35 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

3.10. **3.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Audito Rūmai ištestavę operacijų imtį nustatė, kad 39 % operacijų buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmų įvertintas labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 2,9 % ⁽¹⁵⁾.

3.11. Iš 70 klaidų paveiktų operacijų 60 (86 %) buvo paveiktos kiekybiškai įvertinamų klaidų, susijusių su tikslumu 45 (75 %), tinkamumu 14 (23 %) ir tikrumu 1 (2 %).

3.12. 3.1 pavyzdyje pateikta Audito Rūmų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų atvejų, o 3.2 pavyzdyje – kiekybiškai neįvertinamų klaidų atvejų. Dažniausiai pasitaikančios tikslumo klaidos yra susijusios su perdėtomis ploto deklaracijomis, kurių dauguma atskirai paėmus neviršija 5 %. Didesnės tikslumo klaidos yra susijusios su atvejais, kai neteisingai įvertinamas daugiamečių ganyklų tinkamumas finansuoti ir jos įrašomos į žemės sklypų identifikavimo sistemą (ŽSIS) (taip pat žr. 3.20 dalį).

3.10. Labiausiai tikėtinų klaidų, kurias 2011 finansiniais metais nustatė Audito Rūmai, siek tiek daugiau negu ankstesniais metais, tačiau šis nedidelis padidėjimas vis dar atitinka įprastinio statistinio svyravimo iš vieno metų į kitus kriterijus ir nereiškia bendros valstybių narių valdymo ir kontrolės kokybės pablogėjimo. Tai patvirtina faktas, kad, Komisijos nuomone, vienas iš atvejų, kuriuos Audito Rūmai laiko 100 % klaida, buvo išskirtinis ir nerodo, kad sistema iš esmės veikia blogai. Komisija mano, kad Audito Rūmų bendras per pastaruosius metus nustatytų klaidų lygis patikimai rodo, kad labiausiai tikėtinas EŽŪGF klaidų lygis yra palyginti netoli 2 % reikšmingumo ribos.

Pagal kontrolės statistinius duomenis, kuriuos Komisija gauna iš valstybių narių ir kurių dauguma patikrinti ir patvirtinti sertifikavimo įstaigų, nustatytas žemas klaidų lygis taip pat rodo, kad EŽŪGF išlaidos 2011 finansiniais metais buvo valdomos iš esmės gerai.

Galiausiai nuo ES biudžetui kylančios rizikos pakankamai apsisaugoma Komisijos atitikties patvirtinimo procedūromis.

Taip pat žr. bendrą atsakymą į 3.11 ir 3.12 dalių pastabas.

3.11 ir 3.12 Komisija pažymi, kad dauguma kiekybiškai įvertinamų klaidų finansiniu požiūriu yra palyginti smulkios ir daugiausia susijusios su nedideliais skirtumais, iškilusiais Audito Rūmams permatavus žemės sklypus (žr. 3.12 dalį) – 42 iš Audito Rūmų nustatytų klaidų daugiausia susijusios su labai nedideliais skirtumais, iškilusiais permatavus žemės sklypus (24 klaidos, mažiau negu 2 %).

⁽¹⁵⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 1,1 % LEL iki 4,7 % UEL (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.1 pavyzdys

Perdėtas ploto deklaravimas (tikslumo klaidos pavyzdys)

Vienoje valstybėje narėje referenciniai sklypai, pažymėti kaip daugiametės ganyklos, yra laikomi visiškai tinkamai finansuoti, nepaisant to, kad didžiąją jų ploto dalį sudaro uolos ar tankūs krūmynai, taigi šie plotai yra netinkami finansuoti. Audito Rūmai šioje valstybėje narėje dviejose operacijose nustatė atitinkamai 28 % ir 36 % perdėtas deklaracijas.

Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas (tinkamumo klaida)

Su vidaus rinkos ūkio subjektu buvo sudaryta sutartis dėl pieno vartojimo skatinimo priemonės, nepaskelbus viešųjų pirkimų procedūros ES lygmeniu, kaip to reikalauja ES ir nacionaliniai teisės aktai. Tai suvaržė galimų ūkio subjektų iš kitų valstybių narių dalyvavimo galimybes ir tai yra rimtas viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas, dėl kurio šios pagalbos išmokos yra netvarkingos.

Nesamų gyvulių deklaravimas (tikrumo klaidos pavyzdys)

Ūkininkui buvo išmokėta speciali priemoka už 150 avių. Audito Rūmai nustatė, kad naudos gavėjas nelaikė nė vienos avies. Todėl atitinkamas mokėjimas buvo netvarkingas.

3.2 pavyzdys. Kiekybiškai neįvertinamų klaidų atvejai.

Vienoje valstybėje narėje bendra IAKS sistemoje registruotų suteiktų teisių į išmokas vertė viršijo ES teisės aktuose nustatytą viršutinę ribą ⁽¹⁶⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.1 pavyzdys

Perdėtas ploto deklaravimas (tikslumo klaidos pavyzdys)

Komisija žino apie klausimus, susijusius su ganyklų tinkamumu finansuoti šioje valstybėje narėje. Nacionalinių valdžios institucijų paprašyta imtis veiksmų šiuo klausimu, 2010 m. lapkričio mėn. jos pateikė Žemės sklypų identifikavimo sistemos (ŽSIS) tobulinimo planą, kuriame visų pirma ganyklų sklypams numatyta taikyti atitikties koeficientą, siekiant užtikrinti sistemingą ŽSIS atnaujinimą, atsižvelgiant į patikrų vietoje rezultatus. Komisija toliau stebės, kaip nacionalinės valdžios institucijos įgyvendina šį planą.

Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas (tinkamumo klaidos pavyzdys)

Komisija pastebi, kad valstybė narė nesutinka su Audito Rūmų išvada. Komisija įvertins, ar ir kaip nagrinėti šį klausimą; prirėkus ji atliks atitikties patvirtinimo procedūrą, atsižvelgdama į proporcingumo principą.

Nesamų gyvulių deklaravimas (tikrumo klaidos pavyzdys)

Nacionalinės valdžios institucijos šiuo metu vykdo permokėtų sumų susigrąžinimo procesą ir Komisija imsis tolesnių veiksmų. Be to, bus pradėta atitikties patvirtinimo procedūra, siekiant patikrinti valstybės narės valdymo ir kontrolės sistemos atitiktį.

3.2 pavyzdys. Kiekybiškai neįvertinamos klaidos pavyzdys

Komisija pažymi, kad valstybė narė sumažino išmokas ūkininkams, todėl neviršijo visų tiesioginės pagalbos išmokų viršutinės ribos, nustatytos Tarybos reglamente (EB) Nr. 73/2009.

Komisija išnagrinės Audito Rūmų pateiktą informaciją ir ją remdamasi nuspręs dėl tolesnių veiksmų.

⁽¹⁶⁾ Perviršis sudarė daugiau kaip 280 milijonų eurų, tačiau kadangi nebuvo reikiamos informacijos, sudarančios pagrindą skirti teises į išmokas, Audito Rūmai negalėjo kiekybiškai įvertinti poveikio ES biudžetui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Kompleksinė parama

3.13. Nagrinėdami atrinktus kompleksinės paramos išpareigojimus (žr. 3.9 dalies antrą įtrauką), Audito Rūmai nustatė pažeidimų 22 ⁽¹⁷⁾ iš 155 su šiais išpareigojimais ⁽¹⁸⁾ susijusių mokėjimų. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,2 procentinio punkto 3.10 dalyje minėto bendro klaidų lygio.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS**Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu**

3.14. Audito Rūmų atlikto Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **3.2 priede** ⁽¹⁹⁾. Audito Rūmai nustatė, kad visose šešiose nagrinėtose mokėjimo agentūrose IAKS buvo iš dalies veiksminga.

3.15. Audito Rūmų auditai rodo, kad audituotose mokėjimo agentūrose IAKS veiksmingumą neigiamai veikia įvairiose duomenų bazėse esantys netikslūs duomenys ir mokėjimo agentūrų vykdomas neteisingas administracinis deklaracijų tvarkymas. Be to, vis dar nepašalinti kai kurie ankstesnėse metinėse ataskaitose iškelti sistemų trūkumai (žr. 3.19–3.22 dalis).

3.13. Žr. atsakymą į 3.9 dalies pastabas.

3.14 ir 3.15. Komisija mano, kad apskritai Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS), taikoma 91 % visų EŽŪGF išlaidų, yra veiksminga klaidų ir neteisėtų išlaidų rizikos ribojimo kontrolės sistema.

Bendrą IAKS veiksmingumą ir nuolatinį tobulinimą patvirtina atitikties auditų, kuriuos Komisija per pastaruosius metus atliko visose valstybėse narėse, rezultatai, ir pagal kontrolės statistinius duomenis, kuriuos ji gauna iš valstybių narių, nustatytas žemas klaidų lygis. Šiuos statistinius duomenis tikrina ir tvirtina sertifikavimo įstaigos ir jie rodo mažesnę negu 2 % reikšmingumo riba neteisėtų išmokų lygį.

Likę trūkumai dažnai yra mažiau reikšmingi. Daugelio šių trūkumų mastas gan ribotas, pvz., jie susiję su tam tikromis aukštikalnių ganyklomis Austrijoje ir neturi didelės neigiamos įtakos IAKS veiksmingumui. Tai, kaip šalinami [visi šie] trūkumai, tikrinama taikant atitikties patvirtinimo procedūras, kuriomis užtikrinama tinkama ES biudžeto rizikos kontrolė.

Kadangi Audito Rūmų aptikti trūkumai Austrijoje buvo nedideli, Komisija mano, kad priežiūros ir kontrolės sistema Austrijoje veiksminga.

⁽¹⁷⁾ 14 iš šių 22 atvejų buvo paveiktas audituotasis mokėjimas, likusiais 8 atvejais yra paveikti tik būsimi mokėjimai.

⁽¹⁸⁾ Dažniausi nustatyti kompleksinės paramos reikalavimų pažeidimai susiję su tuo, kad nebuvo ar trūko gyvulinės kilmės nitratų saugojimo talpos, nitratų kiekis viename hektare viršijo leistiną maksimalią ribą ir nebuvo maistinių medžiagų pusiausvyros įrašų.

⁽¹⁹⁾ Šie nustatyti faktai, išskyrus tuos, kurie susiję su teisėmis į išmokas, taip pat tinka su plotu ir su gyvuliais susijusioms kaimo plėtros priemonėms, kurioms taikoma IAKS.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.16. IAKS apima pagrindines EŽŪGF finansuojamas schemas, pavyzdžiui: BIS, BIPS ir visas su plotu susijusias susietosios pagalbos schemas bei priemonių už gyvulius schemas. Šią sistemą sudaro valdų ir paraiškų duomenų bazės, žemės ūkio paskirties sklypų nustatymo ir gyvulių registravimo sistemos, o BIS įgyvendinančiose valstybėse narėse – dar ir teisių į išmokas registras. Ji leidžia atlikti keletą tinkamumo finansuoti patikrų, tarp jų – kryžmines duomenų bazių patikras.

3.17. Audito Rūmų IAKS auditai apėmė atitinkamų teisės aktų nuostatų laikymąsi ir sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą vertinimą, būtent:

- a) teisingas išmokas ir duomenų bazių kokybę užtikrinančias administracines ir kontrolės procedūras;
- b) medžiaginėmis patikromis vietoje pagrįstas kontrolės sistemos;
- c) neteisėtų išmokų susigrąžinimą užtikrinančias procedūras.

Teisingas išmokas ir duomenų bazių kokybę užtikrinančios administracinės ir kontrolės procedūros

3.18. Kur tai yra įmanoma ir tikslinga, mokėjimo agentūrų atliekamos administracinės patikros⁽²⁰⁾ turi apimti kryžmines patikras, be kita ko sutikrinant su visomis IAKS duomenų bazėmis. Audito Rūmai tikrino, ar duomenų bazės yra išsamios ir patikimos, ar atliekant patikras buvo nustatomos anomalijos ir ar buvo imamasi veiksmų klaidoms ištaisyti. Pagrindiniai aptikti sistemų trūkumai pateikti toliau.

3.19. ES teisės aktuose nustatyta, kad pasibaigus nurodytam terminui, ūkininkai negali deklaruoti papildomų sklypų ir kad mokėjimo agentūrai nustačius bet kokią neatitiktį turi būti sumažinta pagalbos suma. Tačiau administracija bet kuriuo metu gali pataisyti deklaraciją, netaikydama pagalbos sumažinimo, jei akivaizdi klaida yra apibrėžiama kaip nenuoseklumas⁽²¹⁾, kuris tampa matomas iš pačioje deklaracijoje esančių duomenų. Audito Rūmai nustatė, kad keturios mokėjimo agentūros (Danijos, Suomijos, Italijos (Lombardijos) ir Rumunijos) neteisingai taikė akivaizdžios klaidos sąvoką, leisdamos pakeisti netinkamus finansuoti ar dukart deklaruotus sklypus, ir dėl to mokėjimo agentūros netaikė pagalbos sumažinimą (žr. 3.3 pavyzdį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.19. Kalbant apie Daniją, Suomiją ir Italiją, nacionalinės valdžios institucijos ėmėsi arba imasi taisomųjų veiksmų, iš dalies pakeisdamos savo vidaus nurodymus ir tvarką ir prireikrus susigrąžindamos permokėtas sumas.

Kalbant apie Rumuniją, pačių Komisijos tarnybų atlikto audito metu buvo nustatyta, kad regioninės mokėjimo įstaigos ne visada teisingai taikė nacionalines akivaizdžių klaidų nustatymo gaires.

⁽²⁰⁾ Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 28 ir 29 straipsniai.

⁽²¹⁾ Pavyzdžiui, korektūros klaida, neatitiktis tarp deklaracijoje pateiktos grafinės ir raidinės skaitmeninės informacijos, žemėlapio skaitymo klaidos ir pan.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.3 pavyzdys. Neteisingas akivaizdžios klaidos sąvokos traktavimas

Rumunijos atveju neteisingas akivaizdžios klaidos sąvokos taikymas buvo sisteminis. Sklypai, kurių plotas buvo perdėtas ar kurie buvo deklaruoti dukart, daugeliu atvejų yra pakeičiami kitais, kitose vietose esančiais ir kitokio dydžio ir formos sklypais. Tokie pakeitimai negali būti traktuojami kaip akivaizdžių klaidų ištaisymas ⁽²²⁾.

3.20. ŽSIS yra duomenų bazė, kurioje registruojamas visas valstybės narės žemės ūkio paskirties plotas (referenciniai sklypai) ir tinkami finansuoti plotai, o tai yra nepaprastai svarbu atliekant kokybiškas administracines kryžmines patikras (žr. 3.4 pavyzdį).

3.4 pavyzdys. Neteisingi duomenys ŽSIS sistemoje

Dvieiose valstybėse narėse ⁽²³⁾ (Italijoje (Lombardijoje) ir Ispanijoje (Galisijoje)) Audito Rūmai nustatė atvejų, kuomet „daugiamečių ganyklų“ referenciniai sklypai buvo įtraukti į ŽSIS kaip 100 % atitinkantys tinkamumo finansuoti reikalavimus, nepaisant to, kad jie buvo visiškai ar iš dalies apšodinti tankiu mišku ar turėjo kitų netinkamų finansuoti ypatybių. Audito Rūmai taip pat pažymėjo, kad ŽSIS nebuvo atnaujinta mokėjimo agentūrų atliktų patikrų vietose rezultatais (Vengrijoje, Italijoje (Lombardijoje) ir Ispanijoje (Galisijoje)).

3.21. Kad būtų suteikta BIS pagalba, kiekviena teisė į išmokas turi būti deklaruota kartu su vienu hektaru tinkamos finansuoti žemės. Audito Rūmai pažymėjo, kad Austrijoje tam tikromis aplinkybėmis šio principo nėra laikomasi (žr. 3.5 pavyzdį)

⁽²²⁾ Audito Rūmai jau savo 2008 m. metinėje ataskaitoje (5.38 dalyje) buvo pažymėję, kad Rumunijoje dėl neteisingo akivaizdžios klaidos sąvokos taikymo 5 500 ūkininkų gavo iš viso 2,2 milijonus eurų ES BIPS išmokų.

⁽²³⁾ Šią pastabą Audito Rūmai savo 2008 m. metinės ataskaitos 5.36 dalyje, 2009 m. ataskaitos 3.38 dalyje ir 2010 m. ataskaitos 3.31 dalyje jau buvo pateikę dėl Ispanijos ir 2009 m. ataskaitos 3.38 dalyje – dėl Italijos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.3 pavyzdys. Neteisingas akivaizdžios klaidos sąvokos traktavimas

Nuo 2010 m. Rumunijos valdžios institucijos įdiegė internetinę ŽSIS („IPA online“), kuria pagerintas sklypo vietos nustatymas. Kalbant apie nuorodą į Audito Rūmų 2008 m. metinės ataskaitos išvadą dėl Rumunijos (5.38 dalis), ir kaip jau minėta atitinkamame Komisijos atsakyme, ji nesutinka su Audito Rūmais dėl akivaizdžios klaidos sąvokos taikymo netinkamam sklypų vietos priskyrimui.

3.20.

3.4 pavyzdys. Neteisingi duomenys ŽSIS sistemoje

Italijos valdžios institucijų teigimu, ši problema nuo 2011 m. pašalinta. Komisija šį atvejį nagrinėja atlikdama sąskaitų atitikties patvirtinimo procedūrą.

Komisija žino apie klausimus, susijusius su ganyklų tinkamumu finansuoti Ispanijoje. Ispanijos nacionalinių valdžios institucijų paprašyta imtis veiksmų šiuo klausimu, ir 2010 m. lapkričio mėn. jos pateikė ŽSIS tobulinimo planą, kuriame visų pirma numatyta taikyti atitikties koeficientą ganyklų sklypams ir užtikrinti sistemingą ŽSIS atnaujinimą, atsižvelgiant į patikrų vietoje rezultatus. Komisija toliau stebės, kaip nacionalinės valdžios institucijos įgyvendina šį planą.

Komisija taip pat nustatė kelis atvejus Vengrijoje, kai ŽSIS nebuvo atnaujinta, atsižvelgiant į patikrų vietoje rezultatus, ir raštu paprašė Vengrijos valdžios institucijų imtis priemonių šiuo klausimu.

3.21. Iki šiol atlikdama atitikties patvirtinimo procedūrą Komisija Austrijai nustatė 0,214 mln. EUR vertės finansinių klaidų ištaisymus, susijusius su teisėmis į išmokas už aukštikalnių ganyklas 2005, 2006 ir 2007 paraiškų pateikimo metais.

Taip pat žr. bendrą atsakymą į 3.14 ir 3.15 dalių pastabas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.5 pavyzdys. Neteisingas teisių į išmokas aktyvavimas

Austrijoje, kai pareiškėjui deklaravus aukštikalnių ganyklų plotus, prisinga hektarų visoms teisėms į išmokas aktyvuoti, nacionalinės institucijos, pažeisdamos ES teisės aktus, sumažina pareiškėjo teisių į išmokas skaičių (pritaikydamos jį prie hektarų skaičiaus) ir atitinkamai padidina jų vertę ⁽²⁴⁾.

3.22. Teisių į išmokas duomenų bazėje turėtų būti registruojamos visos teisės į išmokas, o jų bendra vertė neturi viršyti ES teisės aktuose nustatytos viršutinės ribos. Dviejose valstybėse narėse Audito Rūmai teisių į išmokas duomenų bazėje nustatė netikslumų, atsiradusių dėl neteisingo nepanaudotų teisių į išmokas tvarkymo ⁽²⁵⁾ (Danijoje) ir dėl skirtumų tarp regioninės ir centrinės duomenų bazių (Ispanijoje ⁽²⁶⁾).

Medžiaginėmis patikromis vietoje pagrįstos kontrolės sistemos

3.23. Nustatant teisingas pagalbos sumas, ypatingai svarbi vietoje atliekamų matavimų kokybė. Audito Rūmai pakartotinai atliko mokėjimo agentūrų jau atliktus matavimus. Trijose valstybėse narėse Audito Rūmų matavimai skyrėsi nuo mokėjimo agentūrų praneštų rezultatų (Danijoje penkiais iš 18, Ispanijoje (Galisijoje) ir Suomijoje keturiais iš 21 matavimo).

Neteisėtų išmokų susigrąžinimą užtikrinančios procedūros

3.24. Audito Rūmai išnagrinėjo audituotų mokėjimo agentūrų apskaitos registrus, kad nustatytų, ar susigrąžintinos sumos yra tinkamai apskaitomos ir ar šios sumos teisingai pateikiamos Komisijai. Danijoje Audito Rūmai negalėjo pateiktų sumų suderinti su atitinkamais registrais.

⁽²⁴⁾ Šį klausimą Audito Rūmai kėlė jau 2006 m. metinėje ataskaitoje (5.23 dalyje).

⁽²⁵⁾ ES teisės aktuose numatyta, kad dvejus metus iš eilės neaktyvuotos teisės į išmokas yra sugrąžinamos į nacionalinį rezervą, žr. Reglamentą (EB) Nr. 73/2009 42 dalį.

⁽²⁶⁾ Šį klausimą Audito Rūmai jau nagrinėjo 2008 m. metinėje ataskaitoje (5.37 dalyje).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.5 pavyzdys. Neteisingas teisių į išmokas aktyvavimas

Žr. atsakymą į 3.21 dalies pastabas.

3.22. Kalbant apie Daniją, Komisija nustatė panašias problemas ir Danijos valdžios institucijos sutiko imtis tinkamų taisomųjų priemonių. Komisija šį klausimą nagrinės atlikdama atitikties patvirtinimo procedūrą.

3.23. Komisijos tarnybos pritaria Audito Rūmams, kad patikrų vietoje kokybė svarbi. Komisijos tarnyboms atlikus auditus nustatyta panašių patikrų vietoje kokybės trūkumų; tai, kaip jie šalinami, tikrinama taikant atitikties patvirtinimo procedūras, kuriomis užtikrinama tinkama ES biudžeto rizikos kontrolė.

Po Komisijos auditų 2010 m. lapkričio mėn. Ispanijos valdžios institucijos pateikė ŽSIS tobulinimo planą, kuriame, be kita ko, numatytos patikrų vietoje kokybės gerinimo priemonės. Šios priemonės taikomos nuo 2012 paraiškų teikimo metų.

3.24. Komisija sutinka su Audito Rūmų vertinimu, kad 4 iš 6 sistemų, kurių auditas atliktas, buvo veiksmingos ir 2 – iš dalies veiksmingos (žr. **3.2 priedą**). Komisija taip pat mano, kad skolų valdymo ir išieškojimo sistemos pastaraisiais metais patobulintos, visų pirma dėl to, kad 2006 m. įdiegta vadinamoji 50/50 taisyklė, kuri valstybes nares gerokai skatina kuo veiksmingiau ir greičiau susigrąžinti netinkamus mokėjimus. Todėl 2014–2020 m. laikotarpiui Komisija pasiūlė vadinamąją 100 % taisyklę (t. y. po 4 arba 8 metų termino 100 % nesusigrąžintų sumų – priklausomai nuo to, ar klausimas nagrinėjamas taikant administracinę ar teisminę tvarką – bus priskirta atitinkamai valstybei narei ⁽¹⁾).

⁽¹⁾ SEC(2011) 1153 56 straipsnio 2 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Konkrečiu Danijos atveju sertifikavimo įstaiga taip pat nustatė keletą derinimo problemų, susijusių su susigrąžintomis sumomis ir su neatitikimais tarp ataskaitų teikimo Komisijai naudojant III priedo lenteles ir mokėjimo agentūros skolininkų knygos. Komisija patikrins, ar laikomasi akreditavimo kriterijų ir nustatytų infrastruktūros ir kontrolės sistemų.

Komisijos priežiūros sistema ir vadovybės pareiškimai

3.25. Komisija savo atliekamą šios politikos srities išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimą grindžia keturiais struktūriniais elementais:

- valdymo ir kontrolės sistemų gero veikimo vertinimu,
- savo pačios auditų rezultatais,
- atsižvelgimu į ankstesnių metų išlygas ir veiksmų planus,
- perigaliojimo atveju – iš kitų leidimus duodančių pareigūnų gautu patikininimu.

3.26. Audito Rūmai visų pirma išnagrinėjo Komisijos atliktą valdymo ir kontrolės sistemų gero veikimo vertinimą, pateiktą jos 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje.

Komisijos atliktas valdymo ir kontrolės sistemų gero veikimo vertinimas

3.27. Pagrindinės Komisijos atlikto valdymo valstybių narių lygmeniu vertinimo sudėtinės dalys yra mokėjimo agentūrų vadovų pateikti patikininimo pareiškimai dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo ir sertifikavimo įstaigų atliktas šių operacijų audito darbas.

3.27. Kaip nurodyta Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato metinėje veiklos ataskaitoje, Komisija vertina pagrindinių sandorių teisėtumą ir teisingumą, atsižvelgdama į rezultatus ir rodiklius, kuriuos galima apibendrintai suskirstyti į šias tris patikininimo veiksmų grupes:

- 1) mokėjimo agentūrų veikimas,
- 2) kontrolės rezultatai galutinių naudos gavėjų lygmeniu ir
- 3) Komisijos atliekami valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų atitikties auditai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.28. Dėl 2011 m. Komisija teigia, jog EŽŪGF srityje visi mokėjimo agentūrų vadovų pateikti 81 patikinimo pareiškimai buvo besąlyginiai ir kad visos, išskyrus vieną (Ispanijos (Kantabrijos)), atitinkamų sertifikavimo įstaigų pateiktos nuomonės taip pat buvo besąlyginės ⁽²⁷⁾. Remdamosi Komisijos gairėmis sertifikavimo įstaigos atlieka savo auditus pagal „standartinę“ arba pagal savanorišką „patikinimo tobulinimo“ procedūrą, reikalaujančią papildomų patikrų.

Standartiniai audito reikalavimai sertifikavimo įstaigoms

3.29. Sertifikavimo įstaigos tikrina mokėjimo agentūrų akreditavimo kriterijus, vertina vidaus kontrolės sistemą, tvirtina surinktus statistinius patikrinimų duomenis ir rengia nuomonę dėl mokėjimo agentūrų vadovų teikiamo patikinimo pareiškimo.

3.30. Savo 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje Komisija nurodo, kad 91 % sertifikavimo įstaigų auditavo surinktus statistinius EŽŪGF-IAKS patikrinimų duomenis ir kad 92 % iš jų padarė teigiamas išvadas, kitaip sakant, kad klaidų lygis renkant statistinius duomenis sudaro mažiau kaip 2 %. Todėl sertifikavimo įstaigos patvirtino tik 84 % mokėjimo agentūrų statistinius duomenis.

3.31. Pagal Komisijos gaires, sertifikavimo įstaigos, tvirtindamos statistinius patikrinimų duomenis, remiasi 20 patikrų ataskaitų imties peržiūra ⁽²⁸⁾. Tačiau ši peržiūra neatspindi visos patikrinimų statistinių duomenų visumos ar teisingo rezultatų pateikimo ⁽²⁹⁾.

3.32. Vertinant patikrų vietoje kokybę, Komisijos gairėse sertifikavimo įstaigoms suteikta galimybė rinktis – lydėti ar pakartotinai atlikti patikras vietoje. Remdamiesi savo patirtimi, Audito Rūmai mano, kad patikrų kokybė pagerėtų, jei būtų sistemingai reikalaujama, kad sertifikavimo įstaigos pakartotinai atliktų ankstesnes patikras ⁽³⁰⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.30. Palyginti su ankstesniais metais Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas, rengdamas savo metinę veiklos ataskaitą, sertifikavimo įstaigų darbui ir atitinkamoms išvadoms taikė griežtesnį požiūrį – sertifikavimo įstaigų darbas buvo vertinamas tik jeigu buvo atliktas visas reikalaujamas darbas.

3.31. Kalbant apie ataskaitų išsamumą, Komisijos tarnybos plėtoja priemones, kurios padės užtikrinti, kad būtų pateikiama visa informacija, o tais leis atlikti bendresnius patikrų vietoje rezultatų patikrinimus. 2012 paraiškų teikimo metais numatytas bandymas, kuris bus pritaikytas paraiškoms pagalbai už plotą.

3.32. Nors Komisija sutinka, kad laiku pakartotinai atliktos ankstesnės patikros užtikrina tikslesnį patikrų vietoje kokybės įvertinimą, kontrolės aplinką taip pat galima vertinti, kai inspektorius lydi sertifikavimo įstaigos atstovai. Tam tikrais atvejais pakartotinai laiku atlikti patikras gali būti net neįmanoma. Šie apribojimai būdingi daugeliui ex post kontrolės, kurią vykdo išorės auditoriai, atvejų. Tokiais atvejais inspektorių lydėjimas yra gera alternatyva. Tai suteikia ir papildomą naudą, nes ūkininkui tenka mažesnė administracinė našta, kadangi išvengiama papildomos kontrolės.

⁽²⁷⁾ Dėl šių dviejų Rumunijos mokėjimo agentūrų negauta nė vienos sertifikavimo įstaigų ataskaitos.

⁽²⁸⁾ Šiose Komisijos gairėse nustatyta, kad turi būti patikrinta ne mažesnė kaip 20 patikros ataskaitų imtis dėl IAKS pagalbos už plotą ir kita 20 ataskaitų imtis dėl IAKS priemonių už gyvulius priemonių.

⁽²⁹⁾ Visiška atitiktis tarp atsitiktinai atrinktų imčių ir statistikoje registruojamų duomenų yra būtina bet kokio prasmingo likutinės klaidos vertinimo atliktuose mokėjimuose prielaida.

⁽³⁰⁾ Taip pat žr. 2010 m. metinės ataskaitos 3.46 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.33. Be to, keliose sertifikavimo įstaigų ataskaitose nurodoma, kad Komisija paragino mokėjimo agentūras atlikti papildomus anksčiau pateiktų patikrinimų statistinių duomenų patikslinimus⁽³¹⁾. Galimos patikrinimų statistikos pataisos, padarytos atsiliepiant į šiuos raginimus, sertifikavimo įstaigoms atliekant auditus nėra analizuojamos.

Naujasis patikrinimo procedūros tobulinimas

3.34. 2010 m. Komisija parengė neprivalomą⁽³²⁾ naują kontrolės teisinį pagrindą, pavadintą „Patikrinimo dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo galutinių naudos gavėjų lygmeniu tobulinimas, remiantis sertifikavimo įstaigų darbu“. Tobulinimo procedūroje numatyta, kad sertifikavimo įstaiga, kiekvienos mokėjimo agentūros ir kiekvienos iš keturių išlaidų populiacijų – EŽŪGF-IAKS, EŽŪGF-ne IAKS, EŽŪFKP-IAKS ir EŽŪFKP-ne IAKS – atžvilgiu, pakartotinai patikrina reprezentatyvią operacijų imtį, kurią mokėjimo agentūra tikrino vietoje.

3.35. Jei Komisija mano, kad valstybė narė taiko šią procedūrą teisingai, nustatant finansinius pataisymus sąskaitų tvirtinimo metu, bus atsižvelgiama tik į klaidų lygį, apskaičiuotą pagal sertifikuotus statistinius patikrinimų duomenis.

Koncepcijos nenuoseklumai

3.36. Galutinis patikrinimo procedūros tobulinimo tikslas – leisti Komisijai nustatyti patikimą likutinį klaidų lygį įvairiose išlaidų populiacijose. Audito Rūmai išanalizavo Komisijos sertifikavimo įstaigoms parengtas patikrinimo procedūros tobulinimo taisykles⁽³³⁾. Pagrindinio testavimo atžvilgiu taisyklėse nustatyta 110–180 operacijų imtis ir 2 % reikšmingumo lygis.

3.37. Komisijos taisyklės vis dėlto leidžia 2 % leistiną nuokrypį tarp mokėjimo agentūros patvirtintų pagalbos sumų ir sertifikavimo įstaigos nustatytų sumų ir papildomą 2 % leistiną nuokrypį tuo atveju, jei mokėjimo agentūra neteisingai surinko statistinius patikrinimų duomenis. Abu šie leistini nuokrypiai leidžia sertifikavimo įstaigoms patvirtinti likutinius klaidų lygius, kurie galėtų būti sumažinti 4 procentiniais punktais ir dėl to būtų pažeista nustatytoji reikšmingumo riba.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.33. Komisija pažymi, kad sertifikavimo įstaigų atliktinas darbas apima ir patikrų statistinių duomenų vėlesnį perdavimą iki ataskaitos rengimo.

3.37. Pagal taisykles 2 % riba nustatyta statistinių duomenų rinkimui ir pačiai informacijai. Šių dviejų ribų finansinis poveikis nebūtinai kaupiamasis.

⁽³¹⁾ Sertifikavimo įstaigos ataskaitoje paaiškinta, kad patikros Vokietijoje (Bavarijoje) statistiniai duomenys, atsiliepiant į Komisijos raginimus, buvo tikslinami 6 kartus, – paskutinė galutinė versija gauta 2011 m. lapkričio 7 d.

⁽³²⁾ 2011 finansiniais metais taikyti patikrinimo tobulinimo procedūrą ėmėsi tik Liuksemburgas, Bulgarija ir Rumunija.

⁽³³⁾ AGRI/D(2010) 248617Rev1 – A DALIS – Audito strategija ir AGRI/D(2010) 251540Rev1 – B DALIS – Ataskaitų teikimas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Įgyvendinimo klaidos

3.38. Audito Rūmai nustatė rimtų trūkumų įgyvendinant patikinimo procedūros tobulinimą abiejose audituotose valstybėse narėse (Bulgarijoje ir Rumunijoje, žr. 3.6 pavyzdį).

3.6 pavyzdys. Sertifikavimo įstaigų atliekamo darbo trūkumai

Bulgarijoje sertifikavimo įstaiga patikroms vietoje pakartotinai atlikti nusamdė paslaugų teikėją. Audito Rūmams pakartotinai atlikus patikras, keletu atvejų buvo nustatyta, kad šis paslaugų teikėjas neteisingai įvertino žemės tinkamumą finansuoti. Be to, sertifikavimo įstaiga nenurodė, kad mokėjimo agentūra nekompensavo viename sklype nustatyto ploto perviršio kitame sklype nustatytu ploto trūkumu, kaip to reikalauja ES teisės aktai. Kitas sertifikavimo įstaigos nenustatytas trūkumas buvo tai, kad kai du ūkininkai deklaravo tą patį plotą (kartotinės deklaracijos), mokėjimo agentūra, pažeisdama ES teisės aktus, pakeitė vieno iš šių ūkininkų deklaruotą plotą lygiaverčiu nedeclaruotu plotu, esančiu kitoje referencinio sklypo vietoje.

Rumunijoje mokėjimo agentūra nuslėpė visus sertifikavimo įstaigos atrinktus mokėjimus ir pateikė pastarajai mokėjimų klastotes, paremtas sklypų sąrašais, kuriuose iš viso nebuvo netinkamų finansuoti sklypų. Tačiau kai auditas baigėsi ir sertifikavimo įstaiga patvirtino suklasotus mokėjimus, mokėjimo agentūra, neteisingai taikydama akivaizdžios klaidos sąvoką ⁽³⁴⁾, įtraukė į minėtą sąrašą naujus sklypus ir išmokėjo didesnes sumas, nei tos, kurias patvirtino sertifikavimo įstaiga. Dėl to nepaisant Audito Rūmų akcentuotų trūkumų, sertifikavimo įstaiga pateikė besąlyginę nuomonę dėl mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo.

3.39. Apskritai Audito Rūmai mano, kad audituotų sertifikavimo įstaigų atlikto darbo, susijusio su patikinimo tobulinimu, kokybė yra nepakankama.

3.38.

3.6 pavyzdys. Sertifikavimo įstaigų atliekamo darbo trūkumai

Žr. atsakymą į 3.39 dalies pastabas.

3.39. Komisija norėtų pabrėžti, kad sertifikavimo įstaiga nė vienu atveju nepatvirtino statistinių duomenų. Todėl 3.35 dalyje nurodytais tikslais jie nebus naudojami.

Komisija aptars Audito Rūmų išvadas su atitinkamomis valstybėmis narėmis ir atsižvelgs į šiuos klausimus bet kokiame ateityje pateikiamose gairėse.

⁽³⁴⁾ Taip pat žr. 3.3 pavyzdį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

DG AGRI vadovybės pareiškimai. Metinė veiklos ataskaita (MVA)

3.40. DG AGRI 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje yra išlyga dėl rimtų IAKS trūkumų Bulgarijoje ir Portugalijoje. Tačiau Komisija panaikino savo ankstesnę išlygą dėl IAKS išlaidų Rumunijoje. Atsižvelgdami į 3.19 dalyje ir 3.6 pavyzdyje pateiktas pastabas, Audito Rūmai mano, kad tai buvo padaryta pirmą kartą.

3.41. Be to, DG AGRI mano, kad atsitiktiniu būdu atrinktų patikrų vietoje metu mokėjimo agentūrų nustatytos anomalijos atspindi likutinius klaidų lygius. Audito Rūmai pakartoja savo kritiką šio metodo atžvilgiu, kurią jie jau buvo išreiškę savo 2010 m. metinėje ataskaitoje, kadangi:

- jis yra grindžiamas patikromis, kurių kokybė, kaip liudija pačios Komisijos ir Audito Rūmų atliktų auditų rezultatai (žr. 3.23 dalį) ⁽³⁵⁾, kai kurių mokėjimo agentūrų atveju yra nepakankama,
- jis remiasi statistiniais patikrinimų duomenimis, kurie, kaip rodo sertifikavimo įstaigų ataskaitos, yra paveikti rinkimo klaidų (žr. 3.30 dalį,
- jis yra neišsamus, kadangi jį taikant neatsižvelgiama į deklaracijų, kuriose, kaip rodo Audito Rūmų (žr. 3.19, 3.21 ir 3.22 dalis) ir pačios Komisijos atliktų auditų rezultatai, yra trūkumų ⁽³⁶⁾, administracinio valdymo likutinės klaidas.

3.40. Reikėtų priminti, kad išlyga Rumunijai nustatyta vien reputacijos sumetimais, atsižvelgiant į didelius IAKS – svarbiausios BŽŪP kontrolės sistemos – trūkumus, tačiau ES lygmeniu ji nekėlė didesnės negu 2 % reikšmingumo riba finansinės rizikos. 2012 m. vasario mėn. Komisijos atliktų auditų metu nustatyta, kad 2011 paraiškų teikimo metų Rumunijos veiksmų planas buvo baigtas ir tinkamai įgyvendintas, o veikiančios sistemos kokybė buvo pakankama. Todėl Komisija mano, kad išlyga panaikinta pagrįstai ir nesvarbu, ar klaidų lygis Rumunijoje buvo didesnis negu reikšmingumo riba. 2012 m. įgyvendinant įprastinę auditų programą bus atliktas peržiūrėtos IAKS įgyvendinimo auditas.

3.41. Didžiąją dalį valstybių narių kontrolės statistinių duomenų tikrina ir tvirtina sertifikavimo įstaigos – tokią galimybę Audito Rūmai rekomendavo 2005 m. metinėje ataskaitoje, šio darbo rezultatai yra aptarti Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato metinėje veiklos ataskaitoje.

- Siekdamas pašalinti riziką, kad pagal šiuos kontrolės statistinius duomenis dėl duomenų bazių netikslumų arba nepakankamų tolesnių priemonių šalinant anomalijas, kaip nurodo Audito Rūmai, galėjo būti nustatytas per žemas klaidų lygis, Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas šį lygį padidino 25 % paklaida, kuri, jo manymu, yra visiškai pakankama, kad būtų atsižvelgta į Audito Rūmų nurodytą riziką.
- Žr. pirmesnę atsakymą.
- Žr. pirmesnę atsakymą.

⁽³⁵⁾ Sąskaitų patvirtinimo ataskaitos AA/2011/15 (Portugalija) 3.2 dalis, AA/2011/09 (Suomija) 3.2.1 dalis, AA/2011/05 (Vokietija, Meklenburgas-Priešakinė Pomeranija) 6.2 dalis, AA/2011/12 (Italija, Emilija-Romanija) 3.4.2 dalis, AA/2010/16 (Rumunija) 3.3 dalis, AA/2011/17 (Slovėnija) 3.2 dalis, AA/2011/06 (Ispanija, Navara) 3.4 dalis, AA/2011/07 (Ispanija, Kastilija ir Leonė) 3.4 dalis.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, sąskaitų patvirtinimo ataskaitos AA/2011/01 (Bulgarija) 3.3 dalis, AA/2010/15 (Portugalija) 3.3 dalis, AA/2011/12 (Italija) 3.2 dalis, AA/2011/06 (Ispanija) 3.2 dalis ir AA/2011/13 (Lietuva) 3.3 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

3.42. Remdamiesi savo audito darbu, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais su rinkos ir tiesiogine parama žemės ūkiui susijusius mokėjimus paveikė reikšmingas klaidų lygis.

3.43. Atsižvelgdami į savo audito darbą, Audito Rūmai nustatė, kad patikrintos rinkos ir tiesioginės paramos žemės ūkiui priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos.

3.42. Labiausiai tikėtinų klaidų, kurias 2011 finansiniais metais nustatė Audito Rūmai, šiek tiek daugiau negu ankstesniais metais, tačiau šis nedidelis padidėjimas vis dar atitinka įprastinio statistinio svyravimo iš vieno metų į kitus kriterijus ir nereiškia bendros valstybių narių valdymo ir kontrolės kokybės pablogėjimo. Tai patvirtina faktas, kad, Komisijos nuomone, vienas iš atvejų, kuriuos Audito Rūmai laiko 100 % klaida, buvo išskirtinis ir nerodo, kad sistema iš esmės veikia blogai. Komisija mano, kad Audito Rūmų bendras per pastaruosius metus nustatytų klaidų lygis patikimai rodo, kad labiausiai tikėtinas EŽŪGF klaidų lygis yra palyginti netoli 2 % reikšmingumo ribos.

Pagal kontrolės statistinius duomenis, kuriuos Komisija gauna iš valstybių narių ir kurių dauguma patikrinti ir patvirtinti sertifikavimo įstaigų, nustatytas žemas klaidų lygis taip pat rodo, kad EŽŪGF išlaidos 2011 finansiniais metais buvo valdomos iš esmės gerai.

Galiausiai nuo ES biudžetui kylančios rizikos pakankamai apsisaugoma Komisijos atitikties patvirtinimo procedūromis.

Taip pat žr. atsakymą į 3.12 dalies pastabas.

3.43. Komisija mano, kad apskritai IAKS yra veiksminga klaidų ir neteisėtų išlaidų rizikos ribojimo kontrolės sistema ir kad, remiantis valstybių narių kontrolės statistiniais duomenimis ir pačios Komisijos auditų išvadomis, neteisėtų tiesioginių išmokų, kurioms taikoma IAKS, lygis 2011 m. buvo mažesnis negu 2 % reikšmingumo riba. Taip pat žr. atsakymą į 3.15 dalies pastabas. Be to, nuo likusios ES biudžetui kylančios rizikos pakankamai apsisaugoma atitikties patvirtinimo procedūra.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

3.44. Audito Rūmų atliktos pažangos, padarytos įgyvendinant ankstesnėse (2008 ir 2009 m.) metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, peržiūros rezultatai pateikti **3.3 priede**. Audito Rūmai pripažįsta, kad Komisija ėmėsi taisomųjų veiksmų dėl ŽSIS sistemoje registruojamos informacijos patikimumo ir išsamumo, kaip antai ji įvedė visoms mokėjimo agentūroms privalomus kokybės vertinimus ir veiksmų planus rimtų trūkumų turinčiose valstybėse narėse. Tačiau Audito Rūmai pažymėjo, kad Komisija neužtikrino, kad kai kurios valstybės narės pašalintų ŽSIS ir administracinius trūkumus, kuriuos Audito Rūmai iškėlė ankstesnėse metinėse ataskaitose (žr. 3.15 dalį).

3.45. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į nustatytus faktus ir išvadas dėl 2011 m., Audito Rūmai dabartiniam programavimo laikotarpiui rekomenduoja Komisijai ir valstybėms narėms imtis atitinkamų veiksmų siekiant užtikrinti, kad:

— **1 rekomendacija:** būtų tinkamai vertinamas daugiamečių ganyklų tinkamumas finansuoti, ypač tais atvejais, kai plotai iš dalies apaugę krūmais, krūmokšniais, tankiais medžiais ar yra uolėti (žr. 3.12 ir 3.20 dalis).

— **2 rekomendacija:** mokėjimo agentūros imtųsi neatidėliotinų priemonių tais atvejais, kai nustatoma trūkumų jų administravimo ir kontrolės sistemose ir/arba IAKS duomenų bazėse (žr. 3.19–3.22 dalis).

— **3 rekomendacija:** patikros vietoje turėtų būti pakankamos kokybės, kad galima būtų patikimai nustatyti tinkamą finansuoti plotą (žr. 3.23 dalį).

3.44. Nuo 2010 m. reikalaujama, kad valstybės narės pagal nustatytą tvarką vykdytų metinį ŽSIS kokybės vertinimą, kurio rezultatus Komisija toliau stebės artimiausiais metais. Be to, 2010 m. Komisija parengė neprivalomą naują kontrolės teisinį pagrindą, pavadintą „Patikrinimo dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo galutinių naudos gavėjų lygmeniu tobulinimas, remiantis sertifikavimo įstaigų darbu“. Galiausiai kelios valstybės narės parengė veiksmų planus ir Komisija stebės jų užbaigimą.

3.45. Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

Komisija žino apie šį klausimą ir pateikė pasiūlymą, kuriais, atsižvelgiant į iki 2020 m. vykdomą BŽŪP reformą, siekiama aiškiau išdėstyti tinkamumo kriterijus.

Jei Komisija nustato tokių trūkumų einamuoju laikotarpiu, valstybėms narėms pateikia rekomendacijas dėl jų ištaisymo ir pagal atitikties patvirtinimo procedūras daromos finansinės korekcijos, siekiant apsaugoti ES finansinius interesus.

Komisija sutinka su Audito Rūmais ir valstybėms narėms sistemingai rekomenduoja gerinti kontrolės sistemas ir užtikrinti griežtesnį jų įgyvendinimą.

Be to, Komisijos tarnybos nustatė panašių patikrų vietoje kokybės trūkumų; tai, kaip jie šalinami, tikrinama taikant atitikties patvirtinimo procedūras, kuriomis užtikrinama tinkama ES biudžeto rizikos kontrolė.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **4 rekomendacija:** sertifikavimo įstaigų atliekamo darbo organizavimas ir kokybė užtikrintų patikimą mokėjimo agentūrų atliekamų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimą (žr. 3.29 ff dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija mano, kad bendra sertifikavimo įstaigų atliekamo kontrolės vietoje patikrinimo struktūra ir atsiskaitymo reikalavimai yra tinkami. Taigi 2012 paraiškų teikimo metams Komisija neketina keisti sertifikavimo įstaigoms skirtų gairių. Tačiau Komisija ir toliau stebės sertifikavimo įstaigų darbo kokybę.

Tačiau šiuo metu sertifikavimo įstaigų neprašoma pateikti nuomonės dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Šiuo metu tai įmanoma tik savanorišku pagrindu. Pagal Komisijos pasiūlymus dėl finansinio reglamento ir horizontaliojo reglamento dėl BŽŪP finansavimo, valdymo ir stebėjimo⁽²⁾ reikalaujama, kad sertifikavimo įstaigos nuo naujo programavimo laikotarpio pradžios teiktų nuomonę dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo.

⁽²⁾ Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėjimo pasiūlymo 9 straipsnis (COM(2011) 628 galutinis/2).

3.1 PRIEDAS

ŽEMĖS ŪKIO OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI: RINKA IR TIESIOGINĖ PARAMA

	2011	2010	2009	2008
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA				
Iš viso operacijų (iš kurių):	180	146	148	151
Avansai	0	0	0	0
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai	180	146	148	151
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾				
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius kad jos yra:				
Be klaidų	61 % (110)	73 %	76 %	72 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	39 % (70)	27 %	24 %	28 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė				
Analizė pagal klaidų tipą				
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	14 % (10)	26 %	31 %	29 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	86 % (60)	74 %	69 %	71 %
Tinkamumo	23 % (14)	3 %	13 %	10 %
Tikrumo	2 % (1)	0 %	0 %	0 %
Tikslumo	75 % (45)	97 %	87 %	90 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS				
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis	2,9 %			
Viršutinė klaidų riba	4,7 %			
Apatinė klaidų riba	1,1 %			

⁽¹⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinių operacijų skaičių.

3.2 PRIEDAS

ŽEMĖS ŪKIO SISTEMŲ PATIKRINIMO REZULTATAI: RINKA IR TIESIOGINĖ PARAMA

Atrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas – EŽŪGF

Valstybė narė (Mokėjimo agentūra)	Schema	Su IAKS susijusios išlaidos (nacionalinė viršutinė riba – Reglamento (EB) Nr. 73/2009 VIII prie- das) (1 000 eurų)	Administracinės procedūros ir kont- rolės priemonės užtikrinant teisingas išmokas, įskaitant duomenų bazių kokybę	Tikrinimo vietoje metodika, atranka, vykdymas, kokybės kontrolė ir konkrečių rezultatų ataskaitų teikimas	Neteisėtų išmokų susigrąžinimo procedūros	Bendras įvertinimas
Austrija	BIS	745 235	Iš dalies veiksminga 4, 9	Veiksminga	Veiksmingos	Iš dalies veiksminga
Danija	BIS	1 030 478	Iš dalies veiksminga 1, 4, 7, 8	Iš dalies veiksminga b	Iš dalies veiksmingos A	Iš dalies veiksminga
Suomija	BIS	565 520	Iš dalies veiksminga 3, 5, 7, 8, 9	Iš dalies veiksminga b, c	Veiksmingos	Iš dalies veiksminga
Vengrija	BIPS	1 073 824	Iš dalies veiksminga 2, 6, 9	Iš dalies veiksminga a, b	Iš dalies veiksmingos B	Iš dalies veiksminga
Italija (Lombardija)	BIS	4 227 177	Iš dalies veiksminga 2, 5, 8	Veiksminga	Veiksmingos	Iš dalies veiksminga
Ispanija (Galisija)	BIS	5 108 650	Iš dalies veiksminga 2, 3, 4, 8	Iš dalies veiksminga b, c	Veiksmingos	Iš dalies veiksminga

1 Su ŽSIS susiję trūkumai

2 ŽSIS neatnaujinta po patikrų vietoje

3 Nepakankama audito seka IAKS duomenų bazėse

4 Netikslumai teisių į išmokas duomenų bazėse

5 BIS deklaracijose nėra informacijos, kuri leistų nustatyti žemės ūkio sklypų vietą

6 Per mažai patikrų atgaline data, siekiant nustatyti galimus perdėjimus ankstesnių metų deklaracijose

7 Deklaracijų registravimo procedūros trūkumai

8 Akivaizdžios klaidos taisymai neatitinka akivaizdžios klaidos sąvokos

9 Neteisingas mokėjimų apskaičiavimo pagrindas

a Nustatytas ploto perviršis nekompensuojamas nustatytu ploto trūkumu vienoje pasėlių grupėje

b Nepakankamai gera ploto matavimo kokybė atliekant patikras vietoje

c Neteisinga ar neišsami informacija patikrų vietoje ataskaitose

A Netikslumai skolininkų sąskaitose

B Su tobulinimo procedūrų taikymu susiję trūkumai

3.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES SU EŽŪGF SUSIJUSIAS REKOMENDACIJAS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	Dėl IAKS sistemų Audito Rūmai daro išvadą, kad jas būtina žymiai pagerinti, ypač trijose iš aštuonių audituotų mokėjimo agentūrose (būtent Kipre, Graikijoje ir Maltoje) (3.72 dalis).	Minėtose trijose mokėjimo agentūrose buvo imtasi šių taisomųjų veiksmų: — Graikija: valdžios institucijos įgyvendino trūkumams šalinti skirtą veiksmų planą. Buvo įdiegta nauja ŽSIS-GIS sistema ir buvo peržiūrėta deklaracijų tvarkymo procedūra. — Kipras: įgyvendintas penkiametis atnaujinimo planas. 2011 m. referenciniai sklypai buvo atnaujinti remiantis naujais nuotraukomis. — Malta: 2009 m. mokėjimo agentūra atnaujino ŽSIS atsižvelgdama į 2008 m. ortofotografinės nuotraukos ir, atsižvelgdama į 2010 m. nuotraukos, visos ŽSIS atnaujinimą numatė užbaigti 2011 paraiškų teikimo metams.	
	Audito Rūmai pažymėjo, kad Komisijos gairės dėl sertifikavimo įstaigų atliekamo darbo pobūdžio, aprėpties ir dėl jų prievolės teikti duomenis, ypač kiek tai susiję su valstybių narių kontrolės ir patikrų vietoje statistinių duomenų patvirtinimo darbu, turi būti peržiūrėtos (3.75 dalis).	Komisija pasiūlė nuo 2010 m. įvesti naują valstybių narių kontrolės ir patikrinimų statistinių duomenų tvirtinimo sistemą, pavadintą „patikrinimo procedūros tobulinimas“ (žr. 3.34 ir 3.35 dalis). Audito Rūmų atlikti dviejų iš trijų šią procedūrą taikyti nusprendusių mokėjimo agentūrų auditai parodė, kad dėl koncepcijos ir įgyvendinimo trūkumų iš šių auditų negalima gauti jokio papildomo patikinimo ar tik labai ribotą patikinimą šių dviejų audituotų mokėjimo agentūrų atžvilgiu (žr. 3.36 ff dalį).	Komisija nesutinka su nuomone, kad patikinimo procedūros tobulinimui turi įtakos koncepcijos trūkumai. Komisija taip pat patikrino sertifikavimo įstaigų atliktą darbą, susijusį su dviejų susijusių mokėjimo agentūrų kontrolės statistiniais duomenimis, ir pritaria nuomonei, kad šiais dviem konkrečiais atvejais galimas tik ribotas patikinimas.
2009 ir 2008	Audito Rūmai rekomendavo pašalinti nustatytus sistemų trūkumus. Šiuo požiūriu aktualiausi spręstini klausimai, susiję su BIS ir BIPS, yra šie (3.73 dalis (1)).		
	a) Šalinti sisteminius trūkumus, dėl kurių randasi klaidos, susijusios su žemės ploto netinkamumu finansuoti ar perdeklaravimais ar netiksliai apskaičiuotomis teisėmis į išmokas, visų pirma pagerinant ŽSIS užregistruotų duomenų patikimumą ir išsamumą (pvz. atnaujinant ortofotografinės nuotraukos).	a) Komisijos reglamentu (ES) Nr. 146/2010 nuo 2010 paraiškų teikimo metų buvo įvestas reikalavimas valstybėms narėms kasmet pagal nustatytas procedūras vertinti savo ŽSIS-GIS kokybę.	a) Komisija sutinka su Audito Rūmų vertinimu. Ateinančiais metais ji toliau stebės rezultatus.
	b) Garantuoti, kad visos IAKS duomenų bazės užtikrintų patikimą ir išsamią visų padarytų pakeitimų audito seką.	b) Dėl šios Audito Rūmų rekomendacijos nebuvo imtasi jokių specialiųjų taisomųjų veiksmų.	b) Per auditus Komisija teikia rekomendacijas valstybėms narėms, kad padėtis būtų nuolat gerinama. Metams bėgant auditų rezultatai rodo, kad duomenų bazėse pateikiamos informacijos kokybė gerėja.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009 ir 2008	c) Toliau tikslinti ir griežtinti taisykles siekiant, kad ES tiesioginė pagalba nebūtų išmokama pareiškėjams, kurie žemės nedirbo ir neužtikrina jos GAAB.	c) Atliekant BŽŪP reformos būklės patikrinimą, Komisija suteikė valstybėms narėms galimybę atmesti fizinius arba juridinius asmenis, kurių pagrindinis verslas nėra žemės ūkio veikla arba jei jų žemės ūkio veikla yra nereikšminga. Audito Rūmai mano, kad rizika, jog išmokos bus mokamos pareiškėjams, kurie žemės nedirbo ir neužtikrina jos GAAB, išlieka. Savo pasiūlyme dėl BŽŪP po 2013 m. Komisija patikslino ūkininko apibrėžtį. Audito Rūmai mano, kad išlieka rizika, kad išmokos ir toliau gali būti mokamos jokios žemės ūkio veiklos nevykdantiems naudos gavėjams.	c) <i>Remdamasi Audito Rūmų rekomendacija, Komisija pasiūlyme dėl BŽŪP po 2013 m., dėl kurio teisėkūros institucijos šiuo metu tęsia derybas, pateikė aktyvaus ūkininko apibrėžtį.</i>
	d) ES lygmeniu nustatyti kiekvienais metais taikomus minimalius priežiūros reikalavimus ganykloms, kurioms gali būti teikiama ES tiesioginė pagalba.	d) Per šį programavimo laikotarpį nebuvo padaryta jokios pažangos.	d) Pagal dabartinę sistemą sukurta bendra teisinė sistema, kurioje valstybės narės yra atsakingos už geros agrarinės ir aplinkosauuginės būklės palaikymo kriterijų nustatymą. Tai leidžia atsižvelgti į ES žemės ūkio sričių ir tradicijų įvairovę.
2008	Remdamiesi klaidų lygiu testuotose operacijose ir savo atliktu sistemų vertinimu Audito Rūmai pakartotinai pareiškė, kad apskritai IAKS yra veiksminga kontrolės sistema klaidų ar neteisėtų išlaidų rizikai riboti. Tačiau Audito Rūmai mano, kad atrinkose trijų valstybių narių (būtent JK (Škotijos), Bulgarijos, Rumunijos) mokėjimo agentūrose būtini reikšmingi pagerinimai (5.64 dalis).	Komisija ėmėsi šių taisomųjų veiksmų: — Bulgarija: 2009–2011 metų laikotarpiui buvo parengtas veiksmų planas, iš esmės skirtas sumažinti didelį aplaidumo klaidų lygį ūkininkų paraiškose pagalbai gauti, naujoms ortofotografinėms nuotraukoms įsigyti ir ŽSIS-GIS sistemoms atnaujinti informacija iš naujų ortofotografinių nuotraukų ir patikrų vietoje rezultatais. — Rumunija: 2009–2011 metų laikotarpiui buvo parengtas veiksmų planas, skirtas naujoms ortofotografinėms nuotraukoms įsigyti ir ŽSIS-GIS sistemoms atnaujinti informacija iš naujų ortofotografinių nuotraukų ir patikrų vietoje rezultatais. — JK (Škotija): nacionalinės institucijos peržiūrėjo ir atnaujino informaciją ŽSIS-GIS sistemose.	Rumunijai ir Bulgarijai skirti veiksmų planai atitinkamai baigti 2011 m. lapkričio mėn. ir 2011 m. vasario mėn.

(¹) Panašios rekomendacijos buvo suformuluotos 2008 m. metinės ataskaitos 5.65 dalyje.

4 SKYRIUS

Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	4.1–4.9
Politikos grupės ypatumai	4.2–4.8
Kaimo plėtra	4.2–4.5
Aplinka ir klimato politika, jūrų reikalai ir žuvininkystė, sveikata ir vartotojų apsauga	4.6–4.8
Audito apimtis ir metodas	4.9
Operacijų tvarkingumas	4.10–4.19
Kaimo plėtra	4.12–4.18
Kompleksinė parama	4.16–4.18
Aplinka ir klimato politika, jūrų reikalai ir žuvininkystė, sveikata ir vartotojų apsauga	4.19
Sistemų veiksmingumas	4.20–4.50
Kaimo plėtra	4.20–4.44
Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu	4.20–4.32
Komisijos sąskaitų patvirtinimo sistema ir vadovybės pareiškimai	4.33–4.44
Aplinka ir klimato politika, jūrų reikalai ir žuvininkystė, sveikata ir vartotojų apsauga	4.45–4.50
DG MARE vidaus kontrolės sistema	4.46
Kitų generalinių direktoratų vadovybės pareiškimai. Metinės veiklos ataskaitos (MVA)	4.47–4.50
Išvados ir rekomendacijos	4.51–4.55
Išvados	4.51–4.52
Rekomendacijos	4.53–4.55

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IVADAS

4.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų atliktas kaimo plėtros, aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos specialusis įvertinimas, apimantis kaimo plėtrą (ji sudaro 05 – Žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos srities dalį) ir šias politikos sritis: 07 – Aplinka ir klimato politika, 11 – Jūrų reikalai ir žuvininkystė ir 17 – Sveikata ir vartotojų apsauga. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas veiklos sritis ir 2011 m. išlaidas pateikta **4.1 lentelėje**.

4.1 lentelė. Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata. 2011 m. pagrindinė informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
05	Kaimo plėtra	Kaimo plėtra	12 292	Pasidalijamasis
		Pasirengimo narystei priemonės	102	Decentralizuotas
		Tarptautiniai žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos srities aspektai	5	Tiesioginis centralizuotas
			12 399	
07	Aplinka ir klimato politika	Administracinės išlaidos	92	Tiesioginis centralizuotas
		Veiklos išlaidos	240	Tiesioginis centralizuotas / netiesioginis centralizuotas
			332	
11	Jūrų reikalai ir žuvininkystė	Administracinės išlaidos	41	Tiesioginis centralizuotas
		Veiklos išlaidos	731	Centralizuotas / pasidalijamasis
			772	
17	Sveikata ir vartotojų apsauga	Administracinės išlaidos	117	Tiesioginis centralizuotas
		Veiklos išlaidos	506	Tiesioginis centralizuotas / netiesioginis centralizuotas
			623	

Iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾**250**

Iš viso veiklos išlaidų

13 876

iš jų: — avansai

566

— tarpiniai / galutiniai mokėjimai

13 310

Iš viso mokėjimų per metus**14 126****Iš viso įsipareigojimų per metus****16 779**⁽¹⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

Šaltinis: 2011 m. Europos Sąjungos metinės finansinės ataskaitos.

Politikos grupės ypatumai

Kaimo plėtra

4.2. Kaimo plėtra yra bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP), kurios politikos tikslai ir finansavimo šaltiniai yra pateikti 3 skyriuje, dalis (žr. 3.2 ir 3.3 dalis).

4.3. Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) įvairiomis dalimis bendrai finansuoja kaimo plėtros išlaidas pagal valstybių narių kaimo plėtros programas. Išlaidos yra susijusios su 45 priemonėmis, kurios apima su plotu susietas priemones (kaip antai agrarinės aplinkosaugos išmokos ir kompensacijos ūkininkams gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse) ir su plotu nesusietas priemones (kaip antai žemės ūkio valdų modernizavimas ir pagrindinių paslaugų ekonomikai ir kaimo gyventojams įdiegimas) (12 394 milijonai eurų) ⁽¹⁾.

4.4. 3 skyriuje yra aprašytos BŽŪP valdymo ir kontrolės išlaidos (žr. 3.6 ir 3.7 dalis). Pagal kai kurias EŽŪFKP pagalbos schemas ⁽²⁾ ES paramos gavėjai yra teisiškai įpareigoti laikytis „kompleksinės paramos“ reikalavimų, kaip nurodyta 3.5 dalyje.

4.5. Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pabrėžė, kad kaimo plėtros išlaidos yra ypač pažeidžiamos klaidų ⁽³⁾. Pagrindinė rizika tvarkingumui kyla dėl dažnai sudėtingų taisyklių ir tinkamumo sąlygų. Be to, kadangi kai kurių programų įvykdymo lygis yra žemas ⁽⁴⁾, yra rizika, kad siekiant išvengti asignavimų panaikinimo, ypač baigiantis programavimo laikotarpiui, bus deklaruojamos netinkamos išlaidos.

4.4. Žr. atsakymus į 3.5 dalies pastabas.

4.5. Komisija sutinka su Audito Rūmų nuomone, kad kai kuriose kaimo plėtros išlaidų srityse klaidų pasitaiko dažniau, palyginti su pirmuoju BŽŪP ramsčiu. Tačiau tokį aukštesnį klaidų lygį kaimo plėtros srityje būtina vertinti atsižvelgiant į kaimo plėtros tikslus, kurių galima pasiekti tik taikant Audito Rūmų paminėtas sudėtingesnes taisykles ir tinkamumo sąlygas.

⁽¹⁾ Ši suma apima išlaidas, skirtas ankstesnių (2000–2006 m.) programų užbaigimui (500 milijonų eurų), ir pasirengimo narystei priemonės žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje (102 milijonai eurų).

⁽²⁾ Kaip nustatyta Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 50a straipsnyje (OL L 277, 2005 10 21, p. 1).

⁽³⁾ Žr. 2010 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 3.18 dalį.

⁽⁴⁾ Po penkerių metų nuo 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pradžios įvykdymo lygis (t. y. išmokos / finansinis planas planas) vis dar buvo labai žemas Bulgarijos (29,1 %), Rumunijos (34,3 %) ir Italijos (36,2 %) atveju (remiantis DG AGRI duomenimis 2011 12 31).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Aplinka ir klimato politika, jūrų reikalai ir žuvininkystė, sveikata ir vartotojų apsauga

4.6. Sąjungos aplinkos politikos paskirtis – prisidėti saugant ir gerinant aplinkos kokybę, jos piliečių gyvenimą, taip pat racionaliai naudojant gamtinius išteklius, įskaitant tarptautiniu lygmeniu. Aplinkos finansinė priemonė (LIFE) ⁽⁵⁾ yra didžiausią finansavimą gaunanti programa (jos išlaidos 2011 m. sudarė 184 milijonus eurų), skirta valstybėse narėse bendrai finansuoti projektus, susijusius su gamta ir biologine įvairove, aplinkos politika ir valdymu bei informacija ir komunikacija.

4.7. Bendros žuvininkystės politikos jūrų reikalų ir žuvininkystės politikos srityje bendrieji tikslai yra tokie pat kaip ir bendros žemės ūkio politikos (žr. 3.2 dalį). Europos žuvininkystės fondas ⁽⁶⁾ (EŽF) yra pagrindinė priemonė (jo išlaidos 2011 m. sudarė 441 milijoną eurų).

4.8. Sveikatos ir vartotojų apsaugos srityje ES prisideda, viena vertus, prie žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatos apsaugos ir, kita vertus, vartotojų gerovės. Daugiausia mokėjimų yra atliekama gyvūnų ligų likvidavimo programoms ir Europos agentūroms ⁽⁷⁾ (2011 m. atitinkamai skirta 186 milijonai eurų ir 171 milijonas eurų).

Audito apimtis ir metodas

4.9. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Pažymėtini šie su kaimo plėtra, aplinka, žuvininkyste ir sveikata susiję konkretūs klausimai:

4.9.

- atliekant auditą buvo nagrinėjama 178 tarpinių ir galutinių mokėjimų imtis, kurią sudarė 160 kaimo plėtrai skirtų mokėjimų ir 18 mokėjimų, susijusių su aplinka ir klimato politika, jūrų reikalais ir žuvininkyste bei sveikata ir vartotojų apsauga,

⁽⁵⁾ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 614/2007 (OL L 149, 2007 6 9, p. 1).

⁽⁶⁾ Dabartiniu 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu EŽF pakeitė Žuvininkystės orientavimo finansinę priemonę (ŽOFP), Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1198/2006 (OL L 223, 2006 8 15, p. 1).

⁽⁷⁾ Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras, Europos maisto saugos tarnyba, Europos vaistų agentūra.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- kompleksinio paramos susiejimo atveju atlikdami testus Audito Rūmai daugiausia dėmesio skyrė GAAB (geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės) išipareigojimų ir pasirinktų teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų (TANVR) ⁽⁸⁾, kurių įrodymus galima gauti ir išvadas padaryti audito vizito metu, laikymuisi,
- sumažinimai ir atmetimai (valstybių narių taikomi tais atvejais, kai ES paramos gavėjai deklaruoja didesnę plotą, gyvulių skaičių arba tinkamas finansuoti išlaidas nei yra iš tikrųjų ⁽⁹⁾) nėra įtraukti į Audito Rūmų apskaičiuotą klaidų lygį ⁽¹⁰⁾,
- kaimo plėtros sistemų vertinimas apėmė po vieną mokėjimo agentūrą kiekvienoje iš šešių valstybių narių: Danijoje, Ispanijoje (Galisijoje), Italijoje (Lombardijoje), Vengrijoje, Austrijoje ir Suomijoje. Jūrų reikalų ir žuvininkystės srityje Audito Rūmai ištestavo DG MARE vidaus kontrolės sistemą,
- Komisijos vadovybės pareiškimų peržiūra apėmė DG AGRI (kaimo plėtros srityje), DG CLIMA, DG ENV, DG MARE ir DG SANCO metinės veiklos ataskaitas,
- be to, siekdami įvertinti Komisijos sąskaitų finansinio patvirtinimo sprendimų pagrindą, Audito Rūmai išnagrinėjo DG AGRI sąskaitų patvirtinimo audito darbą ir EŽŪFKP sertifikavimo įstaigų parengtus sertifikatus ir ataskaitas, susijusius su 15 mokėjimo agentūrų.

- Antra įtrauka. Žr. atsakymą į 4.16–4.18 dalių pastabas.

⁽⁸⁾ Visi 6–8 TANVR reikalavimai (susiję su gyvūnų identifikavimu ir registravimu) ir akivaizdus 4 TANVR (nitrato direktyva) ir 18 TANVR (gyvūnų gerovė) nesilaikymas.

⁽⁹⁾ 2011 m. sausio 27 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 65/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisyklės, susijusios su paramos kaimo plėtrai priemonėmis, 16, 17 ir 30 straipsniai (OL L 25, 2011 1 28, p. 8).

⁽¹⁰⁾ Išskyrus tuos atvejus, kai valstybės narės jau buvo nustačiusios pažeidimą, bet netaikė sumažinimų ir (arba) atmetimų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

4.10. **4.1 priede** pateikta operacijų testų rezultatų santrauka. Audito Rūmams atlikus operacijų imties testus, buvo nustatyta, kad 57 % operacijų buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmų vertinimu labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 7,7 % ⁽¹¹⁾.

4.11. Kaimo plėtros srityje iš 160 į imtį įtrauktų operacijų 93 (58 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių 61 (66 %) buvo kiekybiškai įvertinamos. Aplinkos ir klimato politikos, jūrų reikalų ir žuvininkystės, sveikatos ir vartotojų apsaugos srityse iš 18 į imtį įtrauktų operacijų 8 (44 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių 2 (25 %) buvo kiekybiškai įvertinamos.

Kaimo plėtra

4.12. Audito Rūmai, testuodami operacijas EŽŪFKP srityje, turėjo patikrinti 26 skirtingas priemones. Šios operacijos apėmė 75 su plotu susietų priemonių operacijas ir 85 su plotu nesusietų priemonių operacijas. Didžiausią poveikį 4.10 dalyje nurodytam labiausiai tikėtinam klaidų lygiui padarė su plotu nesusietų priemonių tinkamumas finansuoti. Audito Rūmai taip pat nustatė, kad klaidos buvo labai paplitusios tais atvejais, kai paramos gavėjai buvo viešosios įstaigos, kaip antai savivaldybės arba pačios mokėjimo agentūros: 34 audito metu tikrintose operacijose, kuriose dalyvavo viešojo sektoriaus paramos gavėjai, buvo 17 klaidų (50 %), susijusių su tokiais trūkumais kaip netinkamo finansuoti PVM deklaravimas arba viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas.

4.13. 160 kaimo plėtros operacijų imtis apėmė 43 mokėjimus agrarinės aplinkosaugos politikos schemoms. Audito Rūmai nustatė, kad 10 atvejų (23 %) ūkininkai nesilaikė prisiimtų agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų. Tokios Audito Rūmų nustatytos klaidos aprašymas yra pateiktas 4.1 pavyzdyje. Priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ atveju buvo audituotas 21 mokėjimas, iš kurių Audito Rūmai nustatė aštuonis netinkamų finansuoti išlaidų atvejus (38 %).

4.10–4.11. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nustatytą labiausiai tikėtiną klaidų lygį. Nors kai kuriais atvejais Komisija nepritaria Audito Rūmų vertinimui, iš netinkamai paskirtų išmokų lygio, kurį ji pati nustatė remdamasi 2011 m. valstybių narių pateiktais kontrolės statistiniais duomenimis, taip pat matyti, kad padėtis pablogėjo, nors ir mažesniu mastu. Todėl 2011 m. patikinimo deklaracijoje DG AGRI generalinis direktorius pateikė su kaimo plėtros išlaidomis susijusią išlygą.

Kartu su šia išlyga numatyta imtis taisomųjų veiksmų, kuriuos turės nustatyti Komisija ir valstybės narės, siekdamos pataisyti padėtį.

Tačiau aukštesnį klaidų lygį, palyginti su pirmuoju BŽŪP ramsčiu, kaimo plėtros srityje būtina vertinti atsižvelgiant į kaimo plėtros tikslus, kurių galima pasiekti tik taikant 4.5 dalyje Audito Rūmų paminėtas sudėtingesnes taisykles ir tinkamumo sąlygas.

Komisija pažymi, kad pusė kiekybiškai įvertinamų klaidų turi palyginti nedidelį finansinį poveikį (mažesnę kaip 5 %).

4.12. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nustatytus faktus, nors jie ne visada sutampa su valstybių narių pateiktais kontrolės statistiniais duomenimis, ir, jei manys esant būtina, atsižvelgs į tuos faktus įgyvendindama kaimo plėtrai skirtą veiksmų planą.

4.13.

⁽¹¹⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 4,5 % (LEL) iki 10,9 % (UEL) (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.1 pavyzdys. Agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų nesilaikymas (tinkamumo klaidos pavyzdys)

Paramos gavėjas pateikė paraišką dėl paramos pagal dvi agrarinės aplinkosaugos schemas. Pirmosios schemas atveju jis įsipareigojo 14 sklypų neapsėti vieno metro pločio apsauginės juostos ir šį plotą palikti nedirbama, neišartą, nepatręštą ir nenupurkštą. Audito metu nustatyta, kad nė viename iš 14 sklypų nebuvo laikomasi šio reikalavimo. Antros schemas atveju ūkininkas įsipareigojo taikyti tinkamus sodo priežiūros metodus ir gerą žemės ūkio veiklą, kuri apėmė vaismedžių genėjimą ir retinimą. Audito metu nustatyta, kad medžiai nebuvo apgenėti ir kad dalyje sklypų, kuriuose augo medžiai, buvo nesutvarkytų atliekų. Remiantis taikomomis nacionalinėmis taisyklėmis, už šiuos reikšmingus dviejų schemų reikalavimų pažeidimus turėtų būti taikomas 100 % išmokos sumažinimas.

4.14. 31 audito metu tikrintos operacijos atveju paramos gavėjas turėjo laikytis viešųjų pirkimų taisyklių. Audito Rūmai nustatė, kad 12 atvejų (39 %) nebuvo laikytasi vienos arba kelių taisyklių (žr. 4.2 pavyzdį).

4.2 pavyzdys. Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas (tinkamumo klaidos pavyzdys)

5,1 milijono eurų ES paramos gavėjas buvo pati mokėjimo agentūra. Ši suma buvo sumokėta „techninės pagalbos“ priemonei ir buvo mokėjimo agentūros IT sistemos aptarnavimui ir priežiūrai skirtos platesnės operacijos dalis. Audito Rūmai nustatė, kad dvi šios platesnės operacijos sutartys, kurių vertė sudarė apie 58 milijonus eurų, buvo sudarytos su bendrove taikant neskelbiamas derybų procedūras. Mokėjimo agentūra nepateikė būtinos analizės ir reikalingo pagrindimo, dėl ko sudarant šias sutartis buvo pasirinktos šios, o ne atviros arba ribotos procedūros.

4.15. Audito Rūmai nustatė, kad daugiau kaip trečdaliu atvejų operacijų testavimo metu nustatyta klaida buvo sisteminė, t. y. ji paveikė ne vien audito metu tikrintus mokėjimus (žr. 4.3 pavyzdį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.1 pavyzdys. Agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų nesilaikymas (tinkamumo klaidos pavyzdys)

Komisijos nuomone, Audito Rūmų nustatytas faktas nėra sisteminis pagal agrarinės aplinkosaugos priemonę priimto įsipareigojimo nesilaikymo atvejis.

Komisija paprašys susijusios sertifikavimo įstaigos stebėti neteisėtai išmokėtos sumos grąžinimą.

4.14. Komisija pažymi, kad kai kurios Audito Rūmų pastabos susijusios su nacionalinėmis viešųjų pirkimų taisyklėmis ir kad tam tikros valstybės narės jas aiškina kitaip nei Audito Rūmai.

4.2 pavyzdys. Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas (tinkamumo klaidos pavyzdys)

Komisija pažymi, kad, pateikus tinkamą šios procedūros pagrindimą, iš esmės teisiniu požiūriu būtų buvę leistina sudaryti sutartis su paramos gavėju taikant derybų procedūrą. Tokiu atveju Komisija per atitikties patvirtinimo procedūrą tikriausiai neišbrauktų visų išlaidų iš ES finansavimo, kad būtų laikomasi proporcingumo principo.

4.15.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.3 pavyzdys. Deklaruotas netinkamas finansuoti PVM (sisteminės tinkamumo klaidos pavyzdys)

Vienas audito metu tikrintas mokėjimas buvo susijęs su vykdant mokymo ir informacijos programą viešajai įstaigai suteiktomis paslaugomis. Viešoji įstaiga deklaravo visą išmokos sumą, įskaitant netinkamą finansuoti PVM, kuris visas buvo finansuotas ir apmokėtas iš ES biudžeto. Ši sisteminė klaida šioje valstybėje narėje paveikė visas susijusios kaimo plėtros priemonės išlaidas, kurios sudarė 0,8 milijono eurų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.3 pavyzdys. Deklaruotas netinkamas finansuoti PVM (sisteminės tinkamumo klaidos pavyzdys)

Per finansinio patvirtinimo procedūrą Komisijos tarnybos imsis tolesnių veiksmų, susijusių su Audito Rūmų nacionalinių institucijų atžvilgiu nustatytais faktais, kad susigrąžintų visas netinkamai paskirtas išmokas.

Kompleksinė parama

4.16. Kaip nurodyta 3 skyriuje (žr. 3.9 dalį), apskaičiuodami klaidų lygį Audito Rūmai pirmą kartą įtraukė kompleksinės paramos klaidas.

4.17. Dėl 2011 m. patikinimo pareiškimo (DAS), remdami savo tikrinimu (žr. 4.9 dalies antrą įtrauką) Audito Rūmai nustatė po vieną ar daugiau kompleksinės paramos pažeidimų 26 ⁽¹²⁾ iš 73 mokėjimų, kuriems taikomos kompleksinės paramos prievolės (36 %). Kiekvieno pažeidimo atveju įvertindami klaidos dydį Audito Rūmai vadovavosi nacionaline sistema, pagal kurią yra sumažinami mokėjimai. Visais atvejais šis sumažinimas buvo 0 % ir 5 % intervale. Nustatytos klaidos sudaro apie 0,2 procentinio punkto viso 4.10 dalyje nurodyto klaidų lygio.

4.18. Konkrečiai Audito Rūmai nustatė reikšmingų trūkumų, susijusių su kompleksinės paramos reikalavimų dėl gyvūnų identifikavimo ir registravimo laikymusi. 46-iose į imtį įtrauktuose gyvulius auginančiuose ūkiuose reikalavimų nesilaikymas buvo nustatytas 16 atvejų (35 %).

Aplinka ir klimato politika, jūrų reikalai ir žuvininkystė, sveikata ir vartotojų apsauga

4.19. 4.4 pavyzdyje aprašyta su aplinkos ir klimato politikos, jūrų reikalų ir žuvininkystės, sveikatos ir vartotojų apsaugos politikos grupėmis susijusi klaida.

4.16–4.18. Daugumos kompleksinės paramos reikalavimų, t. y. pasirinktų teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų (TANVR), turi laikytis visi ES piliečiai nepriklausomai nuo to, kad jie yra ūkininkai, gaunantys ES paramą pagal BŽŪP. Kompleksinės paramos reikalavimų laikymasis nėra tinkamumo finansuoti kriterijus, todėl minėtų reikalavimų kontrolė nėra susijusi su pagrindinių operacijų teisėtumu ir tvarkingumu. Šių kriterijų nesilaikantys ūkininkai turi teisę gauti išmokas, bet jiems taikomos sankcijos pagal nustatytos neatitikties dydį, mastą, trukmę ir pasikartojamumą, taip pat už atitinkamų ūkininkų aplaidumą arba tyčią. Dėl minėtų priežasčių Komisija neatsižvelgia į kompleksinės paramos reikalavimų pažeidimą apskaičiuodama klaidų lygį savo patikinimo pareiškime.

4.19.

⁽¹²⁾ 17 iš 26 atvejų taip pat buvo paveiktas audituotas mokėjimas, o kitais 9 atvejais bus paveikti tik būsimi mokėjimai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.4 pavyzdys. Išlaidos, deklaruotos pasibaigus tinkamumo laikotarpiui

Valstybių narių nacionalinės institucijos turi pateikti Komisijai su gyvūnų ligų likvidavimo programomis susijusių išlaidų deklaracijas už ankstesnius kalendorinius metus iki balandžio 30 d. Vienos valstybės narės deklaracija už 2010 m., kuri sudarė 12,4 milijono eurų, apėmė 0,3 milijono eurų išlaidas, kurios buvo apmokėtos po 2011 m. balandžio 30 d.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.4 pavyzdys. Išlaidos, deklaruotos pasibaigus tinkamumo laikotarpiui

Komisija nusprendė išmokėti pirmą dalį prieš nustatydamą galutinio finansinio įnašo dydį, nes dėl vykdomos patikros vietoje (C(2011) 9743, 1 ir 2 straipsniai) 2011 m. nebuvo galimybės patvirtinti valstybių narių išlaidų deklaracijos. Atlikti patikras, ar deklaruotos išlaidos patirtos po balandžio 30 d., numatyta tipiniame patikrų vietoje kontroliniame lape.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS**Kaimo plėtra***Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu*

4.20. Audito Rūmų atlikto valstybių narių priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **4.2 priede**. Atlikę šešių kaimo plėtros priežiūros ir kontrolės sistemų auditą, Audito Rūmai nustatė, kad užtikrinant mokėjimų tvarkingumą, viena iš įdiegtų kontrolės sistemų buvo neveiksminga (Danijoje), keturios – iš dalies veiksmingos (Ispanijoje (Galisijoje), Italijoje (Lombardijoje), Vengrijoje ir Suomijoje) ir viena veiksminga (Austrijoje).

4.21. Su plotu susietų kaimo plėtros priemonių, tokių kaip agrarinė aplinkosauga, kai kurie pagrindiniai elementai, kaip antai tinkamas finansuoti plotas, tikrinami taikant integruotą administravimo ir kontrolės sistemą (IAKS), kuri yra aprašyta 3 skyriuje (3.16 dalyje). Kiti tinkamumo reikalavimai valdomi taikant specialiai sukurtas kontrolės priemones ⁽¹³⁾. Kaip aprašyta 3 skyriuje (3.14–3.17 dalyse), Audito Rūmai nustatė, kad 2011 m. IAKS sistemos buvo iš dalies veiksmingos visose patikrintose mokėjimo agentūrose.

4.22. Audito Rūmų auditas apėmė atitinkamų teisės aktų nuostatų laikymąsi ir sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą įvertinimą. Konkrečiai buvo išnagrinėti šie elementai:

- a) administracinės ir kontrolės procedūros, užtikrinančios mokėjimo teisingumą;
- b) kontrolės sistemos, pagrįstos fizinėmis patikromis vietoje;

4.20. Komisija atkreipia dėmesį, kad pateiktieji rezultatai panašūs į praėjusių metų rezultatus.

4.21. Komisija mano, kad apskritai IAKS yra veiksminga klaidų ir neteisėtų išlaidų rizikos ribojimo kontrolės sistema.

Taip pat žr. Komisijos atsakymus į 3.14 ir 3.15 dalių pastabas.

4.22. Žr. bendrą atsakymą į 4.16–4.18 dalių pastabas.

⁽¹³⁾ 2007–2013 m. programavimo laikotarpio kaimo plėtros priemonės taikomi išsamūs reikalavimai yra nustatyti Reglamente (ES) Nr. 65/2011.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

c) sistemos, užtikrinančios kompleksinės paramos įgyvendinimą ir kontrolę.

Administracinės ir kontrolės procedūros, užtikrinančios mokėjimo teisingumą

4.23. Mokėjimo agentūrų administracinės patikros turėtų apimti pareiškėjo pateiktų deklaracijų tikslumą ir skiriant paramą taikomų tinkamumo kriterijų laikymąsi.

4.24. Penkiose iš šešių audituotų valstybių narių (Danijoje, Italijoje (Lombardijoje), Vengrijoje, Austrijoje ir Suomijoje) Audito Rūmai nustatė trūkumų įgyvendinant administracines patikras, susijusias su tinkamumo sąlygomis ir išpareigojimais. Vienas jų pateiktas 4.5 pavyzdyje. Vienoje valstybėje narėje (Danijoje) Audito Rūmai patikrino penkių atsitiktiniu būdu atrinktų projektų, kuriems taikomos su plotu nesusietos priemonės, imtį. Keturių projektų atveju audito metu buvo nustatyta netinkamų išlaidų, kurių neaptiko mokėjimo agentūra.

4.25. Be to, Audito Rūmai nustatė, kad trys iš šešių audituotų valstybių narių (Danija, Italija (Lombardija) ir Suomija) neteisingai taikė teisės aktuose nustatytus sumažinimus.

4.26. Viena iš pagrindinių administracinių patikrų ⁽¹⁴⁾, kuria tikrinamos priemonės, skirtos padidinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą, pavyzdžiui, modernizuojant ūkius bei gerinant ir vystant kaimo infrastruktūrą, yra deklaruotų išlaidų pagrįstumo vertinimas. Todėl reikalaujama, kad valstybės narės įdiegtų tinkamas paramos gavėjų deklaruotų sumų vertinimo sistemas. Audito Rūmai nustatė, kad šio teisės aktuose nustatyto reikalavimo veiksmingai neįgyvendino keturios iš šešių audituotų nacionalinių institucijų (Danijoje, Ispanijoje (Galisijoje), Italijoje (Lombardijoje) ir Vengrijoje). Šią situaciją patvirtina operacijų imtis, kurioje klaidos buvo nustatytos 21 iš 70 (30 %) tikrintų operacijų. Panašus nustatytas faktas jau buvo skelbtas praėjusiais metais kitų mokėjimo agentūrų atžvilgiu (žr. 2010 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 3.35 dalį).

Kontrolės sistemos, pagrįstos fizinėmis patikromis vietoje

4.27. Priklausomai nuo pagalbos schemos, valstybės narės privalo atlikti ne mažiau kaip 5 % visų paramos gavėjų arba išlaidų patikrų vietoje ⁽¹⁵⁾. Audito Rūmų audito metu dėmesys buvo sutelktas į procedūrų, susijusių su paramos gavėjų atranka šioms patikroms, tinkamumą, patikrų ir ataskaitų rengimo kokybę ir padarytų pataisymų tinkamumą.

4.25. Jei Komisija per savo auditą nustato administracinių patikrų trūkumų, ji juos toliau nagrinėja per atitikties patvirtinimo procedūrą, kad būtų apsaugoti ES finansiniai interesai.

4.26. Komisija sutinka su nuomone, kad administracinės išlaidų pagrįstumo patikros yra ypač svarbios užtikrinant visos kontrolės sistemos veiksmingumą. Šios ypač svarbios patikros yra nuolat nagrinėjamos per Komisijos audito vizitus. Tačiau Komisija pastebi, kad Italijos atveju Audito Rūmų nustatyti faktai susiję su sumomis (bendrosiomis išlaidomis), kurios paprastai išmokamos nustatyta ne daugiau kaip 10 % suma, yra nustatyto dydžio arba nepriklauso nuo pagalbos gavėjų (mokesčiai, kokybės sistemos sertifikavimo išlaidos ir kt.).

4.27–4.29. Audito Rūmų minėti klausimai taip pat sistemingai nagrinėjami per Komisijos audito vizitus. Jei nustatoma trūkumų, per sąskaitų atitikties patvirtinimo procedūrą pareikalaujama, kad valstybės narės atliktų finansinius pataisymus, taip pat pateikiamos rekomendacijos dėl kontrolės sistemų tobulinimo.

⁽¹⁴⁾ Kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 65/2011 24 straipsnyje.

⁽¹⁵⁾ Reglamento (ES) Nr. 65/2011 12 ir 25 straipsniai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.28. Audito Rūmai nustatė, kad penkiose iš šešių audituotų valstybių narių (Danijoje, Ispanijoje (Galisijoje), Italijoje (Lombardijoje), Vengrijoje ir Suomijoje) atliktų patikrų metu nebuvo patikrinti visi paramos gavėjo išsipareigojimai ir prievolės, kuriuos galima patikrinti vizito metu, kaip reikalaujama pagal teisės aktus.

4.29. Kiekvienoje iš šešių aplankytų valstybių narių Audito Rūmai atliko keturias atsitiktiniu būdu atrinktas „pakartotinio atlikimo“ patikras. Jų metu Audito Rūmai pakartotinai atliko visas mokėjimo agentūros anksčiau atliktas patikras, įskaitant visas administracines ir vietoje atliktas patikras. Pakartoję mokėjimo agentūrų atliktas patikras vietoje, Audito Rūmai nustatė, kad patikros ne visada buvo tinkamai vykdomos. Toks atvejis aprašytas 4.5 pavyzdyje.

4.5 pavyzdys. Nepakankama valstybių narių administracinių patikrų ir patikrų vietoje kokybė

Viena iš Audito Rūmų pakartotinio atlikimo patikrų Italijoje (Lombardijoje) buvo dviejų aukštų pastato statybų ūkyje projektas, kuris apėmė vaisių ir kitos ūkio produkcijos apdorojimo laboratoriją, saugojimo vietą ir vaisių džiovinimo terasą.

Atlikusi administracinę patikrą ir patikrą vietoje, mokėjimo agentūra patvirtino visą galutiniam mokėjimo prašyme deklaruotą 221 205 eurų sumą.

Tačiau Audito Rūmai nustatė, kad pastatas turėjo ne tiek žemės ūkio pastato, kiek privačios gyvenamosios vietos požymių, ir dėl to susijusios išlaidos nebuvo tinkamos. Tai, kad nacionalinės institucijos patvirtino visą deklaruotą išlaidų sumą, rodo su administracinėmis patikromis ir patikromis vietoje susijusius reikšmingus sistemos trūkumus.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.5 pavyzdys. Nepakankama valstybių narių administracinių patikrų ir patikrų vietoje kokybė

Per atitikties patvirtinimo procedūrą Komisija toliau nagrinės atvejį su kartu Italijos institucijomis.

Sistemos, užtikrinančios kompleksinės paramos įgyvendinimą ir kontrolę

4.30. Audito Rūmų atliktas kompleksinės paramos sistemų koncepcijos ir įgyvendinimo tikrinimas parodė keletą svarbių trūkumų, kurie taip pat susiję su 3 skyriumi. Nė viena iš šešių audituotų valstybių narių nebuvo įdiegusi ir nevykdė patikrų, apimančių visus teisės aktuose apibrėžtus taikomus reikalavimus.

4.30. Komisija atliko kompleksinės paramos auditus šešiose Audito Rūmų audituotose valstybėse narėse (nors ne tuose pačiuose Ispanijos ir Italijos regionuose) ir taip pat pastebėjo svarbių trūkumų, susijusių su geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) standartų ir pasirinktų teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų (TANVR) apibrėžimu ir kontrole. Kai tik šiose šešiose valstybėse narėse buvo aiškiai nustatyta rizika fondams, per keletą iš minėtų tyrimų (Danijoje, Vengrijoje, Austrijoje ir kituose Italijos bei Ispanijos regionuose) Komisija taikė finansinius pataisymus, arba tebėra vykdoma sąskaitų patvirtinimo procedūra, susijusi su minėtų šešių valstybių narių tyrimais.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.31. Be to, penkiose iš šešių audituotų valstybių narių (Danijoje, Ispanijoje (Galisijoje), Italijoje (Lombardijoje), Vengrijoje ir Suomijoje) buvo planavimo ir laiko paskirstymo trūkumų. Pavyzdžiui, viena valstybė narė (Italija (Lombardija)) visas su trimis TANVR ⁽¹⁶⁾ susijusias patikras atliko nuo spalio iki gruodžio mėn. Todėl reikalavimai, kurių turėjo būti laikomasi kitais metų mėnesiais, pavyzdžiui, mėšlo ir kitų nitratų turinčių trąšų paskleidimas nitratams jautriose zonose esančiuose laukuose iki vasario 28 d., nebuvo tinkamai patikrinti.

4.32. Audito Rūmai nustatė, kad trijose audituotose valstybėse narėse (Italijoje (Lombardijoje), Vengrijoje ir Suomijoje) patikrų metu nustatius neatitiktį ne visada buvo taikomi privolomi sumažinimai. Vienoje valstybėje narėje (Italijoje (Lombardijoje)) dėl šešių su gyvūnais susijusių TANVR nebuvo taikomi sumažinimai remiantis teisės aktuose nustatytais kriterijais (neatitikties mastas, rimtumas ir trukmė). Vietoj to ši valstybė narė įvertindavo, ar klaida ištaisoma ir ar tai pirmas kartas, kai tikrintam paramos gavėjui yra nustatoma klaida. Dėl šios priežasties didžioji dalis neatitikties atvejų buvo pripažįstami nedideliais ir jiems nebuvo taikomas sumažinimas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.31. Per kompleksinės paramos auditus Komisija sistemingai tikrina, ar laikomasi patikroms vietoje taikomų planavimo ir laiko paskirstymo reikalavimų (ar valstybės narės per metus pasiekė tinkamą kontrolės lygį, ar patikrinimai perkeliama į kitus metus, ar laikomasi pranešimo terminų ir kt.). Komisija tokių trūkumų pastebėjo ir Vengrijoje, Italijoje bei kitose valstybėse narėse, ji juos toliau nagrinėja per atitikties patvirtinimo procedūrą.

4.32. Ypatingą dėmesį Komisija skiria valstybių narių nustatytai kompleksinės pagalbos vertinimo ir sankcijų sistemai (atleidimui nuo sistemos, tinkamam nedidelių neatitiktų taikymui ir jų stebėjimui, neatitiktims, dėl kurių netaikomas sumažinimas netinkamai pritaikius nuokrypį ir kt.). Šiuos trūkumus Audito Rūmų nurodytose valstybėse narėse pastebėjo ir Komisija, jų keliama rizika fondams toliau nagrinėjama per atitikties patvirtinimo procedūrą.

Be to, Komisija pastebėjo specifinių svarbių trūkumų, susijusių su kompleksinės paramos patikromis dėl su gyvūnais susijusių TANVR Italijoje, ir toliau juos nagrinėja per atitikties patvirtinimo procedūrą.

⁽¹⁶⁾ 1 TANVR (1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyva 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 103, 1979 4 25, p. 1); 4 TANVR (1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyva 91/676/EEB dėl vandenių apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių (OL L 375, 1991 12 31, p. 1) ir 5 TANVR (1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

*Komisijos sąskaitų patvirtinimo sistema ir vadovybės pareiškimai***Komisijos sąskaitų patvirtinimo procedūra**

4.33. Didžiosios žemės ūkio išlaidų dalies valdymą dalijasi valstybės narės ir Komisija. Paramos lėšas sumoka valstybės narės, kurios vėliau gauna kompensaciją iš Komisijos (kas ketvirtį EŽŪFKP ir kas mėnesį EŽŪGF atveju). Išlaidoms galutinai pripažinti taikoma dviejų etapų procedūra, vadinama sąskaitų patvirtinimo procedūra. Šiuos du etapus sudaro metinis finansinis sprendimas ir daugiamečiai sprendimai dėl atitikties, kuriuos priima Komisija ⁽¹⁷⁾.

4.34. Ankstesnėse metinėse ataskaitose ir Specialiojoje ataskaitoje Nr. 7/2010 dėl sąskaitų patvirtinimo procedūros audito ⁽¹⁸⁾ Audito Rūmai kritikavo tai, kad finansinių pataisymų našta tenka valstybėms narėms, o ne galutiniams paramos gavėjams ir kad su atitiktimi susiję pataisymai iš esmės yra pagrįsti nustatyto dydžio pataisymais, kurie nėra tiesiogiai susiję su faktine netvarkingų mokėjimų suma. Atitikties patvirtinimo sistema 2011 m. liko nepakitusi.

4.34. Tai, ką Audito Rūmai kritikuoja atitikties patvirtinimo sistemoje, yra šios sistemos ypatumas. Atitikties patvirtinimo paskirtis – neleisti ES lėšomis padengti išlaidų, kurios patirtos nesilaikant ES taisyklių. Tačiau tai nėra mechanizmas, kuriuo būtų susigrąžinami neteisėti mokėjimai pagalbos gavėjams – pagal pasidalijamojo valdymo principą už susigrąžinimą išimtinai atsakingos valstybės narės.

Tais atvejais, kai atliekant atitikties patvirtinimą gali būti nustatyta netinkamai paskirtų išmokų pagalbos gavėjams, valstybių narių reikalaujama imtis priemonių joms susigrąžinti iš tų pagalbos gavėjų. Tačiau net ir tais atvejais, kai iš pagalbos gavėjų nereikia nieko susigrąžinti, nes finansiniai pataisymai susiję tik su valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemos trūkumais, bet ne su netinkamai paskirtomis išmokomis, tie pataisymai yra svarbi priemonė valstybių narių sistemoms tobulinti ir taip užkirsti kelią neteisėtiems mokėjimams pagalbos gavėjams arba juos nustatyti ir išmokas susigrąžinti.

Audito Rūmai pripažįsta nustatytų dydžių naudojimą, kaip atitinkančią atitikties patvirtinimo veiklą reglamentuojančias taisykles, be to, esant tam tikroms aplinkybėms, savo 2007 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo rezoliucijoje tam pritarė ir Europos Parlamentas ⁽¹⁾.

Galiausiai Komisija valstybėms narėms nurodė ⁽²⁾, kad jei jų sertifikavimo įstaigos pakartotinai visapusiškai patikrins reprezentatyvią operacijų imtį, kurią mokėjimo agentūra tikrino per patikras vietoje, ir tuo remdamosi patvirtins valstybės narės kontrolės statistinių duomenų patikimumą, tada Komisija pripažins, kad nustatytas klaidų lygis rodo didžiausią galimą riziką ir kad jokie atitinkamų metų finansiniai pataisymai to lygio neviršys.

⁽¹⁷⁾ Mokėjimo agentūros sąskaitas ir mokėjimus tikrina nepriklausoma įstaiga (sertifikavimo institucija), kuri atsiskaito Komisijai ateinančių metų vasario mėnesį. Komisija iki tų metų balandžio 30 d. turi nuspręsti, ar patvirtinti sąskaitas (finansinio patvirtinimo sprendimas), ar prašyti, kad būtų atlikta daugiau darbų arba būtų suteikta papildomos informacijos. Komisija taip pat atlieka auditus, skirtus patikrinti, ar valstybės narės taikė ES taisykles, pagal kurias tikrinamas išlaidų teisėtumas ir tvarkingumas (atitikties auditai). Remdamasi šiais auditais, Komisija valstybėms narėms gali nustatyti pataisymą, o jos turi teisę inicijuoti taikinimo procedūrą. Pasibaigus šiai procedūrai, Komisija gali įtraukti finansinį pataisymą į atitikties sprendimą.

⁽¹⁸⁾ <http://eca.europa.eu>.

⁽¹⁾ Žr. Europos Parlamento 2007 m. biudžeto įvykdymo rezoliucijos 83 dalį.

⁽²⁾ Dokumentas D/413722/2009.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.35. Pirmasis sąskaitų patvirtinimo procedūros etapas yra grindžiamas valstybių narių nepriklausomų sertifikavimo įstaigų vykdomais auditais. Šios įstaigos pateikia Komisijai sertifikavimo ataskaitą dėl mokėjimo agentūros finansinių ataskaitų ir vidaus kontrolės sistemos ir nuomonę apie mokėjimo agentūros direktoriaus teikiamą patikinimo pareiškimą.

4.36. Šių su EŽŪGF ir EŽŪFKP susijusių 32 auditų imties Audito Rūmų atlikta peržiūra parodė, kad sertifikavimo įstaigos paprastai artimai laikosi DG AGRI rekomenduojamo ataskaitos modelio. Atlikdamos savo auditus sertifikavimo įstaigos turi taikyti tarptautinius audito standartus, kurie apima naudojimąsi kitais šaltiniais, pavyzdžiui, ankstesnių metų auditais⁽¹⁹⁾. Tačiau Audito Rūmai nustatė, kad sertifikavimo įstaigos retai atsižvelgia į Komisijos arba Audito Rūmų ankstesnių auditų pastabas, pavyzdžiui, susijusias su tuo, ar nustatytų trūkumų atžvilgiu mokėjimo agentūra įgyvendino pakankamus taisomuosius veiksmus.

4.37. Audito Rūmai peržiūrėjo DG AGRI audito darbą, susijusį su sertifikavimo įstaigos ataskaitomis, ir nustatė, kad jis buvo paremtas išsamiais, svarbiausius klausimus atspindinčiais kontroliniais sąrašais. Tačiau DG AGRI netikrina, ar sertifikavimo įstaigų ataskaitose yra pateikiamos tolesnės priežiūros pastabos dėl anksčiau nustatytų trūkumų, net jei jos buvo įtrauktos į Komisijos atitikties patvirtinimo procedūrą. Šiuo metu Komisijos gairėse nėra nustatyta, kad sertifikavimo įstaigos į savo audito strategiją turėtų įtraukti ir paskelbti iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, ankstesnių Komisijos arba Audito Rūmų auditų, gautą informaciją. Todėl sertifikavimo įstaigos neturi įvertinti anksčiau nustatytų trūkumų rizikos ar jų finansinio poveikio arba to, kaip mokėjimo agentūros ištaisė šiuos nustatytus trūkumus.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.36. DG AGRI gairėse primenama, kad pagal tarptautinį audito standartą (TAS) Nr. 315 „Reikšmingo iškraipymo rizikos nustatymas ir įvertinimas susipažįstant su įmone ir jos aplinka“ reikalaujama, kad sertifikavimo įstaigos įvertintų patikrų rengimą ir įgyvendinimą, taip pat organizacijos gebėjimą nustatyti riziką ir įvertinti galimą jos poveikį sąskaitoms.

Todėl Komisija mano, kad ES auditorių nustatyti faktai nepriklausomai nuo to, ar juos pateikė Audito Rūmų ar Komisijos audito tarnybų auditoriai, sertifikavimo įstaigoms gali būti labai vertingi siekiant suprasti ir įvertinti mokėjimo agentūrų vidaus kontrolės sistemas. Sertifikavimo įstaigoms primenama, kad sertifikavimo įstaigų ekspertų grupių posėdžiuose svarbu atsižvelgti į pirmą minėtus nustatytus faktus.

4.37. Sertifikavimo įstaigos turi pranešti apie tolesnius mokėjimo agentūros veiksmus, susijusius su jų pačių anksčiau nustatytais faktais – finansinėmis klaidomis ar rekomendacijomis dėl sistemos trūkumų pašalinimo. Peržiūredama sertifikavimo įstaigų ataskaitas, Komisija sistemingai užtikrina, kad sertifikavimo įstaigos tinkamai vykdytų su jų pačių ankstesniais metais nustatytais faktais susijusius tolesnius veiksmus.

Kiek tai susiję su kitų auditorių nustatytais faktais, Komisija mano, kad jie gali būti naudingas informacijos šaltinis, į kurį sertifikavimo įstaigos galėtų atsižvelgti planuodamos savo audito strategiją (žr. atsakymą į 4.36 dalies pastabas pirmiau).

Tačiau sertifikavimo įstaigos nėra įgalios nuolat išsamiai pranešti apie tolesnius veiksmus, susijusius su Komisijos, Audito Rūmų ar kitų išorės audito įstaigų nustatytais faktais.

⁽¹⁹⁾ Tarptautinio audito standarto (TSA) Nr. 200 (Bendrieji nepriklausomo auditoriaus tikslai ir audito atlikimas pagal tarptautinius audito standartus) A28 dalyje nustatyta: „Audito įrodymai reikalingi auditoriaus nuomonei ir išvadai pagrįsti. Jie yra kaupiamojo pobūdžio ir pirmiausia gaunami audito metu taikant audito procedūras. Tačiau audito įrodymai gali apimti ir informaciją, gautą iš kitų šaltinių, tokių kaip ankstesni auditai [...]“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.38. Audito Rūmai taip pat peržiūrėjo sertifikavimo įstaigos atliktą su EŽŪFKP susijusį darbą valstybėje narėje (Danijoje), kurioje jie buvo nustatę rimčiausių priežiūros ir kontrolės sistemų trūkumų. Audito Rūmai nustatė, kad ši sertifikavimo įstaiga:

- a) nebuvo visiškai nepriklausoma, kaip reikalaujama pagal teisės aktus, kadangi sertifikavimo darbą atlikusi įmonė taip pat buvo susijusi su avansinių mokėjimų tinkamumo patikrų vykdymu 35 % iš 65 audituotų dokumentų atvejų;
- b) labai didelę svarbą teikė mokėjimo agentūros vidaus audito skyriaus atliktam darbui, nors nebuvo dokumentų, pagrindžiančių, kad šio darbo peržiūra buvo pakankama;
- c) nepakankamai tikrino, ar išlaidos atitiko visas tinkamumo sąlygas. Septyniais iš 11 atrinktų dokumentų, kuriuos buvo patikrinusios sertifikavimo įstaigos, atvejų Audito Rūmai nustatė netinkamų išlaidų, kurios sudarė 8 % tikrintos EŽŪFKP sumos.

4.39. Antrasis sąskaitų patvirtinimo procedūros etapas yra grindžiamas Komisijos atliekamais auditais. Audito Rūmai peržiūrėjo visus 27 EŽŪFKP srityje DG AGRI 2011 m. atliktus auditus ir nustatė, kad šie auditai paprastai sudarė pakankamą pagrindą atitikties patvirtinimo procedūrai, atsižvelgiant į toliau nurodytus trūkumus. Atlikdama savo auditus Komisija nustatė panašių trūkumų, kokius nurodė Audito Rūmai, pavyzdžiui, susijusių su išlaidų pagrįstumu, viešaisiais pirkimais ir išlaidų tinkamumu.

4.40. Komisijos atitikties audito darbas yra pagrįstas sistemų vertinimu ir jo tikslas nėra tikrinti pagrindinių operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Imtys yra atrenkamos remiantis profesine nuovoka arba atsitiktiniu būdu ir apima su keletu biudžetinių metų susijusias išlaidas. Taigi Komisijos audito darbas nėra skirtas apskaičiuoti metinį klaidų lygį.

4.41. Audito Rūmai nustatė, kad Komisija ne visada turėjo pakankamus atliktų patikrų dokumentus. Pavyzdžiui, atliekant 11 su plotu nesusietų priemonių auditų nebuvo naudojami standartiniai kontroliniai sąrašai. Be to, audito darbo paprastai neperžiūrėdavo nepriklausomas asmuo.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.38.

a) ir b) Per finansinio patvirtinimo procedūrą Komisija šį klausimą toliau nagrinės su kartu Danijos valdžios institucijomis, visų pirma siekdama, kad sertifikavimo įstaigos veiklos nepriklausomybė būtų sustiprinta.

c) Pagrindinis sertifikavimo įstaigų darbo, susijusio su finansinio patvirtinimo procedūra, tikslas – sąskaitų užbaigtumo, tikslumo ir tikrumo tikrinimas.

4.40. Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

4.41. Komisija turi pakankamus atliktų patikrų dokumentus, nors ne visais atvejais standartine forma. Taip yra todėl, kad priemonės yra labai įvairios, be to, valstybės narės jas įgyvendina skirtingais būdais. Komisijos tarnybos svarstys galimybę visais atvejais naudoti tinkamai suvienodintus kontrolinius lapus.

Visus nustatytus audito faktus ir susijusias ataskaitas prieš užbaigimą peržiūri ir patikrina grupės vadovai ir skyriaus vadovas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

DG AGRI vadovybės pareiškimai. Metinė veiklos ataskaita (MVA)

4.42. DG AGRI metinėje veiklos ataskaitoje pateikta su 2011 m. EŽŪFKP išlaidomis (11,8 milijardo eurų) susijusi išlyga, kurios visa likutinė rizikos veikiamą suma sudarė 278 milijonus eurų ⁽²⁰⁾. Audito Rūmai mano, kad iš esmės ši išlyga patvirtina pirmiau pateiktas Audito Rūmų pastabas dėl pagrindinių testų ir sistemų audito.

4.43. Pagrindinis DG AGRI argumentas nustatant EŽŪFKP išlygą buvo tai, kad DG AGRI nurodytas 2,36 % likutinis lygis viršija 2 % reikšmingumo ribą. Audito Rūmai pažymėjo, kad savo metinėje veiklos ataskaitoje DG AGRI ⁽²¹⁾:

— neišnagrinėja ir nepaaiškina, kodėl DG AGRI nurodytas EŽŪFKP likutinis klaidų lygis „labai padidėjo palyginti su ankstesniais metais“;

— skelbia, kad jis sudarė planą, kuriame numatyti taisomieji veiksmai, skirti pakeisti šią padėtį.

4.44. Audito Rūmai taip pat pažymi, kad DG AGRI nurodytas klaidų lygis yra pagrįstas valstybių narių pateiktais 2010 m. duomenimis. Viena iš priežasčių, dėl kurios Audito Rūmai nustatė daug didesnę klaidų lygį, nei nurodė DG AGRI, yra ta, kad savo audito metu Audito Rūmai nustatė, kad valstybės narės neaptinka ir nepaskelbia visų netinkamų išlaidų dėl mokėjimo agentūros vykdomų administracinių patikrų ir patikrų vietoje trūkumų, kaip parodyta 4.2 pavyzdyje, 4.5 pavyzdyje ir išnagrinėta 4.24, 4.28, 4.29 ir 4.39 dalyse.

4.43.

— Aukštesnis klaidų lygis kaimo plėtros priemonių srityje, palyginti su pirmojo BŽŪP ramsčio priemonėmis, finansuojamomis pagal EŽŪGF, daugiausia susijęs su tuo, kad kai kurioms iš tų priemonių, pvz., agrarinės aplinkosaugos priemonei, parama skiriama atsižvelgiant į daugelį sąlygų, kurios dažnai yra itin specifinio pobūdžio, dėl to gali kilti rizika, kad paramos gavėjai padarys klaidų, o nacionalinėms valdžios institucijoms bus sunkiau vykdyti patikras.

Dėl išlygos, susijusios su kaimo plėtros išlaidomis, kurią 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje padarė DG AGRI generalinis direktorius, Komisijos tarnybos kartu su valstybėmis narėmis 2012 m. birželio mėn. pradėjo išsamią padėties analizę, siekdamas nustatyti pagrindines aukštesnio klaidų lygio priežastis ir konkrečius taisomuosius veiksmus.

4.44. Siekdamas pašalinti riziką, kad pagal šiuos kontrolės statistinius duomenis dėl duomenų bazių netikslumų arba nepakankamų tolesnių priemonių šalinant anomalijas, kaip nurodė Audito Rūmai, galėjo būti nustatytas per žemas klaidų lygis, DG AGRI, skaičiuodamas Fondo likutinę riziką, šį lygį padidino 25 % paklaida. Komisija mano, kad tokia paklaida yra visiškai pakankama, kad būtų atsižvelgta į Audito Rūmų nurodytą riziką.

Taip pat reiktų pastebėti, kad didžiąją dalį valstybių narių kontrolės statistinių duomenų tikrina ir tvirtina sertifikavimo įstaigos – tokią galimybę Audito Rūmai rekomendavo 2005 m. metinėje ataskaitoje, šio darbo rezultatai pateikti DG AGRI metinėje veiklos ataskaitoje.

Komisija pažymi, kad kai kurios Audito Rūmų pastabos susijusios su nacionalinėmis viešųjų pirkimų taisyklėmis ir kad tam tikros valstybės narės jas aiškina kitaip nei Audito Rūmai.

⁽²⁰⁾ Ši išlyga neapima išlaidų, skirtų ankstesnių (2000–2006 m.) programų užbaigimui (500 milijonų eurų), ir pasirengimo narystei priemonių žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje (102 milijonai eurų).

⁽²¹⁾ DG AGRI metinės veiklos ataskaitos 58, 59 ir 79–81 puslapiai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Aplinka ir klimato politika, jūrų reikalai ir žuvininkystė, sveikata ir vartotojų apsauga

4.45. Aplinkos ir klimato politikos, jūrų reikalų ir žuvininkystės, taip pat sveikatos ir vartotojų apsaugos politikos sritys Komisija valdo taikydama specialias kontrolės sistemas. Audito Rūmai išnagrinėjo DG MARE vidaus kontrolės sistemą.

DG MARE vidaus kontrolės sistema

4.46. Buvo atlikti trisdešimties atsitiktiniu būdu atrinktų su pagrindinėmis DG MARE biudžeto sritimis susijusių mokėjimų testai. Audito metu nustatyta, kad pagrindinės kontrolės priemonės ne visada buvo pagrįstos išsamiais dokumentais, todėl yra rizika, kad tokios kontrolės priemonės nėra taikomos. Be to, kaip parodyta 4.6 pavyzdyje, buvo nepakankamai stebimas sugaunamų žuvų kiekis pagal tarptautinį žuvininkystės susitarimą ir dėl to Komisija patyrė nenumatytų išlaidų.

4.6 pavyzdys. Nepakankamas sugaunamų žuvų kiekio stebėjimas

Pagal ketverių metų laikotarpį iki 2012 m. liepos 31 d. sudarytą Europos Sąjungos ir trečiosios šalies Mauritanijos Islamo Respublikos žuvininkystės sektoriaus partnerystės susitarimą ES registruotiems žvejybos laivams kasmet leidžiama pagauti 300 000 tonų žuvų (iki liepos 31 d.) mainais į 40 eurų už pagautos žuvies toną ES įnašą. Šio susitarimo protokole nustatyta, kad jei ES pageidauja gauti papildomą kvotą, ji turi kiekvienais metais iki vasario 15 d. apie tai pranešti nacionalinėms institucijoms ir sumokėti pagal tą patį tarifą už toną. 2010 m. liepos 31 d. pasibaigusiais metais Komisijos tarnybų atliekamas sugaunamų žuvų kiekio stebėjimas pagal partnerystės susitarimą buvo nepakankamas ir nacionalinėms institucijoms nebuvo pranešta iki 2010 m. vasario 15 d., kad bus siekiama gauti papildomą kvotą. 2010 m. spalio mėn. nacionalinės institucijos pranešė Komisijai, kad 2010 m. liepos 31 d. pasibaigusiais metais buvo viršyta 300 000 tonų kvota. Komisija sumokėjo 1,9 milijono eurų Mauritanijos Islamo Respublikai už kvotą viršijančias 47 346 sugautų žuvų tonas. Geresnis sugaunamų žuvų kiekio stebėjimas būtų leidęs Komisijos tarnyboms išnagrinėti galimybę imtis prevencinių veiksmų, padedančių išvengti papildomų mokėjimų.

4.46. Sugaunamų žuvų kiekio stebėseną sustiprinta, nuo viršijimo dabar apsaugo įspėjamasis mechanizmas.

4.6 pavyzdys. Nepakankamas sugaunamų žuvų kiekio stebėjimas

Komisija pripažįsta, kad protokolo galiojimo laikotarpiu 2009–2010 m. (rugpjūčio 1 d.–liepos 31 d.) būta vėlavimų stebint sugaunamų pelaginių žuvų kiekį ir tai turėjo pasekmių – 2010 m. Mauritanijai reikėjo sumokėti papildomai.

Ši problema dabar visiškai išspręsta viršytą kiekį (ir, savaimė suprantama, susijusį mokėjimą) išskaičiavus iš 2011–2012 m. papildomos pelaginių žuvų kvotos. Kitaip tariant, 2009–2010 m. sugautų ir apmokėtų žuvų kiekis išskaičiuotas iš 2011–2012 m. Taipatsižvelgta į tvarumo ir patikimo finansų valdymo reikalavimus.

Be to, nuo 2010 m. iš esmės pagerinti bendrieji darbo metodai, siekiant papildomai sustiprinti sugaunamų žuvų kiekio stebėseną. Siekiant, kad kiekis nebūtų viršijamas, įdiegtas įspėjimo mechanizmas (kas savaitę stebimi sugaunamų pelaginių žuvų kiekiai, kurie artėja prie nustatytos ribos). 2011 m., kai sugaunamų pelaginių žuvų kiekiai buvo stebimi kas savaitę, o metų pabaigoje – ir kas dieną, pelaginę žvejybą Komisija nutraukė likus 16 d. iki protokolo metų pabaigos, nes buvo išseikvota kvota. Tokio paties atsargumo laikytasi ir 2012 m. (pelaginę žvejybą nutraukta jau 2012 m. balandžio 23 d.).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Kitų generalinių direktoratų vadovybės pareiškimai. Metinės veiklos ataskaitos (MVA)

4.47. Audito Rūmai peržiūrėjo Komisijos generalinių direktoratų ENV, CLIMA, MARE ir SANCO metinės veiklos ataskaitas ir deklaracijas.

4.48. DG ENV nepateikė išlygos, nes jos likutinis klaidų lygis buvo mažesnis nei 2 % reikšmingumo riba. Audito Rūmai pažymi, kad DG ENV apskaičiuotas likutinis klaidų lygis yra pagrįstas prielaidomis, kurios nėra visiškai paremtos reprezentatyviais testais.

4.49. DG CLIMA paliko savo 2010 m. dėl reputacijos priežasčių pateiktą išlygą, susijusią su rimtu saugumo pažeidimu, nustatytu ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos nacionaliniuose registruose. Nebuvo pateikta išlygų, susijusių su išlaidomis – jų didžioji dalis yra susijusios su viešaisiais pirkimais.

4.50. Vienintelė DG SANCO išlyga buvo susijusi su maisto ir pašarų politikos sritimi, remiantis tuo, kad likutinis klaidų lygis buvo 4,3 %. Visi 2011 m. mokėjimai visuomenės sveikatos politikos srityje (išskyrus įnašus reguliavimo agentūroms) yra susiję su viešaisiais pirkimais. DG SANCO neatliko šių išlaidų *ex post* patikrų ir darė prielaidą, kad dėl jo atliktų *ex ante* patikrų su viešaisiais pirkimais susijusių išlaidų klaidų lygis buvo artimas 0 %.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**Išvados**

4.51. Remdamiesi savo audito darbu, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais su kaimo plėtra, aplinka, žuvininkyste ir sveikata susijusius mokėjimus paveikė reikšmingas klaidų lygis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.48. Vadovaudamasis nuolatinėmis metinių veiklos ataskaitų instrukcijomis, *ex-post* patikrų rezultatus DG ENV papildė duomenimis apie 2011 m. atliktų 245 stebėsenos vietoje vizitų, susijusių su LIFE projektais, analizės rezultatus. Toks tikrinimas yra realistinis ir pakankamai patikimas pagrindas tikėtinam klaidų lygiui nustatyti.

4.49. Komisija mano, kad šiuo metu galiojančios viešųjų pirkimų procedūros yra tinkamos klaidų rizikai ar neteisėtoms išlaidoms apriboti.

4.50. DG SANCO sudaro viešųjų pirkimų sutartis, pagal kurias sutartyje nustatytos kainos turi būti sumokamos pagal pareikalavimą pristatčius prekes ir suteikus paslaugas. Kai DG SANCO pasirenka rangovo pasiūlymą su tinkamu kainos ir kokybės santykiu ir užtikrina, kad suteikta prašoma kokybė, jis tikrina, kad rangovo sąskaita faktūra atitiktų sutartyje numatytas kainas. Tinkamų viešųjų pirkimų procedūrų ir prieš mokėjimą atliekamų techninių ir finansinių patikrų pakanka, kad būtų suteiktas pagrįstas patikinimas, jog klaidų lygis yra labai žemas. Todėl mažai tikėtina, kad atliekant papildomas patikras po galutinio mokėjimo (*ex-post*) būtų nustatyta didelių klaidų – tai būtų tik papildoma administracinė našta.

4.51. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nustatytą labiau tikėtiną klaidų lygį. Nors kai kuriais atvejais Komisija nepritaria Audito Rūmų vertinimui, iš netinkamai paskirtų išmokų lygio, kurį ji pati nustatė remdamasi 2011 m. valstybių narių pateiktais kontrolės statistiniais duomenimis, taip pat matyti, kad padėtis pablogėjo, nors ir mažesniu mastu. Todėl 2011 m. patikinimo deklaracijoje DG AGRI generalinis direktorius pateikė su kaimo plėtros išlaidomis susijusių išlygą.

Kartu su šia išlyga numatyta imtis taisomųjų veiksmų, kuriuos turės nustatyti Komisija ir valstybės narės, siekdamos pataisyti padėtį.

Tačiau aukštesnį klaidų lygį, palyginti su pirmuoju BŽŪP ramsčiu, kaimo plėtros srityje būtina vertinti atsižvelgiant į kaimo plėtros tikslus, kurių galima pasiekti tik taikant 4.5 dalyje Audito Rūmų paminėtas sudėtingesnes taisykles ir tinkamumo sąlygas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.52. Remdamiesi savo audito rezultatais, Audito Rūmai nustatė, kad tikrintos kaimo plėtrai, aplinkai, žuvininkystei ir sveikatai taikomos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos.

Rekomendacijos

4.53. Audito Rūmų atliktos pažangos, padarytos įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose (2008 ir 2009 m.) pateiktas rekomendacijas, apžvalgos rezultatai pateikti **4.3 priede**. Reikia pažymėti, kad lieka galioti Audito Rūmų rekomendacija dėl tolesnio kaimo plėtros srityje taikomų taisyklių ir sąlygų paprastinimo.

4.54. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai kaimo plėtros srityje šiuo programavimo laikotarpiu rekomenduoja:

- **1 rekomendacija:** valstybėms narėms griežčiau atlikti administracines patikras ir patikras vietoje, kad būtų sumažinta netinkamų išlaidų deklaravimo Europos Sąjungai rizika,
- **2 rekomendacija:** Komisijai ir valstybėms narėms užtikrinti, kad būtų geriau įgyvendinamos galiojančios taisyklės, susijusios su:
 - viešųjų pirkimų ir PVM taisyklėmis, kai paramos gavėjos yra viešosios įstaigos,
 - žemės ūkio valdų modernizavimo agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimais ir tinkamumo taisyklėmis,
- **3 rekomendacija:** Komisijai išnagrinėti reikšmingo klaidų lygio priežastis,

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.52. Komisija atkreipia dėmesį, kad pateiktieji rezultatai panašūs į praėjusių metų rezultatus.

4.53. Komisijos pasiūlymuose dėl būsimo programavimo laikotarpio teisinio pagrindo („BŽŪP artėjant 2020 m.“, COM(2011) 627 final/2) pateikta nemažai pasiūlymų dėl supaprastinimo. Komisija taip pat siūlo toliau didinti valstybių narių institucijų atsakomybę už galimybės tikrinti ir kontroliuoti kaimo plėtros programų priemones užtikrinimą.

4.54. Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

Komisija sutinka su Audito Rūmais ir per atitikties patvirtinimo procedūrą nuolat rekomenduoja valstybėms narėms ištaisyti visus panašius trūkumus.

Galiojančių taisyklių laikymosi užtikrinimas – svarbiausia sąskaitų patvirtinimo sistemos užduotis. Kai nustatoma rizika fondui, Komisija reikalauja, kad valstybės narės atliktų finansinius pataisymus, o nacionalinėms institucijoms pateikia rekomendacijas dėl patobulinimų. Taip bus daroma ir toliau, ypatingą dėmesį skiriant Audito Rūmų akcentuotoms problemoms, kurias Komisija nustatė ir per savo auditus.

2011 m. metiniame patikinimo pareiškime DG AGRI generalinis direktorius pateikė išlygą dėl kaimo plėtros, nes likutinis klaidų lygis, apie kurį pranešė valstybės narės, pritaikius 25 % paklaidą viršijo reikšmingumo ribą. Kartu su šia išlyga numatyta imtis taisomųjų veiksmų, kuriais siekiama kartu su atitinkamomis valstybėmis narėmis nustatyti pagrindines aukštesnio klaidų lygio priežastis, taip pat konkrečių veiksmų, kuriuos reikės įgyvendinti esamu ir būsimo programavimo laikotarpiu.

Šiomis aplinkybėmis reikėtų priminti, kad, remiantis Komisijos reglamento (ES) Nr. 65/2011 4 straipsnio 5 dalimi, valstybės narės privalo nustatyti per patikrinimus nustatytų problemų priežastis, ir įgyvendinti reikiamus taisomuosius bei prevencinius veiksmus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **4 rekomendacija:** Komisijai atsižvelgti į Audito Rūmų nustatytus faktus rengiant DG AGRI sąskaitų patvirtinimo auditų audito strategiją,
- **5 rekomendacija:** Komisijai papildyti sertifikavimo įstaigoms skirtas gaires reikalavimu, kad šios įstaigos į savo audito strategiją įtrauktų ir skelbtų ankstesnių Komisijos ir Audito Rūmų auditų nustatytus faktus,
- **6 rekomendacija:** kompleksinės paramos srityje valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi su gyvūnų identifikavimu ir registravimu susijusių reikalavimų, ir pagerinti patikrų paskirstymą per visus metus tam, kad būtų tinkamai patikrinti visi svarbūs reikalavimai.

4.55. Aplinkos, jūrų reikalų ir žuvininkystės, sveikatos ir vartotojų apsaugos politikos srityse Audito Rūmai rekomenduoja:

- **7 rekomendacija:** Komisijai pagerinti pagal žuvininkystės sektoriaus partnerystės susitarimus su ES nepriklausančiomis šalimis sugaunamų žuvų kiekio stebėjimą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija deramai atsižvelgia į Audito Rūmų nustatytus faktus ir laiko juos vienu iš elementų, į kuriuos būtina atsižvelgti atliekant pagrindinę rizikos analizę, kad būtų nustatyta jos audito programa.

Nors sertifikavimo įstaigos nėra įgaliotos išsamiai pranešti apie tolesnius veiksmus, susijusius su Komisijos, Audito Rūmų ar kitų išorės audito įstaigų nustatytais faktais, per ankstesnius Komisijos ir Audito Rūmų auditus nustatyti faktai sertifikavimo įstaigoms praverčia planavimo etapu, kai jos nustato savo audito strategiją.

Komisija priminė sertifikavimo įstaigoms, kad būsimuose sertifikavimo įstaigų ekspertų grupių posėdžiuose reikia atsižvelgti į pirma minėtus nustatytus faktus.

Vykdydama kompleksinės paramos auditus, Komisija sistemingai tikrina, ar valstybės narės užtikrina reikalavimų dėl gyvūnų identifikavimo ir registravimo, taip pat patikrų vietoje laiko paskirstymo reikalavimų laikymąsi.

4.55.

Nuo 2010 m. iš esmės pagerinti bendrieji darbo metodai, siekiant papildomai sustiprinti sugaunamų žuvų kiekio stebėseną. Siekiant, kad kiekis nebūtų viršijamas, įdiegtas įspėjimo mechanizmas (kas savaitę stebimi sugaunamų pelaginių žuvų kiekiai, kurie artėja prie nustatytos ribos).

4.1 PRIEDAS

SU KAIMO PLĖTRA, APLINKA, ŽUVININKYSTĖ IR SVEIKATA SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011 m.			2010 m.	2009 m.	2008 m.
	Kaimo plėtra	Apl., žuv. ir sveikata	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA						
Iš viso operacijų (iš kurių):	160	18	178	92	93	53
Avansai	0	0	0	0	0	0
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai	160	18	178	92	93	53
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾						
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:						
Be klaidų	42 % (67)	56 % (10)	43 % (77)	48 %	67 %	55 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	58 % (93)	44 % (8)	57 % (101)	52 %	33 %	45 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė						
Analizė pagal klaidų tipą						
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	34 % (32)	75 % (6)	38 % (38)	48 %	42 %	38 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	66 % (61)	25 % (2)	62 % (63)	52 %	58 %	62 %
Tinkamumo	69 % (42)	50 % (1)	68 % (43)	56 %	22 %	40 %
Tikrumo	0 % (0)	50 % (1)	2 % (1)	0 %	6 %	7 %
Tikslumo	31 % (19)	0 % (0)	30 % (19)	44 %	72 %	53 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS						
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis	7,7 %					
Viršutinė klaidų riba	10,9 %					
Apatinė klaidų riba	4,5 %					

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

4.2 PRIEDAS

SU KAIMO PLĖTRA SUSIJUSIŲ SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Atrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas

Valstybė narė (Mokėjimo agentūra)	Administracinės ir kontrolės procedūros	Patikrų vietoje meto- dika, atranka, vykdy- mas, kokybės kontrolė ir rezultatų skelbimas	Kompleksinės paramos įgyvendinimas ir kont- rolė	Bendras įvertinimas
Danija	Neveiksminga 1, 2, 3, 4, 5	Iš dalies veiksminga A, B, C	Iš dalies veiksminga 2, A, D, a	Neveiksminga
Ispanija (Galisija)	Iš dalies veiksminga 2, 3	Iš dalies veiksminga A, C, D	Iš dalies veiksminga 2, C, D, a	Iš dalies veiksminga
Italija (Lombardija)	Iš dalies veiksminga 1, 2, 3, 4	Iš dalies veiksminga A, C, D	Neveiksminga 4, A, B, C, D, a, b	Iš dalies veiksminga
Vengrija	Iš dalies veiksminga 1, 3	Iš dalies veiksminga B, C, D	Iš dalies veiksminga 2, 4, B, D, a, b	Iš dalies veiksminga
Austrija	Iš dalies veiksminga 1, 2	Veiksminga A	Veiksminga a	Veiksminga
Suomija	Iš dalies veiksminga 1, 2, 4	Iš dalies veiksminga 2, C, D	Iš dalies veiksminga 2, 4, A, D, a	Iš dalies veiksminga

1 Neveiksmingos patikros, susijusios su tinkamumo finansuoti sąlygomis ir įsipareigojimais (pavyzdžiui, įtrauktas netinkamas PVM, dvigubas finansavimas).

2 Patikrų administravimo ir vidaus kontrolės trūkumai.

3 Nėra tinkamos sistemos, skirtos įvertinti paraiškoje dėl paramos planuojamų išlaidų pagrįstumą.

4 Neteisingi apskaičiavimai ir mokėjimai (pavyzdžiui, netaikomas sumažinimas).

5 Sistemingi II antraštinės dalies (t. y. su plotu nesusijusių) priemonių trūkumai, dėl kurių patvirtinamos netinkamos išlaidos.

A Nepakankama informacija apie atliktų patikrų aprėptį.

B Su atliktų patikrų skaičiumi susiję neatitikimai.

C Nepakankama patikrų kokybė: neaptikti pažeidimai ir (arba) patikrinti ne visi įsipareigojimai ir prievolės.

D Planavimo ir laiko paskirstymo trūkumai (pavyzdžiui, patikrinimai, atlikti pasibaigus ūkininkavimo metams).

a Taikomi ne visi reikalavimai (pavyzdžiui, nepakankami nacionaliniai GAAB standartai, nėra kai kurių TANVR reikalavimų).

b Neteisingas nitratų direktyvos nacionalinis įgyvendinimas.

4.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU KAIMO PLĖTRA, APLINKA, ŽUVININKYSTĖ IR SVEIKATA

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	Audito Rūmai rekomendavo imtis veiksmingų priemonių kartu su susijusiomis nacionalinėmis institucijomis tam, kad būtų išvengta netinkamų išlaidų žuvininkystės projektams apmokėjimo (DG MARE; 2009 m. metinės ataskaitos 3.76 dalis).	Pagal Europos žuvininkystės fondo nuostatas reikalaujama tinkamų išlaidų kontrolė buvo sustiprinta, palyginti su kontrole, kuri buvo vykdoma pagal ankstesniąją Žuvininkystės orientavimo finansinę priemonę.	
	Audito Rūmai rekomendavo užtikrinti griežtą pareigų atskyrimą tarp Komisijos tarnybų ir parengti tinkamas formalias kontrolės procedūras, susijusias su vidaus kontrolės priemonėmis, taikomomis su gyvūnų ligų likvidavimo ir stebėjimo programomis susijusiems valstybėms narėms skirtiems mokėjimams (DG SANCO; 2009 m. metinės ataskaitos 3.76 dalis).	Komisijos tarnybos patikslino pareigų atskyrimą ir ėmėsi riziką mažinančių veiksmų, kaip antai 2012 m. programoms taikomo teisinio pagrindo supaprastinimas.	
2009 ir 2008	Audito Rūmai pakartotinai nurodė, kad kaimo plėtros srityje būtinos papildomos pastangos, siekiant toliau paprastinti taisykles ir sąlygas (3.74 dalis ⁽¹⁾).	Komisija parengė naują Reglamento (EB) Nr. 1975/2006 redakciją ir 2011 m. sausio 1 d. ją pakeitė Reglamentu (ES) Nr. 65/2011. Naujame reglamente paaiškinami kai kurie su kontrolės procedūromis, kompleksine parama bei sumažinimais, išimtimis ir susigrąžinimais susijusių nuostatų aspektai. Komisija mano, kad ši iniciatyva buvo tęsiama rengiant BŽŪP po 2013 m. pasiūlymus, kuriuose nustatyta supaprastinimų kaimo plėtros srityje. Savo Nuomonėje Nr. 1/2012 dėl Komisijos teisės aktų pasiūlymų dėl bendros žemės ūkio politikos reformos po 2014 m. Audito Rūmai pripažino Komisijos dedamas pastangas, skirtas supaprastinti BŽŪP nuostatas, bet manė, kad šios politikos teisinis pagrindas išlieka pernelyg sudėtingas.	
2008	Audito Rūmai rekomendavo imtis veiksmingų priemonių tam, kad būtų išspręstos aplinkos, žuvininkystės, sveikatos ir vartotojų apsaugos politikos srityse nustatytos problemos (DG ENV, DG MARE ir DG SANCO; 2008 m. metinės ataskaitos 5.67 dalis).	Komisija ėmėsi kelių iniciatyvų, siekdama išspręsti Audito Rūmų nustatytas problemas (žr. su 2009 m. susijusią analizę).	

(¹) Panašios rekomendacijos buvo pateiktos 2008 m. metinės ataskaitos 5.66 dalyje.

5 SKYRIUS

Regioninė politika, energetika ir transportas

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Įvadas	5.1–5.27
Politikos grupės ypatumai	5.4–5.26
Politikos tikslai	5.4–5.5
Politikos priemonės	5.6–5.21
Rizika tvarkingumui	5.22–5.26
Audito apimtis ir metodas	5.27
Operacijų tvarkingumas	5.28–5.34
Sistemų veiksmingumas	5.35–5.69
Audito institucijos	5.35–5.51
Audito Rūmų atliktas septynių AI patikrinimas	5.39–5.43
Komisijos atliekamos AI priežiūros vertinimas	5.44–5.51
2000–2006 m. programavimo laikotarpio programų užbaigimo įvertinimas	5.52–5.64
Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas	5.65–5.69
Regioninės politikos generalinis direktoratas	5.66–5.67
Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas ir Energetikos generalinis direktoratas	5.68–5.69
Išvados ir rekomendacijos	5.70–5.73
Išvados	5.70–5.72
Rekomendacijos	5.73

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IVADAS

5.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų specialusis vertinimas, susijęs su regioninės politikos bei energetikos ir transporto politikos grupe, apimančia šias politikos sritis: 06 – Mobilumo ir transporto, 13 – Regioninės politikos ir 32 – Energetikos. Pagrindinė informacija apie 2011 m. veiklą ir išlaidas pateikta **5.1 lentelėje**.

5.1 lentelė. Regioninė politika, energetika ir transportas. Pagrindinė 2011 m. informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
06	Mobilumas ir transportas	Administracinės išlaidos	71	Centralizuotas tiesioginis
		Vidaus vandens kelių, oro ir jūrų transportas	150	Centralizuotas tiesioginis ir netiesioginis
		Transeuropiniai tinklai	833	Centralizuotas tiesioginis ir netiesioginis
		Moksliniai tyrimai transporto srityje	59	Centralizuotas tiesioginis
			1 113	
13	Regioninė politika	Administracinės išlaidos	84	Centralizuotas tiesioginis
		Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) ir kitos regioninės programos	25 841	Pasidalijamasis
		Sanglaudos fondas (SF)	6 450	Pasidalijamasis
		Su struktūrine politika susijusios pasirengimo narystei operacijos	351	Decentralizuotas
		Solidarumo fondas	269	Centralizuotas netiesioginis
			32 995	
32	Energetika	Administracinės išlaidos	74	Centralizuotas tiesioginis
		Transeuropiniai tinklai	18	Centralizuotas tiesioginis
		Tradiciniai ir atsinaujinantieji energijos ištekliai	591	Centralizuotas tiesioginis / centralizuotas netiesioginis / jungtinis
		Branduolinė energetika	121	Centralizuotas tiesioginis / centralizuotas netiesioginis / jungtinis
		Moksliniai tyrimai energetikos srityje	159	Centralizuotas tiesioginis
			963	
Iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾			229	
Iš viso veiklos išlaidų			34 842	
Iš jų: — avansai			1 469	
— tarpiniai / galutiniai			33 373	
Iš viso mokėjimų per metus			35 071	
Iš viso įsipareigojimų per metus			42 964	

(¹) Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2011 m. metinės finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.2. Regioninė politika daugiausia finansuojama iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Sanglaudos fondo (SF). Šie fondai reglamentuojami tomis pačiomis taisyklėmis kaip Europos socialinis fondas (ESF) (tačiau jiems taikomos specialiuose kiekvieno fondo reglamentuose numatytos išimties) ir juos dažnai valdo tos pačios institucijos. Su 6 skyriumi susijęs ESF šiame skyriuje yra minimas tuomet, kai aptariami bendri su visais fondais susiję klausimai.

5.3. Regioninei politikai šioje politikos grupėje tenka 94 % išlaidų. Likusi 6 % dalis yra susijusi su energetikos ir transporto sritimis.

Politikos grupės ypatumai

Politikos tikslai

Regioninė politika

5.4. Regionine politika siekiama stiprinti ekonominę ir socialinę sanglaudą Europos Sąjungoje mažinant įvairių regionų išsivystymo lygio atotrūkį.

Energetika ir transportas

5.5. Energetikos ir transporto politikų tikslai – Europos piliečiams ir įmonėms suteikti galimybę naudotis saugiomis, tvariomis ir konkurencingomis energetikos ir transporto sistemomis bei paslaugomis ir ieškoti naujoviškų sprendimų, kurie padėtų formuluoti ir įgyvendinti šias politikas.

Politikos priemonės

Regioninė politika

5.6. ERPF ir SF yra pagrindinės regioninės politikos įgyvendinimo priemonės ⁽¹⁾. Iš ERPF finansuojami infrastruktūros darbai, darbo vietų kūrimas arba išsaugojimas, regioninės ekonomikos plėtros iniciatyvos ir veikla, kuria remiamos mažosios ir vidutinės įmonės ⁽²⁾. Valstybėse narėse, kurių bendrosios nacionalinės pajamos, tenkančios vienam gyventojui, nesiekia 90 % ES vidurkio, SF finansuoja investicijas į aplinkos apsaugos ir transporto sričių infrastruktūrą.

⁽¹⁾ Kitos regioninės politikos priemonės yra Pasirengimo narystei pagalbos priemonė, kuria remiamos regioninio ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo priemonės Vakarų Balkanų šalyse, Turkijoje ir Islandijoje, bei ES Solidarumo fondas, iš kurio teikiama pagalba stichinių nelaimių valstybėse narėse atvejais.

⁽²⁾ Iš ERPF ir ESF MVĮ pagalba teikiama dotacijomis ir pasitelkiant finansų inžinerijos priemones. Žr. specialiąją ataskaitą Nr. 2/2012 „Iš Europos regioninės plėtros fondo bendrai finansuotos MVĮ skirtos finansinės priemonės“ (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.7. 2011 m. ERPF (26 milijardai eurų) ir SF (6 milijardai eurų) mokėjimai sudarė 98 % su biudžeto 13 antraštine dalimi susijusių išlaidų ⁽³⁾.

ERPF, SF ir ESF išlaidų valdymas ir kontrolė

5.8. ERPF, SF ir ESF ⁽⁴⁾ yra taikomos bendros taisyklės ir juos bendrai valdo Komisija ir valstybės narės. Papildomos, kiekvienam fondui skirtos nuostatos apibrėžtos specialiuose reglamentuose. Šios lėšos panaudojamos daugiametėse programose.

5.9. Kiekvienam programavimo laikotarpiui, remdamasi valstybių narių pasiūlymais, Komisija tvirtina veiklos programas (VP) kartu su orientaciniais finansavimo planais, kurie apima ES ir nacionalinius įnašus ⁽⁵⁾. Į veiklos programas įtrauktus projektus įgyvendina privatūs asmenys, asociacijos, privačios ar valstybinės įmonės arba vietos, regioninės ir nacionalinės viešosios įstaigos.

5.10. Atsakomybė už kasdienį administravimą valstybėse narėse tenka paskirtoms vadovaujančiosioms institucijoms ir tarpinėms įstaigoms ⁽⁶⁾. Kasdienis administravimas apima atskirų projektų atranką, kontrolės priemonių, skirtų deklaruotų išlaidų klaidų prevencijai užtikrinti, joms nustatyti ir taisyti, įgyvendinimą ir tikrinimą, ar projektai iš tiesų įgyvendinami („pirmojo lygmens patikros“). Prieš išlaidų deklaravimą Komisijai tvirtinančiosios institucijos patikrina, ar iš tikrųjų atliktos pirmojo lygmens patikros ir prireikus atlieka papildomas patikras.

⁽³⁾ 2011 m. 29,9 milijardo eurų arba 93 % išlaidų buvo susijusios su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, o 2,4 milijardo eurų (7 %) – su 2000–2006 m. laikotarpiu.

⁽⁴⁾ Dėl Audito Rūmų nustatytų faktų ir išvadų apie ESF žr. 6 skyrių.

⁽⁵⁾ 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Komisija iš viso patvirtino 434 VP: 317 susijusių su ERPF/SF (iš jų 24 VP apima SF projektus) ir 117 – su ESF.

⁽⁶⁾ Tarpinės įstaigos – viešosios arba privačios įstaigos, veikiančios vadovaujančiosios institucijos atsakomybe ir jos vardu vykdančios pareigas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.11. Audito institucijų (AI) valstybėse narėse pagrindinė funkcija yra užtikrinti, kad su ERPF, ESF ir SF susijusios kompensuojamos išlaidos būtų tvarkingos. Jos atsako už sistemų auditų ir operacijų (t. y. projektų ar projektų grupės) auditų atlikimą, kad galėtų pateikti pagrįstą patikinimą, jog programų valdymo ir kontrolės sistemos yra veiksmingos, o kiekvienos VP patvirtintos išlaidos yra tvarkingos. Apie šių auditų rezultatus jos Komisijai praneša metinėse kontrolės ataskaitose (MKA) ir metinėse nuomonėse (7).

5.12. Kiekvieno programavimo laikotarpio pradžioje Komisija valstybėms narėms išmoka išankstinio finansavimo išmokas (8). Projekto finansavimas paprastai vykdomas kompensuojant išlaidas pagal projekto teikėjų pateiktas išlaidų deklaracijas. Šios atskiros deklaracijos pagal kiekvieną VP sujungiamos į periodines valstybių narių valdžios institucijų tvirtinamas ir Komisijai teikiamas išlaidų deklaracijas. ES bendrai finansuojama lėšų dalis yra kompensuojama iš ES biudžeto.

5.13. Tinkamumo taisyklės nustatomos nacionaliniu, kartais regioniniu, lygmenimis, bet joms taikomos specialiuose kiekvieno fondo teisės aktuose numatytos išimtys. Pirminė atsakomybė už netvarkingų išlaidų užkardymą, aptikimą ir ištaisymą, ir už pranešimą apie tai Komisijai tenka valstybėms narėms.

5.14. Komisija turi gauti patikinimą, kad valstybės narės nustatė teisės aktų reikalavimus atitinkančias valdymo ir kontrolės sistemas ir kad jos veikia veiksmingai (9). Jei Komisija nustato, kad valstybė narė neištaisė klaidų, susijusių su netvarkingomis išlaidomis, kurios buvo patvirtintos ir deklaruotos, arba kad yra rimtų valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų, ji gali nutraukti arba sustabdyti mokėjimus (10). Jei valstybė narė nepanaikina netvarkingų išlaidų (kurios gali būti pakeistos tinkamomis išlaidomis) ar nepašalina nustatytų sistemų trūkumų, Komisija gali atlikti finansinius pataisymus ir sumažinti grynąjį ES finansavimą (11).

5.13. Tinkamumo taisyklių nustatymas nacionaliniu lygmeniu (Tarybos reglamento Nr. 1083/2006 56 straipsnis) buvo vienas iš pagrindinių 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu pradėto taikyti supaprastinimo elementų. Juo siekta valstybėms narėms suteikti daugiau lankstumo pritaikant tinkamumo taisykles prie konkrečių regionų ar programų poreikių ir suderinti jas su galiojančiomis kitų – nacionalinių – viešųjų sistemų taisyklėmis.

5.14. Komisija 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje pateikė išsamų patikinimą dėl kiekvienos bendrai finansuotos programos valdymo ir kontrolės sistemų sukūrimo ir tolesnio veikimo vertinimą ir bendrą nacionalinių kontrolės sistemų vertinimą.

Esant sistemų trūkumams Komisija, vykdydama priežiūros funkciją, nutraukia ir (arba) sustabdo mokėjimus. Šios funkcijos vykdymą Komisija pristato metinėje veiklos ataskaitoje. Regioninės politikos GD pranešė apie 70 nutrauktų mokėjimo terminų ir 10 programų sustabdymo procedūrų inicijavimą 2011 m. Užimtumo GD pranešė apie 2011 m. nutrauktą 21 tarpinio mokėjimo prašymą ir 3 tolesnius sprendimus dėl sustabdymo.

(7) Be to, AI Komisijai privalo pateikti sistemų audito ataskaitų kopijas. Operacijų auditų atveju audito ataskaitos Komisijai paprastai nėra siunčiamos.

(8) Žr. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 82 straipsnį (OL L 210, 2006 7 31, p. 25).

(9) Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 72 straipsnis.

(10) Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999 39 straipsnio 2 dalis (OL L 161, 1999 6 26, p. 1); Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 91 ir 92 straipsniai.

(11) Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 99 straipsnis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Energetika ir transportas

5.15. Įgyvendinant Europos Sąjungos energetikos politiką siekiama prisidėti įmonėms ir piliečiams teikiant prieinamus energijos išteklius, konkurencingas kainas ir technologiškai pažangias energijos paslaugas. Taip pat skatinama tvarios energijos gamyba, transportas ir vartojimas bei patikimas energijos teikimas ES ir jos valstybėse narėse. Pagrindinė šios politikos įgyvendinimo finansinė priemonė yra Europos energetikos programa ekonomikai gaivinti (EEPEG). Ją pasitelkus projektai dažniausiai yra finansuojami dotacijomis ir subsidijomis.

5.16. Įgyvendinant transporto politiką siekiama vystyti vidaus rinką, didinti konkurencingumą ir inovacijas bei integruoti transporto tinklus. Šioje srityje ES politika skatinamas mobilumas, tvarus vystymasis ir transporto sauga. Transeuropinio tinklo transporto programa (TEN-T) yra pagrindinė finansinė priemonė, kurią pasitelkus remiami didelės apimties infrastruktūros projektai.

5.17. 2011 m. mokėjimai energetikos ir transporto srityje pagal 0 6 ir 3 2 biudžeto antraštines dalis sudarė apie 2 milijardus eurų ⁽¹²⁾.

Energetikos ir transporto išlaidų valdymas ir kontrolė

5.18. Komisija (Mobilumo ir transporto GD bei Energetikos GD) energetikos ir transporto išlaidas įgyvendina taikydama tiesioginį ir netiesioginį centralizuotą valdymą (per dvi vykdomąsias įstaigas ir vieną bendrąją įmonę ⁽¹³⁾) bei jungtinį valdymą (pavyzdžiui, atominų elektrinių eksploatacijos nutraukimo fondų arba Europos energijos efektyvumo finansavimo priemonės atveju).

5.19. Paprastai Komisija projektus finansuoja pateikus oficialius kvietimus teikti projektų pasiūlymus. Patvirtintiems projektams skirtus mokėjimus Komisija atlieka tiesiogiai naudos gavėjams pagal susitarimus dėl dotacijų ar Komisijos finansavimo sprendimus. Naudos gavėjai paprastai yra valstybių narių institucijos, bet taip pat gali būti valstybinės arba privačios įmonės. Beveik visi mokėjimai atliekami dalimis: pirma – avansas arba išankstinio finansavimo mokėjimas, pasirašius susitarimą dėl dotacijų arba finansavimo sprendimą, po to atliekami tarpinis ir galutinis mokėjimai, kuriais kompensuojamos naudos gavėjų nurodytos tinkamos išlaidos.

⁽¹²⁾ Apie 41 % energetikos ir transporto išlaidų yra skirtos transeuropiniams tinklams (TEN), 28 % – įprastos ir atsinaujinančiosios energetikos projektams, o 11 % – mokslinių tyrimų projektams, iš esmės finansuojamiems pagal bendrąsias mokslinių tyrimų programas. Kitos dvi pagrindinės išlaidų kategorijos yra susijusios su žemės, oro ir jūrų transportu – 7 % ir branduoline energija – 6 %.

⁽¹³⁾ Transeuropinio transporto tinklo vykdomoji įstaiga, Konkurencingumo ir inovacijų vykdomoji įstaiga ir bendroji įmonė SESAR (Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programa).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.20. Pagrindiniai Komisijos taikomos išlaidų kontrolės elementai yra pasiūlymų įvertinimas pagal nustatytus atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijus, informacijos ir rekomendacijų teikimas naudos gavėjams bei projektų įgyvendinimo stebėjimas ir tikrinimas, atsižvelgiant į naudos gavėjų pateiktas finansines ir technines pažangos ataskaitas. Jei to reikalaujama pagal finansavimo susitarimus, išlaidų deklaracijas turi patvirtinti nepriklausomas išorės auditorius arba atitinkama nacionalinė įstaiga.

5.21. Be to, Komisija atlieka *ex post* auditus, siekdama aptikti ir ištaisyti klaidas, kurioms nebuvo užkirstas kelias taikant ankstesnes kontrolės priemones, ir pateikti pakankamą patikinimą dėl išlaidų tvarkingumo.

*Rizika tvarkingumui***Regioninė politika**

5.22. ERPF ir SF išlaidų srityje pagrindinė rizika yra susijusi su projektų, kurie neatitinka ES ir nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių arba ES teisės aktuose ar VP nustatytų tinkamumo sąlygų, finansavimu. Taip pat gali atsirasti rizika, kad naudos gavėjai deklaruos tam tikras išlaidas, kurios yra netinkamos.

5.23. Įgyvendindamos VP valstybės narės institucijos turi konkurencinius prioritetus. Viena vertus, išlaidų tvarkingumas turi būti tikrinamas pasitelkus tinkamas kontrolės priemones, kita vertus, būtina laiku užtikrinti skirtų ES lėšų įsisavinimą. Praktikoje noras laiku įgyvendinti programą gali sutrukdyti nuosekliai taikyti griežtas kontrolės priemones.

5.24. Jei įvairūs valstybės narės kontrolės lygmenys ar Komisija nenustato arba neištaiso neatitikties atveju, iš ES biudžeto kompensuojamos netinkamos išlaidos.

5.22. Komisija sutinka su šiuo vertinimu, kaip išsamiai išdėstyta jos tarnybų darbiname dokumente „2006–2009 m. Sanglaudos politikos srities klaidų analizė“ (SEC(2011)1179, 2011 m. spalio 5 d.). Šiame dokumente Komisija nurodo konkrečius tokios rizikos mažinimo veiksmus (visų pirma papildomos vadovaujančiosioms institucijoms skirtos gairės ir mokymas apie nustatytą riziką, finansinių pataisymų įgyvendinimas laiku, procedūrų nutraukimas ir sustabdymas, tikslingesnė audito veikla rizikingiausiose srityse).

5.23. Komisija sutinka, kad taikant patikimo valdymo ir kontrolės sistemą galima patvirtinti teisėtas ir reguliarias išlaidas kartu užtikrinant lėšų įsisavinimą laiku.

5.24. Kadangi valdymo ir kontrolės sistema yra daugiametė, gali būti, kad patvirtinimo metu Komisijos apmokėjame mokėjimo prašyme nustatytai permokai buvo pritaikytos dar ne visos kontrolės priemonės nacionaliniu ir ES lygmenimis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Energetika ir transportas

5.25. Didžiausia su energetikos ir transporto išlaidomis susijusi rizika yra ta, kad Komisija netinkamų naudos gavėjų deklaruotų išlaidų gali nenustatyti prieš jų kompensavimą. Taip pat, kaip ir ERPF ir SF atveju, gali atsirasti su viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu susijusi rizika. Įgyvendinant TEN-T galimas šios rizikos poveikis ES biudžetui sumažėja dėl to, kad tinkamos išlaidos dažnai viršija finansavimo susitarimuose nustatytą ribą.

5.26. Didelės dalies mokėjimų koncentracija tam tikru laikotarpiu gali turėti neigiamos įtakos priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumui bei gali padidėti klaidų rizika (žr. 1.35 dalį). 2011 m. 32 % EEPEG mokėjimų buvo atlikta gruodžio mėn. Be to, kadangi įgyvendinant programą siekiama greitai išmokėti lėšas, tai taip pat gali turėti neigiamą poveikį tinkamų kontrolės priemonių taikymui.

Audito apimtis ir metodas

5.27. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Dėl audito regioninės politikos, energetikos ir transporto srityje, visų pirma reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo patikrinta 180 tarpinių ir galutinių mokėjimų imtis valstybėse narėse ir Komisijoje ⁽¹⁴⁾;
- b) sistemų įvertinimas apėmė:

— už ERPF, ESF ir SF programas atsakingas audito institucijas 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ⁽¹⁵⁾,

⁽¹⁴⁾ Šią imtį sudaro 180 mokėjimų, skirtų 129 ERPF, 39 SF, 8 energetikos ir 4 transporto projektams. 148 mokėjimai ERPF ir SF projektams yra susiję su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, o 20 – su 2000–2006 m. laikotarpiu. Imtis sudaryta iš visų mokėjimų, išskyrus avansus, kurie 2011 m. sudarė 1,4 milijardo eurų.

⁽¹⁵⁾ Su AI susijęs Audito Rūmų audito darbas apėmė: a) septynių audito institucijų (ir prirėkus deleguotų audito institucijų) imties patikrinimą septyniose valstybėse narėse (Čekijos Respublikoje, Graikijoje, Italijoje (Sicilijoje), Latvijoje, Vengrijoje, Portugalijoje ir Rumunijoje) ir b) Komisijos vykdomos visų audito institucijų priežiūros veiklos peržiūrą. Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.37–4.44 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- Komisijos ir valstybių narių atliktas procedūras, susijusias su 2000–2006 m. programų baigimu,
- Regioninės politikos GD, Mobilumo ir transporto GD ir Energetikos GD metinėse veiklos ataskaitose pateiktų Komisijos vadovybės pareiškimų apžvalgą.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

5.28. **5.1 priede** pateikta operacijų testų rezultatų santrauka. Audito Rūmai atlikus operacijų imties testus, buvo nustatyta, kad iš 180 audito metu tikrintų mokėjimų 59 % buvo paveikti klaidų. Audito Rūmų vertinimu labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 6 % ⁽¹⁶⁾.

5.29. 62 % klaidų veikiamų regioninės politikos operacijų atveju Audito Rūmai mano, jog valstybių narių institucijos turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindamos išlaidas Komisijai galėtų nustatyti ir ištaisyti nors kai kurias klaidas.

5.30. Regioninės politikos atveju nacionalinių institucijų atliekamų patikrinimų trūkumai buvo visų pirma nustatyti „pirmojo lygmens patikrose“, kurias atliko vadovaujančiosios ir tarpinės institucijos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.28. Komisija atkreipia dėmesį, kad trečius metus iš eilės nustatoma gerokai mažiau klaidų (MLE 6,0 %), nei Audito Rūmai nustatė 2006–2008 m. Šią teigiamą tendenciją lemia tvirtesnės 2007–2013 m. programavimo laikotarpio kontrolės nuostatos ir griežta politika dėl nutraukimo ir sustabdymo, kai nustatomi trūkumai, pagal jos 2008 m. veiksmų planą.

Kaip parodyta 1 skyriaus **1.3 lentelėje**, bendras labiausiai tikėtinas regioninės politikos, transporto, energetikos ir užimtumo bei socialinių reikalų sričių klaidų lygis labai sumažėjo – nuo 7,7 % 2010 m. iki 5,1 %.

Komisijos toliau daugiausia dėmesio skirs rizikingiausioms programoms ir (arba) valstybėms narėms.

5.29. Komisija atidžiai stebi šiuos atvejus, siekdama užtikrinti, kad ateiityje atitinkamos sistemos padėtų veiksmingiau išvengti klaidų prieš patvirtinimą.

Prieš patvirtindamos išlaidas valdančiosios institucijos turi patikrinti su visais naudos gavėjų prašymais pateiktus dokumentus. Tačiau operacijų patikrinimai vietoje gali įvykti ir vėlesniame projektų įgyvendinimo etape, po patvirtinimo ir iki programos užbaigimo, štai kodėl nepavyko aptikti dalies į Audito Rūmų imtį įtrauktų operacijų klaidų (žr. Komisijos atsakymą į 5.22 ir 5.24 dalių pastabas). Kontrolės sistemos poveikis siekiant sumažinti klaidų lygį paprastai matomas tik vėlesniais metais, įgyvendinus visų kontrolės lygmenų priemones.

⁽¹⁶⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 3,0 % (LEL) iki 9,0 % (UEL) (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Viešųjų pirkimų taisyklių laikymosi pažeidimai nustatyti ketvirtadalyje operacijų

5.31. Ankstesniais metais atliktų auditų metu buvo nustatyta, kad viešųjų pirkimų procedūros yra ypač veikiamos klaidų⁽¹⁷⁾. 2011 m. Audito Rūmai atliko 298 darbų ir paslaugų viešųjų pirkimų procedūrų, susijusių su 180 Komisijai patvirtintų operacijų išlaidomis, auditą⁽¹⁸⁾. Bendra audito metu tikrintų viešųjų pirkimų sutarčių vertė sudarė 6,7 milijardo eurų⁽¹⁹⁾.

5.32. Audito Rūmai aptiko klaidų, susijusių su ES ir nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu, 25 % iš 180 tikrintų operacijų. Rimti šių taisyklių pažeidimai nustatyti 9 % audito metu tikrintų operacijų (žr. 5.1 pavyzdį). Šioje politikos grupėje tokios klaidos sudaro 44 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir apie 58 % įvertinto klaidų lygio.

5.31. Viešųjų pirkimų klaidos susijusios su vidaus rinkos taisyklių nesilaikymu ir nėra būdingos sanglaudos politikai, kaip nurodyta kituose šios ataskaitos skyriuose.

5.32. Nors Komisija ir Audito Rūmai atitikties viešųjų pirkimų taisyklėms auditą atlieka tokiu pat būdu, tačiau Komisija taiko proporcingus fiksuoto dydžio pataisymus sanglaudos politikos srityje, taip spręsdama nuostolių ES biudžetui rizikos klausimą ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį ir sunkumą.

Komisija, o paprastai ir dauguma nacionalinių institucijų, šiuos fiksuotus dydžius taiko nustatydamos su viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais susijusius finansinius pataisymus, įskaitant finansinius pataisymus atsižvelgiant į visas Audito Rūmų nurodytas viešųjų pirkimų klaidas.

5.1 pavyzdys. Rimti viešųjų pirkimų taisyklių laikymosi pažeidimai

- a) *Nepagrįstai sudaromos tiesioginės sutartys*: vieno EEPEG projekto, susijusio su dujotiekio statyba, atveju antrajame ir trečiajame projekto etape darbų sutartys buvo sudarytos neatlikus viešųjų pirkimų su konsorciumu, su kuriuo sutartis dėl šio projekto pirmojo etapo buvo pasirašyta prieš penkerius metus. Tai prieštarauja taikomoms ES ir nacionalinėms viešųjų pirkimų taisyklėms.
- b) *Sudaromos tiesioginės sutartys dėl papildomų darbų, nors nebuvo nenumatytų aplinkybių*: vieno SF projekto, susijusio su kelių tiesimu, atveju sutartys dėl papildomų darbų, susijusių su vėlesniais pataisymais patvirtinus pradinį planą, buvo sudarytos tiesiogiai su tuo pačiu rangovu. Šiems papildomiems darbams nebuvo nenumatytų aplinkybių, todėl pažeidžiamos viešųjų pirkimų taisyklės.

⁽¹⁷⁾ Žr. Europos Komisija, „2000–2006 m. Sanglaudos politikos srities klaidų analizė“ (SEC(2011)1179, 2011 10 5).

⁽¹⁸⁾ 41 % iš 298 Audito Rūmų audito metu tikrintų viešųjų pirkimų procedūrų atveju sutarties riba buvo didesnė už ribą, pagal kurią taikomos į nacionalinius teisės aktus perkeltamos ES viešųjų pirkimų taisyklės.

⁽¹⁹⁾ Ši suma atspindi visas su sudarytomis sutartimis susijusias išlaidas, dalis jų buvo patvirtinta audituotose išlaidų deklaracijose.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- c) *Sutartis sudaryta su vieninteliu dalyviu, derybų metu nesusitarus dėl numatyto kainos sumažinimo:* vieno SF projekto, susijusio su dumblo valymo įrenginių statyba, atveju buvo gautas tik vienas pasiūlymas. Naudos gavėjas nusprendė, kad pasiūlymas yra nepriimtinas dėl didelės kainos, kuri buvo daugiau nei du kartus didesnė nei numatytas biudžetas. Naudos gavėjas pradėjo derybas su vieninteliu dalyviu. Po šių derybų sutartis buvo sudaryta vos 1 % sumažinus pasiūlytą kainą. Atsižvelgiant į tai, jog derybos nebuvo sėkmingos, kadangi nepavyko susiderėti dėl geresnės kainos, naudos gavėjas turėjo padaryti išvadą, kad viešųjų pirkimų procedūra buvo nesėkminga.
- d) *Dirbtinis sutarčių padalijimas:* vieno ERPF projekto, susijusio su konsultacinių paslaugų teikimu vienai nacionalinei ministerijai, atveju tiesiogiai buvo sudarytos kelios nedidelės apimties sutartys panašioms ar identiškomis paslaugoms. Pagal ES ir nacionalines viešųjų pirkimų taisykles šios paslaugos turėjo būti įsigytos kartu kaip viena paslauga ir, kadangi jų bendra vertė būtų viršijusi tam tikrą ribą, sutartis turėjo būti sudaryta tik pagal viešųjų pirkimų procedūrą, kuri būtų suteikusi galimybę pasiūlymą pateikti didesniai dalyvių skaičiui.
- e) *Dideli pagal sutartis atliktų darbų apimties pakeitimai:* vieno SF projekto, susijusio su naujos metro linijos nutiesimu, atveju buvo reikšmingai pakeista paslaugų sutarties apimtis ir biudžetas, pasitelkus pradžioje nenumatytų ekspertų pagalbą. Papildomos atliktinos užduotys buvo susijusios ne su nenumatytomis aplinkybėmis, o veikiau su tuo, kaip perkančioji organizacija planavo projektą.

5.33. Be to, dar 16 % 180 tikrintų operacijų Audito Rūmai aptiko kitų kiekybiškai neišvertinamų klaidų, susijusių su viešųjų pirkimų rengimo ir sutarčių sudarymo procedūromis. Šios klaidos apima informavimo ir viešinimo reikalavimų nesilaikymo atvejus (pavyzdžiui, pavėluotas pranešimų apie sutarties sudarymą paskelbimas), konkurso specifikacijų trūkumus ir pasiūlymų vertinimo procedūrinius trūkumus. Šios klaidos neturi įtakos Audito Rūmų įvertintam klaidų lygiui (žr. 5.28 dalį) ⁽²⁰⁾.

5.33. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl Audito Rūmų nurodytų klaidų ir, kai tinkama ir teisiškai įmanoma, taikys finansinius pataisymus.

⁽²⁰⁾ Daugiau informacijos apie Audito Rūmų viešųjų pirkimų klaidų kiekybinio įvertinimo metodą pateikta **1.1 priedo** 10 ir 11 dalyse.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Netinkamos išlaidos sudaro daugiau kaip pusę visų Audito Rūmų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų

5.34. Audito Rūmai nustatė, kad netinkamos išlaidos buvo deklaruotos 12 % audito metu tikrintų operacijų. Šioje politikos grupėje tokios klaidos sudaro 56 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir maždaug 42 % įvertinto klaidų lygio (žr. 5.2 pavyzdį).

5.34. Komisija siekia užtikrinti, kad naudos gavėjai ir programų valdančios institucijos gerai žinotų tinkamumo finansuoti taisykles. Tam gali būti rengiami mokymai ir teikiamos gairės, o regioninės politikos srityje vadovaujančiosios institucijos turėtų perduoti šias žinias visoms už lėšų valdymą atsakingoms įstaigoms. Kai regioninės politikos srityje Komisija nustato sudėtingas taisykles programų lygmeniu, ji rekomenduoja valstybėms narėms taisykles supaprastinti.

Komisija toliau daugiausia dėmesio skirs programų valdančioms institucijoms tose srityse, kuriose nustatyta rizika (taip pat žr. atsakymus į 5.24 ir 5.28 dalių pastabas).

5.2 pavyzdys. Netinkamos išlaidos

- a) Nesilaikoma sprendimo dėl projekto patvirtinimo: pasitelkus ERPF lėšomis finansuojamą finansų inžinerijos priemonę, skirtą teikti finansinę pagalbą MVĮ, taip pat buvo finansuojamos didelės įmonės. To nebuvo galima daryti pagal nacionalinį sprendimą dėl šio projekto patvirtinimo.
- b) Nebuvo atsižvelgta į pajamas, gautas pardavus senus įrenginius, kurie buvo pakeisti panaudojus ERPF lėšas: vieno ERPF projekto, susijusio su metalo apdirbimo įrenginių įsigijimu, atveju reikėjo atsižvelgti į su senu įrenginių, kurie buvo pakeisti, pardavimu susijusias pajamas, kadangi tai galėjo sumažinti deklaruotas naujų įrenginių įsigijimo išlaidas.
- c) Nesilaikoma nacionalinių tinkamumo taisyklių specialių nuostatų: vieno SF projekto, susijusio su greitkelio tiesimu, atveju buvo kompensuotos su finansinėmis ir draudimo paslaugomis susijusios išlaidos. Tačiau pagal nacionalines tinkamumo taisykles šios išlaidos yra netinkamos.
- d) Kelis kartus deklaruotos netinkamos projekto išlaidos: vieno TEN-T projekto, susijusio su parengiamosiomis tunelio statybų studijomis, atveju viena sąskaita faktūra buvo deklaruota du kartus. Be to, trūko pagrindinių su viešųjų pirkimų procedūromis susijusių dokumentų (pavyzdžiui, vertinimo komiteto ataskaitos ir atrinkto pareiškėjo pasiūlymo). Tačiau kadangi visos deklaruotos išlaidos buvo žymiai didesnės nei maksimalus ES įnašas, šis perdeklaravimas neturėjo įtakos ES biudžetui (žr. 5.25 dalį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

Audito institucijos

5.35. ERPF, ESF ir SF taisyklės 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu nustatančiuose teisės aktuose buvo pateikti svarbūs pakeitimai, susiję su valstybių narių audito institucijų (AI) funkcijomis ir atsakomybe ⁽²¹⁾.

5.36. 27 valstybėse narėse 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui 434 VP buvo paskirtos 112 AI. Daugiau nei pusė šių AI yra atsakingos už su visais trimis fondais (ERPF, SF ir ESF) susijusių VP auditą jų regione, o likusios AI atlieka konkrečių su vienu fondu susijusių VP ⁽²²⁾ auditą.

5.37. Metinėse kontrolės ataskaitose ir metinėse nuomonėse pateikiama informacija apie su ERPF, ESF ir SF 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu susijusių ES išlaidų tvarkingumą ⁽²³⁾. Veiksmingas informacijos tikslumo ir patikimumo patikrinimas yra būtinas, kad Komisija MKA pateiktais AI rezultatais galėtų pasinaudoti kaip vienu pagrindinių patikinimo šaltinių. 2011 m. Komisijai iš viso buvo pateiktos su ERPF ir SF susijusios 204 MKA ir metinės nuomonės ⁽²⁴⁾ bei 117 su ESF susijusių MKA ir metinių nuomonių.

5.35. Audito institucijos iš tiesų atlieka pagrindinį vaidmenį patikinimo sudarymo procese nuo programavimo laikotarpio pradžios ir sistemų įdiegimo. Po to jos kasmet teikia Komisijai audito nuomonę dėl valdymo ir kontrolės sistemų veikimo, remdamosi valdymo ir kontrolės sistemų audito rezultatais ir pagal audito strategiją atliktų operacijų statistinėmis intimis. Dėl šios priežasties Komisija glaudžiai bendradarbiauja ir derina veiksmus su jomis ir pradėjo peržiūrėti jų metodus ir audito rezultatus nuo 2009 m., kaip aprašyta toliau. Tai padėjo stiprinti gebėjimus per Komisijos pakartotinio patikrinimo darbą teikiant konsultacijas, gaires ir rekomendacijas audito institucijoms. Reglamente numatyta galimybė Komisijai tam tikromis sąlygomis vadovautis audito institucijos darbu sudarant patikinimą (73 straipsnis).

5.37. Regioninės politikos GD ir Užimtumo GD 2011 m. metinėse veiklos ataskaitose išsamiai įvertintas audito institucijų 2011 m. metinėse kontrolės ataskaitose pateiktos audito informacijos ir rezultatų tikslumas ir patikimumas (žr. Regioninės politikos GD 2011 m. metinės veiklos ataskaitos 63–66 psl. ir Užimtumo GD 2011 m. metinės veiklos ataskaitos 42–45 psl.).

⁽²¹⁾ Audito institucijos pakeitė už patikras (10 straipsnis) ir užbaigimo deklaracijas (15 straipsnis) atsakingas kontrolės institucijas. Žr. Komisijos reglamento (EB) Nr. 438/2001 10 ir 15 straipsnius (OL L 63, 2001 3 3, p. 21).

⁽²²⁾ 63 šių audito institucijų yra bendros visiems trimis fondams. 18 audito institucijų yra susijusios tik su ERPF/SF VP, o 31 – tik su ESF VP.

⁽²³⁾ Kiekviena audito institucija gali parengti vieną ar kelias MKA, kurios gali būti susijusios su viena ar daugiau VP.

⁽²⁴⁾ Metinės kontrolės ataskaitos ir metinės nuomonės yra pagrįstos audito institucijų atliktų auditų, susijusių su ankstesniais ES finansiniais metais Komisijai patvirtintomis išlaidomis, metu nustatytais faktais (žr. Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 62 straipsnio 1 dalies d punktą).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.38. 2011 m. patys Audito Rūmai patikrino septynias AI ir įvertino Komisijos atliekamą AI priežiūrą ⁽²⁵⁾.

Audito Rūmų atliktas septynių AI patikrinimas

5.39. Tikrintų atskirų pagrindinių reikalavimų rezultatai ir bendras tikrintų AI vertinimas pateikti **5.2 priede**. Pateikdami bendrą išvadą Audito Rūmai ypač atkreipė dėmesį į MKA ir metines nuomones bei dalį AI atlikto darbo, turėjusio tiesioginės ir didelės įtakos šiuose dokumentuose pateiktoms išvadoms ⁽²⁶⁾.

5.40. Kiekvienos iš septynių į imtį įtrauktos AI atveju Audito Rūmai tikrino:

- a) organizacinę tvarką ir audito metodiką;
- b) ne daugiau kaip keturių sistemų auditų darbo dokumentus;
- c) ne didesnės kaip 25 operacijų auditų imties darbo dokumentus; taip pat pakartotinai patikrino bent penkis iš šių 25 auditų;
- d) 2011 m. metinės kontrolės ataskaitas ir audito nuomones bei susijusius darbo dokumentus.

5.41. Iš septynių tikrintų AI Audito Rūmai keturias įvertino kaip veiksmingas. Šių keturių AI metinė kontrolės ataskaita ir metinė nuomonė laikomos patikimomis, jos atitiko visus pagrindinius reikalavimus arba didžiąją jų dalį.

5.42. Kitų trijų AI atveju:

- a) dvi AI įvertintos kaip iš dalies veiksmingos, kadangi buvo nustatyti su kai kuriais pagrindiniais reikalavimais susiję trūkumai, ir metinėje kontrolės ataskaitoje buvo pateiktas per žemas klaidų lygis;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.38. Regioninės politikos srityje Komisija atliko visapusišką arba dalinį auditą, kad peržiūrėtų 34 audito institucijų darbą iki 2011 m. pabaigos (29 AI peržiūrėtos, 5 – dar peržiūrimos), atlikusi 2009 m. rizikos analizę, kuri kasmet atnaujinama.

5.39. Vertindama nacionalines audito institucijas Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų nustatytus faktus, siekdama paskatinti pakeitimus tose srityse, kur jie tebėra būtini, ir užtikrinti sąlygas, kad ateinančiais metais būtų galima atlikti vieną auditą.

5.40. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad jos audito metodika peržiūrint audito institucijų darbą dera su Audito Rūmų metodika.

5.41. Komisija sutinka su Audito Rūmų atliktu šių keturių audito institucijų vertinimu ir padarė panašius savo auditų rezultatus.

5.42. Komisija sutinka su Audito Rūmų vertinimu ir imasi taisomųjų ir prevencinių veiksmų.

- a) Dėl dviejų AI, kurios įvertintos kaip iš dalies veiksmingos, Komisija vienu atveju priėmė audito nuomonę savo patikinimui sudaryti, kadangi ji buvo kvalifikuota. Kitu atveju Komisija nustatė ir ištaisė neteisingą klaidų ekstrapoliaciją savo patikinimo procesui, kaip nurodyta metinėse veiklos ataskaitose.

⁽²⁵⁾ Komisijos vertinimas yra pagrįstas vidaus rizikos vertinimu balais ir ES bendrojo finansavimo bendra suma, skirta AI audituotoms VP. 2010 m. Audito Rūmai atliko išsamų aštuonių audito institucijų įvertinimą. Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.37–4.44 dalis.

⁽²⁶⁾ Visų pirma, kaip nurodyta **5.2 priede**, audito institucijos buvo laikomos „neveiksmingomis“, kai Audito Rūmai nustatė reikšmingus trūkumus metinėse kontrolės ataskaitose ir (arba) metinėse nuomonėse arba kai buvo paplitusių audito institucijų darbo pagrindinių elementų trūkumų, kurie turėjo neigiamos įtakos metinių kontrolės ataskaitų ir metinių nuomonių patikimumui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- b) viena AI įvertinta kaip neveiksminga, kadangi buvo nustatyti rimti beveik visų pagrindinių reikalavimų trūkumai, todėl metinėje kontrolės ataskaitoje pateiktas klaidų lygis laikomas nepatikimu. Komisija nustatė tuos pačius šios AI trūkumus ir pažymėjo kitus su šia AI susijusių veiklos programų valdymo ir kontrolės sistemų aspektus (žr. 5.49 dalies b punktą).

5.43. Audito Rūmai nurodė šias tobulintinas sritis:

- a) keturių AI atveju naudotuose audito kontroliniuose sąrašuose nebuvo pakankamai atsižvelgta į išlaidų tvarkingumui kylančią pagrindinę riziką. Tai visų pirma yra susiję su patikrinimų apimtimi ir patikrų aprėptimi viešųjų pirkimų, valstybės pagalbos teikimo taisyklių, projektų, iš kurių gaunamos pajamos, ir projektų atrankos procedūrų srityje. Finansų inžinerijos priemonių srityje Komisijos parengtos gairės vis dar nėra įtrauktos į AI audito kontrolinius sąrašus;
- b) dviejų AI atveju sistemų ir (arba) operacijų auditų kokybės kontrolė neatitiko šių AI audito vadove nustatytų reikalavimų, o kitų dviejų AI atveju ji nebuvo pagrįsta dokumentais;
- c) dviejų AI atveju naudota audituojamų projektų imties sudarymo metodika arba neatitiko Fondų koordinavimo komiteto (COCOF) ⁽²⁷⁾ apibrėžtų gairių, arba imties sudarymo metodiką AI taikė netinkamai, todėl jų auditų rezultatai negalėjo būti ekstrapoliuoti, kaip reikalaujama.

5.43.

- a) Atlikdama išsamią audito institucijų 2009–2011 m. darbo peržiūrą, Komisija taip pat nustatė, kad kai kuriais atvejais ir tam tikrų konkrečių klausimų požiūriu reikėtų patobulinti esamus kontrolinius sąrašus, kuriuos nacionalinės audito institucijos naudoja atlikdamos operacijų auditą. Imdamasi tolesnių veiksmų Komisija 2011 m. spalio mėn. pasidalino savo audito operacijų kontroliniu sąrašu su valstybių narių audito institucijomis.

Šiuose kontroliniuose sąrašuose įtraukti Audito Rūmų iškelti klausimai: viešieji pirkimai, valstybės pagalbos teikimo taisyklės, projektai, iš kurių gaunamos pajamos, ir projektų atrankos procedūros. Viešųjų pirkimų srityje Komisija valstybėms narėms išplatino analizę, kokių klaidų buvo nustatyta ankstesniais metais per sanglaudos projektų ES lygmens auditus, ir pradėjo kaupti geriausios patirties pavyzdžius ir galimus valstybių narių atsakymus, kad galėtų ištaisyti tokias klaidas ir sumažinti jų skaičių (taip pat žr. atsakymus į 6.29 dalies a punkto pastabas).

- c) Komisija nustatė panašius trūkumus per savo auditus ir deda daugiau pastangų, kad suteiktų gairių dėl imties sudarymo.

⁽²⁷⁾ COCOF yra Europos Komisijos nuolatinis komitetas. Jo funkcija – aptarti klausimus, susijusius su ERPF, ESF ir SF reglamentuojančių teisės aktų taikymu. Komiteto posėdžiams pirmininkauja Europos Komisija, jame dalyvauja valstybių narių pareigūnai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos atliekamos AI priežiūros vertinimas

5.44. 2011 m. Komisija atliko AI imties patikrinimus⁽²⁸⁾ ir, atlikusi dokumentų peržiūrą, įvertino jų audito strategijos įgyvendinimą bei MKA pateikto klaidų lygio patikimumą.

Komisijos atlikto AI imties patikrinimo įvertinimas

5.45. Audito Rūmai peržiūrėjo Regioninės politikos generalinio direktorato darbo ir patvirtinamuosius dokumentus dėl 14 AI, susijusių su 39 VP, bei Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato dokumentus dėl septynių AI, susijusių su septyniomis VP⁽²⁹⁾.

5.46. Komisija nustatė panašius trūkumus į tuos, kuriuos atlikdami AI auditą nustatė Audito Rūmai (žr. 5.42 ir 5.43 dalis).

5.47. Audito Rūmai konstatavo, kad visais atvejais, kai Komisija nustatė konkrečius trūkumus, valstybėms narėms buvo pranešta, kokių taisomųjų veiksmų jos turėtų imtis.

5.44. 2009–2011 m. Komisija surengė 127 audito vizitus, per kuriuos patikrintos 34 AI dėl ERPF ir SF, ir 78 audito vizitus, per kuriuos patikrintos 67 AI dėl ESF. 2011 m. audito darbo pabaigoje užbaigta su 29 audito institucijomis dėl ERPF ir SF ir su 67 audito institucijomis dėl ESF susijusi dokumentų peržiūra ir darbas vietoje, per kuriuos peržiūrėti sistemų auditai, audito metodika, audito sistemų ir audito operacijų pakartotiniai patikrinimai.

Informacinių vizitų vietoje metu atlikusi dokumentų peržiūrą Komisija taip pat įvertino audito strategijos įgyvendinimą ir visų audito institucijų MKA pateiktų klaidų lygių patikimumą.

5.46. Komisija sutinka su Audito Rūmų vertinimu dėl audito institucijų darbo atitikties reikalavimams ir veiksmingumo.

5.47. Atlikdama išsamią audito institucijų peržiūrą, Komisija iš tiesų pateikė audito institucijoms tikslines rekomendacijas prireikus ištaisyti nustatytus trūkumus.

Tai padėjo smarkiai stiprinti gebėjimus ir dėl to pagerėjo darbas bei apskritai su audito institucijomis susijusio audito rezultatų kokybė, taigi tam tikrais atvejais Komisija galėjo sudaryti susitarimus pagal 73 straipsnį, dar labiau pasimokyti iš patirties ir skleisti gerąją patirtį visoms audito institucijoms.

⁽²⁸⁾ 2011 m. Regioninės politikos GD baigė tyrimus, susijusius su 14 AI dėl ERPF ir SF. Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD atliko specialius su ESF susijusių 42 VP patikrinimus. Jų metu taip pat buvo atlikta už tikrintų VP atsakingų AI peržiūra.

⁽²⁹⁾ Šios 14 AI, susijusių su Regioninės politikos GD ir 7 AI, susijusios su Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD yra papildomos prie AI, kurias Audito Rūmai patikrino 2010 m. (žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.42 dalį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos atliktų MKA dokumentų peržiūrų įvertinimas

5.48. Visų 112 AI atveju Komisija patikrino, ar MKA ir metinės nuomonės atitiko teisės aktų reikalavimus dėl turinio ir formato. Tam ji atliko AI pateiktos svarbios informacijos apie valdymo ir kontrolės sistemų veikimą analizę ir patikrino pateikto klaidų lygio skaičiavimus. Šios peržiūros metu taip pat buvo atsižvelgta į Komisijos turimą informaciją apie VP priežiūros ir kontrolės sistemas.

5.49. Komisijos nuomone, 2011 m. audito institucijų MKA nurodyti klaidų lygiai yra:

- a) patikimi 363 iš 434 VP atvejais (84 %). Šios 363 VP sudaro 67 % įvertintų išlaidų 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu;
- b) nepatikimi 71 VP atveju (16 %). 71 VP sudaro 33 % įvertintų išlaidų 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Šių VP atveju, atsižvelgdama į savo pačios atliktą valdymo ir kontrolės sistemų veikimo vertinimą, Komisija perskaičiavo klaidų lygį arba taikė fiksuotą klaidų lygį. Tuomet pakoreguoti klaidų lygiai buvo naudojami įvertinti Regioninės politikos GD bei Užimtumo, socialinių reikalų ir įtrauktiems GD metinėse veiklos ataskaitose nurodytą „rizikingų mokėjimų“ sumą⁽³⁰⁾ (žr. 5.66 ir 6.24 dalis).

5.50. Audito Rūmai mano, kad Komisijos taikyta metodika iš esmės yra tinkama. Vis dėlto Komisijos galimybės patvirtinti ir prireikus pakoreguoti nacionalinių audito institucijų MKA pateiktus klaidų lygius, yra ribotos, kadangi pagal teisės aktus AI nereikalaujama Komisijai pateikti informaciją apie jų atliekamus operacijų auditus. Todėl 2011 m. MKA atveju Regioninės politikos GD surengė informacinius vizitus 12 AI 11 valstybių narių, siekiant patikslinti, kaip buvo apskaičiuojamas MKA pateiktas klaidų lygis. Taip pat Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas, atlikęs MKA peržiūrą, papildomai patikrino 12 VP.

5.48. Metinių kontrolės atskaitų ir audito nuomonių analizė yra išsami kiekvienų metų pradžioje vykdoma procedūra. Ją atliekant atsižvelgiama į visų nacionalinių audito rezultatų, kuriuos per metus gavo audito institucijos, taip pat į Komisijos ir Audito Rūmų audito rezultatus. Be to, 2012 m. Komisijos tarnybos surengė informacinius vizitus vietoje 11 valstybių narių, kad surinktų papildomų duomenų ir gautų paaiškinimų dėl pateiktų MKA, ypač dėl klaidų lygio apskaičiavimo metodikos. Analizės rezultatai – pagrindinis patikinimo sudarymo proceso šaltinis, kaip paaiškinta metinėje veiklos ataskaitoje.

5.49.

- b) Jei Komisija galėjo perskaičiuoti klaidų lygį, vadinasi, ji gavo papildomos patikimos informacijos arba pačios MKA tekste arba palaikiusi ryšius su audito institucija. Komisija perdavė šiuos perskaičiuotus lygius atitinkamoms audito institucijoms, kurios kitos procedūros metu galės pateikti patikimesnę informaciją.

Dėl šios priežasties Komisija atitinkamose metinėse veiklos ataskaitose atskirai nurodo klaidų lygius, kuriuos ji galėjo perskaičiuoti ir kuriuos laikė nepatikimais. Tik su šiais nepatikimais lygiais susijusi rizika buvo apskaičiuota remiantis fiksuotu lygiu. Tai sudaro 9 % ir 7 % 2011 m. atliktų visų mokėjimų atitinkamai Regioninės politikos GD ir Užimtumo GD.

5.50. Komisija antrus metus iš eilės teigiamai vertina Audito Rūmų vertinimą, nes MKA analizė ir audito nuomonės yra pagrindinė patikinimo sudarymo proceso dalis metinėse veiklos ataskaitose. Regioninės politikos GD ir Užimtumo GD informaciniai vizitai, surengti remiantis nustatytomis abejonėmis ir rizika, leido pagerinti ataskaitoje pateiktų klaidų lygių patikimumą arba kai kuriais atvejais sudarė tinkamą pagrindą perskaičiuoti klaidų lygius, dėl kurių bendrai sutarta su audito institucija.

⁽³⁰⁾ Žr. Regioninės politikos GD metinę veiklos ataskaitą, lentelę „Pasidalijamasis valdymas: nacionalinių kontrolės sistemų vertinimas“, p. 121, ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinę veiklos ataskaitą, p. 76.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.51. Audito Rūmai mano, kad Komisija padarė tinkamas išvadas peržiūrėjusi MKA ir, prireikus atsižvelgdama į savo vertinimą, pakoregavo pateiktus klaidų lygius.

2000–2006 m. programavimo laikotarpio programų užbaigimo įvertinimas

5.52. Kiekvieno programavimo laikotarpio mokėjimai paprastai atliekami dar keletą metų po šio laikotarpio pabaigos. 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu galutiniams naudos gavėjams buvo leista turėti išlaidų iki 2009 m. birželio mėn. pabaigos (su keliomis išimtimis).

5.53. VP užbaigimas – tai finansinis atsiskaitymas už visus su programa susijusius neįvykdytus ES biudžetinius įsipareigojimus, sumokant valstybei narei skirtą galutinį likutį, panaikinant bet kokią nepanaudotą likutį ar susigrąžinant bet kokią netinkamai išmokėtą sumą.

5.54. Neseniai parengtoje specialiojoje ataskaitoje Audito Rūmai pažymėjo, kad, jei Komisija negali būti visiškai tikra dėl programų veiksmingo valdymo ir kontrolės sistemų veikimo, ji likusių klaidų galutinį rizikos įvertinimą turi atlikti programų užbaigimo procedūros metu ⁽³¹⁾.

5.55. Kad būtų užbaigtos visos programos, valstybės narės Komisijai privalo pateikti tris dokumentus:

- a) vadovaujančiosios institucijos parengtą *galutinę įgyvendinimo ataskaitą*, kurioje pateikiama informacija apie programos tikslų pasiekimo mastą ir panaudotus finansinius išteklius;
- b) *užbaigimo įstaigos deklaraciją*, kurioje yra apibendrintos programavimo laikotarpiu atliktų patikrų išvados bei įvertintas galutiniam mokėjimui skirtos paraiškos pagrįstumas ir patvirtintoje išlaidų ataskaitoje pateiktų operacijų tvarkingumas;
- c) mokėjimo įstaigos parengtą *patvirtintą išlaidų ataskaitą* su galutiniam mokėjimui skirta paraiška, jei galutinis likutis priklauso valstybei narei.

5.54. Komisijos patikinimo dėl 2000–2006 m. programų lygis per daugelį metų buvo didinamas būtent Komisijos tarnyboms vykdant didelio masto audito veiklą.

Taip Komisijos tarnybos gavo išsamios informacijos apie kiekvienos valstybės narės audito rezultatus ir susijusią riziką, o tai yra tvirtas pagrindas užbaigimo deklaracijų analizei atlikti.

⁽³¹⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 3/2012 „Struktūriniai fondai: Ar Komisija sėkmingai pašalino nustatytus valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus?“ 65 dalis (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.56. Patvirtinusi galutinę įgyvendinimo ataskaitą ir peržiūrėjusi užbaigimo dokumentus, Komisija apskaičiuoja galutinę sumą, kuri bus išmokėta, susigrąžinta arba panaikinta. Jei Komisijos patvirtintas galutinis klaidų lygis viršija 2 % visų tinkamų išlaidų, Komisija prieš galutinio likučio mokėjimą ar susigrąžinimo prašymą taiko finansinius pataisymus.

5.57. Kad programų užbaigimas būtų veiksmingas, užbaigimo deklaracijos turėtų būti patikimos, o Komisija turėtų atsižvelgti į visus šiuose dokumentuose likusius rimtus trūkumus. Audito Rūmai vertino, ar valstybių narių pateikti užbaigimo dokumentai buvo patikimi ir ar Komisija juos tinkamai tvarkė.

5.58. Audito Rūmų vertinimas apėmė pradinį užbaigimo procedūros etapą ir buvo grindžiamas:

- a) procedūrų, vadovų, kontrolinių sąrašų, stebėjimo ir ataskaitų teikimo priemonių Regioninės politikos GD bei Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD peržiūra;
- b) Komisijos atlikto 31 VP (ERPF ir ESF) imties užbaigimo dokumentų vertinimo patikrinimu aštuoniose valstybėse narėse ⁽³²⁾. Audito metu oficialiai nebuvo baigta jokia programa;
- c) audito vizitais dviejų valstybių narių devyniose užbaigimo įstaigose, apimančiuose 14 iš 31 įimtį įtrauktų programų, ir duomenų, susijusių su jų užbaigimo dokumentuose pateikta informacija, analize.

5.59. Audito Rūmai nustatė, kad Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ėmėsi veiksmų, pavyzdžiui, iš anksto paskelbė gaires ir reguliariai aptarinėjo programų užbaigimo problemas, todėl užbaigimo procedūra buvo parengta geriau nei ankstesniais programavimo laikotarpiais.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.56. Pagal 2000–2006 m. reglamentavimo sistemą valstybės narės turėjo atlikti operacijų imties auditą, remdamosi rizikos analize ir užtikrinamos pagrindinių įstaigų bei naudos gavėjų reprezentatyvumą.

Todėl klaidų lygis, apie kurį užbaigimo metu pranešė užbaigimo įstaiga, turi būti atidžiai išanalizuotas: reikia atsižvelgti į visus taisomuosius veiksmus, kurių įgyvendindamos programą ėmėsi valstybės narės ir Komisija, kad būtų galima padaryti išvadas dėl klaidų ir likutinės rizikos dažnio prieš įvertinant galimus papildomus pataisymus (žr. Komisijos programų baigimo gairių 2 priedo 3.6, 3.7 ir 4.2 dalis).

Jeigu remdamasi šia analize Komisija nustato didesnę kaip 2 % likutinę riziką, taikomas finansinis pataisymas.

5.57 ir 5.58. Audito Rūmai išnagrinėjo Komisijos atliktą pradinį valstybių narių pateiktų užbaigimo dokumentų vertinimą Audito Rūmų imtyje, kadangi tų programų užbaigimo procesas tik prasidėjo Audito Rūmų audito metu. Komisija iki Audito Rūmų audito nustatė ir išnagrinėjo užbaigimo deklaracijų trūkumus, apie kuriuos pranešė Audito Rūmai. Komisija atsižvelgė į šiuos trūkumus per užbaigimo procedūrą po Audito Rūmų atlikto audito ir po pradinio užbaigimo dokumentų vertinimo prireikus atliko arba šiuo metu atlieka papildomą audito darbą, kad padarytų išvadas dėl likutinės rizikos. Tinkamai atvejais, buvo taikomi finansiniai pataisymai.

5.59. 2000–2006 m. programavimo laikotarpio įgyvendinimo metu iki pat užbaigimo procedūros Komisija taip pat atidžiai stebėjo valdymo ir kontrolės sistemas bei audito darbą.

⁽³²⁾ Vokietijoje, Airijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Austrijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Italijoje auditas buvo atliekamas bendradarbiaujant su Italijos aukščiausiąja audito institucija (*Corte dei Conti Italiana*) remiantis susitarimo memorandumu bei *Corte dei Conti* ir Europos Audito Rūmų pirmininkų pasirašyta bendra deklaracija. Šio audito metu koordinuota veikla iš esmės buvo susijusi su audito įrodymų rinkimu.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.60. Tačiau Audito Rūmai nustatė trūkumų, turinčių neigiamos įtakos kai kurių valstybių narių Komisijai pateiktų užbaigimo dokumentų patikimumui, ir pabrėžė Komisijos procedūrų atliekant pradinį užbaigimo dokumentų vertinimą trūkumus. Kadangi valstybės narės pateikia nepatikimus dokumentus, Komisijai tenka papildoma našta, kadangi jai padau-gėja darbo užtikrinant, kad programos bus užbaigtos be likusių reikšmingų klaidų.

5.61. Kai kurie Audito Rūmų audito metu tikrinti užbai-gimo dokumentai buvo veikiami šių trūkumų:

a) antro lygmens patikros valstybėse narėse, kurios yra pagrin-dinės rengiant programų užbaigimo deklaracijas, buvo veikiamos kai kurių specifinių trūkumų;

b) užbaigimo deklaracijose buvo pateikta neišsami informacija;

c) užbaigimo įstaigos kai kuriose valstybėse narėse pateikė deklaracijas, kuriose buvo pateikti nepagrįsti galutinių klaidų lygių sumažinimai, ir nuomones, kurios nesutapo su patikrų rezultatais (žr. **5.2 lentelę**).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Siekiant pagerinti 2000–2006 m. programų užbaigimo procesą, 2006 m. rugpjūčio mėn. – tinkamu metu prieš prasidedant užbai-gimo procesui – paskelbtos valstybėms narėms skirtos struktūrinių fondų programų užbaigimo gairės. Komisija aptarė su užbaigimu susijusius klausimus su valstybių narių kontrolės institucijomis per reguliarius metinius dvišalius susitikimus. 2008 m. rugsėjo mėn. ir 2009 m. gruodžio mėn. Komisija surengė užbaigimui skirtus semi-narus su valstybėmis narėmis, parengė dažniausiai užduodamų klausimų sąrašą ir surengė techninius susitikimus su įstaigomis, atsakin-gomis už užbaigimo deklaracijų parengimą.

5.60. Komisija mano, kad visi atvejai įvertinti pagal tarptautinius audito standartus iki Audito Rūmų audito ir visos nustatytos rizikos tinkamai pašalintos.

5.61.

a) Komisija sutinka su Audito Rūmų vertinimu penkiais iš dešimties atvejų, nagrinėjamų Audito Rūmų pastaboje.

Audito Rūmų pastaba daugiausia buvo grįsta per auditą pateikta Komisijos užbaigimo deklaracijų analize. Vėliau Komisija ėmėsi atitinkamų veiksmų šiais atvejais nustatytiems trūkumams paša-linti ir likutinei rizikai sumažinti. Komisija mano, kad likusiais atvejais antrojo lygmens patikros tinkamai atliktos ir informacija užbaigimo deklaracijose apie jas pateikta tinkamai.

b) Komisija savo audito metu nustatė tuos pačius klausimus dviem atvejais, nagrinėjamaais Audito Rūmų pastaboje. Atitinkami finan-siniai pataisymai bus pasiūlyti užbaigiant programas.

Dviem likusiais atvejais Komisijos tarnybos, atlikusios nuodugnią analizę, nustatė, kad užbaigimo deklaracijose pateikta išsami informacija.

c) Dėl trijų **5.2 lentelėje** nurodytų atvejų Komisija mano, kad klaidų lygių sumažinimas buvo tinkamai pagrįstas.

Komisijos tarnybos užbaigimo vertino įstaigų pateiktas audito nuomones pagal tarptautinius audito standartus, atsižvelgdamos į visus turimus audito rezultatus ir duomenis, taip pat valstybių narių savarankiškai taikytus pataisymus, ir atkreipdamos dėmesį ne tik į audito metu tikrintoje imtyje nustatytas atskiras klaidas. Visais atvejais Komisijos tarnybos ėmėsi būtinų priemonių prob-lemoms spręsti, įskaitant, prireikus, užbaigimo procedūros nutrau-kimą, prašymą pateikti papildomą informaciją ir finansiniams pataisymams taikyti skirto proceso inicijavimą.

5.2 lentelė. Užbaigimo deklaracijose pateiktas nepagrįstų galutinių klaidų lygių sumažinimų poveikis

Veiklos programa	Bendra patvirtinta suma (eurais)	Klaidų lygis prieš netipinių klaidų panaikinimą	Pateiktas klaidų lygis
Štirija, ERPF 2 tikslas	1 643 131 021	2,9 %	0,7 %
Vakarų Midlandsas, ERPF 2 tikslas	2 131 670 207	10,6 %	6,47 %
Mersisaidas, ERPF 1 tikslas	2 495 941 228	2,8 %	1,1 %
Sicilija, ERPF 1 tikslas	5 557 834 587	11,0 %	1,2 %
Ispanija, Vietos plėtros sritis, ERPF 1 tikslas	1 644 137 526	6,7 %	1,2 %

Pastaba. Kitais dviem atvejais (Prancūzija, ESF 3 tikslas, JK (Vakarų Velsas ir Velso slėniai) ERPF 1 tikslas) sumažėjimo poveikis negalėjo būti kiekybiškai įvertintas pagal užbaigimo dokumentuose pateiktą informaciją. Klaidų lygio sumažėjimas ERPF programoje Ispanijoje yra susijęs su vietinės administracijos įgyvendinta dalimi ir sudaro apie 25 % visų programos išlaidų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.62. Dėl Audito Rūmų nustatytų trūkumų valstybių narių pateiktose užbaigimo deklaracijose Komisijai sunku įvertinti deklaracijas ir su jomis susijusią informaciją. Audito metu tikrintais atvejais Komisijos vertinimas buvo veikiamas procedūrinių trūkumų, visų pirma susijusių su tarpžinybinių ryšių naudojimu bei su užbaigimo procedūros stebėjimu ir ataskaitų teikimu, ir kai kurių Komisijos patikrų trūkumų.

5.63. Audito Rūmai taip pat pažymėjo, kad keturių iš šešių audito metu tikrintų programų, kuriose buvo atlikti finansiniai pataisymai programavimo laikotarpiu, atveju klaidų lygiai ir toliau buvo aukšti. Tai rodo, kad valdymo ir kontrolės sistemos vis dar buvo silpnos. Todėl Komisija turės atlikti papildomą darbą, kad gautų pakankamą patikinimą programų užbaigimo metu.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.62. Komisija mano, kad jos taikoma užbaigimo procedūra suteikė galimybę likusią reikšmingą riziką nustatyti užbaigiant programas, ir su šia rizika susijusias problemas sprendžia atlikdama papildomą audito darbą ir (arba) taikydama atitinkamus finansinius pataisymus.

Konsultacijos tarp Komisijos tarnybų buvo sistemingai vykdomos pagal suderintas ir nustatytas procedūras, išskyrus kelis atvejus, kai nustatytų trūkumų neatskleidimas kitoms tarnyboms nebuvo susijęs su jokia rizika. Komisija pabrėžia, kad gaunant vis daugiau su atliekama analize susijusios kokybinės informacijos ataskaitų kokybė ilgainiui gerėjo. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmų nurodytas trūkstamas patikras iš tikrųjų atliko skirtingos generalinių direktoratų tarnybos.

5.63. Komisija apgailestauja, kad 4 nurodytų programų atveju nepaisant programavimo laikotarpiu taikytų finansinių pataisymų likutinė rizika užbaigiant programas gali išlikti didelė. Todėl, neatsižvelgdama į jau atliktus finansinius pataisymus, Komisija sistemingai vertina likutinę riziką užbaigdama visas programas ir atlieka papildomas patikras šiai rizikai sumažinti.

Be to, Komisija į savo užbaigimo auditus įtraukė programas, kurios tebeturi trūkumų, ir taip suteikė galimybę ir šioms programoms užbaigimo metu užtikrinti aukštą patikinimo lygį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.64. Atsižvelgiant į Audito Rūmų nustatytus trūkumus, visų pirma susijusius su nepagrįstais galutinių klaidų lygių sumažinimais, Audito Rūmai mano, kad penkiais iš 31 audito metu tikrintos programos atvejais atsiranda rizika, kad užbaigimas bus pagrįstas nepatikimais užbaigimo dokumentais, nebent Komisija vėlesniais etapais imtųsi būtinų priemonių.

Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas

5.65. Audito Rūmai vertino 2011 m. metinės veiklos ataskaitas ir kartu pateikiamas Regioninės politikos, Mobilumo ir transporto bei Energetikos generalinių direktoratų deklaracijas. Pirmiausia 2011 m. patvirtintų mokėjimų tvarkingumo srityje Audito Rūmai:

- a) įvertino metinėse veiklos ataskaitose pateiktas išlygas;
- b) patikrino Komisijos atliktą likutinio klaidų lygio skaičiavimo nuoseklumą ir tikslumą bei „rizikingų mokėjimų“ sumas.

Regioninės politikos generalinis direktoratas

5.66. Regioninės politikos generalinis direktoratas apskaičiavo, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu 3,1 %–6,8 % 2011 m. patvirtintiems tarpiniams mokėjimams (jie sudarė apie 29,8 milijardo eurų) iškilo klaidų rizika. Mokėjimų, kuriems iškyla rizika, vertinimas apima visas VP, tiek VP su išlygomis, tiek VP be išlygų. VP, dėl kurių Regioninės politikos GD pateikė išlygą, skaičius padidėjo nuo 98 2010 m. iki 123 2011 m. Šis padidėjimas yra susijęs su griežtesniu Komisijos atliekamu vertinimu. Iš esmės Regioninės politikos GD finansinės išlygos buvo susijusios su 31 % visų per metus patvirtintų mokėjimų asignavimų. Pagal metinės veiklos ataskaitas šios išlygos buvo susijusios su 1,9 %–4,3 % 2011 m. generalinio direktorato patvirtintų mokėjimų asignavimų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.64. Komisija mano, kad visais Audito Rūmų vertinime nurodytais atvejais į likusią riziką tinkamai atsižvelgiama per tebevykstančią užbaigimo procedūrą. Komisijos tarnybos atliko išsamų užbaigimo dokumentų vertinimą ir ėmėsi būtinų priemonių nustatytoms problemoms spręsti, įskaitant užbaigimo procedūros nutraukimą, prašymą pateikti papildomą informaciją, užbaigimo audito atlikimą ir galiausiai finansinių pataisymų taikymą kai kurioms programoms (taip pat žr. Komisijos atsakymą į 5.61 dalies c punkto pastabas).

5.66. Komisija teigiamai vertina Audito Rūmų nuorodą į Komisijos atliekamą griežtesnę su rizika susijusių sumų vertinimą, kuriuo buvo siekiama atsižvelgti į Audito Rūmų ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas pastabas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.67. Audito Rūmai pažymi, kad Regioninės politikos generalinis direktoratas pateikė išlygas toms 2000–2006 m. programavimo laikotarpio VP, kurių atveju valstybės narės vis dar tinkamai neištaisė užbaigimo procedūros metu nustatytų trūkumų. Komisija šių išlygų kiekybiškai neįvertino (jas Komisija laiko su reputacija susijusiomis išlygomis). Atsižvelgiant į Audito Rūmų darbą matyti, kad vis dar yra rizika, kad užbaigimas gali būti pagrįstas nepatikimais užbaigimo dokumentais, todėl bus atlikti nepakankami finansiniai pataisymai (žr. 5.60 ir 5.61 dalis ir Specialiosios ataskaitos Nr. 3/2012 65–67 dalis).

Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas ir Energetikos generalinis direktoratas

5.68. Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas ir Energetikos generalinis direktoratas apskaičiavo, kad apie 4,5 % 2011 m. su šeštąja ir septintąja mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrosiomis programomis susijusių patvirtintų mokėjimų buvo veikiami klaidų. Abu generaliniai direktoratai pateikė išlygas šioms dviem išlaidų programoms. Iš esmės Mobilumo ir transporto GD ir Energetikos GD išlygos yra atitinkamai susijusios su 25,7 % ir 18,8 % visų per metus patvirtintų mokėjimų asignavimų. Šios dvi išlygos buvo atitinkamai susijusios su 0,9 % ir 0,8 % Mobilumo ir transporto GD ir Energetikos GD patvirtintų mokėjimų.

5.69. Audito Rūmai nustatė šiuos trūkumus:

- a) dėl Mobilumo ir transporto GD ir Energetikos GD Audito Rūmai mano, kad su rizika susijusių mokėjimų suma buvo įvertinta nepakankamai su septintąja bendrąja programa susijusių išlaidų atveju. Abiem atvejais su septintąja bendrąja programa (BP7) susijusi išlyga yra pagrįsta Mokslinių tyrimų GD ir Informacinės visuomenės GD atliktų auditų rezultatais. Tačiau Mobilumo ir transporto GD ir Energetikos GD atlikti BP7 projektų auditai parodė, kad klaidų lygiai buvo žymiai didesni nei bendras įvertintas bendrosios programos klaidų lygis;
- b) Energetikos GD atveju Audito Rūmai mano, kad su EEPEG susijusio 2011 m. audito darbo apimtis yra nepakankama viešųjų pirkimų srityje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.67. Kaip nurodyta atsakyme į 5.62 dalies pastabas, Komisija mano, kad jos taikoma užbaigimo procedūra suteikė galimybę likusių reikšmingą riziką nustatyti užbaigiant programas. Komisija imasi rizikos mažinimo veiksmų, kad pašalintų užbaigiant programas nustatytą riziką. Remdamasi savo atliekamu rizikos vertinimu Komisija vykdo konkrečius užbaigimo auditus, kad patikrintų ir patvirtintų užbaigimo deklaracijos kokybę.

Užbaigimo įstaigos pateikta informacija yra grįsta bendra audito informacija, surinkta iš visų audito šaltinių (nacionalinių, Audito Rūmų ir Komisijos auditų), įskaitant papildomus užbaigimo įstaigos prirėkus atliktus auditus užbaigiant programas.

5.69.

- a) Komisija mano, kad abu generaliniai direktoratai, naudodamiesi geriausia turima informacija ir nustatydami su rizika susijusių BP7 sumą, laikėsi dabartinių instrukcijų.

Kadangi Energetikos GD ir Mobilumo ir transporto GD valdo nedaug BP7 projektų, jie atliko nedaug BP7 auditų. Kadangi tai buvo įvertinta kaip nepakankamai reprezentatyvu, Komisijos manymu, buvo tinkama naudoti gerokai daugiau atsitiktinių reprezentatyvių BP7 auditų, kuriuos atliko DG RTD ir INSFO, rezultatus.

Nuo 2012 m. mokslinių tyrimų projektus valdantys Komisijos generaliniai direktoratai taikys bendrą reprezentatyviąją audito imtį septintajai bendrajai programai.

- b) Atlikdama 65 EEPEG lėšų naudos gavėjų per visą EEPEG galiojimo laikotarpį auditą Komisija atsižvelgs į Audito Rūmų pastabą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

5.70. Remdamiesi savo audito darbu Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu finansinių metų regioninės politikos, energetikos ir transporto politikos grupės tarpiniuose ir galutiniuose mokėjimuose buvo nustatytas reikšmingas klaidų lygis.

5.71. Atsižvelgdami į savo audito darbą, susijusį su priežiūros ir kontrolės sistemų tikrinimu, Audito Rūmai nustatė, kad:

- a) audito institucijos buvo iš dalies veiksmingos užtikrinant su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu susijusių ERPF, ESF ir SF operacijų tvarkingumą;
- b) Komisijos ir valstybių narių procedūros buvo iš dalies veiksmingos vykdant 2000–2006 m. programavimo laikotarpio užbaigimo procedūros pradinį etapą.

5.72. Audito Rūmų auditai parodė, kad nėra patikinimo, jog finansinių pataisymų mechanizmai visų VP atveju tinkamai kompensuoja nustatytas klaidas ir kad yra išsprendžiami visi svarbūs klausimai. Taip pat nėra jokių įrodymų, kad taikant finansinių pataisymų mechanizmus būtinai atliekami ilgalaikiai sistemų patobulinimai, padėsiantys išvengti nustatytų klaidų pasikartojimo ⁽³³⁾.

5.70. Komisija pažymi, kad klaidų lygis labai sumažėjo, palyginti su praėjusiais metais, ir tai patvirtina teigiamą tendenciją trečių metų iš eilės.

Komisija mano, kad tai daugiausia lėmė pagal jos 2008 m. veiksmų planą vykdoma griežtesnė nutraukimo ir (arba) sustabdymo politika tais atvejais, kai nustatomi trūkumai.

Komisija imasi veiksmų, kad ištaisytų Audito Rūmų nustatytas klaidas, be kita ko, kai tinkama, taikydama finansinius pataisymus, ir daugiausia dėmesio skiria rizikingiausioms programoms ir (arba) valstybėms narėms ⁽¹⁾.

5.71.

- a) Komisija pabrėžia, kad audito institucijų darbo veiksmingumas ir kokybė skiriasi pagal programas ir valstybes nares, kaip matyti iš Audito Rūmų vertinimo 5.41 dalyje ir Komisijos audito darbo rezultatų. Pagal Reglamento Nr. 1083/2006 73 straipsnį Komisija nuo 2012 m. liepos mėn. oficialiai vadovaujasi 13 audito institucijų darbu ERPF ir SF srityje ir 9 audito institucijų darbu ESF srityje. Komisija toliau peržiūrės likusių audito institucijų darbą ir stebės programų, dėl kurių buvo išsiųstas pagal 73 straipsnį numatytas raštas, padėtį.
- b) Komisija mano, kad ji nustatė tvirtas užbaigimo proceso procedūras ir gaires ir kad dauguma valstybių narių atliko svarbų ir profesionalų darbą, kad būtų galima užbaigti programas ir padidinti patikinimą programų užbaigimo metu. Komisija taip pat mano, kad ji atliko visapusišką darbą užbaigimo metu, išsamiai išanalizavo visus užbaigimo dokumentus, atliko reikalingus papildomus auditus ir patikrinimus, dėl kurių daugeliu atveju užbaigimo metu buvo taikomi papildomi pataisymai siekiant pašalinti likusių riziką.

5.72. Į daugiametį išlaidų ir kontrolės ciklą įeina užbaigimo procesas, per kurį atliekamos galutinės išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo patikros ir prireikus daromi galutiniai finansiniai pataisymai.

2007–2013 m. programų užbaigimo procesas bus dar labiau sustiprintas, palyginti su 2000–2006 m. laikotarpiu, ypač atsižvelgiant į sustiprintus reprezentatyvios statistinės imties metinio audito ir audito nuomonių reikalavimus.

⁽³³⁾ Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 1.25 dalį ir Specialiąją ataskaitą Nr. 3/2012.

⁽¹⁾ Kaip nurodyta tarnybų dariniame dokumente „2006–2009 m. Sanglaudos politikos srities klaidų analizė“ (SEC(2011)1179, 2011 10 5) ir Regioninės politikos GD 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

5.73. Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

- **1 rekomendacija:** sustiprinti sankcijų sistemų veiksmingumą padidinant finansinių pataisymų poveikį ir sumažinant galimybę netinkamas išlaidas pakeisti kitomis išlaidomis, kaip pasiūlė Komisija sanglaudos srityje ateinančiame programavimo laikotarpyje. Turėtų būti daroma prielaida, kad bet kokiam nustatytam pažeidimui pateikus metines finansines ataskaitas bus atliktas grynasis finansinis pataisymas.
- **2 rekomendacija:** griežtai laikytis tinkamumo gauti ES finansavimą reikalavimų, visų pirma teisingai taikyti ES ir nacionalines viešųjų pirkimų taisykles.

Be to, iš Komisijos atlikto kelių veiklos programų (VP) audito rezultatų taip pat matyti, kad, nepaisant taikytų pataisymų, programoms vadovaujančios institucijos vis dar turi patobulinti savo valdymo ir kontrolės sistemas. Tokiais atvejais Komisija imasi papildomų veiksmų, pavyzdžiui, nutraukia arba sustabdo procedūras.

2014–2020 m. teisinėje sistemoje Komisija pasiūlė padidinti galimybę atlikti bendruosius finansinius pataisymus.

Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

5.73.

Komisija mano, kad valstybės narės turėtų turėti teisę pakeisti jų nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas teisėtomis ir tvarkingomis, kad sanglaudos lėšos būtų naudojamos optimaliai ir taip didinama jų papildoma vertė, taip pat užtikrinti veiksmingas kontrolės priemonės valstybių narių lygmeniu. Komisijos pasiūlyme dėl 2014–2020 m. reglamentavimo sistemos nustatyta, kad „jeigu Komisija arba Europos Audito Rūmai nustato pažeidimų, turinčių poveikio Komisijai pateiktoms metinėms sąskaitoms, atitinkamos finansinės pataisos suma mažinama fondų parama veiksmų programai“ (137 straipsnis 6 dalis), ir taip apriojamos panaikinimo arba pakeitimo į einamuosius finansinius metus galimybės. Ši nuostata yra tarsi paskata, kad į metines patvirtintas ataskaitas įtrauktos išlaidos būtų teisėtos ir tvarkingos.

Komisija itin stengėsi užtikrinti, kad būtų griežtai laikomasi tinkamumo reikalavimų ir būtų teisingai taikomos viešųjų pirkimų taisyklės. Pavyzdžiui:

- Regioninės politikos srityje ji rengė mokymus ir teikė gaires dėl tinkamumo taisyklių programas valdančioms institucijoms, siekdama užtikrinti, kad jos perduotų šias žinias visoms už lėšų valdymą atsakingoms įstaigoms. Be to, jeigu Komisija programų lygmeniu nustato sudėtingas taisykles, ji pateikia rekomendacijas taisykles supaprastinti. Komisija valstybėms narėms taip pat išplatino analizę, kokių viešųjų pirkimų klaidų buvo nustatyta ankstesniais metais atliekant sanglaudos politikos ES lygmens auditus, ir pradėjo kaupti geriausios patirties pavyzdžius ir galimus valstybių narių atsakymus, kad galėtų ištaisyti tokias klaidas ir sumažinti jų skaičių.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **3 rekomendacija:** taisyti vadovaujančiųjų ir tarpinių institucijų atliekamų „pirmojo lygmens patikrų“ trūkumus ERPF ir SF atveju, prireikus taikyti mokymo priemones ir teikti konkrečią orientacinę medžiagą.
- **4 rekomendacija:** dėl audito institucijų kontrolės sistemos sanglaudos srityje:
 - esamam programavimo laikotarpiui audito institucijoms teikti daugiau rekomendacijų, visų pirma dėl imčių sudarymo, patikrų atliekant projektų auditus apimties ir kokybės kontrolės,
 - raginti audito institucijas atlikti konkrečius sistemų auditus, susijusius su vadovaujančiųjų ir tarpinių institucijų atliktomis „pirmojo lygmens patikromis“.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- TEN-T programų srityje viso finansavimo proceso metu reikalaujama griežtai laikytis tinkamumo reikalavimų, pavyzdžiui, pareiškėjams skirtame vadove pateikti aiškūs nurodymai laikytis šių reikalavimų. Tada atliekant imčių kontrolę, kai vykdomi tarpiniai ir galutiniai mokėjimai, tikrinama, kaip laikomasi šių taisyklių.

Komisija teikė gaires valstybėms narėms, kaip valdančiosios institucijos turėtų nustatyti ir atlikti su valdymu susijusius patikrinimus.

Be to, 2009 m. Komisija parengė pirmojo lygmens patikroms skirtas išsamias gaires ir savęs vertinimo priemonę valdančiosioms institucijoms, kad šiomis priemonėmis jos galėtų pagerinti savo veiklą. 2011 m. Komisija taip pat parengė ir išplatino audito institucijoms kontrolinius sąrašus, kurie skirti valdymo patikrinimų auditui ir kuriuos pačios valdančiosios institucijos gali naudoti kaip atskaitos tašką.

- Nuo programavimo laikotarpio pradžios Komisija teikė išsamias technines rekomendacijas, rengė mokymus ir organizavo posėdžius techniniais klausimais su nacionalinių audito institucijų auditoriais. Be to, rekomendacijos dėl operacijų auditų apimties ir masto, kurios parengtos 2000–2006 m. programavimo laikotarpiui, tebegalioja, kadangi per ankstesnį programavimo laikotarpį atlikti ir dabartiniu programavimo laikotarpiu atliekami tokie auditai labai nesiskiria. 2012 m. birželio mėn. Komisija surengė specialų praktinį seminarą dėl imties sudarymo.
- Komisija aktyviai įgyvendina ir toliau įgyvendins šią rekomendaciją. Kai Komisija nustato valdymo patikrinimų trūkumus (iš įvairaus nacionalinio ar Bendrijos lygmens audito rezultatų), ji paprašo audito institucijos peržiūrėti savo audito strategiją ir audito planą ir įtraukti tikslius auditus į valdymo patikrinimus arba antraip atlikusi patikslintus rizikos vertinimus, pati tiesiogiai atlieka tokius auditus (pagal savo audito tyrimą „patikrinimo spragos pašalinimas“ (angl. bridging the assurance gap). Be to, remdamasi visų bendrai finansuotų programų valdymo patikrinimų veikimo vertinimu, grįstu visais turimais auditų rezultatais, 2011 m. spalio mėn. Komisija skatino audito institucijas atliekant sistemų auditą ypatingą dėmesį skirti pirmojo lygmens patikroms (pvz., Kolegų grupė, tikslinis praktinis seminaras apie audito institucijų vaidmenį siekiant padėti pagerinti valdymo tikrinimus).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— **5 rekomendacija:** kad daugiamečių programų užbaigimo procedūra sanglaudos srityje būtų veiksmingesnė:

- priminti valstybėms narėms, kad šios užtikrintų, jog 2007–2013 m. programoms pateiktos galutinės deklaracijos būtų patikimos,
- išnagrinėti konkrečius Audito Rūmų nustatytus trūkumus 2000–2006 m. programų užbaigimo deklaracijose,
- įvertinti, ar šie trūkumai taip pat susiję su kitomis VP ir prireikus taikyti finansinius pataisymus,
- užtikrinti, kad atliekant atitinkamus užbaigimo auditus būtų atsižvelgiama į Audito Rūmų nustatytus trūkumus.

- 2007–2013 m. reglamentavimo sistemoje numatyti gerokai besiskiriantys metinio reprezentatyvios statistinės imties audito reikalavimai, kuriais remiamos oficialios audito institucijų audito nuomonės. Taip užbaigimo deklaracijoms bus sukurtas tvirtesnis pagrindas, taigi likutinę riziką bus galima nustatyti atlikus visus pataisymus programos įgyvendinimo metu. Taip pat reikėtų pažymėti, kad 2007–2013 m. užbaigimo gairės jau pateiktos valstybėms narėms per COCOF susitikimą 2012 m. birželio mėn.
- Komisija nustatė ir pašalino šiuos trūkumus.
- Kalbant bendresne prasme, Komisija nuodugniai išanalizuoja kiekvieną užbaigimo deklaraciją ir padaro išvadą, o prireikus taiko finansinius pataisymus.
- Komisija įsitikinusi, kad jos taikoma užbaigimo procedūra suteiks galimybę atitinkamus finansinius pataisymus prireikus taikyti užbaigiant programas, jos tarnyboms atlikus reikiamus visų gautų užbaigimo dokumentų ir pateiktos papildomos informacijos vertinimus ir atsižvelgiant į duomenis, surinktus per užbaigimo auditus.

5.1 PRIEDAS

REGIONINĖS, ENERGETIKOS IR TRANSPORTO POLITIKOS OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011					2010	2009	2008
	ERPF	SF	Energetika	Transportas	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA								
Iš viso operacijų (iš kurių):	129	39	8	4	180	177	165	140
Avansai	0	0	0	0	0	0	20	9
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai	129	39	8	4	180	177	145	131
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾								
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:								
Be klaidų	49 % (63)	18 % (7)	38 % (3)	0 % (0)	41 % (73)	43 %	64 %	49 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	51 % (66)	82 % (32)	62 % (5)	100 % (4)	59 % (107)	57 %	36 %	51 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė								
Analizė pagal išlaidų tipą								
Avansai	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	3 %	0 %
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai							97 %	100 %
Analizė pagal klaidų tipą								
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	58 % (38)	81 % (26)	20 % (1)	75 % (3)	64 % (68)	60 %	59 %	41 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	42 % (28)	19 % (6)	80 % (4)	25 % (1)	36 % (39)	40 %	41 %	59 %
Tinkamumo	96 % (27)	100 % (6)	100 % (4)	0 % (0)	94 % (37)	97 %	71 %	93 %
Tikrumo	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	100 % (1)	3 % (1)	0 %	0 %	0 %
Tikslumo	4 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	3 %	29 %	7 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS								
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis					6,0 %			
Viršutinė klaidų riba					9,0 %			
Apatinė klaidų riba					3,0 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

Atrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas: audito institucijos (AI). Pagrindinių norminių reikalavimų laikymasis ir veiksmingumas užtikrinant operacijų tvarkingumą

Pagrindiniai Audito Rūmų testuoti reikalavimai		Čekijos Respublika AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Graikija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Italija (Sicilija) AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Latvija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Vengrija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Portugalija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Rumunija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF
Bendri aspektai	Sukūrus veiklos programos valdymo ir kontrolės sistemas galima tinkamai apibrėžti, paskirstyti ir atskirti funkcijas AI viduje bei funkcijas tarp AI ir kitų kompetentingų valdymo ir kontrolės organizacijų	Neatitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Audito vadovo taikymo sritis	Audito vadovo (taikomo sistemų ir operacijų auditams), kuris atitiktų tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus ir kuriame būtų aiškiai aprašytos audito procedūros, buvimas	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Sistemų auditui taikoma audito metodika	AI atliktas audito darbas, kuriuo siekta įvertinti veiksmingą valdymo ir kontrolės sistemos veikimą, grindžiamas kontroliniu sąrašu, kuriame pateikiami klausimai, skirti pagrindiniams taikytinų taisyklių (nustatytų vadovaujančiųjų, tarpinių ir tvirtinančiųjų institucijų) reikalavimams patikrinti, ir tinkami kiekvieno iš šių pagrindinių reikalavimų vertinimo kriterijai	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Sistemų audito peržiūra	AI audito planas įgyvendintas laikantis patvirtintos atitinkamo laikotarpio audito strategijos, sistemų auditai atlikti laikantis AI nustatytos metodikos ir visi sistemų audito etapai tinkamai patvirtinti dokumentais	Neveiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga

Pagrindiniai Audito Rūmų testuoti reikalavimai		Čekijos Respublika AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Graikija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Italija (Sicilija) AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Latvija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Vengrija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Portugalija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF	Rumunija AI, atsakinga už ERPF/SF/ESF
Operacijų audito imčių metodika	Nustatyta atitinkama operacijų audito imčių metodika, kad būtų atrinktos patikros laikotarpiui priskirtinos tikrintinų operacijų imtys	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Operacijų audito imčių pasirinkimas	Operacijų audito imčių metodika taikyta pagal nustatytus reikalavimus, kad būtų atrinktos patikros laikotarpiui priskirtinos tikrintinų operacijų imtys	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga
Operacijų audito metodika	Audito darbas operacijų tvarkingumui patikrinti grindžiamas kontroliniu sąrašu, kuriame pateikiami klausimai, skirti taikytinų taisyklių reikalavimams pakankamai išsamiai patikrinti, kad būtų išnagrinėtos susijusios rizikos	Neatitinka	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka iš dalies
Operacijų audito peržiūra	Operacijų auditas įgyvendintas pagal atitinkamam laikotarpiui pasirinktą imtį, laikantis AI nustatytos metodikos, ir visi operacijų audito etapai tinkamai patvirtinti dokumentais	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga
Pakartotinis operacijų audito atlikimas	Audito Rūmams pakartotinai atlikus AI operacijų auditą, padarytos išvados, panašios į tas, kurias AI pateikė Komisijai	Neveiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga

Pagrindiniai Audito Rūmų testuoti reikalavimai		Čekijos Respublika AI, atsakinga už ERP/SF/ESF	Graikija AI, atsakinga už ERP/SF/ESF	Italija (Sicilija) AI, atsakinga už ERP/SF/ESF	Latvija AI, atsakinga už ERP/SF/ESF	Vengrija AI, atsakinga už ERP/SF/ESF	Portugalija AI, atsakinga už ERP/SF/ESF	Rumunija AI, atsakinga už ERP/SF/ESF
Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė	Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė parengtos laikantis teisės aktų reikalavimų ir Komisijos bei valstybių narių tarpusavyje suderintų rekomendacijų, ataskaita ir nuomonė atitinka AI atlikto sistemų audito ir operacijų audito rezultatus	Neatitinka	Atitinka	Atitinka iš dalies	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka iš dalies
Bendras įvertinimas ⁽¹⁾		Neveiks- minga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga

⁽¹⁾ Kaip ir praėjusiais metais, atliekant AI tikrinimą (žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.2 priedą) toliau pateikti kriterijai taikomi bendrai įvertinti AI, remiantis testuotų konkrečių pagrindinių reikalavimų vertinimu:

- „Veiksminga“: pagrindinio reikalavimo „Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė“ vertinimas turi būti „atitinka“, o pagrindinių reikalavimų „Sistemų audito peržiūra“, „Audito imčių pasirinkimas“, „Operacijų audito peržiūra“ ir „Pakartotinis operacijų audito atlikimas“ vertinimas turi būti „veiksminga“.
- „Iš dalies veiksminga“: pagrindinio reikalavimo „Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė“ vertinimas turi būti bent jau „atitinka iš dalies“, o pagrindinių reikalavimų „Sistemų audito peržiūra“, „Audito imčių pasirinkimas“, „Operacijų audito peržiūra“ ir „Pakartotinis operacijų audito atlikimas“ vertinimas turi būti bent jau „iš dalies veiksminga“.
- „Neveiksminga“: pagrindinio reikalavimo „Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė“ vertinimas turi būti „neatitinka“, o bent vieno pagrindinio reikalavimo „Sistemų audito peržiūra“, „Audito imčių pasirinkimas“, „Operacijų audito peržiūra“ ir „Pakartotinis operacijų audito atlikimas“ vertinimas turi būti „neveiksminga“.

6 SKYRIUS

Užimtumas ir socialiniai reikalai

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Įvadas	6.1–6.12
Politikos grupės ypatumai	6.3–6.11
Politikos tikslai	6.3
Politikos priemonės	6.4–6.9
Rizika tvarkingumui	6.10–6.11
Audito apimtis ir metodas	6.12
Operacijų tvarkingumas	6.13–6.18
Sistemų veiksmingumas	6.19–6.26
Išsamus dviejų audito institucijų (AI) darbo tyrimas	6.19–6.20
Komisijos vykdytos AI priežiūros įvertinimas	6.21–6.23
Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas	6.24–6.26
Išvados ir rekomendacijos	6.27–6.30
Išvados	6.27–6.28
Rekomendacijos	6.26–6.30

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

6.1. Šiame skyriuje pateikiamas politikos grupės 04 – Užimtumas ir socialiniai reikalai specialusis Audito Rūmų įvertinimas. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamą veiklą ir 2011 m. išlaidas pateikta **6.1 lentelėje**.

6.2. Užimtumo ir socialinių reikalų politika daugiausia finansuojama per Europos socialinį fondą (ESF), kurį reglamentuoja tos pačios taisyklės, kurios yra taikomos Europos regioninės plėtros fondui (ERPF) ir Sanglaudos fondui (SF), kaip apibūdinta 5 skyriuje. Papildomos ESF taikomos nuostatos išdėstytos konkrečiame reglamente. Šiame skyriuje pateiktos nuorodos, susijusios su šiais trimis fondams bendrais klausimais, yra daromos į 5 skyrių.

6.1 lentelė. Užimtumas ir socialiniai reikalai. Pagrindinė 2011 m. informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
04	Užimtumas ir socialiniai reikalai	Administracinės išlaidos	93	Tiesioginis centralizuotas
		Europos socialinis fondas	9 966	Pasidalijamasis
		Darbas Europoje – Socialinis dialogas ir judumas	59	Tiesioginis centralizuotas
		Užimtumas, socialinis solidarumas ir lyčių lygybė	132	Tiesioginis centralizuotas
		Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas	114	Pasidalijamasis
		Pasirengimo narystei pagalbos priemonė	28	Decentralizuotas
			10 392	
		Iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾	93	
		Iš viso veiklos išlaidų	10 299	
		Iš jų: — avansai	128	
		— tarpiniai / galutiniai mokėjimai	10 171	
		Iš viso mokėjimų per metus	10 392	
		Iš viso įsipareigojimų per metus	11 638	

(¹) Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2011 m. metinės finansinės ataskaitos.

Politikos grupės ypatumai

Politikos tikslai

6.3. Užimtumo ir socialinių reikalų politikos grupė yra ES sanglaudos politikos, kuria siekiama sustiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą Europos Sąjungoje, mažinant įvairių regionų išsivystymo lygio atotrūkį, dalis. Pagrindiniai ES užimtumo ir socialinės politikos tikslai yra mažinti nedarbą, vystyti žmogiškuosius išteklius ir skatinti integraciją į darbo rinką.

Politikos priemonės

6.4. Europos socialinis fondas (ESF) yra pagrindinė užimtumo ir socialinės politikos įgyvendinimo priemonė, kuriai 2011 m. teko 97 % visų šios politikos srities išlaidų. ESF finansuoja investicijas į žmogiškąjį kapitalą remdamas mokymus ir kitas užimtumo priemones.

6.5. Kitos išlaidos – tai organizacijoms, įgyvendinančioms ir koordinuojančioms socialines ir užimtumo priemones, skirtos subsidijos ir dotacijos. Jomis finansuojamas Europos užimtumo tarnybų (EURES) tinklas, kurio paskirtis – plėtoti Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimą įgyvendinant Europos užimtumo strategiją, ir „Progress“ programa, kuria remiamas politikos įgyvendinimas valstybėse narėse vykdant tyrimus, analizes ir kitas priemones.

6.6. Lėšos taip pat skiriamos šioms ES agentūroms: Europos lyčių lygybės institutui, Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondui ir Europos saugos ir sveikatos darbe agentūrai.

6.7. Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas (EGF) remia ES darbuotojus, likusius be darbo dėl esminių pasaulio prekybos sistemos struktūrinių pokyčių bei finansų ir ekonominės krizės. Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP) teikia paramą šalims kandidatėms žmogiškųjų išteklių vystymo srityje.

Išlaidų valdymas ir kontrolė

6.8. ESF išlaidas bendrai valdo Komisija ir valstybės narės. ESF taikomos visai sanglaudos išlaidų sričiai nustatytos valdymo ir kontrolės sistemos, kaip apibūdinta ankstesniame skyriuje (5.8–5.14 dalys).

6.9. EGF taip pat įgyvendinamas taikant pasidalijamąjį valdymą. EGF atveju biudžeto valdymo institucija priima sprendimą dėl asignavimų, o Komisija peržiūri valstybių narių pateiktas paraiškas finansavimui gauti ir tvirtina mokėjimus. PNPP priemonė vykdoma taikant decentralizuotą valdymą, o kitos su socialiniais reikalais ir užimtumu susijusios išlaidos įgyvendinamos taikant tiesioginį centralizuotą valdymą.

6.8. Kaip minėta 5.8 dalyje, ESF, ERPF ir SF valdymo ir kontrolės sistemos reglamentuojamos bendrose taisyklėse, tačiau praktikoje dauguma ESF veiklos programų turi savo specifines institucijų ir kontrolės sistemas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rizika tvarkingumui

6.10. Pagrindinė ESF išlaidoms kylanti rizika yra susijusi su nematerialiu investicijų į žmogiškąjį kapitalą (kaip antai mokymo kursų) pobūdžiu, bendrai finansuojamos veiklos įvairovė ir daugelio dažnai smulkių partnerių dalyvavimu įgyvendinant projektus. Dėl šių veiksmų patvirtinamos netinkamos finansuoti išlaidos arba atsiranda skaičiavimo klaidų, turinčių įtakos deklaracijų tikslumui, kurių įdiegtos sistemos neaptinka.

6.11. Pagrindinė EGF atveju kylanti rizika yra ta, kad paraiškose pateikiama netiksli informacija, o šių klaidų Komisija, atlikdama patvirtinimą arba tolesnes patikras, neaptinka. Pagrindinė PNPP atveju kylanti rizika yra susijusi su šalių kandidatų gebėjimu nustatyti reikiamas struktūras ir kontrolės priemones bei jomis naudotis. Kitų su socialiniais reikalais ir užimtumu susijusių išlaidų atveju pagrindinė rizika yra ta, kad naudos gavėjai į savo išlaidų deklaracijas gali įtraukti netinkamas finansuoti išlaidas.

Audito apimtis ir metodas

6.12. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Užimtumo ir socialinių reikalų audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- a) atliekant auditą buvo nagrinėjama 180 tarpinių ir galutinių mokėjimų imtis;
- b) vertinant sistemas daugiausia dėmesio buvo skiriama dviem audito institucijoms (AI) 2007–2013 m. sanglaudos politikos programavimo laikotarpiu;
- c) atliekant Komisijos vadovybės pareiškimų peržiūrą, buvo nagrinėjama Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato (DG EMLP) metinė veiklos ataskaita.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

6.13. **6.1 priede** pateikta operacijų testų rezultatų santrauka. Audito Rūmams atlikus operacijų imties testavimą nustatyta, kad 40 % iš 180 tikrintų mokėjimų buvo paveikti klaidų. Audito Rūmų vertinimu, labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 2,2 % ⁽¹⁾.

6.10. Komisija ėmėsi konkrečių veiksmų, kad būtų sumažinta nustatyta rizika; šie veiksmai visų pirma apima prevencines ir taisomąsias priemones, kaip antai gaires, mokymą ir mokėjimų nutraukimą.

6.13. Audito Rūmų apskaičiuotas labiausiai tikėtinas klaidų lygis 2011 m. atitinka teigiamą pastarųjų metų raidą. Šio rezultato pasiekta dėl to, kad buvo patobulintos valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemos, vykdoma griežta mokėjimų nutraukimo ir sustabdymo politika, kurią DG EMLP taiko nuo 2008 m., ir supaprastinimo priemonės, nustatytos dabartinio programavimo laikotarpio reglamentuose, turėjo teigiamo poveikio.

⁽¹⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo AKR 0,9 % iki VKR 3,4 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.14. Valstybių narių nustatytoje valdymo ir kontrolės sistemoje turėtų būti numatytos deklaruotų išlaidų teisingumą ir tvarkingumą užtikrinančios procedūros ⁽²⁾. Audito Rūmų audito rezultatai atskleidė trūkumus, visų pirma susijusius su „pirmojo lygmens“ išlaidų patikromis, už kurias yra atsakingos valstybių narių valdymo institucijos ir tarpinės įstaigos.

6.15. Audito Rūmai, remdamiesi kiekvienos klaidų paveiktos operacijos peržiūra, mano, kad ESF atveju valstybės narės valdžios institucijos turėjo pakankamai informacijos, leidžiančios prieš patvirtinant išlaidas Komisijai nustatyti ir ištaisyti bent dalį 76 % operacijų aptiktų klaidų.

Netinkamos finansuoti ir neteisingai apskaičiuotos išlaidos

6.16. Audito Rūmai nustatė, kad 13 % 180 patikrintų operacijų buvo kompensuotos netinkamos finansuoti išlaidos (tinkamumo klaidos). Visos šios tinkamumo klaidos buvo susijusios su ESF projektais. Šioje politikos grupėje tokios klaidos sudaro 77 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir maždaug 73 % įvertinto klaidų lygio (žr. 6.1 pavyzdį).

6.1 pavyzdys. Netinkamos finansuoti išlaidos

- a) *Reikalavimų neatitinkantys mokymų dalyviai*: mokymo kursams buvo skirta ESF lėšų siekiant padidinti elektronikos sektoriuje dirbančių darbuotojų kvalifikaciją ir išplėsti jų žinias. Audito Rūmai nustatė, kad daug dalyvių elektronikos sektoriuje nedirbo, todėl jie neatitiko šių kursų lankymo reikalavimų. Su reikalavimų neatitikusiais dalyviais susijusios deklaruotos išlaidos sudarė 29 % audituotos sumos.
- b) *Neteisėtas personalo išlaidų padidinimas*: ESF lėšos buvo skirtos komercinei asociacijai siekiant paremti jos vykdomą veiklą, kuri taip pat apėmė konsultacijų mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI) teikimą. ESF projektui buvo priskirtos su keliais asociacijos darbuotojais susijusios išlaidos, nepaisant to, kad nebuvo galima pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad jie savo laiką skyrė šiam projektui. Audito Rūmai mano, kad su projektu susijusios personalo išlaidos buvo padidintos 60 %.

Kaip parodyta 1 skyriaus 1.3 lentelėje, bendras labiausiai tikėtinas klaidų lygis regioninės politikos, transporto, energetikos ir užimtumo ir socialinių reikalų srityse, palyginti su 2010 m., gerokai sumažėjo (nuo 7,7 % iki 5,1 %).

6.14. Prieš patvirtindamos išlaidas, valdymo institucijos turi patikrinti visų deklaracijų, kurias pateikė gavėjai, dokumentus. Tačiau operacijų patikrinimai vietoje gali būti atliekami ir vėlesniame projektų įgyvendinimo etape, po patvirtinimo ir iki užbaigimo, štai kodėl nepavyko aptikti dalies į Audito Rūmų imtį įtrauktų operacijų klaidų. Kontrolės sistemos poveikis siekiant sumažinti klaidų lygį paprastai matomas tik vėlesniais metais, įvykdžius visų kontrolės lygmenų priemones.

6.15. Komisija dėl šių atvejų imasi griežtų tolesnių veiksmų, kad užtikrintų tinkamų veiksmų planų įgyvendinimą atitinkamose sistemoje, kad ateityje klaidų prieš patvirtinant išlaidas nebūtų.

Taip pat žr. atsakymą į 6.14 dalies pastabas.

6.16 ir 6.17. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų Audito Rūmų nustatytų klaidų ir užtikrins, kad valstybės narės priimtų korekcinės priemones ir prireikus atliktų finansinius pataisymus.

⁽²⁾ Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 58 straipsnio c punktas (OL L 210, 2006 7 31, p. 25).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- c) *Netinkamos finansuoti personalo išlaidos*: į naudos gavėjo deklaruotas su kvalifikacijos kėlimo kursais susijusias išlaidas buvo įtrauktos išmokos, kurias projekte dirbę darbuotojai gavo nutraukus darbo išmokų mokėjimą. Tačiau nacionalinėse tinkamumo finansuoti taisyklėse nurodyta, kad tokios išmokos yra netinkamos finansuoti. Todėl 2,5 % su audituotu projektu susijusių deklaruotų išlaidų yra laikomos netinkamomis finansuoti.

6.17. Dar kitos 3 % 180 patikrintų operacijų buvo susijusios su projektais, kurių prašomos kompensuoti išlaidos buvo neteisingai apskaičiuotos (tikslumo klaidos). Šios klaidos sudaro 20 % visų operacijų, paveiktų kiekybiškai įvertinamų klaidų, ir maždaug 9 % bendro įvertinto klaidų lygio (žr. 6.2 pavyzdį).

6.2 pavyzdys. Neteisingai apskaičiuotos išlaidos

- a) *Neteisingas pridėtinių išlaidų apskaičiavimas*: su bedarbių mokymo kursų rengimu susijusio projekto pridėtinės išlaidos buvo paskirstytos taikant koeficientą, grindžiamą projekto metu naudoto pastato ploto dalimi. Audito Rūmai nustatė, kad koeficientas buvo neteisingai apskaičiuotas, todėl audituota suma buvo padidinta 2,4 %.
- b) *Neteisingai apskaičiuotos deklaruotos išlaidos*: projektas buvo susijęs su švietimo kokybės gerinimo ir vietos institucijų administruojamos švietimo sistemos modernizavimo priemonėmis. Audito Rūmai nustatė, kad audituotos vietos valdžios institucijos valdymo institucijai deklaruota suma nesutapo su valdymo institucijos Komisijai deklaruota projekto suma. Valdymo institucija, kompiliuodama iš vietos valdžios institucijos gautas ataskaitas, padarė skaičiavimo klaidų, todėl 6,7 % buvo padidintos su audituota suma susijusios tinkamos finansuoti išlaidos.

Buvo dažnai nesilaikoma procedūrinių reikalavimų

6.18. Beveik visos Audito Rūmų nustatytos kiekybiškai neįvertinamų klaidų paveiktos operacijos (40 iš 42) buvo susijusios su įvairiais valdymo institucijų ir naudos gavėjų procedūrinių reikalavimų nesilaikymo atvejais valdant ir įgyvendinant ESF projektus. 23 atvejais tokį reikalavimų nesilaikymą Audito Rūmai traktuoja kaip rimtus neatitikties klausimus. 6.3 pavyzdyje pateiktos pagrindinės tokių klaidų kategorijos.

6.18. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų Audito Rūmų nustatytų klaidų ir užtikrins, kad būtų imtasi korekcinų priemonių.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.3 pavyzdys. Procedūrinių reikalavimų nesilaikymo atvejai

- a) *Atskiros apskaitos sistemos nebuvimas*: jauniems bedarbiams skirtų profesinio mokymo veiksmų atveju projektų apskaitos sistemoje nebuvo atskirai nurodytos visos su projektu susijusios išlaidos, kaip antai darbuotojų atlyginimų sąnaudos. Jei nėra tinkamos atskiros apskaitos sistemos, negalima gauti patikinimo, kad sąnaudos nebuvo deklaruotos ir kitiems projektams.
- b) *Mokymo įmonių akreditavimo taisyklių nesilaikymas*: naudos gavėjas buvo mokymo įmonė, kuri, siekdama išlaikyti savo akreditacijos statusą, turėjo įdiegti procedūras, skirtas išmatuoti mokomų asmenų pasitenkinimo laipsnį ir stebėti, ar pasibaigus mokymams jie gavo darbą ar ne. Audito Rūmai nustatė, kad naudos gavėjas šių reikalavimų nesilaikė.
- c) *Per vėlai išsiųstas pranešimas apie sutarties sudarymą*: pagal viešųjų pirkimų taisyklės perkančiosios organizacijos privalo ne vėliau kaip per 48 dienas po sutarties sudarymo išsiųsti pranešimą apie konkurso rezultatus. Audito Rūmai nustatė tris šios taisyklės nesilaikymo atvejus.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS**Išsamus dviejų audito institucijų (AI) darbo tyrimas**

6.19. Audito Rūmai, tirdami iš viso septynių su ERPF, SF ir ESF susijusių audito institucijų (AI) veiklą, 2011 m. įvertino dviejų valstybių narių dviejų AI darbą. Audito Rūmų audito apimtis apibūdinta 5.40 dalyje. Dviejų audituotų ESF AI Italijoje (Sicilijoje) ir Latvijoje atveju peržiūrint jų darbą ir pakartotinai atliekant jų vykdytus operacijų auditus daugiausia dėmesio skirta ESF išlaidoms. Audito Rūmų atlikto su visais struktūriniais fondais susijusių AI audito rezultatai pateikti 5 skyriuje (5.41–5.43 dalyse ir **5.2 priede**).

6.19. Audito institucijos iš tiesų atlieka pagrindinį vaidmenį patikinimo rengimo procese nuo programavimo laikotarpio pradžios ir sistemų įdiegimo. Vėliau jos kasmet Komisijai teikia audito nuomones apie valdymo ir kontrolės sistemų veikimą, kurios yra grindžiamos valdymo ir kontrolės sistemų bei operacijų statistinių imčių auditu, atliekamu pagal audito strategiją. Todėl Komisija su jomis glaudžiai bendradarbiauja ir koordinuoja veiksmus, taip pat dar 2009 m. pradėjo jų metodikų ir audito rezultatų peržiūrą. Tai padėjo stiprinti gebėjimus, nes Komisija, atlikdama kartotinį auditą, audito institucijoms teikė patarimus, gaires ir rekomendacijas. Reglamente nustatyta, kad Komisija tam tikromis sąlygomis patikinimo tikslais gali pasikliauti audito institucijų darbu (73 straipsnis).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.20. Pagrindinių norminių reikalavimų laikymosi ir operacijų tvarkingumo užtikrinimo prasme Latvijos AI įvertinta kaip veiksminga. Italijos (Sicilijos) AI įvertinta kaip iš dalies veiksminga. Audito Rūmai nustatė konkrečių problemų, susijusių su AI atliekamu audituotinių operacijų imties sudarymu ir klaidų ekstrapoliavimu, dėl kurių AI metinėje kontrolės ataskaitoje (MKA) buvo pateiktas sumažintas klaidų lygis. Komisija, remdamasi savo pačios atliktu darbu, taip pat manė, kad šis nurodytas klaidų lygis yra nepatikimas (žr. 5.42–5.43 dalis).

Komisijos vykdytos AI priežiūros įvertinimas

6.21. Audito Rūmų atliktos Komisijos vykdytos AI priežiūros peržiūros rezultatai pateikti 5.44–5.51 dalyse.

6.22. Audito Rūmai nustatė, kad visais atvejais, kuomet Komisija, atlikusi tyrimus valstybėse narėse, nustatė konkrečių trūkumų, nacionalinėms institucijoms buvo pranešta, kokių taisomųjų veiksmų jos turėtų imtis (5.47 dalis).

6.23. Audito Rūmai mano, kad Komisija padarė tinkamas išvadas peržiūrėjusi metines kontrolės ataskaitas ir, remdamasi savo atliktu įvertinimu, prireikus pakoregavo pateiktus klaidų lygius (5.51 dalis).

Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas

6.24. Audito Rūmai įvertino Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD generalinio direktoriaus 2011 m. metinę veiklos ataskaitą (MVA) ir kartu pateiktą deklaraciją. Nagrinėdami 2011 m. patvirtintų mokėjimų tvarkingumą, Audito Rūmai visų pirma:

- a) įvertino MVA pateiktas išlygas;
- b) tikrino Komisijos atlikto likutinio klaidų lygio ir su „rizikingais mokėjimais“ susijusių sumų skaičiavimo nuoseklumą ir tikslumą.

6.25. DG EMPL vertina, kad bendras klaidų lygis 2011 m. tarpiniuose mokėjimuose 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu yra 2–2,5 %. DG EMPL metinėje veiklos ataskaitoje pateikta 24 iš 117 VP apimanti išlyga, susijusi su 58,7 milijono eurų vertės 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu atliktais mokėjimais, ir finansinio poveikio neturinti išlyga dėl 2000–2006 m. programavimo laikotarpio.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.20. 2011 m. DG EMPL atliko auditus, siekdamas patikrinti 42 ESF audito institucijų darbą, įskaitant Sicilijos ir Latvijos audito institucijas. Iš šios imties 12 audito institucijų buvo atrinktos atlikus rizikos analizę, kuri yra kasmet atnaujinama, o kitos 30 institucijų buvo atrinktos atsitiktinai. Remdamasis savo audito veikla, DG EMPL sutinka su Audito Rūmų atliktu 2 atrinktų audito institucijų vertinimu.

6.25. Teigiamai įvertinę DG EMPL 2010 m. metinę veiklos ataskaitą, Audito Rūmai pateikė rekomendaciją dėl rizikos, susijusios su veiklos programomis, kurių numatomas klaidų lygis neviršija 5 %. Siekiant išvengti šios rizikos, DG EMPL pagerino savo metodiką, pagal kurią ši kategorija dabar įtraukta į galimų išlygų vertinimą. Todėl 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje taikyta metodika yra griežtesnė ir atitinka Audito Rūmų rekomendaciją.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.26. DG EMPL pateikė išlygas dėl tų 2000–2006 m. programavimo laikotarpio veiklos programų, su kuriomis susijusių trūkumų, nustatytų užbaigimo procedūros metu, valstybės narės dar tinkamai neištaisė. Komisija šių išlygų kiekybiškai neįvertino (jas Komisija vadina atsižvelgimu į praeitų metų išlygas). Kaip rodo Audito Rūmų audito rezultatai, rizika, kad užbaigimo procedūra gali būti pagrįsta nepatikimais užbaigimo dokumentais, išlieka, o dėl to gali būti atlikta nepakankamai finansinių pataisymų (žr. 5.63–5.64 dalis ir Specialiosios ataskaitos Nr. 3/2012 ⁽³⁾ 65–67 dalis).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

6.27. Remdamiesi savo audito darbu, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais su užimtumu ir socialiniais reikalais susijusius mokėjimus paveikė reikšmingas klaidų lygis.

6.28. Atsižvelgdami į savo audito, kurio metu buvo tikrinamos priežiūros ir kontrolės sistemos, rezultatus Audito Rūmai nustatė, kad:

- a) 2007–2013 m. programavimo laikotarpio operacijų tvaringumo užtikrinimo prasme audito institucijos įvertintos kaip iš dalies veiksmingos;
- b) Komisijos ir valstybių narių vykdytos su pradiniu 2000–2006 m. programavimo laikotarpio užbaigimo procedūros etapu susijusios procedūros buvo iš dalies veiksmingos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.26. Komisijos nuomone, į Audito Rūmų nurodytą likusią 2000–2006 m. programavimo laikotarpio riziką yra tinkamai atsižvelgiama tebevykstant užbaigimo procesui. Komisijos tarnybos atliko išsamų baigiamųjų dokumentų, kuriuos pateikė už užbaigimą atsaikingos įstaigos, vertinimą ir ėmėsi reikiamų priemonių, kad išspręstų nustatytas problemas, be kita ko, sustabdydama užbaigimo procesą, prašydama pateikti papildomos informacijos, atlikdama baigiamuosius auditus, pagrįstus rizikos vertinimu, ir, galiausiai, kai kurių programų atveju taikydama finansinius pataisymus.

Remdamasi minėtomis užbaigimo procedūromis, galutinį mokėjimą Komisija atlieka tik tada, kai kiekvienos veiklos programos likutinis klaidų lygis yra mažesnis už 2 % reikšmingumo ribą. Todėl DG EMPL metinėje veiklos ataskaitoje paskesniosios 2000–2006 m. programavimo laikotarpio išlygos nebuvo kiekybiškai įvertintos, nes jos neturėjo poveikio galutiniams mokėjimams 2011 m.

6.27. Komisija atkreipia dėmesį į žemą klaidų lygį 2011 m., kuris patvirtina teigiamą pastarųjų metų raidą. Šį pagerėjimą daugiausia nulėmė tai, kad valstybės narės ėmėsi tinkamų veiksmų, o DG EMPL nuo 2008 m. taikė veiksmingą mokėjimų nutraukimo ir sustabdymo politiką, taip pat sėkmingai įgyvendino supaprastinimo priemones.

Komisija ketina ir toliau, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, stengtis gerinti savo veiklos rezultatus, kaip rekomendavo Audito Rūmai.

6.28. Komisija pabrėžia, kad skirtingų programų ir valstybių narių audito institucijų darbo veiksmingumas ir kokybė skiriasi, kaip matyti iš Audito Rūmų 5.41 dalyje pateikto vertinimo ir Komisijos atliktos audito veiklos rezultatų. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 73 straipsnį Komisija nuo 2012 m. birželio mėn. oficialiai pasikliauja 9 audito institucijų darbu, susijusiu su ESF. Komisija ir toliau nagrinės likusių audito institucijų darbą ir stebės programų, kurioms suteiktas raštas pagal 73 straipsnį, padėtį.

⁽³⁾ <http://eca.europa.eu>

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

6.29. Audito Rūmų atliktos pažangos, padarytos įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose (2008 ir 2009 m.) pateiktas rekomendacijas dėl sanglaudos srities, apžvalgos rezultatai pateikti **6.2 priede**. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad:

a) Komisija, siekdama su valstybėmis narėmis pradėti diskusijas, kaip būtų galima sumažinti neatitiktį viešųjų pirkimų taisyklėms, 2011 m. gegužės mėn. paskelbė darbinį dokumentą dėl pagrindinių audito metu nustatytų su viešųjų pirkimų taisyklių taikymu susijusių faktų;

b) Komisija valstybėse narėse dabartiniu programavimo laikotarpiu ir toliau vykdė auditų programą, tačiau kaip parodė Audito Rūmų atlikto audito rezultatai, nacionalinės valdymo ir kontrolės sistemos yra tik iš dalies veiksmingos;

c) Komisija ir toliau nutraukdavo arba sustabdydavo mokėjimus bei taikydavo finansinius pataisymus, tačiau valstybių narių Komisijai patvirtintas išlaidas ir toliau veikia reikšmingas klaidų lygis.

Komisijos nuomone, ji jau nustatė patikimas užbaigimo procedūras ir gaires ir dauguma valstybių narių atliko svarbų ir profesionalų darbą, kad būtų galima užbaigti programas ir padidinti patikrinimo lygį jas užbaigiant. Komisija taip pat mano, kad užbaigdama programas atliko visapusišką darbą, nuodugniai išnagrinėdama visus baigiamuosius dokumentus, prirėkus atlikdama papildomus auditus ir tyrimus, po kurių daugeliu atvejų užbaigiant programas buvo taikomi papildomi finansiniai pataisymai, siekiant pašalinti likusią riziką.

6.29.

a) Komisija dėjo daug pastangų, kad būtų griežtai laikomasi tinkamumo reikalavimų ir teisingai taikomos viešųjų pirkimų taisyklės. Buvo teikiamas su tinkamumo ir viešųjų pirkimų taisyklėmis susijęs mokymas ir gairės. Be to, nustačiusi, kad taisyklės yra sudėtingos programos lygmeniu, Komisija teikia rekomendacijas supaprastinti taisykles. Be to, Komisija valstybėms narėms išplatino analizę, kokių su viešaisiais pirkimais susijusių klaidų buvo nustatyta ankstesniais metais atliekant sanglaudos politikos ES lygmens auditus, ir ėmėsi veiklos, siekdama sukaupti geriausios praktikos pavyzdžių ir rinkti galimus valstybių narių atsakymus, kad galėtų ištaisyti tokias klaidas ir sumažinti jų skaičių.

Viešųjų pirkimų taisyklių taikymas daugiausia reikšmės turi ERPF ir Sanglaudos fondo finansavimui, o poveikis iš ESF finansuojamiems projektams yra nedidelis.

b) ir c) Atlikdama išsamų audito darbą, Komisija pateikė tikslines rekomendacijas valdymo ir kontrolės institucijoms, kad būtų pašalinti nustatyti trūkumai.

Komisija ir toliau taikys griežtą požiūrį į mokėjimų nutraukimą ir sustabdymą. Dėl šios politikos ir valstybių narių pastangų galima pastebėti teigiamą poveikį klaidų lygiui sanglaudos srityje (žr. 1 skyriaus 1.3 lentelę).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.30. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

- **1 rekomendacija:** griežtai reikalauti, kad būtų laikomasi tinkamumo reikalavimų ESF finansavimui gauti, ir, remiantis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyta patirtimi, įvertinti, kaip yra taikomos nacionalinės tinkamumo taisyklės, siekiant nustatyti galimas tolesnio jų paprastinimo sritis bei pašalinti potencialius klaidų šaltinius po 2013 m.,
- **2 rekomendacija:** valstybėms narėms priminti jų prievolę numatyti deklaruojamų išlaidų teisingumą ir tvarkingumą užtikrinančias procedūras ir, teikiant tolesnes gaires ir įgyvendinant mokymo priemones, šalinti su valdymo institucijų ir tarpinių įstaigų vykdomomis „pirmojo lygmens patikromis“ susijusias trūkumus,
- **3 rekomendacija:** paraginti nacionalines institucijas, kad jos, prieš patvirtindamos Komisijai išlaidas, griežtai taikytų taisomuosius mechanizmus (2008 m.). Nustačius reikšmingų valdymo ir kontrolės sistemų veikimo trūkumų Komisija turėtų nutraukti arba stabdyti mokėjimus, kol valstybė narė nesiims taisomųjų veiksmų, ir, prireikus, atlikti finansinius pataisymus,
- **4 rekomendacija:** šiuo programavimo laikotarpiu teikti audito institucijoms papildomas rekomendacijas, visų pirma dėl imčių sudarymo, patikrų atliekant projektų auditus apimties ir kokybės kontrolės,
- **5 rekomendacija:** griežtai tikrinti audito institucijų metinėse kontrolės ataskaitose ir audito nuomonėse atskleidžiamos informacijos tikslumą ir išsamumą. Komisija, atlikdama patikras, turėtų visapusiškai atsižvelgti į turimą informaciją apie audito institucijų vykdomus sistemų ir operacijų auditus,

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.30. Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

Komisija 2010 m. įsipareigojo stebėti atitiktį tinkamumo finansuoti taisyklėms, vykdydama savo įprastą audito veiklą ir tolesnę veiklą po visų ES ir nacionalinių lygmenimis atliktų auditų. Informacija apie tai pateikiama DG EMPL generalinio direktoriaus metinėje veiklos ataskaitoje. Prireikus Komisija ir toliau imsis taisomųjų priemonių.

Dėl nacionalinių tinkamumo taisyklių vertinimo ir naujų supaprastinimo būdų Komisija pažymi, kad šioje srityje ji jau įdėjo daug pastangų, vykdydama savo tikslinį veiksmų planą, susijusį su konkrečiomis valstybėmis narėmis, kuriose nustatyta pasikartojančių problemų. Komisija toliau stiprins šias pastangas, visų pirma siekdama išspręsti su netinkamomis finansuoti išlaidomis ir pernelyg didelėmis personalo išlaidomis susijusias problemas, taip pat supaprastindama nacionalines taisykles.

Komisija ir toliau atkreips valstybių narių dėmesį į tai, kokios svarbios yra Audito Rūmų nustatytos pasikartojančios su valdymo patikrinimais susijusios problemos.

Komisija 2010 m. įsipareigojo prireikus ir toliau laiku nutraukti arba sustabdyti mokėjimus. Ši griežta politika atsispindi ir DG EMPL generalinio direktoriaus 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje (žr. Komisijos atsakymą į 6.29 dalies c punkto pastabas).

Komisija ir toliau teiks rekomendacijas ir patarimus audito institucijoms labai įvairiais techniniais ir reglamentavimo klausimais. DG REGIO ir DG EMPL 2012 m. birželio mėn. surengė seminarą, kurio metu pateikta rekomendacijų dėl imčių.

Metinės kontrolės ataskaitos (MKA) yra vienas pagrindinių elementų, kuriais Komisija grindžia savo patikinimą. Todėl visiškai atsižvelgiama į jose pateiktą informaciją. Pateikta tolesnių rekomendacijų dėl klaidų lygių vertinimo 2011 m. MKA.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- **6 rekomendacija:** paskatinti valstybes nares pasinaudoti teisės aktuose numatytais sąnaudų supaprastinimo galimybėmis siekiant sumažinti klaidų tikimybę.

Kaip paaiškinta DG EMPL 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje, visos MKA kasmet nuodugnai peržiūrimos; tai yra išlygų nustatymo pagrindas, siekiant užtikrinti jų patikimumą ir derėjimą su minėtomis rekomendacijomis.

Komisija ir toliau stengiasi teikti patarimus, mokymą ir gaires valstybėms narėms, kad pasinaudojus šia teisės aktais suteikta galimybe iš tiesų taisyklės visoms suinteresuotosioms šalims taptų paprastesnės.

Apie 70 % veiklos programų naudojama bent viena iš supaprastintų sąnaudų galimybių. Iš įvairių galimybių dažniausiai naudojamos yra fiksuotas netiesioginių išlaidų dydis ir standartinis vieneto įkainis.

6.1 PRIEDAS

SU UŽIMTUMU IR SOCIALINIAIS REIKALAIS SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011 m.				2010 m.	2009 m.	2008 m.
	ESF	PNPP	Kiti socialiniai klausimai	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA							
Iš viso operacijų (iš kurių):	160	6	14	180	66	44	49
Avansai	0	0	0	0	0	0	0
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai	160	6	14	180	66	44	49
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾							
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:							
Be klaidų	56 % (90)	100 % (6)	86 % (12)	60 % (108)	73 %	75 %	82 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	44 % (70)	0 % (0)	14 % (2)	40 % (72)	27 %	25 %	18 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė							
Analizė pagal klaidų tipą							
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	59 % (41)	0 % (0)	50 % (1)	58 % (42)	39 %	0 %	56 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	41 % (29)	0 % (0)	50 % (1)	42 % (30)	61 %	100 %	44 %
Tinkamumo	79 % (23)	0 % (0)	0 % (0)	77 % (23)	91 %	64 %	50 %
Tikrumo	4 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	9 %	0 %	0 %
Tikslumo	17 % (5)	0 % (0)	100 % (1)	20 % (6)	0 %	36 %	50 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS							
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				2,2 %			
Viršutinė klaidų riba				3,4 %			
Apatinė klaidų riba				0,9 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliiais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES SU SANGLAUDA SUSIJUSIAS REKOMENDACIJAS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	Sanglauda: Komisija turėtų stebėti ES finansavimo tinkamumo reikalavimų laikymąsi, įskaitant teisingą ES ir nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių taikymą (žr. 2009 m. metinės ataskaitos 4.38 dalį).	Komisija parengė valstybių narių valdymo ir audito institucijoms skirtas gaires. Komisija, siekdama su valstybėmis narėmis pradėti diskusijas, kaip būtų galima sumažinti viešųjų pirkimų klaidų vykdančią struktūrinių fondų projektus skaičių, 2011 m. gegužės mėn. paskelbė darbinį dokumentą dėl pagrindinių audito metu nustatytų su viešųjų pirkimų taisyklių taikymu susijusių faktų. 2011 m. birželio mėn. Komisija paskelbė bendrąją ES viešųjų pirkimų teisės aktų poveikio ir veiksmingumo įvertinimą.	Komisija paaiškino tarnybų darbiname dokumente (SEC(2011) 1179, 2011 m. spalio 5 d.), kokių konkrečių veiksmų ėmėsi siekdama sumažinti nustatytą riziką; šie veiksmai visų pirma apima prevencines ir taisomąsias priemones, kaip antai gaires, mokymą ir mokėjimų nutraukimą.
	Sanglauda: Komisija turėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai netinkamos finansuoti išlaidos keičiamos naujomis išlaidomis (atėmimas), valstybės narės nedeklaruotų naujų netvarkingų išlaidų (žr. 2009 m. metinės ataskaitos 4.37 dalies b punktą).	Komisija šią riziką nagrinėja vykdydama 2000–2006 m. programų užbaigimo procedūras. Komisijos pasiūlyme dėl 2014–2020 m. norminės bazės numatyta, kad tais atvejais, kai vykdančios ES auditus aptinkama pažeidimų, turinčių įtakos metinėms finansinėms ataskaitoms, vėlesniais pataisymais sumažinamas veiklos programai skirtas finansavimas, o tai turėtų susieti atimamas ir keičiamas išlaidas tik su einamaisiais finansiniais metais.	Komisijos pasiūlyme dėl 2014–2020 m. reguliavimo sistemos nustatyta, kad laikantis metinio sąskaitų uždarymo logikos, „jeigu Komisija arba Europos Audito Rūmai nustato pažeidimų, turinčių poveikio Komisijai pateiktoms metinėms sąskaitoms, atitinkamos finansinės pataisos suma mažinama fondų parama veiksmų programai“. Taigi, pasiūlymu apribojamos atšaukimo ir (arba) pakeitimo galimybės.
2009 ir 2008	Sanglauda: Komisija, vykdydama priežiūrą, turėtų užtikrinti veiksmingą nacionalinių valdymo ir kontrolės sistemų veikimą (žr. 2009 m. metinės ataskaitos 4.37 dalies c punktą; 2008 m. metinės ataskaitos 6.37 dalies a ir c punktus).	Komisija nacionalinių valdymo ir kontrolės sistemų atitikties vertinimus atlieka programavimo laikotarpiu pradžioje, o auditus vykdo visu programavimo laikotarpiu. Be to, Komisija, siekdama gauti veiksmingo sistemų veikimo patikinimą, 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu vis daugiau kliaujasi nacionalinėmis audito institucijomis (AI). 2011 m. Komisija ir toliau nagrinėjo su 2007–2013 m. veiklos programomis susijusį audito institucijų (AI) darbą, įskaitant išsamius AI tyrimus (žr. 5.35–5.37 ir 5.44–5.51 dalis). Apskritai valdymo ir kontrolės sistemos yra iš dalies veiksmingos užtikrinant operacijų tvarkingumą: su ERPF, SF ir ESF susijusius mokėjimus ir toliau veikia reikšmingas klaidų lygis.	Po to, kai buvo priimtas 2008 m. veiksmų planas, Komisija sustiprino savo priežiūros vaidmenį ir toliau vykdo griežtą mokėjimų sustabdymo ir nutraukimo politiką, kai tik nustatoma trūkumų. Dėl šių griežtų veiksmų pagerėjo veiksmingas valdymo ir kontrolės sistemų veikimas valstybėse narėse, ir mažesnis klaidų lygis, kurį nustatė Audito Rūmai 2011 m. patikinimo pareiškime, patvirtina šią teigiamą raidą. Kaip paaiškinta atsakyme į 5.44 dalies pastabas, Komisijos pasikliovimas audito institucijomis pagrįstas išsamiau audito darbu. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų išvadą, kad ji pranešė valstybėms narėms apie tai, kokių taisomųjų veiksmų reikia imtis visais atvejais, kai buvo nustatyti konkretūs trūkumai (žr. 5.47 dalies pastabas). Remdamasi šiuo audito darbu, Komisija nuo 2012 m. liepos mėn. oficialiai pasikliauja 13 audito institucijų darbu dėl ERPF/SF ir 9 audito institucijų darbu dėl ESF.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009 ir 2008	Sanglauda: Komisija turėtų skatinti nacionalines institucijas griežtai taikyti taisomuosius mechanizmus prieš sertifikuojant išlaidas Komisijai (žr. 2009 m. metinės ataskaitos 4.37 dalies a punktą; 2008 m. metinės ataskaitos 6.37 dalies b ir d punktus).	Esant rimties pažeidimams ar sistemų trūkumams Komisija ir toliau vykdė mokėjimų nutraukimo arba sustabdymo politiką. Valstybių narių prašoma, kad jos iki kiekvienų metų kovo 31 d. Komisijai siųstų informaciją apie finansinius pataisymus. Komisija gali taikyti finansinius pataisymus, jei valstybė narė nevykdo tinkamų taisomųjų priemonių. O dėl 2007–2013 m. programų, 2011 m. Komisija nusprendė atlikti 217,6 milijono eurų vertės finansinius pataisymus ESF atveju ir 2,7 milijono eurų vertės finansinius pataisymus ERPF atveju. Tačiau valstybių narių Komisijai teikiamas patvirtintas išlaidų ataskaitas ir toliau veikia reikšmingas klaidų lygis.	Valstybių narių sistemų auditas pradėtas 2011 m. pradžioje, siekiant pagerinti ataskaitų apie nacionalinius finansinius pataisymus teikimą Komisijai ir užtikrinti ataskaitų išsamumą, tikslumą bei pateikimą laiku. Rezultatai parodė, kad valstybių narių finansinių pataisymų taikymo ir ataskaitų apie juos teikimo sistemos pagerėjo. Be to, dėl daugiamečio išlaidų ir kontrolės ciklo pobūdžio finansinius pataisymus galima atlikti įvairiais įgyvendinimo etapais, be kita ko, užbaigiant programas, kai atliekamos galutinės patikros dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo ir prireikus atliekami finansiniai pataisymai.

7 SKYRIUS

Išorės santykiai, pagalba ir plėtra

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Išvadas	7.1–7.14
Politikos grupės ypatumai	7.2–7.6
Rizikos charakteristikos	7.7–7.11
Biudžetinė parama	7.9–7.10
Bendrai finansuojamų veiksmų tinkamumas finansuoti	7.11
Audito apimtis ir metodas	7.12–7.14
Operacijų tvarkingumas	7.15–7.20
Sistemų veiksmingumas	7.21–7.25
DG ECHO	7.22
FPI	7.23–7.24
Komisijos vadovybės pareiškimai	7.25
Išvados ir rekomendacijos	7.26–7.28
Išvados	7.26–7.27
Rekomendacijos	7.28

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

7.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų atliktas išorės santykių, pagalbos ir plėtros specialusis įvertinimas, apimantis šias politikos sritis: 19 – Išorės santykiai; 21 – Vystymas ir santykiai su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėmis ⁽¹⁾; 22 – Plėtra; 23 – Humanitarinė pagalba. **7.1 lentelėje** pateikta pagrindinė informacija apie nagrinėjamą veiklą ir 2011 m. išlaidas.

7.1 lentelė. Išorės santykiai, pagalba ir plėtra. Pagrindinė 2011 m. informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
19	Išorės santykiai	Administracinės išlaidos	157	Tiesioginis centralizuotas
		Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis migracijos ir prieglobsčio suteikimo srityje	39	Tiesioginis centralizuotas
		Bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP)	308	Netiesioginis centralizuotas/jungtinis
		Europos priemonė demokratijai ir žmogaus teisėms (EIDHR)	123	Tiesioginis centralizuotas
		Ryšiai ir bendradarbiavimas su pramoninėmis ES nepriklausančiomis šalimis	20	Tiesioginis centralizuotas
		Reagavimas į krizes ir pasaulinė grėsmė saugumui	238	Tiesioginis centralizuotas/jungtinis
		Europos kaimynystės politika ir santykiai su Rusija	1 448	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas
		Santykiai su Lotynų Amerika	282	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas
		Santykiai su Azija, Vidurine Azija bei Artimaisiais ir Viduriniais Rytai	670	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas/jungtinis
		Politikos strategija ir koordinavimas	28	Tiesioginis centralizuotas
		3 313		
21	Vystymasis ir santykiai su AKR valstybėmis	Administracinės išlaidos	338	Tiesioginis centralizuotas
		Aprūpinimas maistu	320	Tiesioginis centralizuotas
		Nevalstybiniai veikėjai vystymosi procese	202	Tiesioginis centralizuotas
		Aplinka ir tvarus gamtos išteklių, įskaitant energiją, valdymas	136	Tiesioginis centralizuotas
		Žmogaus ir socialinė raida	172	Tiesioginis centralizuotas/jungtinis
		Geografinis bendradarbiavimas su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno regiono (AKR) valstybėmis	300	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas/jungtinis
		Vystomojo bendradarbiavimo veiksmai ir <i>ad hoc</i> programos	30	Tiesioginis centralizuotas
		Politikos strategija ir koordinavimas	15	Tiesioginis centralizuotas
				1 513

⁽¹⁾ Iš Europos plėtros fondų skiriama pagalba yra nagrinėjama atskirai, kadangi ji nėra finansuojama iš bendrojo biudžeto.

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
22	Plėtra	Administracinės išlaidos	93	Tiesioginis centralizuotas
		Plėtos procesas ir strategija	835	Tiesioginis centralizuotas/netiesioginis/decentralizuotas
			928	
23	Humanitarinė pagalba	Administracinės išlaidos	33	Tiesioginis centralizuotas
		Humanitarinė pagalba	1 008	Tiesioginis centralizuotas/jungtinis
		Civilinės saugos finansinė priemonė	27	Tiesioginis centralizuotas
			1 068	
Iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾			621	
Iš viso veiklos išlaidų			6 201	
Iš jų: — avansai			4 080	
— tarpiniai/galutiniai mokėjimai			2 121	
Iš viso mokėjimų per metus			6 822	
Iš viso įsipareigojimų per metus			8 285	

⁽¹⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2011 m. metinės finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

7.2. 2011 m. išorės santykiams ir vystymui skirtą biudžetą vykdė Vystymosi ir bendradarbiavimo generalinis direktoratas – EuropeAid ir Užsienio politikos priemonių tarnyba (FPI).

7.3. EuropeAid vykdytas (maždaug 3 840 milijonų eurų ⁽²⁾) siekiantis biudžetas apima:

- a) pagalbą vystymuisi bei ekonominį bendradarbiavimą su Azijos, Lotynų Amerikos ir AKR valstybėmis;
- b) Europos kaimynystės politiką, įskaitant strateginę partnerystę su Rusija;
- c) temines programas, įskaitant aprūpinimą maistu, nevalstybinius subjektus ir vietines institucijas, aplinką, sveikatą ir švietimą, demokratiją ir žmogaus teises.

7.4. Vystymo projektai yra įgyvendinami daugiau nei 150 šalių, o įgyvendinančios organizacijos labai skiriasi savo dydžiu ir kompetencija. Tam, kad projektams galėtų būti skiriama ES parama, būtina, kad jie atitiktų sudėtingas taisykles, tarp jų – konkursų ir sutarčių sudarymo procedūras.

⁽²⁾ Pagal 19 ir 21 biudžeto antraštinės dalis, kaip nurodyta 7.1 lentelėje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.5. Užsienio politikos priemonių tarnyba – tai 2011 m. sausio 1 d. įsteigta Komisijos tarnyba, kuri yra tiesiogiai atskaitinga Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai. FPI valdomos išlaidos (sudarančios maždaug 490 milijonų eurų ⁽³⁾) yra daugiausia susijusios su veiksmis, vykdomais pagal:

- a) bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP) (netiesioginis centralizuotas valdymas), kurią įgyvendinant remiamas stabilumo palaikymas padidintos rizikos šalyse ir masinio naikinimo ginklų neplatšinimas;
- b) stabilumo priemonę (tiesioginis centralizuotas/jungtinis valdymas), kurią taikant remiama konfliktų prevencija, valdymas ir išsprendimas bei taikos kūrimo veikla;
- c) rinkimų stebėjimo misijas (RSM) (tiesioginis centralizuotas valdymas), kurių tikslas – stiprinti demokratiją, gerą valdymą ir konfliktų prevenciją;
- d) pramoninių šalių priemonę (PŠP) (tiesioginis centralizuotas valdymas) – pagrindinę bendradarbiavimo su pramoninėmis šalimis gerinimo priemonę.

7.6. Plėtros biudžetą ⁽⁴⁾ (835 milijonai eurų ⁽⁵⁾) vykde Plėtros generalinis direktoratas (DG ELARG), o humanitarinės pagalbos biudžetą ⁽⁶⁾ – Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas (ECHO) (1 008 milijonai eurų ⁽⁷⁾). DG ECHO taip pat atsakingas už Europos civilinės saugos mechanizmą ⁽⁸⁾ (27 milijonai eurų ⁽⁹⁾).

⁽³⁾ Pagal 19 biudžeto antraštinę dalį.

⁽⁴⁾ Daugiausia pagal pasirengimo stojimui pagalbos priemonę, Phare programą, įskaitant pagalbą po įstojimo, CARDS ir finansinės pasirengimo stojimui paramos Turkijai programą.

⁽⁵⁾ Pagal 22 biudžeto antraštinę dalį.

⁽⁶⁾ Maždaug pusė biudžeto skiriama nevyriausybiniams organizacijoms (NVO), o kita pusė – JT ar kitoms tarptautinėms organizacijoms. Finansavimo susitarimai sudaromi tik su tomis NVO, kurios yra pasirašiusios Partnerystės pagrindų susitarimą arba su tomis JT organizacijoms, kurios yra pasirašiusios Finansinį ir administracinį pagrindų susitarimą.

⁽⁷⁾ Pagal 23 biudžeto antraštinę dalį.

⁽⁸⁾ Jo tikslas – remti valstybių narių, ELPA, šalių kandidačių ir trečiųjų šalių dedamas pastangas dėl reagavimo, pasirengimo ir prevencijos veiksmų ištikus gaivalinėms arba žmogaus sukeltoms nelaimėms, teroro aktams ir technologinėms, radiologinėms arba ekologinėms avarijoms.

⁽⁹⁾ Pagal 23 biudžeto antraštinę dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rizikos charakteristikos

7.7. Didžioji generalinių direktoratų/Tarnybos valdomo biudžeto dalis vykdoma remiantis avansais, kurie privalo atitikti tik tam tikras nustatytas sąlygas, o tarpiniai ir galutiniai mokėjimai atliekami tik tada, kai pateikiamos ir patvirtinamos projekto metu faktiškai patirtos išlaidos, todėl apskritai jiems iškyla didesnė su teisėtumo ir tvarkingumo klaidomis susijusi rizika nei avansams.

7.8. Savitas tam tikrų politikos srities priemonių ir mokėjimų tvarkos pobūdis Komisijai suteikia nemažai lankstumo nusprendžiant, kokios išlaidos yra pripažįstamos kaip tinkamos finansuoti. Todėl tikimybė, kad šiose operacijose bus teisėtumo ir tvarkingumo klaidų, yra mažesnė.

Biudžetinė parama

7.9. Bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis reglamentuojančiuose ES teisės aktuose ⁽¹⁰⁾ nustatyta, kad tiesioginė parama biudžetui ⁽¹¹⁾, skirta makroekonomikos ar sektorių reformoms remti, skiriama, jei paramą gaunančių šalių viešųjų finansų valdymas (VfV) yra pakankamai skaidrus, patikimas ir veiksmingas.

7.10. Šios teisinės nuostatos sudaro sąlygas didelei jų aiškinimo laisvei ⁽¹²⁾, ir tai, kas laikoma kaip „pakankama“ VfV skaidrumo, patikimumo ir veiksmingumo prasme, gali ženkliai skirtis ne tik atsižvelgiant į konkrečią šalies padėtį, bet ir į jos vyriausybės orientaciją. Esant šioms aplinkybėms reikėtų priminti, kad:

7.8. Komisija veikia vadovaudamasi Europos Parlamento ir Tarybos patvirtintais galiojančiais teisės aktais.

7.9–7.10. Komisija nevisiškai sutinka su Audito Rūmų biudžetinės paramos valdymo analize.

Biudžetinė parama teikiama besivystančioms šalims, kurių pagrindinėse valstybinėse sistemose, kaip antai viešojo finansų valdymo, gali būti didelių trūkumų. Vis dėlto taikomos griežtos tinkamumo finansuoti sąlygos. Šalis partnerė gali gauti biudžetinę paramą tik jeigu vyriausybė yra parengusi atitinkamą ir patikimą strategiją šiems trūkumams pašalinti. Komisija taip pat gali reikalauti, kad būtų nustatytos konkrečios trumpalaikės priemonės rizikai sušvelninti. Į naujas biudžetinės paramos gaires ⁽¹⁾ (kurios Komisijai pateikus pasiūlymus ⁽²⁾ ir 2012 m. gegužės 14 d. Tarybai pateikus išvadas dėl naujo požiūrio į biudžetinę paramą 2012 m. buvo peržiūrėtos) dabar įtraukta keletas naujų nuostatų, kuriomis siekiama dar labiau išaiškinti taisykles, visų pirma nauji tinkamumo kriterijai, susiję su dėl skaidrumo ir priežiūra, oficialus rizikos vertinimo procesas ir vyresniųjų vadovaujančių pareigūnų valdymo sistema.

⁽¹⁰⁾ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1905/2006, nustatančio vystomojo bendradarbiavimo finansinę priemonę, 25 straipsnio b punktas (OL L 378, 2006 12 27, p. 41); 2006 m. liepos 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1085/2006, nustatančio Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA), 15 straipsnio 1 dalis (OL L 210, 2006 7 31, p. 82); 2006 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1638/2006, išdėstančio bendrąsias nuostatas, kurios nustato Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę, 15 straipsnio 2 dalies e punktas (OL L 310, 2006 11 9, p. 1) ir 2006 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1717/2006, nustatančio stabilumo priemonę, 11 straipsnio 1 dalies b punktas (OL L 327, 2006 11 24, p. 1).

⁽¹¹⁾ Iš bendrojo biudžeto 2011 m. atlikti biudžetinės paramos mokėjimai sudarė 1 milijardą eurų.

⁽¹²⁾ Žr. Audito Rūmų 2003 finansinių metų metinės ataskaitos dėl iš šeštojo, septintojo, aštuntojo ir devintojo Europos plėtros fondų (EPF) finansuojamos veiklos 46 dalį (OL C 293, 2004 11 30, p. 315).

⁽¹⁾ Žr. http://ec.europa.eu/europeaid/what/economic-support/documents/guidelines_budget_support_en.pdf.

⁽²⁾ Žr. Komisijos komunikatą dėl požiūrio ateityje į paramą trečiųjų šalių biudžetui (COM 2011 – 638 final).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- a) biudžetinė parama dažnai skiriama toms šalims, kurių VFFV sistemos yra silpnos. Viena reikšmingų rizikos rūšių yra ta, kad paramą gaunančios šalies biudžetas gali būti paveiktas sukčiavimo ir korupcijos. Atsižvelgiant į tai, kad vykdančios biudžetinė parama susijusias operacijas pervedamos lėšos susilieja su kitais šalies biudžeto ištekliais (tai vadinama pakeičiamumu), jas veikia tie patys VFFV trūkumai.
- b) kadangi su biudžetine parama susijusios operacijos yra vykdomos pasitelkiant šalių partnerių VFFV sistemas, procesus ir institucijas, Audito Rūmų teisėtumo ir tvarkingumo auditas negali aprėpti tolesnių etapų po to, kai pagalbos lėšos yra sumokamos į šalių partnerių biudžetus.
- c) Komisijai suteiktas didelis lankstumas sprendžiant, ar šalis partnerė atitinka biudžetinės paramos teikimo reikalavimus. Dėl šios didelės aiškinimo laisvės tikimybė, kad Komisijos vykdomose su biudžetine parama susijusiose operacijose bus teisėtumo ir tvarkingumo klaidų, yra mažesnė.

Bendrai finansuojamų veiksmų tinkamumas finansuoti

7.11. Komisija dalį savo teikiamos paramos skirsto pasitelkdama daugelio donorų veiksmus, kuriuos vykdo tarptautinės ir JT organizacijos⁽¹³⁾. Šie įnašai yra pakeičiamojo pobūdžio. Tačiau kai kuriais atvejais Komisija neteikia bendrosios paramos, o stengiasi apriboti savo įnašus nurodydama konkrečius išlaidų kriterijus. Jei kitas donoras vadovautųsi tokiu pačiu metodu ir savo įnašui taikytų tokius pačius tinkamumo kriterijus, atsirastų rizika, kad bendros išlaidos neatitiks bendrų Komisijos ir kito (-ų) donoro (-ų) nustatytų sąlygų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Netikslinė biudžetinė parama skiriama siekiant atlyginti už rezultatų pasiekimą, o ne veiklai finansuoti. Todėl aišku, kad auditas negali aprėpti tolesnių etapų po to, kai lėšos pervedamos pasiekus sutartas sąlygas. Vis dėlto veiklos, kuri gali būti finansuojama biudžetinės paramos mokėjimais, auditas priklauso nacionalinių audito institucijų, kurioms atitinkamomis programomis gali būti teikiama konkreti parama, kompetencijai.

Šis pagalbos teikimo mechanizmas yra vienas iš būdų, kaip Komisija atsižvelgė į tarptautinės vystymosi bendruomenės ir ES suinteresuotųjų šalių raginimus parengti veiksmingesnes intervencijas, kurių dėmesys būtų sutelktas į rezultatus ir atsakomybę ir kurios būtų administraciniu požiūriu mažiau sudėtingos, taip sumažinant šalių partnerių sandorių išlaidas.

7.11. Komisijai nežinomos kokios nors konkrečios su sąlyginiais metodu susijusios problemos (šis metodas sukurtas pastaraisiais metais, kad Komisija galėtų dalyvauti daugelį donorų, įskaitant patikos fondus, apimančiuose veiksmuose). Šiuo metodu garantuojama, kad ES išorės veiksmų finansavimui taikomi teisiniai reikalavimai būtų atitinkami (užtikrinant, kad kitų donorų skiriama suma yra pakankama sumokėti už bet kokią veiklą, kuri pagal ES taisykles yra netinkama finansuoti), kartu užtikrinant, kad ES lėšos būtų išleidžiamos kuo veiksmingiau (derinant su donorais), laikantis patikimo finansų valdymo principo.

Siekdama riboti šią riziką, Komisija, prieš pradėdama bet kokią bendrą veiklą, įvertina tarptautinių partnerių organizacijų apskaitos, audito, vidaus kontrolės ir viešųjų pirkimų procedūras, jų darbuotojų dalyvavimą vietoje (ir dalyvavimą valdymo grupių veikloje), ir iš tarptautinių organizacijų reikalauja griežtos finansinės atskaitomybės. Be to, įgyvendinant išorės veiksmus vykdoma reguliari sistemų peržiūra, pasitelkiant išorės auditorius, kurie vyksta į tikrinimo vizitus.

EuropeAid ir ECHO auditoriai iki šiol nepranešė apie jokių tokio pobūdžio atvejus ar konkrečių su tuo susijusių riziką, o Komisijai taip pat nėra žinomas joks donoras, kuris taikytų tokius pačius tinkamumo kriterijus.

⁽¹³⁾ Apskaičiuota, kad sutarčių vertė siekia 1,5 milijardo eurų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija įsitikinusi, kad dėl šių vidaus kontrolės priemonių, kurias ji įdiegė kartu su atitinkamos tarptautinės organizacijos kontrolės priemonėmis, teorinė rizika tampa išties nereikšmingai maža.

Audito apimtis ir metodas

7.12. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Išorės santykių, pagalbos ir plėtros audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo tikrinama 150 mokėjimų imtis, apimanti 30 avansų bei 120 tarpinių ir galutinių mokėjimų. Audituoti avansai buvo susiję su 18 šalių. Patikrinti tarpiniai/galutiniai mokėjimai, kuriuos patvirtino Komisijos būstinė arba ES delegacijos, buvo susiję su 11 šalių ⁽¹⁴⁾. DG ECHO atveju audituoti tarpiniai/galutiniai mokėjimai buvo atlikti vykdant projektus, kuriuos įgyvendino keturi DG ECHO partneriai ⁽¹⁵⁾;
- b) vertinant sistemas buvo tikrinamos EuropeAid, DG ECHO ir FPI priežiūros ir kontrolės sistemos būstinėje, o prireikus, ir ES delegacijose, apimant:
 - i) *ex ante* kontrolę;
 - ii) stebėjimą ir priežiūrą;
 - iii) *ex post* kontrolę/išorės auditus;
 - iv) vidaus auditą.

7.13. Audito Rūmai šiuos keturis vidaus kontrolės lygmenis nustatė tam, kad galėtų įvertinti, kokiomis kontrolės rūšimis gali pasinaudoti išorės veiksmų generaliniai direktoratai siekdami užkirsti kelią išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą veikiančioms klaidoms, jas aptikti ir ištaisyti.

7.14. Audito Rūmai, vertindami priežiūros ir kontrolės sistemas, taiko rotacijos politiką. DG ELARG 2011 m. veikla nebuvo vertinama, tačiau buvo atlikta tolesnė ankstesnių metų rekomendacijų įgyvendinimo priežiūra (žr. **7.3 priedą**).

⁽¹⁴⁾ Kamerūnu, Gruzija, Malaviu, Palestina, Filipinai, Rusija, Tunisu ir Vietnamu (EuropeAid) bei Albanija, Juodkalnija ir Serbija (DG ELARG).

⁽¹⁵⁾ Du iš jų yra įsikūrę Šveicarijoje, vienas – Prancūzijoje, o kitas – Airijoje (buvo audituojami mokėjimai, atlikti 11 šalių vykdant 16 humanitarinės pagalbos projektų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

7.15. 7.1 *priede* pateikta operacijų testų rezultatų santrauka. Audito Rūmams atlikus operacijų imties testus, buvo nustatyta, kad 33 % operacijų buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmų vertinimu labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 1,1 % ⁽¹⁶⁾. Tarpiniuose ir galutiniuose mokėjimuose buvo nustatytos visų rūšių klaidos. Be to, Audito Rūmai nustatė didelį kiekybiškai neįvertinamų klaidų dažnį.

7.16. 22 mokėjimai iš 150 buvo paveikti kiekybiškai įvertinamų klaidų. Dauguma šių klaidų (16) buvo nustatytos galutiniuose mokėjimuose. Šios klaidos nebuvo aptiktos Komisijai taikant kontrolės priemones. Klaidos buvo susijusios su netinkamomis finansuoti išlaidomis, patirtomis galutinio naudos gavėjo lygmeniu, kaip antai: išlaidomis, patirtomis ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu, netinkamų finansuoti išlaidų (pvz., PVM, personalo išlaidų ir nepagrįstų pridėtinių išlaidų) įtraukimu į projektų išlaidų deklaracijas ir tinkamais patvirtinamaisiais dokumentais neparemtomis išlaidomis. Klaidų pavyzdžiai pateikti toliau (žr. 7.1 pavyzdį).

7.17. Tai, kad Komisija apmokėjo galutinių dotacijų gavėjų arba paslaugų teikėjų deklaruotas netinkamas finansuoti išlaidas, rodo, kad Komisijos taikomos prevencinės ir klaidų aptikimo kontrolės priemonės nėra visiškai veiksmingos (pavyzdžiui, atliktų vizitų vietoje ir deklaruotų išlaidų tiesioginių testų skaičius ir apimtis buvo nepakankami, o išlaidų patikrinimų, dėl kurių atlikimo naudos gavėjai sudarė subrangos sutartis, kokybė buvo nepatenkinama).

7.16. Komisijos kontrolės priemonės sukurtos taip, kad būtų galima aptikti ir ištaisyti klaidas ex post auditu, kuris atliekamas po galutinio mokėjimo. Išsamią ex post audito programą metiniu pagrindu valdo išorės santykių generaliniai direktoratai, remdamiesi oficialiu rizikos vertinimo procesu.

Komisija atkreipia dėmesį, kad ji veikia šalyse, kuriose dažnai yra sunku arba neįmanoma išvengti Audito Rūmų pastebėtų klaidų arba jas ištaisyti. Pavyzdžiui, taip yra rangovų (dažnai NVO), kuriems sunku privalomą PVM mokestį susigrąžinti iš valstybės, atveju.

7.17. Komisija mano, kad aptikimo ir taisymo priemonės, kurių imamasi prieš atliekant galutinius mokėjimus (pvz., gavėjų akreditacija, ataskaitų teikimas, išorės auditas, išlaidų patikrinimai ir operacijų patikros, kurias atlieka Komisijos tarnybos), yra veiksmingos ⁽³⁾. Be to, galimi pažeidimai dar gali būti ištaisyti ex post vykdant ex post auditą ir atitinkamą susigrąžinimą. Vis dėlto finansinės klaidos rizika kontrolės priemonėmis realiai negali būti sumažinta iki nulio.

⁽¹⁶⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip labiausiai tikėtinas klaidų lygis). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo AKR 0 % iki VKR 2,4 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų riba).

⁽³⁾ Remiantis metinių veiklos ataskaitų išvadomis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.1 pavyzdys. Netinkamos finansuoti išlaidos galutiniame mokėjime

EuropeAid – Kamerūnas

Galutinis projektui, pagal kurį teikiama parama Kamerūno bananų tiekėjams, skirtas mokėjimas buvo paveiktas rimtų tinkamumo klaidų ⁽¹⁷⁾. Nustatyta su naudos gavėjo atliktomis konkursų procedūromis susijusių pažeidimų. Be to, naudos gavėjas, pirkdamas įrangą, nesilaikė kilmės taisyklės ⁽¹⁸⁾.

ECHO partneris

Galutinis mokėjimas, atliktas pagal susitarimą dėl dotacijos ir skirtas perkeltų Darfūro gyventojų gerovei skatinti ir remti, buvo paveiktas kelių pažeidimų (pavyzdžiui, išlaidos buvo patirtos ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu, bendros sąnaudos ir išlaidos buvo neteisingai paskirstytos jų neparemiant tinkamais patvirtinamaisiais dokumentais) ⁽¹⁹⁾.

7.1 pavyzdys. Netinkamos finansuoti išlaidos galutiniame mokėjime

EuropeAid – Kamerūnas

Galiojančiais teisės aktais leidžiama tinkamai pagrįstais atvejais oficialiai nesilaikyti prekių kilmės taisyklių apribojimų. Šiuo metu beveik neįmanoma išvengti, kad prekės nebūtų tiekiamos iš paramai netinkamų šalių vykdant tokius projektus Afrikoje. Naudos gavėjas turėjo paprašyti Komisijos leidimo nesilaikyti taisyklių ir Komisija tokį leidimą tinkamai pagrįstu atveju, kaip ir buvo šiuo atveju, būtų suteikusi, nes (dėl specialaus konkurso pobūdžio) (Kolumbijos) pasiūlymas buvo vienintelis gautas pasiūlymas.

ECHO partneris

Pateiktame pavyzdyje ECHO pabrėžia, kad šie humanitariniai veiksmai vykdyti Darfūre, kuriame dėl nenuspėjamumo, nepasitovumo, nesaugumo ir sunkumų pasiekti nukentėjusius žmones yra vienos iš pačių sunkiausių sąlygų pasaulyje vykdyti veiklą vietoje, ir tai kelia didžiulių valdymo sunkumų. Nors šiuo atveju nevisiškai laikytasi kai kurių sutartinių reikalavimų, partneris užtikrina, kad rezultatai buvo pasiekti. Taip pat reikėtų pažymėti, kad dvi kitos Audito Rūmų audituotos to paties partnerio įvairiose šalyse įvykdytos operacijos nebuvo paveiktos klaidų. Vis dėlto ECHO priminė partneriui apie jo sutartinius įsipareigojimus ir apie būtinybę pagerinti jo vidaus kontrolės sistemas.

7.18. 27 operacijos iš 150 buvo paveiktos 51 kiekybiškai neįvertinamos klaidos, tarp jų – 31 klaida, susijusi su Komisijos atliktomis ar patvirtintomis sutarčių sudarymo procedūromis, 8 klaidos, susijusios su biudžetinės paramos mokėjimais, ir 11 klaidų, susijusių su teisinių ar sutartinių prievolių nesilaikymu.

7.19. 31 su sutarčių sudarymo procedūromis susijusi klaida buvo aptikta 22 mokėjimuose iš 85, kuriems buvo taikoma konkurso tvarka vykdyta sutarčių sudarymo procedūra. Šios viešųjų pirkimų klaidos apima:

- a) neaiškius atrankos kriterijus arba klaidingų viešųjų pirkimų procedūros tipo naudojimą (16);

7.19.

⁽¹⁷⁾ Audituota projekto suma – 1,6 milijono eurų, o klaidų lygis – 81,7 %.

⁽¹⁸⁾ Tiekėjo ir prekių kilmės šalis turi būti AKR šalis arba valstybė narė.

⁽¹⁹⁾ Audituota susitarimo dėl dotacijos suma – 0,42 milijono eurų, o klaidų lygis – 13,2 %.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

b) nepakankamą vertinimo procedūrų pagrindimą dokumentais ir nevienodą kandidatų traktavimą (9);

c) sutarčių keitimą pasibaigus įgyvendinimo laikotarpiui (3).

Pavyzdys pateiktas toliau (žr. 7.2 pavyzdį).

7.2 pavyzdys. Konkursų procedūros pažeidimai

D G E L A R G būstinė

Vykdam TAIEX ⁽²⁰⁾ skirtą su trimis tarpiniais mokėjimais susijusią konkursų procedūrą buvo nustatyta pažeidimų. Komisija sutartį sudarė su įmone, kuri neįvykdė sąlygos dėl galimybės pasinaudoti ekspertų paslaugomis, nors kitos įmonės šią sąlygą įvykdė. Iš tiesų, pagal konkurso dalyviams pateiktas technines užduotis naudojimosi ekspertų paslaugomis pradžios data buvo 2008 m. balandžio 1 d. Ekspertų, kuriuos pasiūlė konkursą laimėjęs dalyvis, paslaugomis buvo galima naudotis tik nuo 2008 m. gegužės 21 d. Nepaisant to, sutartis su šia įmone buvo sudaryta. Tai buvo traktuojama kaip kiekybiškai neįvertinama klaida.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.2 pavyzdys. Konkursų procedūros pažeidimai

D G E L A R G būstinė

Komisijos pateiktas sąlygos dėl galimybės pasinaudoti ekspertų paslaugomis aiškinimas nesuteikė jokio konkurencinio pranašumo konkursą laimėjusiam dalyviui. Buvo akivaizdu, kad konkurso dalyvio pasiūlyti ekspertai nebūtų pakviesti dirbti tuo pat metu pagal dvi skirtingas sutartis su Komisija.

7.20. 4 iš 8 patikrintų biudžetinės paramos operacijų Audito Rūmai nustatė 8 kiekybiškai neįvertinamas klaidas. Taip atsitiko dėl to, kad Komisija nepalygino paramą gaunančių šalių viešųjų finansų valdymo srityje pasiektų laimėjimų su nagrinėjamam laikotarpiui nustatytais tikslais ir neužtikrino, kad paramą gaunanti šalis taikytų teisingą valiutų keitimo kursą.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

7.21. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **7.2 priede**. Audito Rūmai nustatė, kad EuropeAid, DG ECHO ir FPI sistemos buvo iš dalies veiksmingos. Išsamūs EuropeAid sistemų įvertinimo rezultatai yra pateikti Audito Rūmų metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo ir dešimtojo Europos plėtros fondų.

7.21. Dėl EuropeAid prašome žiūrėti atsakymą į 2011 m. EPF metinės ataskaitos 56 dalies pastabas.

⁽²⁰⁾ TAIEX – Techninės pagalbos ir informacijos mainų priemonė.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

DG ECHO

7.22. Pastaraisiais metais DG ECHO ir toliau tobulino visas savo priežiūros ir kontrolės sistemų sudėtinės dalis. Tačiau dėl kiekybiškai įvertinamų klaidų, nustatytų galutiniuose mokėjimuose, dažnio (jos buvo nustatytos 10-yje iš 16 mokėjimų) *ex ante* kontrolės procedūros yra laikomos iš dalies veiksmingomis (žr. 7.16 ir 7.17 dalis).

FPI

7.23. Pagrindinės FPI valdomos priemonės yra Stabilumo priemonė ir BUSP, kurios sudaro 87 % FPI veiklos biudžeto. Kadangi šių dviejų priemonių priežiūros ir kontrolės sistemų pobūdis labai skiriasi, Audito Rūmai jas įvertino atskirai ir nustatė, kad iš esmės jos buvo iš dalies veiksmingos.

7.24. Pagrindiniai nustatyti trūkumai buvo susiję su:

- a) veiksmingo vidaus audito skyriaus nebuvimu;

7.22. DG ECHO mano, kad jis iš tiesų pagerino savo kontrolės sistemas, kurios pasiekė priimtina veiksmingumo lygį. Galutinė likutinė rizika yra nedidelė ir įrodyta, todėl bet koks tolesnis tobulinimas nebūtų ekonomiškai veiksmingas.

DG ECHO mano, kad kai kurių Audito Rūmų pastebėtų klaidų vertė yra labai nedidelė tiek santykinė, tiek absoliučia išraiška. DG ECHO apskaičiavimu 2011 m. likutinis klaidų lygis neviršija 1%.

Be to, DG ECHO pabrėžia faktą, kad *ex ante* kontrolė turi būti vertinama atsižvelgiant į bendrą kontrolės sistemą. Veikiančios priežiūros ir kontrolės sistemos vis dar būtų galėjusios aptikti klaidas įgyvendinant *ex post* kontrolę, nes Audito Rūmų audituoti veiksmai buvo audituoti ne po galutinių ECHO kontrolės grandinės veiksmų.

7.24.

- a) Tai buvo dėl veiksmų, kuriems FPI neturėjo įtakos. Dėl tų pačių priežasčių EuropeAid vidaus audito struktūra negalėjo 2011 m. atlikti jokių FPI veiklos auditų.

Komisija mano, kad jeigu tarnyboje nėra vidaus audito struktūros, ji gali kliautis kitais elementais patikinimui užtikrinti, kaip nustatyta jos MVA, įskaitant vidaus audito tarnybos darbu. FPI vidaus audito poreikiai įtraukti į 2012 m. EuropeAid vidaus audito struktūros darbo planą (sutarta dėl vieno naujo FPI veiklos audito ir vieno tolesnio audito).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- b) nepakankamu rizikos vertinimu, susijusiu su sutarčių, nagrinėtinų *ex post* kontrolės procedūrų metu, atranka (BUSP) ir nepakankamai išbaigtais rizikos vertinimų metu naudotais sutarčių atrankos kriterijais (Stabilumo priemonė);
- c) *ex ante* kontrolės procedūromis, kurias vykdant nebuvo užkirstas kelias kelioms klaidoms (Stabilumo priemonė);
- d) BUSP misijoms taikomų sąlygų išankstiniu įvykdymu ⁽²¹⁾;
- e) susikaupusių BUSP sutarčių, kurios turi būti užbaigtos, skaičiumi.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- b) BUSP ir Stabilumo priemonės projektų atranka *ex post* kontrolei ir dviejų veiklos padalinių *ex post* kontrolės planai buvo paremti objektyviais kriterijais (tokiais kaip valdomų sutarčių vertė, paskutinės *ex post* kontrolės data ir galimo sukčiavimo arba įtariamo sukčiavimo atvejų buvimas). Komisija pripažįsta, kad FPI atliekamas rizikos vertinimas gali būti gerinamas. 2012 m. dedamos pastangos pagerinti visų FPI valdomų priemonių, įskaitant BUSP, rizikos vertinimo metodiką.
- c) Tais atvejais, kai Komisija sutinka, kad buvo klaidų, ji kartu pažymi, kad *ex ante* kontrolės procedūromis jos buvo aptiktos beveik visais Audito Rūmų nustatytais atvejais ir kad vadovybė ėmėsi atitinkamų tolesnių priemonių.
- d) Komisija primena, kad, remiantis patikimo finansų valdymo principu BUSP operacijų atveju turi būti įrodyta, kad jas vykdant ES biudžetas panaudojamas efektyviai. Kadangi BSPG misijos sukurtos nuo nulio ir turi pradėti veikti iš karto, jos negali iš karto atitikti finansinio reglamento 56 straipsnio reikalavimų. Tačiau Komisija vis tiek yra įsipareigojusi užtikrinti, kad jos finansuojamos operacijos būtų veiksmingos pagal pirmiau minėtą principą. MVA numatytos riziką mažinančios kontrolės priemonės teikia tinkamą pagrindą patikinimui, net jeigu oficialiai 56 straipsnio sąlygos neatitinkamos.

FPI ir toliau vykdys šešių ramsčių įvertinimus (po du per metus) – tai reiškia, kad finansinė prasme svarbiausios misijos turėtų būti įvertintos iki 2013 m. pabaigos.
- e) FPI toliau sieks užbaigti senas BUSP sutartis ir šiuo tikslu parengė veiksmų planą. Ji taip pat peržiūri procedūras siekiant ateityje racionalizuoti BUSP operacijų užbaigimą.

⁽²¹⁾ Finansinio reglamento 56 straipsnyje numatytos sąlygos, kurias būtina įvykdyti prieš subjektui patikint ES biudžeto vykdymo užduotis. Ši nuostata netaikytina BUSP misijoms, kadangi iki jų parengimo Komisija negali gauti šių sąlygų įvykdymo įrodymų. Todėl FPI tikslas – misijoms prasidėjus kaip galima greičiau suteikti joms akreditaciją. Buvo pradėtos taikyti kontrolės priemonės, skirtos sumažinti šio tarpinio laikotarpio metu kylančią riziką. Tačiau 2011 m. pabaigoje tik viena iš devynių tebevykdomų BUSP misijų (EULEX Kosovo) buvo gavusi akreditaciją.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos vadovybės pareiškimai

7.25. EuropeAid ir DG ECHO generaliniai direktoriai bei FPI direktorius pareiškė, kad jie gavo pakankamą patikinimą, kad įdiegtos kontrolės procedūros tinkamai užtikrina operacijų tvarkingumą ⁽²²⁾. Tačiau:

- a) FPI savo metinėje veiklos ataskaitoje nepateikė jos išvadą pagrindžiančio likutinio klaidų lygio ⁽²³⁾;
- b) DG ECHO naudoja specialų likutiniam klaidų lygiui apskaičiuoti skirtą metodą, kuris jo metinėje veiklos ataskaitoje yra nepakankamai išsamiai paaiškintas.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**Išvados**

7.26. Remdamiesi savo audito darbu, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų išorės santykių, pagalbos ir plėtros mokėjimuose reikšmingo klaidų lygio nebuvo. Tačiau tarpiniuose ir galutiniuose mokėjimuose (sudarančiuose maždaug trečdalį 2011 m. sumokėtos sumos) buvo nustatytas reikšmingas klaidų lygis.

7.27. Atsižvelgdami į savo audito darbą, Audito Rūmai nustatė, kad patikrintos išorės santykių, pagalbos ir plėtros priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos.

7.25.

- a) Kaip nurodyta 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje, FPI sieks 2012 m. metinei veiklos ataskaitai nustatyti likutinių klaidų lygį remiantis metodika, panašia į taikomą EuropeAid, tačiau ją pritaikant FPI kontrolės aplinkai.
- b) DG ECHO apskaičiuotas likutinis klaidų lygis parengtas įgyvendinant DG ECHO audito strategiją.

DG ECHO mano, kad ši metodika tinkamai atspindi jo veiklos biudžeto riziką, nes:

- labai reprezentatyvi audituotų subjektų imtis,
- nustatytos sisteminės klaidos ir išsamiai ištirtas susijęs poveikis,
- audituotas biudžetas „išvalomas“ susigrąžinant netinkamas finansuoti išlaidas.

7.26. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų išvadą, kad išorės pagalbos, vystymo ir plėtros politikos grupės operacijose 2011 m. reikšmingų klaidų nebuvo.

7.27. Komisija savo kontrolės priemonės parengė taip, kad jos apimtų visą jos daugiamečių projektų įgyvendinimo ciklą. Komisija mano, kad šios priežiūros ir kontrolės sistemos, kurios apima tiek EPF veikimą, tiek ES biudžeto finansuojamą veiklą, yra veiksmingos ir kasmet gerėja. Nepaisant labai rizikingos išorės pagalbos aplinkos keliamų sunkumų, Audito Rūmų vertinimu labiausiai tikėtinas metinis klaidų lygis išorės pagalbos atveju ES biudžete buvo mažesnis už 2010 ir 2011 m. reikšmingumo lygį, taip pat mažesnis už 2009 m. EFP reikšmingumo lygį.

⁽²²⁾ Išsamūs su EuropeAid metine veiklos ataskaita susiję rezultatai yra pateikti Audito Rūmų metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo ir dešimtojo Europos plėtros fondų. Kaip pažymėta 7.14 dalyje, DG ELARG priežiūros ir kontrolės sistemų veikimas 2011 m. nebuvo vertinamas.

⁽²³⁾ Žr. 1.21–1.23 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

7.28. **7.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama Komisijos padaryta pažanga vykdam ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. Komisija atsižvelgė į visas rekomendacijas, o keturias iš jų jau įgyvendino. Su EuropeAid priežiūros ir kontrolės sistemomis susijusios rekomendacijos pateiktos Audito Rūmų metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo ir dešimtojo EPF. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja:

— **1 rekomendacija:** EuropeAid, DG ECHO ir FPI turėtų pagerinti sutarčių dėl dotacijų priežiūrą, geriau pasinaudodami vizitais vietoje, kad būtų užkirstas kelias netinkamų finansuoti išlaidų deklaravimui ir kad tokios išlaidos būtų aptinkamos, ir (arba) išplėsdami Komisijos užsakytų auditų apimtį;

— **2 rekomendacija:** FPI turėtų:

- užtikrinti vidaus audito skyriaus veikimą,
- nustatyti aiškius rizikos vertinimų metu taikomus kriterijus, kai atrenkamos pagal Stabilumo priemonę ir BUSP vykdomos tikrintinos sutartys,
- užtikrinti, kad visoms BUSP misijoms turėtų būti suteikiama akreditacija remiantis „šešių ramsčių įvertinimais“,
- paspartinti senų BUSP sutarčių užbaigimą.

7.28. Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

Skirtingos Komisijos tarnybos savo kontrolės sistemose taiko skirtingą praktiką, susijusią su patikrų vietoje pobūdžiu ir tikslais bei jų naudojimu patikrinimui. Todėl, atsižvelgiant į ekonominio veiksmingumo aspektus, Komisija negali priimti bendros rekomendacijos, kad pagerintos patikros vietoje gerokai pagerintų susitarimų dėl dotacijų finansinį valdymą, susijusį su išlaidų tinkamumu.

Kalbant apie Komisijos užsakytų auditų apimtį, Komisija mano, kad audito apimtis, susijusi su dotacijomis, yra didelė ir pakankama. Atsižvelgiant į pačių Audito Rūmų šiam skyriui nustatytą klaidų lygį, Komisija gali tik iš dalies priimti šią rekomendaciją toliau nuolat gerinti esamus susitarimus.

- FPI kaip audituojamas subjektas visiškai bendradarbiaus su EuropeAid vidaus audito struktūra.
- FPI jau deda pastangas pagerinti savo rizikos vertinimą, susijusį su jos vykdoma ex post kontrole, be kita ko geriau nustatydamą audituotinių sutarčių/projektų atrankos kriterijus.
- FPI parengė savo BUSP misijų akreditavimo tvarkaraštį ir toliau dės pastangas šioje srityje. Pagal tvarkaraštį visos finansinė prasmės svarbios misijos turėtų būti akredituotos iki 2013 m. pabaigos.
- FPI didins pastangas siekiant užbaigti senas BUSP sutartis ir šiuo tikslu parengė veiksmų planą.

7.1 PRIEDAS

SU IŠORĖS SANTYKIAIS, PAGALBA IR PLĖTRA SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011					2010	2009	2008
	EuropeAid ⁽³⁾	FPI	ELARG	ECHO	Iš viso:			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA								
Iš viso operacijų (iš kurių):	81	8	38	23	150	165	180	180
Avansai	17	2	4	7	30	75	83	71
Tarpiniai/galutiniai mokėjimai	64	6	34	16	120	90	97	109
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾								
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:								
Be klaidų	73 % (59)	50 % (4)	68 % (26)	52 % (12)	67 % (101)	77 %	87 %	73 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	27 % (22)	50 % (4)	32 % (12)	48 % (11)	33 % (49)	23 %	13 %	27 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė								
Analizė pagal išlaidų tipą								
Avansai	0 % —	0 % —	0 % —	0 % —	0 % —	11 %	17 %	19 %
Tarpiniai/galutiniai mokėjimai	100 % (22)	100 % (4)	100 % (12)	100 % (11)	100 % (49)	89 %	83 %	81 %
Analizė pagal klaidų tipą								
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	59 % (13)	50 % (2)	92 % (11)	9 % (1)	55 % (27)	53 %	74 %	60 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	41 % (9)	50 % (2)	8 % (1)	91 % (10)	45 % (22)	47 %	26 %	40 %
Tinkamumo	67 % (6)	100 % (2)	100 % (1)	100 % (10)	86 % (19)	72 %	100 %	79 %
Tikrumo	0 % —	0 % —	0 % —	0 % —	0 % —	17 %	0 %	21 %
Tikslumo	33 % (3)	0 % —	0 % —	0 % —	14 % (3)	11 %	0 %	0 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS								
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis					1,1 %			
Viršutinė klaidų riba					2,4 %			
Apatinė klaidų riba					0,0 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

⁽³⁾ Įtrauktos dvi EACEA operacijos.

7.2 PRIEDAS

SU IŠORĖS SANTYKIAIS, PAGALBA IR PLĖTRA SUSIJUSIŲ SISTEMŲ PATIKRINIMO REZULTATAI

Atrinktų EuropeAid priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas

	Ex ante kontrolė	Stebėjimas ir priežiūra	Išorės auditai	Vidaus auditas	Bendras įvertinimas
Centrinės sistemos	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga
Delegacija	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga	n.d.	Iš dalies veiksminga

Atrinktų DG ECHO priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas

	Ex ante kontrolė	Stebėjimas ir priežiūra	Ex post kontrolė	Vidaus auditas	Bendras įvertinimas
Centrinės sistemos	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga

Atrinktų FPI priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas

	Ex ante kontrolė	Stebėjimas ir priežiūra	Ex post kontrolė	Vidaus auditas	Bendras įvertinimas
Stabilumo priemonė	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Neveiksminga	Iš dalies veiksminga
BUSP	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga		Iš dalies veiksminga

7.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU IŠORĖS SANTYKIAIS, PAGALBA IR PLĖTRA

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	DG ECHO turėtų pagerinti pasiūlymų dėl humanitarinės pagalbos teikimo veiksmų įvertinimų dokumentacijos kokybę (pavyzdžiui, parengti standartizuotas vertinimo ataskaitas).	DG ECHO pagerino pasiūlymų dėl humanitarinės pagalbos teikimo veiksmų dokumentacijos kokybę.	DG ECHO sutinka su Audito Rūmų analize.
	DG ECHO turėtų nustatyti ir įdiegti mechanizmą, skirtą rinkti ir analizuoti duomenis apie tai, kiek jo partneriai naudojami „humanitariniams tikslams vykdomų pirkimų centrų“ paslaugomis.	2011 m. DG ECHO priėmė laikiną sprendimą iš humanitariniams tikslams vykdomų pirkimų centrų tiesiogiai rinkti kiek įmanoma daugiau informacijos, kol dar nėra įdiegtas automatinis tokios informacijos rinkimo iš pačių partnerių mechanizmas.	DG ECHO sutinka su Audito Rūmų analize.
	DG RELEX turėtų skirti pakankamai išteklių senoms GRM ir BUSP sutartims, kurių įgyvendinimo terminas jau pasibaigęs, išnagrinėti ir užbaigti.	FPI ėmėsi tinkamų veiksmų GRM ir Stabilumo priemonės sutartims užbaigti. Tačiau BUSP sutarčių atveju vis dar reikia dėti daugiau pastangų siekiant įgyvendinti Audito Rūmų rekomendaciją.	Komisija pripažįsta, kad reikia dėti daugiau pastangų siekiant užbaigti senas BUSP sutartis; šiuo tikslu parengtas veikslų planas, siekiant pagerinti padėtį iki 2012 m. pabaigos.
	DG ELARG turėtų patikrinti savo vidaus kontrolės kontrolinius sąrašus siekiant dokumentuoti visas atliktas patikras.	Nauji kontroliniai sąrašai parengti, išplatinti susijusiems darbuotojams ir įkelti į DG ELARG interneto svetainę. Atlikus su 2010 ir 2011 m. DAS susijusį audito darbą buvo patvirtinta, kad ES delegacijos šiuo metu naudojami atnaujintais kontroliniais sąrašais.	
	DG ELARG ir toliau turėtų skirti pakankamai išteklių siekiant išanalizuoti pagal PHARE ir Pereinamojo laikotarpio priemonę pateiktas neišnagrinėtas galutines deklaracijas naujosiose valstybėse narėse.	Vertinamuoju laikotarpiu buvo dar labiau sumažintas susikauptusių neišnagrinėtų galutinių deklaracijų skaičius. Tačiau 2011 m. pabaigoje vis dar buvo neišnagrinėtos su 401 programa susijusios 88 galutinės deklaracijos. Reikia dėti dar daugiau pastangų siekiant įgyvendinti šią rekomendaciją.	DG ELARG yra įsipareigojęs dėti reikiamas pastangas siekiant dar sumažinti likusių susikauptusių sutarčių skaičių. DG ELARG toliau dės visas reikiamas pastangas, kad būtų apmokėtos Phare / ES-12 pereinamojo laikotarpio priemonės sąskaitos.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	DG ELARG turėtų išsamiau nustatyti <i>ex ante</i> kontrolės panaikinimo ir „valdymo įgaliojimų perdavimo“ decentralizuotoms šalims laikino sustabdymo kriterijus ir atlikti nacionalinių institucijų naudojamų sistemų veiksmingumo testus (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)	2011 m. DG ELARG pradėjo analizuoti galimus būdus, kaip būtų galima išsamiau nustatyti valdymo įgaliojimų perdavimo ir <i>ex ante</i> kontrolės atsisakymo kriterijus ir gaires. 2011 m. buvo atlikti keturi posisteminių auditai. Jų metu buvo nagrinėjamas faktinis Kroatijos ir Turkijos nacionalinių sistemų kai kurių pagrindinių aspektų veikimas. Atitinkamos ES delegacijos įgyvendino savo su auditais ir vizitais vietoje susijusius planus ir tokiu būdu gavo papildomą patikinimą dėl nacionalinių sistemų veiksmingumo.	Ši analizė bus plėtojama pagal atnaujintą Pasirengimo narystei priemonę. Nacionalines sistemas toliau reguliariai stebi centrinė tarnyba ir delegacijos – viena iš naudojamų priemonių – posisteminių auditas.
	DG ELARG turėtų ir toliau gerinti į jo valdymo informacinę sistemą įvedamų duomenų kokybę. (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)	DG ELARG, siekdamas užtikrinti CRIS duomenų kokybę, patvirtino naują gairių dokumentą. Naujuose decentralizuotos įgyvendinimo sistemos mokėjimų kontroliniuose sąrašuose numatytos iPerseus sutarčių duomenų patikros. Naujų procedūrų veiksmingumą dar reikės įvertinti ateityje.	
	DG ELARG turėtų sukurti priemonę, skirtą palengvinti vizitų rezultatų, susijusių su teisėtumo ir tvarkingumo klausimais, konsolidavimą (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)	Kai kurios ES delegacijos pradėjo rengti savo pačių konsolidavimo priemones, tačiau reikia įdėti daugiau pastangų, kad būtų galima nustatyti bendrus pradinius rodiklius, suderinti skirtingus metodus ir patikrinti, ar jie veiksmingai taikomi.	Vykdydama savo priežiūros veiklą DG ELARG centrinė tarnyba skatins ir stebės priemonių įgyvendinimą.
	DG ELARG turėtų padidinti operacijų, vykdomų esant centralizuotam valdymui, <i>ex post</i> patikrinimų skaičių. (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)	2011 m. <i>ex post</i> patikrų skaičius smarkiai išaugo. <i>Ex post</i> patikrų vykdytojai apėmė keturias iš šešių „centralizuotų“ delegacijų.	Toliau dedamos pastangos 2012 m. – applanckta dar viena šalis ir pirminė darbo programa bus užbaigta iki metų pabaigos.
2008	DG RELEX turėtų konsoliduoti savo <i>ex post</i> kontrolės metodiką ir kaip galima skubiau atsižvelgti į šiuo atžvilgiu vidaus auditoriaus suformuluotas rekomendacijas. (Taip pat įtraukta į 2008 m. metinę ataskaitą)	FPI konsolidavo BUSP ir Stabilumo priemonei skirtą savo taikomą <i>ex post</i> kontrolės metodiką. Tačiau šios gairės vis dar nėra iki galo parengtos, o rizikos vertinimų metu taikomi kriterijai turėtų būti geriau apibrėžti.	FPI jau užbaigė savo metodines gaires ir toliau šiais metais sieks jas gerinti, remdamasi vykdančią kontrolę gauta grįžtamąja informacija. 2012 m. tobulinami rizikos vertinimams taikomi kriterijai, siekiant užtikrinti didesnę aiškumą, kiek tai susiję su 2013 m. tikrintinų projektų atranka. Visos vidaus auditoriaus DG RELEX pateiktos rekomendacijos dėl <i>ex post</i> kontrolės įgyvendintos.

8 SKYRIUS

Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Įvadas	8.1–8.11
Politikos grupės ypatumai	8.2–8.10
Mokslinių tyrimų bendrosios programos	8.3–8.8
Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa (KIP)	8.9–8.10
Audito apimtis ir metodas	8.11
Operacijų tvarkingumas	8.12–8.18
Sistemų veiksmingumas	8.19–8.36
Mokslinių tyrimų bendrosios programos	8.20–8.30
<i>Ex ante</i> dokumentų patikros	8.20–8.21
Išlaidų ataskaitų audito sertifikavimas	8.22–8.24
Komisijos <i>ex post</i> finansiniai auditai	8.25–8.30
Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa (KIP) – IRT politikos rėmimo programa (IRT-PRP)	8.31–8.36
<i>Ex ante</i> dokumentų patikros	8.31
Išlaidų deklaracijų audito sertifikavimas	8.32
Komisijos <i>ex post</i> finansiniai auditai	8.33–8.34
Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas	8.35–8.36
Išvados ir rekomendacijos	8.37–8.40
Išvados	8.37–8.38
Rekomendacijos	8.39–8.40
Išorės veiksmų garantijų fondo audito rezultatai	8.41–8.43

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IVADAS

8.1. Šiame skyriuje pateikiami Audito Rūmų specialusis vertinimas, susijęs su moksliniais tyrimais ir kitomis vidaus politikomis, apimančiomis šias politikos sritis 01 – Ekonomikos ir finansų reikalai, 02 – Įmonės, 03 – Konkurencija, 08 – Moksliniai tyrimai, 09 – Informacinė visuomenė ir žiniasklaida, 10 – Tiesioginiai moksliniai tyrimai, 12 – Vidaus rinka, 15 – Švietimas ir kultūra, 16 – Komunikacija, 18 – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė ir 20 – Prekyba, taip pat Audito Rūmų periodiškai atliekamas Išorės veiksmų garantijų fondo auditas ⁽¹⁾. Pagrindinė informacija apie nagrinėtą veiklą ir 2011 m. išlaidas pateikta **8.1 lentelėje**.

8.1 lentelė. Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos. Pagrindinė 2011 m. informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
08	Moksliniai tyrimai	Administracinės išlaidos	321	Tiesioginis centralizuotas
		7BP	3 494	Tiesioginis centralizuotas
		7BP Euratomas	271	Netiesioginis centralizuotas
		Ankstesnių bendrųjų programų (BP) užbaigimas	518	Tiesioginis centralizuotas
			4 604	
15	Švietimas ir kultūra	Administracinės išlaidos	131	Tiesioginis centralizuotas
		Mokymasis visą gyvenimą, įskaitant daugiakalbystę	1 376	Netiesioginis centralizuotas
		Europos kultūrinio bendradarbiavimo vystymas	167	Netiesioginis centralizuotas
		Bendradarbiavimo jaunimo ir sporto srityje skatinimas	156	Netiesioginis centralizuotas
		Žmonės – mokslininkų mobilumo programa	584	Netiesioginis centralizuotas
			2 414	
09	Informacinė visuomenė ir žiniasklaida	Administracinės išlaidos	132	Tiesioginis centralizuotas
		7BP	1 218	Tiesioginis centralizuotas
		Kitos	139	Tiesioginis centralizuotas
			1 489	

⁽¹⁾ 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, kuriuo įsteigiamas Išorės veiksmų garantijų fondas (OL L 145, 2009 6 10, p. 10), konstatuojamose dalyse pažymima, kad Audito Rūmai audituoja Garantijų fondo finansinį valdymą, taikydami procedūras, dėl kurių susitaria Audito Rūmai, Komisija ir Europos investicijų bankas.

(milijonais eurų)

Budžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
02	Įmonės	Administracinės išlaidos	123	Tiesioginis centralizuotas
		Konkurencingumas, pramonės politika, inovacijos ir verslumas	187	Tiesioginis centralizuotas / Netiesioginis centralizuotas per EACI
		Prekių vidaus rinka ir sektorių politikos	33	Tiesioginis centralizuotas
		7BP – Bendradarbiavimas – kosmosas ir saugumas	423	Tiesioginis centralizuotas
		ES palydovinės navigacijos programos (EGNOS ir Galileo)	570	Tiesioginis centralizuotas
			1 336	
18	Laisvė, saugumas ir teisingumas	Administracinės išlaidos	76	Tiesioginis centralizuotas
		Solidarumas – išorės sienos, vizų išdavimo politika ir laisvas asmenų judėjimas	445	Pasidalijamasis / Tiesioginis centralizuotas
		Migracijos srutai – Bendra imigracijos ir prieglobsčio politika	159	Pasidalijamasis / Tiesioginis centralizuotas
		Pagrindinės teisės ir pilietybė	48	Tiesioginis centralizuotas
		Saugumas ir laisvių apsauga	133	Tiesioginis centralizuotas
		Teisingumas baudžiamųjų ir civilinių bylų srityje	62	Tiesioginis centralizuotas
		Narkotikų prevencija ir visuomenės informavimas	18	Tiesioginis centralizuotas
		Politikos strategija ir koordinavimas	3	Tiesioginis centralizuotas
			944	
10	Tiesioginiai moksliniai tyrimai	Personalias, einamosios išlaidos ir investicijos	352	Tiesioginis centralizuotas
		7BP	41	Tiesioginis centralizuotas
		Ilgalaikiai įsipareigojimai dėl branduolinės veiklos	24	Tiesioginis centralizuotas
		Ankstesnių bendrųjų programų (BP) užbaigimas	24	Tiesioginis centralizuotas
			441	
01	Ekonomikos ir finansų reikalai	Administracinės išlaidos	70	Tiesioginis centralizuotas
		Ekonominė ir pinigų sąjunga	12	Tiesioginis centralizuotas
		Tarptautiniai ekonomikos ir finansų reikalai	55	Tiesioginis centralizuotas
		Finansinės operacijos ir priemonės	252	Tiesioginis centralizuotas / Jungtinis valdymas su EIF / Tiesioginis necentralizuotas sur EIF
			389	
16	Komunikacija	Administracinės išlaidos	125	Tiesioginis centralizuotas
		Komunikacija ir žiniasklaida	35	Tiesioginis centralizuotas
		Komunikacija vietos lygiu	37	Tiesioginis centralizuotas
		Analizės ir komunikacijos priemonės	26	Tiesioginis centralizuotas
		Europos pilietiškumo skatinimas	36	Tiesioginis centralizuotas
			259	
20	Prekyba	Administracinės išlaidos	93	Tiesioginis centralizuotas
		Prekybos politika	11	Tiesioginis centralizuotas / Jungtinis valdymas su TO
			104	

(milijonais eurų)

Budžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
12	Vidaus rinka	Administracinės išlaidos	61	Tiesioginis centralizuotas
		Vidaus rinkos generalinio direktorato politikos strategija ir koordinavimas	34	Tiesioginis centralizuotas
			95	
03	Konkurencija	Administracinės išlaidos	94	Tiesioginis centralizuotas
		Karteliai, antimonopolinė veikla ir rinkos liberalizavimas	0	Tiesioginis centralizuotas
			94	

Iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾	1 578
Bendrosios programos (BP)	5 965
Mokymasis visą gyvenimą, įskaitant daugiakalbystę	1 376
Kitos veiklos išlaidos	3 250
Iš viso veiklos išlaidų	10 591
Iš jų: — avansai ⁽²⁾	6 911
— tarpiniai / galutiniai mokėjimai ⁽³⁾	3 680
Iš viso finansinių metų mokėjimų	12 169

Iš viso finansinių metų įsipareigojimų	13 968
---	---------------

⁽¹⁾ Administracinių išlaidų auditas aprašytas 9 skyriuje.

⁽²⁾ Avansai pagal Septintąją bendrąją programą (2007–2013 m.) ir pagal Mokymosi visą gyvenimą programą sudarė atitinkamai 3 837 milijonus ir 1 208 milijonus eurų.

⁽³⁾ Tarpiniai / galutiniai mokėjimai pagal Septintąją bendrąją programą (2007–2013 m.) ir pagal Mokymosi visą gyvenimą programą sudarė atitinkamai 2 128 milijonus ir 168 milijonus eurų.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2011 m. negalutinės metinės finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

8.2. Pagrindinės šios politikos grupės sudėtinės dalys yra mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrosios programos, kurioms buvo skirta 56 % (arba 5 965 milijonai eurų) visų veiklos išlaidų. Kitos vidaus politikos apima Mokymosi visą gyvenimą programą, kuriai skirta 11 % (arba 1 376 milijonai eurų) visų veiklos išlaidų, bendrąją programą „Solidarumas ir migracijos srautų valdymas“ (SOLID), kuriai skirta 4 % (arba 445 milijonai eurų) ir Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą (KIP), kuriai skirta 2 % (arba 258 milijonai eurų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Mokslinių tyrimų bendrosios programos

8.3. Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros šeštoji ir septintoji bendrosios programos (6BP ir 7BP) yra pagrindiniai Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų rėmimo instrumentai. Abi šios bendrosios programos yra sumanytos, turint tikslą paremti Lisabonos ir ES 2020 strategijas bei Europos mokslinių tyrimų erdvę ⁽²⁾.

8.4. Bendrosios programos įgyvendinamos taikant tiesioginį centralizuotą ir netiesioginį centralizuotą valdymą, kurį vykdo šeši generaliniai direktoratai ir dvi vykdomosios įstaigos ⁽³⁾. Taip pat dalį biudžeto netiesioginio centralizuoto valdymo būdu įgyvendina įvairios įstaigos, antai bendrosios įmonės ⁽⁴⁾ ir Europos investicijų bankas.

8.5. Abi šios bendrosios programos visų pirma yra projektais grindžiamos konkurencinės finansavimo programos, kurių galimi naudotojai, pristatydami savo projektą, dėl finansavimo turi varžytis. Susitarimus dėl dotacijų pasirašo laimėję kandidatai ir Komisija. Susitarimą dėl dotacijos pasirašius, pirmiausiai išmokami avansai, po to atliekami tarpiniai ir galutiniai mokėjimai, kuriais išlaidos kompensuojamos paramos gavėjams pateikus išlaidų deklaracijas.

8.6. Pagrindinė netvarkingumo rizika yra ta, kad paramos gavėjai savo išlaidų deklaracijose gali perdėti tinkamas finansuoti išlaidas ir kad Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemos gali to neaptikti ir atitinkamai neištaisyti. Ši rizika smarkiai padidėja dėl tinkamų finansuoti išlaidų skaičiavimo taisyklių sudėtingumo ir dėl to, kad tam tikrose srityse įgyvendinančios institucijos (žr. 8.4 dalį) šias taisykles taiko skirtingai.

⁽²⁾ Europos mokslinių tyrimų erdvę sudaro visa su Europos moksliniais tyrimais ir plėtra susijusi veikla, programos ir politikos, turinčios tarpvalstybinį pobūdį. Visi šie elementai suteikia galimybę mokslininkams, mokslinių tyrimų institutams ir įmonėms vis daugiau lankytis vieniems pas kitus, konkuruoti ir bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu.

⁽³⁾ Minėti šeši generaliniai direktoratai yra: Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD (RTD), Informacinės visuomenės ir žiniasklaidos GD (INFO), Švietimo ir kultūros GD (EAC), Įmonių ir pramonės GD (ENTR), Mobilumo ir transporto GD (MOVE) ir Energetikos GD (ENER). Dvi vykdomosios įstaigos yra: i) Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga (REA) ir ii) Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomoji įstaiga (ERCEA).

⁽⁴⁾ Europos Sąjungos mokslinių tyrimų bendrosios įmonės (BĮ) yra: Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo BĮ, BĮ „Svarus dangus“, BĮ ARTEMIS, Naujoviškų vaistų iniciatyvos BĮ, BĮ ENIAC ir Kuro elementų ir vandenilio BĮ.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.7. Siekdama supaprastinti 7BP taikomas taisykles, Komisija 2011 m. sausio 24 d. patvirtino šias tris priemones:

- a) buvo plačiau pripažintos naudos gavėjų taikomos vidutinių personalo išlaidų apskaičiavimo metodikos;
- b) įvesti nustatyto dydžio finansavimą MVĮ savininkams;
- c) įsteigti mokslinių tyrimų aiškinamąjį komitetą, siekiant užtikrinti vienodą taisyklių aiškinimą ir taikymą.

Dar per anksti vertinti šių priemonių poveikį netinkamų finansuoti išlaidų lygiui.

8.8. Šioje politikos srityje Europos Komisija taip pat yra atsakinga už dviejų pagrindinių kosmoso programų – Galileo programos ir Pasaulinės aplinkos ir saugumo priežiūros sistemos (GMES) programos – įgyvendinimą. Šias užduotis atlikti įgaliojama Europos kosmoso agentūra (EKA) arba jos atliekamos su ja bendradarbiaujant. Visi Komisijos Europos kosmoso agentūrai 2011 m. atlikti mokėjimai sudaro 660 milijonų eurų (133,6 milijono eurų GMES programai ir 526,4 milijono eurų Galileo programai).

Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa (KIP)

8.9. KIP programa (kitų vidaus politikų sritis, kurią Audito Rūmai rotacijos būdu atrinko sistemų auditui) apima tris paprogrames, kurias administruoja trys generaliniai direktoratai (2011 m. 29 milijonai eurų skirta DG ECFIN ⁽⁵⁾, 114 milijonų eurų – DG ENTR ⁽⁶⁾, 115 milijonų eurų – DG INFSO). DG INFSO administruoja informacinių ir ryšių technologijų (IRT) politikos rėmimo programą (IRT-PRP), kurios tikslas skatinti inovacijas ir konkurencingumą, sudarant sąlygas piliečiams, vyriausybėms, įstaigoms ir verslo organizacijoms, ypač MVĮ, plačiau įsiviešinti ir optimaliai panaudoti IRT.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.8. Mokėjimai, atlikti EKA 2011 m., kaip metinis indėlis iš ES biudžeto į bendrai valdomą GMES programą, ir sumos, nustatytos Galileo programai įgyvendinti, yra išankstinio finansavimo mokestimai. Galutinę EKA panaudotų lėšų sumą Komisija nustato tik pasibaigus abiem programoms.

⁽⁵⁾ DG ECFIN remia mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), suteikiant joms galimybę gauti nuosavo ir rizikos kapitalo bei paskolų taikant Sąjungos finansinius instrumentus, kuriuos Komisijos vardu vykdo Europos investicijų fondas (EIF).

⁽⁶⁾ Su verslumu ir inovacija susijusią paprogramę DG ENTR valdo teikdamas KIP dotacijas per Konkurencingumo ir inovacijų vykdomąją įstaigą (EACI).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.10. Programa įgyvendinama tiesioginio centralizuoto dotacijų valdymo būdu, išmokant tiesioginius finansinius įnašus pagal bendrai finansuojamus susitarimus dėl dotacijų, kuriuos Komisija pasirašo su į konsorciumą susivienijusiais paramos gavėjais. Didžiausia netvarkingumo rizika PRP mokslinių tyrimų projektų atveju yra ta, kad naudos gavėjai į savo deklaracijas gali įtraukti netinkamas finansuoti išlaidas, kurios, prieš jas kompensuojant, gali likti nenustatytos ir neištaisytos Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemų.

Audito apimtis ir metodas

8.11. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo nagrinėjama imtis iš 150 mokėjimų, iš kurių 25 buvo avansai mokslinių tyrimų bendrosioms programoms, 39 – avansai kitoms šios politikos grupės priemonėms, 60 – tarpiniai arba galutiniai mokėjimai mokslinių tyrimų bendrosioms programoms ir 26 tarpiniai arba galutiniai mokėjimai kitoms šios politikos grupės priemonėms;
- b) sistemų vertinimas apėmė:
 - *ex ante* dokumentų patikras Komisijos lygmeniu ⁽⁷⁾,
 - nepriklausomų auditorių pateiktų projekto išlaidų deklaracijų audito sertifikatus ⁽⁸⁾,
 - projektų *ex post* finansinius auditus ⁽⁹⁾,
 - Komisijos vadovybės pareiškimus ⁽¹⁰⁾;
- c) atliekant Garantijų fondo auditą daugiausia dėmesio skirta Komisijos ir EIB susitarimo dėl Fondo turto valdymo laikymuisi ir Komisijos priežiūros procedūroms. Taip pat buvo patikrintas privačios auditorių įmonės atliktas darbas.

⁽⁷⁾ Mokslinių tyrimų atveju šis vertinimas rėmėsi 85 su BP susijusių mokėjimų imtimi. Kitų vidaus politikų atveju šis vertinimas ir projektų *ex post* finansinių auditų vertinimas rėmėsi papildoma 30 mokėjimų imtimi, susijusia su DG INFSO valdoma KIP programa, būtent IRT-PRP.

⁽⁸⁾ Tai buvo paremta 31 sertifikatus gavusių naudos gavėjų išlaidų deklaracijų imtimi.

⁽⁹⁾ Tai buvo pirmiausia paremta 30 *ex post* audito bylų peržiūra.

⁽¹⁰⁾ Buvo peržiūrėtos DG RTD, DG INFSO, DG ENTR ir DG EAC ir dviejų vykdomųjų įstaigų: ERCEA and REA metinės veiklos ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

8.12. **8.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Audito Rūmams ištestavus operacijų imtį, buvo nustatyta, kad 49 % operacijų buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmų vertinimu, labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 3,0 % ⁽¹¹⁾.

8.13. Iš viso Audito Rūmai nustatė, kad iš 150 imtį sudarančių operacijų 74 buvo paveiktos klaidų. Pagrindinė klaidų priežastis yra ta, kad pagal mokslinių tyrimų bendrąsias programas finansuojamos paramos gavėjai deklaruoja perdėtas išlaidas. Panašaus pobūdžio klaidos buvo nustatytos ir per Komisijos finansinius *ex post* auditus ⁽¹²⁾ (žr. 8.25–8.30 dalis). Kaip Audito Rūmai pažymėjo ankstesniais metais ⁽¹³⁾, klaidų rasta visose išlaidų kategorijose: personalo išlaidose ir kitose tiesioginėse ir netiesioginėse išlaidose.

8.14. Personalų išlaidos: apskaičiuojant faktines personalo išlaidas, turėtų būti remiamasi patikima darbo laiko registravimo sistema. Audito Rūmų audito metu buvo nustatyta: neatitiktis tarp tabelių ir kitų personalo bylų (pvz., neatvykimo į darbą ir poilsio dienų bylų), atvejų, kai deklaracijose darbuotojai visiškai priskiriami vienam projektui, nors tabeliai parodė juos dirbus keliuose projektuose, ir atvejų, kai neapmokėti viršvalandžiai priskiriami apmokėti Komisijai (žr. 8.1 pavyzdį).

8.14. *Išlaidų deklaracijoje nustatytos klaidos gali neturėti finansinio poveikio ES lėšoms.*

⁽¹¹⁾ Audito Rūmai apskaičiuoja klaidų lygio įvertį remdamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo AKR 1,1 % iki VKR 4,9 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

⁽¹²⁾ Tai taip pat patvirtino Komisija savo 2012 m. kovo 19 d. pažymoje naudos gavėjams „Kaip išvengti išlaidų deklaracijose dažniausiai pasitaikančių klaidų“, kur sakoma, kad dauguma klaidų atsiranda dėl neteisingo taisyklių aiškinimo arba dėl to, kad naudos gavėjai nepakankamai atsižvelgia į susitarimo dėl dotacijos ir finansinių gairių nuostatas.

⁽¹³⁾ Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 6.13 dalį, 2009 m. metinės ataskaitos 5.19, 5.20, 8.11 ir 8.12 dalis ir 2008 m. metinės ataskaitos 7.12–7.15 ir 10.12–10.13 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.1 pavyzdys. Išlaidų deklaracijoje nustatyta su personalo išlaidomis susijusi klaida

Vienas 7BP dalyvavęs naudos gavėjas deklaravo 308 000 eurų personalo išlaidų. Audito Rūmų audito metu buvo nustatyta, kad naudos gavėjas:

- sumažino savo darbuotojų produktyviai išdirbtas valandas,
- keliems audituotame projekte dirbusiems darbuotojams padidino valandų skaičių.

Iš viso dėl šių nustatytų faktų buvo perdėtai deklaruota 45 000 eurų personalo išlaidų.

8.15. Kitos tiesioginės išlaidos: tam, kad kitos tiesioginės išlaidos būtų tinkamos finansuoti, jos turi būti faktinės, patvirtintos tinkamais dokumentais (kaip antai sąskaitomis faktūromis ir mokėjimo patvirtinimais) ir turėtų būti aiškus ryšys su projektu ir ataskaitiniu laikotarpiu. Atlikdami šiuos auditus Audito Rūmai nustatė nemažai atvejų, kai naudos gavėjai pateikė sąskaitas faktūras už vartojimo reikmenis, kurie buvo užsakyti ar gauti projektui jau pasibaigus, taip pat sąskaitas faktūras už išorės paslaugas, kurios turėjo būti klasifikuojamos kaip subranga. Be to, kai kurie naudos gavėjai nepateikė išlaidas patvirtinančių sąskaitų faktūrų ar mokėjimo patvirtinimų. Nustatyta atvejų, kai mokslinio tyrimo projektui buvo priskirta visa įrangos pirkimo kaina, užuot ją nuvertinus pagal įprastinę naudos gavėjo apskaitos praktiką.

8.16. Netiesioginės išlaidos: jei naudos gavėjai naudoja faktines netiesiogines išlaidas, pastarosios turi būti susijusios su projektu. Nustatyta nemažai atvejų, kai naudos gavėjai įtraukė netinkamas finansuoti išlaidas, susijusias su komercine veikla, atidėjiniais ar projektui tiesiogiai priskiriamomis išlaidomis (žr. 8.2 pavyzdį).

8.2 pavyzdys. Išlaidų deklaracijoje nustatyta su kitomis netiesioginėmis išlaidomis susijusi klaida

Naudos gavėjas deklaravo 366 891 eurų pridėtinį išlaidų ir įtraukė netiesiogines visų savo padalinių išlaidas, manydamas, kad skiriant šias išlaidas projektui visų pirma atsižvelgiama į mokslinių tyrimų darbuotojus. Dėl to buvo priskirtos su projektu nesusijusios išlaidos ir susidarė 180 670 eurų perdeklaravimas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.1 pavyzdys. Išlaidų deklaracijoje nustatyta su personalo išlaidomis susijusi klaida

Audito Rūmų nurodytu atveju netinkamai deklaruota suma jau išskaičiuota iš kito mokėjimo.

8.16.**8.2 pavyzdys. Išlaidų deklaracijoje nustatyta su kitomis netiesioginėmis išlaidomis susijusi klaida**

Komisija su gavėju atliko prieštaravimo procedūrą. Gavėjui pateikus papildomos informacijos ir paaiškinimus, Komisija padarė išvadą, kad šio projekto netiesioginių išlaidų perdeklaravimas yra 39 735 EUR, kurie buvo visiškai susigrąžinti 2012 m. Be to, Komisija pranešė gavėjui, kad ši sisteminė klaida turėtų būti ištaisyta ir kituose projektuose, kuriuose jis dalyvauja, ir jis sutiko tai padaryti.

Komisija gerai žino apie netiesioginių išlaidų skaičiavimo problemą. Jei būtų priimtas pasiūlymas „Horizontas 2020“, šios problemos būtų išvengta netiesiogines išlaidas apmokant kaip nekintamo dydžio tiesioginių išlaidų procentinę dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.17. Devyniolika (29 %) iš 65 su Kitomis vidaus politikomis susijusių operacijų buvo paveiktos klaidų. Jose buvo netinkamų išlaidų kompensavimo klaidų, panašių į klaidas, aptiktas 6BP ir 7BP.

8.18. Šio Audito Rūmų audito metu buvo nustatyta tokių klaidų, kaip avansai, kurie turėjo būti deklaruoti ateinančių ataskaitinių laikotarpių, ir netinkami finansuoti atidėjiniai, minimi EKA pateiktoje finansinėje ataskaitoje (taip pat žr. 8.36 dalį) ir viešųjų pirkimo procedūrų, vykdytų įgyvendinant minėtas dvi kosmoso programas, trūkumai (žr. 8.8 dalį).

8.18. Komisija atlieka kiekvienos EKA pateiktos finansinės ataskaitos auditus vietoje. Nustatytos klaidos ištaisomos. Tai, kad į 2010 m. ataskaitą buvo įtraukti avansai, kurie turėjo būti deklaruoti kitu ataskaitiniu laikotarpiu, neturi finansinio poveikio programai. Audito Rūmų nustatytą atidėjinį EKA jau buvo ištaisiusi kitu ataskaitiniu laikotarpiu. Komisijos nuomone, dėl Audito Rūmų nustatytų viešųjų pirkimų problemų ES lėšos nėra švaistomos. Komisija mano, kad po Audito Rūmų auditų pakeistos pirkimų procedūros yra tinkamos ir atitinka specifinį su kosmoso veikla susijusių viešųjų pirkimų pobūdį.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

8.19. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **8.2 priede**. Audito Rūmai nustatė, kad užtikrinant operacijų tvarkingumą, tiek Mokslinių tyrimų programose, tiek IRT-PRP, sistemos buvo iš dalies veiksmingos.

Mokslinių tyrimų bendrosios programos

Ex ante dokumentų patikros

8.20. Siekiant užtikrinti mokėjimų tvarkingumą ir atitiktį sutartims, prieš atliekant mokėjimą, patikrinami visi svarbūs veiklos ir finansiniai aspektai. Kadangi Komisija deda pastangas kaip įmanoma labiau supaprastinti savo ex ante kontrolės procedūras, atliekant šias patikras apsiribojama išlaidų deklaracijų ir naudos gavėjų pateiktų galutinių rezultatų dokumentų peržiūra.

8.20. Komisija mano, kad kontrolės sistema turi būti vertinama atsižvelgiant į jos visumą, įskaitant ex ante ir ex post patikrinimus.

8.21. Audituojant 150 mokėjimų imties 108 atvejus ⁽¹⁴⁾ (žr. 8.11 dalį) buvo nustatytas 51 trūkumų ex ante dokumentų patikrose atvejis, kaip antai atgaline data naudojama projekto pradžia (naudos gavėjui nepateikus išankstinio raštiško prašymo), mokėjimo vėlavimai ir leidimų išdavimo procedūros nenuoseklumai – tačiau šių trūkumų Audito Rūmai nelaiko reikšmingais. Dėl šių priežasčių ši kontrolės procedūra laikoma iš dalies veiksminga.

⁽¹⁴⁾ Jas sudarė: 60 BP tarpinių ir galutinių mokėjimų, 25 BP avansus, 21 mokėjimą, susijusį su įnašais į mokslinių tyrimų bendrąsias įmones, rizikos pasidalijimo finansinę priemonę, EGNOS ir Galileo programas ir 2 avansus Anglijų ir plieno mokslinių tyrimų fondui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Išlaidų ataskaitų audito sertifikavimas

8.22. Susitarimuose dėl dotacijų nustatyta, kad naudos gavėjų išlaidų deklaracijos teikiamos su nepriklausomo auditoriaus išduotu audito sertifikatu (6BP) ar su finansinės atskaitomybės sertifikatu (7BP) ⁽¹⁵⁾. Šių sertifikatų tikslas – pateikti Komisijai svarbią informaciją, kad ši galėtų įvertinti, ar naudos gavėjų deklaruojamos išlaidos yra tinkamos finansuoti ir ar buvo deklaruotos visos įplaukos ir iš išankstinio finansavimo gautos palūkanos.

8.23. Dėl naudos gavėjo išlaidų deklaracijų, kurioms buvo išduotas sertifikatas (31 iš 60 tarpinių ir galutinių mokėjimų), Audito Rūmai palygino savo pačių audito rezultatus su pateikto sertifikato išvadomis. 25 atvejais, dėl kurių nepriklausomas auditorius pateikė besąlyginę nuomonę, Audito Rūmai aptiko klaidų. 14 klaidų atvejų finansinis poveikis buvo didesnis kaip 2 %.

8.24. Panašiai kaip ir ankstesniais metais ir nepaisant Komisijos pastangų gerinti naudos gavėjų ir auditorių informuotumą (žr. **8.3 priedą**), ši kontrolės procedūra iki šiol yra tik iš dalies veiksminga, kadangi vis dar lieka netinkamų finansuoti punktų, kurių nepriklausomi auditoriai neaptinka.

8.24. Komisija žino, kad finansinių ataskaitų pažymose neįmanoma visiškai išvengti klaidų, tačiau, nepaisant to, jomis iš esmės sumažinamas klaidų lygis. Todėl jos gerokai padidina bendrą Komisijos patikinimo lygį.

Komisijos ex post finansiniai auditai

8.25. Abiem bendrosioms programoms mokslinių tyrimų generaliniai direktoratai taiko bendras ex post auditų strategijas. Pagrindiniai tikslai yra:

- a) vertinti išlaidų deklaracijų teisėtumą ir tvarkingumą ir taip prisidėti prie įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų metinio patikinimo pareiškimo;
- b) sukurti neteisėtai išmokėtų ES lėšų išieškojimų pagrindą.

8.26. Apskritai Komisijos įdiegta ex post auditų sistema buvo įvertinta kaip veiksminga.

Pasikliovimas išorės auditorių darbu

8.27. Didžiąją dalį Komisijos reprezentatyvių auditų ⁽¹⁶⁾ atlieka išorės audito įmonės, Komisija už juos atsako ir juos kontroliuoja.

⁽¹⁵⁾ 7BP naudos gavėjai privalo pateikti sertifikatą, jei ES įnašas viršija 375 000 eurų. Komisija įvertino, kad iš jų 80 % šios ribos nesieks.

⁽¹⁶⁾ Auditų metu atranka vykdyta atsitiktiniu būdu ir jų tikslas – nustatyti visai populiacijai būdingą klaidų lygį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.28. Audito Rūmai atliko išsamią 30 ex post auditų bylų peržiūrą daugiausia dėmesio skirdami audito dokumentavimo kokybei, taikytos metodikos nuoseklumui ir atsiskaitymui Komisijai. Nepaisant to, kad Audito Rūmai nustatė trūkumų audito dokumentavimo ir išorės auditorių taikytos audito metodikos ⁽¹⁷⁾ srityse, ataskaitų teikimą Komisijai jie įvertino kaip iš esmės patenkinamą.

Neteisėtai išmokėtų ES lėšų išieškojimo sistemos

8.29. Komisijos ex post finansinių auditų metu nustačius klaidų, neteisėtai išmokėtos ES lėšos turi būti išieškotos (arba pagal vykdomąjį raštą sumoms išieškoti arba išskaičiuojant iš būsimos mokėjimo). Konsoliduoti DG RDT ir DG INFSO duomenys rodo, kad lėšų išieškojimas yra ilgas procesas. 2011 m. pabaigoje įgyvendintais buvo laikomi 81 % 2010 m. ir 33 % 2011 m. užbaigti auditai ⁽¹⁸⁾.

8.30. Be to, nustatytų sisteminių klaidų ekstrapoliavimas apimant neaudituosius audituotųjų naudos gavėjų projektus yra dar ilgesnis procesas. 2011 m. pabaigoje DG RDT sisteminių klaidų įgyvendinimo ⁽¹⁹⁾ lygis 6BP ir 7BP atveju buvo 44,8 %.

Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa (KIP) – IRT politikos rėmimo programa (IRT-PRP)

Ex ante dokumentų patikros

8.31. Audito Rūmų audito metu ABAC apskaitos sistemoje gauti ex ante patikrų įrodymai buvo palyginti su DG INFSO vietinėje sistemoje gautais įrodymais. 23 atvejais iš 30 asmenys, tvirtinantieji operaciją ABAC sistemoje buvo ne tie patys, kurie ją tvirtino vietinėje sistemoje. IRT-PRP programos atveju ABAC sistema patikimai nenustato patikras faktiškai vykdžiusius asmenis. Dėl šių priežasčių ši kontrolės procedūra laikoma tik iš dalies veiksminga.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.28. Komisija mano, kad Audito Rūmų nustatyti trūkumai turėjo nedidelį finansinį poveikį. Tačiau ji dės daugiau pastangų siekdama užtikrinti, kad išorės audito įmonės atitiktų specialius kiekvienos audito užduoties reikalavimus, nustatytus bendrojoje sutartyje.

8.29–8.30. Klaidoms daugiamečiuose BP projektuose ištaisyti išskaičiavimai iš kito mokėjimo yra įprasta praktika. Daugeliu atvejų kitų mokėjimų prašoma po 1 arba 1,5 metų, o tai turi didelės įtakos 2010 ir 2011 m. baigtų auditų įgyvendinimo lygiui. Atliekant ekstrapoliaciją gavėjai turi perskaiciuoti ir iš naujo pateikti išlaidų deklaracijas, todėl korekcijoms atlikti ekstrapoliuojant audito rezultatus iš tiesų prireikia daugiau laiko nei audito rezultatams, nurodytiems 8.29 dalyje, įgyvendinti.

8.31. DG INFSO įdiegta vietinė sistema registruoja visų su operacijų patvirtinimu susijusių asmenų vizas. Ši sistema yra automatinė, saugi ir teikia 100 % tikrumą dėl to, kas kokius veiksmus atliko, remiantis joje užregistruotomis elektroninėmis vizomis.

ABAC sistemoje nurodytos asmenų pavardės gali skirtis, nes joje nurodomi asmenys, faktiškai susiję su operacijomis, tačiau jų funkcijos buvo kitos tarpinių ir galutinių mokėjimų atveju. Tai susiję su sąmoningu DG INFSO priimtu sprendimu, siekiant sumažinti klaidų riziką, apriboti prieigą prie ABAC, kad prieigą prie jos turėtų tik patyrę asmenys. Šis principas yra tinkamai dokumentuotas DG INFSO finansinių procedūrų apraše.

⁽¹⁷⁾ Nustatyti trūkumai dažniausiai buvo susiję su neteisėtai patvirtintomis netinkamomis išlaidomis, populiacijai nebūdingos imties sudarymu ir netiesioginių išlaidų tvirtinimu.

⁽¹⁸⁾ Su 6BP ir 7BP susiję auditai.

⁽¹⁹⁾ Klaida laikoma „įgyvendinta“ tada, kai naudos gavėjas priima Komisijos pasiūlytą nustatyto dydžio pataisymą arba pateikia ištaisytas išlaidų deklaracijas visiems projektams, kuriems taikoma ekstrapoliacija.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Išlaidų deklaracijų audito sertifikavimas

8.32. Iš 30 operacijų, atrinktų *ex ante* patikrų auditui, trim atvejais reikėjo audito sertifikatų. Jie buvo išduoti ir į jų išvadas buvo atsižvelgta nustatant gražintiną sumą.

Komisijos ex post finansiniai auditai

8.33. 2011 m. nebuvo patvirtinta jokios oficialios DG INFSO valdomų ne mokslinių tyrimų programų *ex post* audito strategijos. Dėl to per visus 2011 metus nebuvo įdiegta jokių konkrečių IRT-PRP projektams skirtų *ex post* audito procedūrų ir nebuvo atlikta jokių konkrečių IRT-PRP programos rizikos vertinimų.

8.34. Tuo metu, kai Audito Rūmai vykdė savo auditą, Komisija buvo teatlikusi du IRT-PRP projektų auditus (vieną 2011 m. ir vieną 2010 m.). Abiem atvejais klaidų lygiai buvo labai dideli: atitinkamai 96 % ir 100 %. Audito Rūmai, atlikdami nuodugnųjį testavimą, papildomai išauditavo du IRT-PRP projektus. Klaidų lygiai buvo 99,82 % ir 2,86 %. Tai, kad nėra IRT-PRP programos *ex post* audito strategijos, yra didelis priežiūros ir kontrolės sistemų trūkumas, ypač kai nustatomi tokie dideli klaidų lygiai. Ši kontrolės priemonė laikoma neveiksminga.

Siekiant išspręsti Audito Rūmų nustatytą problemą, DG INFSO ketina 2013 m. parengti techninį sprendimą, kad išspręstų vizų problemą ABAC sistemoje, vykdant kitos kartos programas („Horizontas 2020“).

8.33. DG INFSO ne mokslinių tyrimų programos yra reguliariai audituojamos. 2011 m. šioje finansavimo srityje buvo baigta dvylika *ex post* auditų, iš kurių 2 buvo susiję su IRT-PRP. Atliekami auditai pasirenkami remiantis rizikos veiksniais ir paprastai jų paprašo už projekto operacijų valdymą atsakingos tarnybos.

Atsižvelgdamos į didėjančią šios finansavimo srities finansinę reikšmę DG INFSO tarnybos parengė audito strategiją, kuri yra įgyvendinama 2012 m. Be to, 2011 m. DG INFSO tarnybos sudarė bendrąją sutartį dėl *ex post* audito paslaugų šioje finansavimo srityje. Pagal šią bendrąją sutartį pirmąjį 2012 m. pusmetį pradėti pirmieji 22 auditai, susiję su ne mokslinių tyrimų lėšomis.

Tarpiniai ir galutiniai mokėjimai pagal ne mokslinių tyrimų programas sudarė mažiau nei 4 % visų INFSO mokėjimų 2011 m. DG INFSO mano, kad priemonės, parengtos 2011 m. ir įgyvendinamos 2012 m., yra tinkamos, atsižvelgiant į atitinkamos finansavimo veiklos finansinę reikšmę.

8.34. Abu auditai, kuriuos atliko Komisija 2010 ir 2011 m. dėl IRT-PRP (tai viena iš DG INFSO valdomų ne mokslinių tyrimų programų) buvo atlikti remiantis rizikos veiksniais; šių auditų atveju nustatytas klaidų lygis dažnai yra labai didelis ir jis nėra reprezentatyvus visumos atžvilgiu.

Vienas iš 2012 m. įgyvendinamų audito strategijos tikslų, susijusių su ne mokslinių tyrimų programomis, yra apibrėžti atrankos metodus, kuriais būtų galima nustatyti reikšmingą klaidų lygį ir kartu būtų siekiama kuo didesnės audito ekonomijos daugiausiai dėmesio skiriant stambiems ir rizikingiausiems gavėjams.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos vadovybės pareiškimų patikimumas

8.35. Audituotose MVA pateiktas teisingas finansų valdymo įvertinimas operacijų teisėtumo ir tvarkingumo požiūriu. Pateiktoji informacija patvirtina Audito Rūmų pastabas ir išvadas.

8.36. Trys generaliniai direktoratai⁽²⁰⁾ pateikė išlygą dėl likutinių 7BP išlaidų deklaracijų tikslumą veikiančių klaidų, o du generaliniai direktoratai⁽²¹⁾ išlaikė išlygą, susijusią su 6BP išlaidų deklaracijomis. DG ENTR taip pat pareiškė išlygą dėl EKA finansinių ataskaitų patikimumo (žr. 8.18 dalį).

8.36. Komisija toliau audituos EKA pateiktas finansines ataskaitas ir skatins bei rems EKA, jai įgyvendinant veiksmus, kuriais siekiama dar labiau pagerinti Komisijai teikiamų finansinių ataskaitų kokybę. Atsižvelgiant į dabar rengiamus veiksmus, Komisija tikisi, kad padėtis bus greitai ištaisyta: taip sumažės klaidų lygis ir ši išlyga galiausiai bus panaikinta.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**Išvados**

8.37. Remdamiesi savo audito darbu, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais metais Mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų mokėjimus paveikė reikšmingas klaidų lygis⁽²²⁾.

8.38. Remdamiesi savo audito darbu, Audito Rūmai nustatė, kad patikrintos mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos.

8.38. Komisija mano, kad valdymo požiūriu, t. y. užtikrinant, kad teisėtumo bei tvarkingumo tikslų būtų siekiama tinkamai atsižvelgiant į rizikos proporcingumo veiksnius ir kontrolės išlaidų efektyvumą, jos valdymo ir kontrolės sistemomis teikiamas pakankamas patikinimas, atsižvelgiant į įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų išlygas, minėtas 8.36 dalyje.

Rekomendacijos

8.39. **8.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga įgyvendinant ankstesnėse (2008 m. ir 2009 m.) metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad:

a) Dėl atvejų, kai ex post auditais nustatomi dideli neatitikimai tarp sertifikuotų ir audituotų sumų, 2011 m. pabaigoje nebuvo įdiegta jokios tiesioginės grįžtamosios informacijos teikimo procedūros, kuri leistų sertifikuojantiems auditoriams susipažinti su Komisijos auditų nustatytais faktais.

8.39.

a) Komisijos tarnybos taiko grįžtamosios informacijos teikimo sertifikuojantiems auditoriams procesą, kai Komisijos ex post auditų metu nustatomi reikšmingi patvirtintų išlaidų ataskaitų ir jos nustatytų faktų skirtumai. Tai daroma arba raštu paraginant gavėjus pateikti grįžtamąją informaciją sertifikuojantiems auditoriams, arba tiesiogiai kreipiantis į sertifikuojančius auditorius.

⁽²⁰⁾ DG ENTR, DG INFSO ir DG RTD.

⁽²¹⁾ DG ENTR ir DG RTD.

⁽²²⁾ Žr. 8.12 ir 8.13 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- b) Komisija toliau dėjo pastangas įgyvendinti audito rezultatus (patikslindama išlaidų deklaracijas ar parengdama vykdomuosius raštus sumoms išieškoti) tais atvejais, kai būdavo nustatoma, kad dalyviai savo deklaracijose perdėdavo išlaidų sumas. Tačiau buvo nurodyta, kad iš tikrųjų, ypač tuomet, kai taikomas ekstrapoliavimas, išieškojimas yra labai ilga procedūra (žr. 8.29 ir 8.30 dalis).

8.40. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

— mokslinių tyrimų bendrųjų programų srityje:

- **1 rekomendacija:** dėti daugiau pastangų šalinant tarpiniuose ir galutiniuose mokėjimuose aptinkamas klaidas,

- **2 rekomendacija:** imtis didesnės iniciatyvos siekiant pažinti naudą gavėjus ir nepriklausomus auditorius su Audito Rūmų ir Komisijos ex post auditų metu aptiktomis klaidomis,

- **3 rekomendacija:** užtikrinti, kad Komisijos vardu auditus atliekančios išorės audito įmonės derintų savo procedūras su Komisijos gairėmis ir įprastine praktika ir visų pirma pagerintų šių auditų dokumentavimo kokybę,

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- b) Komisija jau išnagrinėjo Audito Rūmų nustatytą faktą. Klaidoms daugiamečiuose BP projektuose ištaisyti išskaičiavimai iš kito mokėjimo yra įprasta praktika. Daugeliu atvejų kitų mokėjimų prašoma po 1 arba 1,5 metų, o tai turi didelės įtakos 2010 ir 2011 m. baigtų auditų įgyvendinimo lygiui.

8.40. Žr. bendrą atsakymą į 1.12–1.13 dalių pastabas.

- Galimybės supaprastinti 7BP taisyklės yra išnaudotos. Tačiau Komisija toliau šalins klaidas, imdamasi šių veiksmų:

— stiprindama nuolatinės pastangas teikti rekomendacijas ir grįžtamąją informaciją dalyviams ir sertifikuojantiems auditoriams,

— peržiūredama ex ante kontrolės procedūras, tačiau nepagrįstai nedidindama mokėjimams skirtą laiką,

— tęsdama audito darbą ir išieškojimo veiksmus,

— stebėdama nustatytų klaidų finansinį poveikį, kuris gali būti gerokai mažesnis nei pati klaida daugiamečiu laikotarpiu.

Tolesnis supaprastinimas siūlomas iniciatyvoje „Horizontas 2020“, dėl kurios, jei ji bus priimta, klaidų lygis sumažės.

- Komisijos tarnybos taiko grįžtamosios informacijos teikimo sertifikuojančiams auditoriams procesą, kai Komisijos ex post auditų metu nustatomi reikšmingi patvirtintų išlaidų ataskaitų ir jos nustatytų faktų skirtumai. Tai daroma arba raštu paraginant gavėjus pateikti grįžtamąją informaciją sertifikuojančiams auditoriams, arba tiesiogiai kreipiantis į sertifikuojančius auditorius.

- Komisija dės daugiau pastangų siekdama užtikrinti, kad išorės audito įmonės atitiktų specialius kiekvienos audito užduoties reikalavimus, nustatytus pagrindinėje sutartyje. Atsižvelgiant į tai, išorės audito įmonių saugomi darbiniai dokumentai bus peržiūrimi siekiant užtikrinti, kad jie atitiktų bendrosios sutarties reikalavimus. Pirmoji tokia peržiūra įvyks prieš 2012 m. pabaigą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— kitų vidaus politikų srityje:

- **4 rekomendacija:** atsižvelgiant į DG INFSO įgytą patirtį bendrųjų programų projektų srityje taikant rizika grindžiamą *ex post* audito strategiją, kaip įmanoma greičiau priimti IRT-PRP programos *ex post* audito strategiją.

- DG INFSO parengė ne mokslinių tyrimų programų audito strategiją, apimančią, be kita ko, IRT-PRP programą; ši strategija įgyvendinama 2012 m.

IŠORĖS VEIKSMŲ GARANTIJŲ FONDO AUDITO REZULTATAI

8.41. Išorės veiksmų garantijų fondo ⁽²³⁾ (toliau – Fondo), teikiančio garantijas trečiųjų šalių gaunamoms paskoloms, paskirtis – naudoti gavėjui nevykdant su paskola susijusių įsipareigojimų mokėti kompensacijas ES kreditoriams ⁽²⁴⁾, taip išvengiant tiesioginio lėšų pareikalavimo iš ES biudžeto. Šio fondo administracinį valdymą vykdo Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktoratas (DG ECFIN), o jo išdo valdymą – Europos investicijų bankas (EIB).

8.42. 2011 m. gruodžio 31 d., kaip tai parodyta ES 2011 m. konsoliduotose metinėse finansinėse ataskaitose, Fondo grynasis turtas sudarė 1 475 milijonus eurų, palyginti su 1 346 milijonais eurų 2010 m. gruodžio 31 d. ⁽²⁵⁾ Nagrinėjama metais Fondui nebuvo pateikta jokių garantinių reikalavimų.

8.43. EIB ir Komisija peržiūrėdami Fondo metinius rezultatus taiko lyginamąjį indeksą. 2011 m. Fondo portfelio grąža siekė 0,72 %, o tai sudaro 139 bazinių taškų nereizultatyvumą palyginti su numatyta grąža.

⁽²³⁾ 1994 m. spalio 31 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2728/94, įsteigiantis Išorės veiksmų garantijų fondą (OL L 293, 1994 11 12, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 89/2007 (OL L 22, 2007 1 31, p. 1).

⁽²⁴⁾ Daugiausia EIB, bet taip pat ir Euratomo išorės paskolos bei EB makrofinansinės pagalbos paskolos trečiosioms šalims.

⁽²⁵⁾ Vien tik fondo grynasis turtas prieš konsolidavimą sudarė 1 495 milijonus eurų.

8.1 PRIEDAS

MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR KITŲ VIDAUS POLITIKŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011 m.					2010 m.	2009 m.	2008 m.
	6BP	7BP	LLP	Kitos	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA								
Iš viso operacijų (iš kurių):	17	68	10	55	150	150	351	361
Avansai	2	23	9	30	64	77	125	237
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai	15	45	1	25	86	73	226	124
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾								
Testuotų operacijų dalis, nustačius, kad jos yra:								
Be klaidų	47 % (8)	32 % (22)	100 % (10)	65 % (36)	51 % (76)	61 %	72 %	86 %
Paveiktos vienos ar kelių klaidų	53 % (9)	68 % (46)	0 % (0)	35 % (19)	49 % (74)	39 %	28 %	14 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė								
Analizė pagal išlaidų tipą								
Avansai	0 % (0)	11 % (5)	0 % (0)	63 % (12)	23 % (17)	12 %	9 %	19 %
Tarpiniai / galutiniai mokėjimai	100 % (9)	89 % (41)	0 % (0)	37 % (7)	77 % (57)	88 %	91 %	81 %
Analizė pagal klaidų tipą								
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	0 % (0)	39 % (18)	0 % (0)	53 % (10)	38 % (28)	33 %	35 %	34 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	100 % (9)	61 % (28)	0 % (0)	47 % (9)	62 % (46)	67 %	65 %	66 %
Tinkamumo	100 % (9)	96 % (27)	0 % (0)	100 % (9)	98 % (45)	97 %	55 %	65 %
Tikrumo	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 %	6 %	3 %
Tikslumo	0 % (0)	4 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)	3 %	39 %	32 %
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS								
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis					3,0 %			
Viršutinė klaidų riba					4,9 %			
Apatinė klaidų riba					1,1 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

8.2 PRIEDAS

MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR KITŲ VIDAUS POLITIKŲ SISTEMŲ TYRIMO REZULTATAI

Nagrinėtų sistemų vertinimas

Tiriamoji sistema	Ex ante dokumentų patikros	Audito sertifikavimas	Ex post finansiniai auditai	Bendras įvertinimas
Mokslinių tyrimų bendrosios programos	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga
Informacinių ir ryšių technologijų (IRT) politikos rėmimo programa	Iš dalies veiksminga	n.d.	Neveiksminga	Iš dalies veiksminga

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU MOKSLINIAIS TYRIMAIS IR KITOMIS VIDAUS POLITIKOMIS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pasiektos pažangos analizė	Komisijos atsakymas
2009	Komisija turėtų didinti sertifikuojančių auditorių informuotumą apie išlaidų tinkamumą finansuoti, siekiant didinti jų išduodamų audito sertifikatų patikimumą. (8.32 dalis)	Dėl atvejų, kai ex post auditais nustatomi dideli neatitikimai tarp sertifikuotų ir audituotų sumų, nėra įdiegta jokios formalios grįžtamosios informacijos teikimo procedūros, kuri leistų sertifikuojančioms auditoriams susipažinti su Komisijos auditų nustatytais faktais. Komisija numato tokią praktiką įdiegti 2012 m. Be to, 2012 m. Komisija pradėjo naudoti gavėjams ir sertifikuojančioms auditoriams skirtą informavimo kampaniją, siekdamą pagerinti teikiamų išlaidų deklaracijų ir (jei reikia) atitinkamų audito sertifikatų patikimumą.	Komisijos tarnybos jau taiko grįžtamosios informacijos teikimo sertifikuojančioms auditoriams procesą, kai Komisijos ex post auditų metu nustatomi reikšmingi patvirtintų išlaidų ataskaitų ir jos nustatytų faktų skirtumai. Tai daroma arba raštu paraginant gavėjus pateikti grįžtamąją informaciją sertifikuojančioms auditoriams, arba tiesiogiai kreipiantis į sertifikuojančius auditorius.
2008	Komisija turėtų užtikrinti griežtą kontrolės taikymą, antai prireikus skirti baudas ir vykdyti susigrąžinimus arba pataisymus nepagrįstai kompensavus deklaruotas išlaidas. (7.42 dalis)	2011 m. Komisija toliau įgyvendino audito rezultatus tikslindama išlaidų deklaracijas ar leisdama vykdomuosius raštus sumoms išieškoti. Be to, nuo 2009 m. Komisija sistemingai vertė atlyginti žalą tuos dalyvius, kurie deklaravo perdėtas išlaidas ir per tai iš Komisijos gavo nepateisinamus įnašus. Tačiau buvo nurodyta, kad iš tikrųjų, ypač tuomet kai taikomas ekstrapoliavimas, yra užvedama daugiau bylų, nei užbaigiama.	Kadangi Komisijos tarnybos turi atsižvelgti į gavėjų teises visais etapais, audito rezultatų, ypač susijusių su ekstrapoliacija, įgyvendinimas yra sunkus ir ilgas procesas. Be to, kai kurie atvejai gali būti įgyvendinti tik tada, kai projektas yra baigtas. Pastaruoju metu ekstrapoliacijos bylų valdymas laikomas dideliu prioritetu. Pavyzdžiui, už šį procesą atsakinga DG RTD grupė buvo sustiprinta, taigi, 2012 m. buvo baigta 17 ekstrapoliacijos bylų ir iki gegužės 8 d. pradėta 13 tokių bylų.

9 SKYRIUS

Administracinės ir kitos išlaidos

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Išvadas	9.1–9.8
Politikos grupės ypatumai	9.4–9.5
Audito apimtis ir metodas	9.6–9.8
Operacijų tvarkingumas	9.9
Sistemų veiksmingumas	9.10
Pastabos dėl konkrečių institucijų ir įstaigų	9.11–9.29
Europos Parlamentas	9.12–9.17
Europos Vadovų Taryba ir Taryba	9.18
Komisija	9.19–9.21
Audito Rūmai	9.22
Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	9.23–9.24
Europos išorės veiksmų tarnyba	9.25–9.28
Kitos institucijos ir įstaigos	9.29
Išvados ir rekomendacijos	9.30–9.34
Išvados	9.30–9.32
Rekomendacijos	9.33–9.34

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

9.1. Šiame skyriuje pateikiamas Europos Sąjungos institucijų ir įstaigų administracinių ir kitų išlaidų specialusis Audito Rūmų įvertinimas. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas institucijas ir įstaigas bei 2011 m. išlaidas pateikta **9.1 lentelėje**.

9.1 lentelė. Administracinės ir kitos išlaidos. Pagrindinė 2011 m. informacija

(milijonais eurų)

Biudžeto antraštinė dalis	Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
14, 24–31	Administracinės ir kitos išlaidos	Europos Parlamentas	1 580	Tiesioginis centralizuotas
		Taryba	547	Tiesioginis centralizuotas
		Komisija	6 264	Tiesioginis centralizuotas
		Teisingumo Teismas	334	Tiesioginis centralizuotas
		Audito Rūmai	137	Tiesioginis centralizuotas
		Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	126	Tiesioginis centralizuotas
		Regionų komitetas	91	Tiesioginis centralizuotas
		Europos ombudsmenas	9	Tiesioginis centralizuotas
		Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas	7	Tiesioginis centralizuotas
		Europos išorės veiksmų tarnyba	682	Tiesioginis centralizuotas
Iš viso administracinių išlaidų			9 777	
Iš viso veiklos išlaidų			—	
Iš viso mokėjimų per metus			9 777	
Iš viso įsipareigojimų per metus			11 721	

Šaltinis: Europos Sąjungos 2011 m. negalutinės metinės finansinės ataskaitos.

9.2. Šiame skyriuje taip pat nagrinėjamos išlaidos, kurios bendrajame biudžete yra laikomos veiklos išlaidomis, nors daugeliu atvejų jos yra skirtos Komisijos administracijos funkcionavimui, o ne politikos įgyvendinimui. Šios išlaidos apima šias bendrojo biudžeto antraštines dalis: 14-ą antraštinę dalį (mokesčiai ir muitų sąjunga), 24-ą antraštinę dalį (kova su sukčiavimu), 25-ą antraštinę dalį (Komisijos politikos koordinavimas ir teisinės konsultacijos), 26-ą antraštinę dalį (Komisijos vykdomas administravimas), 27-ą antraštinę dalį (biudžetas) ir 29-ą antraštinę dalį (statistika).

9.3. Audito Rūmai pateikia atskiras ataskaitas dėl ES agentūrų ir vykdomųjų įstaigų bei Europos mokyklų⁽¹⁾. Audito Rūmų įgaliojimai neapima Europos Centrinio Banko finansinio audito.

⁽¹⁾ Audito Rūmų specialioji metinė ataskaita dėl Europos mokyklų teikiama Europos mokyklų valdytojų tarybai, o jos kopija – Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

9.4. Administracinės ir kitos išlaidos yra išlaidos žmogiškiems ištekliams (atlyginimai, išmokos ir pensijos), kurios sudaro 60 % visų administracinių ir kitų išlaidų, bei pastatų, įrangos, energijos, komunikacijų ir informacinių technologijų išlaidos.

9.5. Pagrindinės administracinėms ir kitoms išlaidoms kylančios rizikos rūšys yra viešųjų pirkimų, sutarčių vykdymo, įdarbinimo bei atlyginimų ir išmokų skaičiavimo procedūrų nesilaikymas.

Audito apimtis ir metodas

9.6. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Administracinių ir kitų išlaidų audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- audito metu buvo tikrinama 56 operacijų, kurias sudarė trys avansiniai mokėjimai ir 53 galutiniai mokėjimai, imtis,
- atliekant sistemų įvertinimą buvo tikrinama visų institucijų ir įstaigų taikomų priežiūros ir kontrolės sistemų ⁽²⁾ atitiktis Finansinio reglamento reikalavimams,
- Komisijos vadovybės pareiškimų peržiūros metu buvo tikrinamos keturių Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų, visų pirma atsakingų už administracines išlaidas, metinės veiklos ataskaitos ⁽³⁾.

9.7. Audito Rūmai taip pat atliko šių pasirinktų sričių auditą visose institucijose ir įstaigose ⁽⁴⁾:

- a) tinkamumo kriterijų, darbuotojams skirtų socialinių išmokų (pašalpos šeimai, išlaikomo vaiko ar jam prilyginto asmens bei mokymosi pašalpų, įskaitant panašaus pobūdžio pašalpų, gaunamų iš kitų šaltinių, atskaitymą) apskaičiavimo ir mokėjimo;

⁽²⁾ *Ex ante* ir *ex post* kontrolė, vidaus audito funkcija, ataskaitų apie išimtis teikimas ir vidaus kontrolės standartai.

⁽³⁾ Peržiūros metu buvo tikrinami šie Komisijos generaliniai direktoratai ir biurai: Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuras (PMO), Infrastruktūros ir logistikos biuras Briuselyje (OIB), Infrastruktūros ir logistikos biuras Liuksemburge (OIL) ir Informatikos generalinis direktoratas (DIGIT).

⁽⁴⁾ Išskyrus Audito Rūmus (žr. 9.8 dalį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- b) laikinųjų darbuotojų ir sutartininkų sutarčių pratęsimo ir keitimo procedūrų;
- c) atvirų, ribotų ir derybų būdu vykdomų viešųjų pirkimų procedūrų.

9.8. Audito Rūmų auditą atlieka išorės audito įmonė ⁽⁵⁾, kuri pateikė finansinių metų, trukusių nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d., finansinės atskaitomybės audito ataskaitą ir finansinių metų, trukusių nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d., Audito Rūmų išteklių panaudojimo tvarkingumo bei taikytų kontrolės procedūrų patikinimo ataskaitą (žr. 9.22 dalį).

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

9.9. **9.1 priede** pateikta operacijų testų rezultatų santrauka. Audito Rūmams atlikus operacijų imties testus, buvo nustatyta, kad 7 % operacijų buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmų vertinimu, labiausiai tikėtinas klaidų lygis (MLE) yra 0,1 % ⁽⁶⁾.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

9.10. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **9.2 priede**.

PASTABOS DĖL KONKREČIŲ INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ

9.11. Tolesnės konkrečios pastabos yra pateiktos pagal Europos Sąjungos instituciją ar įstaigą ir neturi įtakos 9.9 ir 9.10 dalyse minėtiems įvertinimams. Jos neturi reikšmingos įtakos visoms administracinėms išlaidoms, tačiau yra svarbios nagrinėjant atitinkamas atskiras institucijas ar įstaigas.

⁽⁵⁾ PricewaterhouseCoopers, ribotos atsakomybės bendrovė, įmonių auditorė.

⁽⁶⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia statistine imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis (žinomas kaip labiausiai tikėtinas klaidų lygis – angl. *Most Likely Error*, MLE). Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 0,0 % AKR iki 0,3 % VKR (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Europos Parlamentas

Socialinių išmokų ir pašalpų darbuotojams mokėjimas

9.12. Dviem iš penkių patikrintų atvejų Europos Parlamento tarnybų turima informacija apie darbuotojų asmeninę ir šeimyninę padėtį nebuvo atnaujinama arba ji buvo netinkamai tvarkoma. Vienu iš šių atvejų dėl šios priežasties buvo išmokamos per didelės sumos.

Akredituotų Parlamento narių padėjėjų įdarbinimas

9.13. Pagal akredituotų Parlamento narių padėjėjų įdarbinimo vidaus taisykles ⁽⁷⁾ pastariesiems leidžiama pateikti medicinos pažymą ir kitus sutartims sudaryti reikalingus dokumentus per tris mėnesius nuo jų pirminio įdarbinimo sutarties įsigaliojimo dienos. Ši nukrypti leidžianti nuostata prieštarauja kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygų (KTĮS) ⁽⁸⁾ 128 ir 129 straipsnių nuostatai, pagal kurią visi įdarbinimo reikalavimai turi būti įvykdyti prieš sudarant sutartį. Tai rodo faktas, kad penkiais iš 10 patikrintų atvejų akredituoti Parlamento narių padėjėjai būtinas medicinos pažymas pateikė nuo sutarties sudarymo dienos praėjus trims–septyniems mėnesiams. Nė vienu iš dešimties nagrinėtų atvejų į bylą nebuvo įtraukti dokumentai, patvirtinantys, kad buvo atliktos patikros, skirtos patikrinti, ar laikomasi su kalbų mokėjimu susijusio reikalavimo ⁽⁹⁾.

PARLAMENTO ATSAKYMAI

9.12. *Permokėtų sumų susigrąžinimas pradėtas 2011 m. lapkričio mėn. išskaičiuojant sumą iš atitinkamo darbuotojo atlyginimo. Be to, imtasi priemonių siekiant atnaujinti informaciją apie asmeninę ir šeimyninę darbuotojų padėtį ir ją tinkamai tvarkyti, visų pirma norint nuolat gerinti kontrolės aplinką, taip pat per vadovus individualiai primenama apie metinį asmens duomenų patvirtinimą (atnaujinimą), kad būtų gaunami visų darbuotojų atsakymai. Toks individualus priminimas yra pirminis etapas, nes šiuo metu rengiamasi imtis griežtesnių priemonių tuo atveju, jei duomenys neatnaujinami (nepatvirtinami).*

PARLAMENTO ATSAKYMAI

9.13. *Parlamentas susipažino su Audito Rūmų pozicija ir mano, kad Įgyvendinimo taisyklių 15 straipsnio 2 dalies ir 16 straipsnio 3 dalies nuostatos ne visiškai atitinka Reglamento Nr. 160/2009 128 straipsnio reikalavimus. Parlamentas atkreipia dėmesį į tai, kad teisės akto leidėjas nenorėjo, jog fizinio tinkamumo kontrolės klausimu būtų taikoma visiškai tokia pati nuostata, kuri galioja pareigūnams ir laikinai priimtiems tarnautojams, taigi jis taip pat aiškiai nenurodė, kad sveikatos patikrinimas turi būti atliktas iki įdarbinimo, kaip nurodyta, pavyzdžiui, Pareigūnų tarnybos nuostatų 33 straipsnyje.*

Nuo 2012 m. vasario mėn. į įdarbinimo formą įtrauktas teiginys, pagal kurį Parlamento narys pateikia garbės deklaraciją, kad ANP, kurį jis pageidauja įdarbinti, atitinka reikalavimą mokėti kalbas.

⁽⁷⁾ Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygų VII antraštinės dalies įgyvendinimo priemonės (2009 m. kovo 9 d. Biuro sprendimas).

⁽⁸⁾ 2009 m. vasario 23 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 160/2009, iš dalies keičiantis kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas (OL L 55, 2009 2 27, p. 1).

⁽⁹⁾ Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygų 128 straipsnio 2 dalies e punkte reikalaujama, kad padėjėjas puikiai mokėtų vieną iš Bendrijos kalbų, taip pat patenkinamai mokėtų kitą Bendrijos kalbą tiek, kiek reikia jo pareigoms atlikti.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Įdarbinimo procedūrų ex ante tikrinimas

9.14. Finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklių 47 ir 48 straipsniuose nustatyta, kad kiekvienai biudžeto įgyvendinimo operacijai taikoma bent viena *ex ante* patikra. Devynių iš 10 patikrintų akredituotų Parlamento narių padėjėjų įdarbinimo procedūrų atveju į bylą nebuvo įtraukti dokumentai, patvirtinantys, kad buvo atliktos įdarbinimo dokumentų *ex ante* patikros. Geriausia praktika – užtikrinti, kad vidinės kontrolės tikslais visi oficialūs dokumentai būtų tinkamai užpildyti ir laikomi archyve.

Viešieji pirkimai

9.15. Audito metu buvo nagrinėjamos dešimt viešųjų pirkimų procedūrų. Dviem su pastatų priežiūra ir spausdinimo paslaugomis susijusiais atvejais nustatyta trūkumų taikant atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijus.

9.16. Vykdamas su pastatų priežiūra susijusią procedūrą konkurso dalyviams nebuvo suteikta išsami informacija apie metodą, kuris buvo taikytas vertinant jų pasiūlymus. Vienos pirkimų dalies, kuri ketverių metų laikotarpiui buvo įvertinta 750 000 eurų, atveju (bendra sutarties vertė – 23 141 740 eurų) apytikrė medžiagų, kurias ketinta panaudoti, vertė, kuri sudarė 40 % pirkimų dalies vertės, nebuvo atskleista konkurso dokumentuose. Konkurso dalyvių buvo paprašyta nurodyti tik įsigijus medžiagas gauto bendrojo pelno normą. Tokiu būdu jiems buvo sutrukdyta pateikti konkurencingesnį pasiūlymą, kuris būtų gautas optimaliai sujungus jų finansinio pasiūlymo komponentus.

9.17. Vienos su spausdinimo paslaugomis susijusios derybų procedūros atveju teikiamų paslaugų vietos specifikacija nebuvo aiškiai ir skaidriai parengta. Be to, visi potencialūs konkurso dalyviai, į kuriuos buvo kreiptasi, buvo įsikūrę Liuksemburge, todėl buvo apribota tarptautinė konkurencija. Iš 11 potencialių konkurso dalyvių, į kuriuos buvo kreiptasi, pasiūlymą pateikė tik ankstesnysis rangovas ir su juo ketveriems metams buvo sudaryta 60 000 eurų vertės sutartis. Be to, prieš pradedant derybas nebuvo patikrinta, ar yra laikomasi atrankos kriterijų, o tai prieštarauja Finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklių 122 straipsnio 3 dalies nuostatomis.

PARLAMENTO ATSAKYMAI

9.14. Už įdarbinimą atsakingo skyriaus vykdomi *ex ante* patikrinimai šiuo metu iš esmės gerinami (pertvarkomi patikrinimų kontroliniai sąrašai ir numatomi kryžminiai patikrinimai). Nuo šiol bus tinkamai saugomi *ex ante* patikrinimų dokumentai.

PARLAMENTO ATSAKYMAI

9.16. Į šį konkretų pasiūlymą medžiagų kaštus Parlamentas įtraukė kaip nekintamą sumą siekdamas aiškiai nustatyti ir skaidriai apsvarstyti realius darbų kaštus.

PARLAMENTO ATSAKYMAI

9.17. Parlamentas sutinka su Audito Rūmų pastabomis ir į jas atsižvelgs rengdamas kitą procedūrą. Tačiau Parlamentas pabrėžia, kad šios ypač mažos vertės sutarties atveju reikėjo teikti daugiausia vietines paslaugas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Europos Vadovų Taryba ir Taryba

Viešieji pirkimai

9.18. Audito metu buvo nagrinėjamos penkios viešųjų pirkimų procedūros. Dviem atvejais, susijusiais su valymo paslaugomis (ketveriems metams sudarytos sutarties vertė – 16 214 000 eurų) ir tarnybinės aprangos ir batų pirkimu (ketveriems metams sudarytos sutarties vertė – 344 000 eurų), konkurso dalyviams nepasiūlius tam tikrų pasiūlymo punktų kainos, konkurso specifikacijos sudarė sąlygas Tarybai apskaičiuoti kainą remiantis kitų konkurso dalyvių pateiktos šio punkto kainos vidurkiu. Taigi Taryba keičia pasiūlymo vertę taikydama metodą, kuris nėra nustatytas Finansiniame reglamente.

Komisija

Socialinių išmokų darbuotojams apskaičiavimas ir mokėjimas

9.19. 15 iš 28 patikrintų atvejų Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro (PMO) turima informacija apie darbuotojų asmeninę ir šeimyninę padėtį nebuvo atnaujinta. Šešiais iš šių atvejų atlikti mokėjimai buvo neteisingi, kadangi atskaičiuotos sumos neatspindėjo naujausios nacionalinių institucijų mokamų išmokų taikomosios vertės⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Pagal Tarybos nuostatų 67 straipsnio 2 dalį reikalaujama, kad panašaus pobūdžio iš kitų šaltinių gautos pašalpos būtų atskaičiuotos iš institucijų sumokėtų pašalpų.

TARYBOS ATSAKYMAI

9.18. Pirma, Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad Finansinis reglamentas nebuvo pažeistas, kadangi įgyvendinimo taisyklių 148 straipsnio 3 dalis skirta ryšiams, dėl kurių keičiama pasiūlymo vertė. Audito Rūmų nagrinėtų procedūrų metu tokie ryšiai nebuvo palaidomi. Taryba visiškai pripažįsta, kad šia nuostata institucijai nesusidaromos sąlygos prašyti kainų, kurių konkurso dalyvis nenurodė.

Tačiau siekiant neišbraukti kandidato iš konkurso dalyvių sąrašo ir išsaugoti sąlygas konkurencingiems sudėtingiems viešiesiems pirkimams, susijusiems su įvairiomis prekėmis ar paslaugomis, rengti, konkurso dokumentuose aiškiai nurodoma, kad nenurodžius kainos, vertinimo komitetas gali pats pritaikyti (be jokių ryšių su konkurso dalyviais) teorinę vidutinę kainą. Siekiant neiškraipyti konkurso dalyvio ketinimų, šis metodas taikomas tik ribotam praleidimo atvejų skaičiui ištaisyti. Jis buvo naudotas tik vienu iš Audito Rūmų nustatytų atvejų dėl neesminio punkto, kurio trūko 81 kainos sąrašė (finansinis poveikis lygis 0,67 % pasiūlymo vertės).

Tarybos generalinis sekretoriatas laikosi nuomonės, kad šis metodas visiškai atitinka Finansinio reglamento dvasią ir skaidrumo, proporcingumo bei nediskriminavimo principus. Derinant šį metodą su apgalvotu bei atsargiu įgyvendinimu garantuojama tinkamos konkurencijos ir patikimo finansų valdymo apsaugos priemonė.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.19. Nuo 2012 m. balandžio mėn. Komisija SYSPER2/Rights sistemoje (Individualių išmokų valdymo informacinė sistema) diegia funkciją, kuri leis automatiškai atnaujinti iš Belgijos valstybės gaunamas panašaus pobūdžio išmokų sumas. Ši automatizuota funkcija gerokai sumažins klaidų riziką, nes sumos daugiau nebebus atnaujinamos rankiniu būdu. Vėliau ši funkcija bus pritaikyta ir kitoms valstybėms narėms.

Be to, SYSPER2/Rights sistemos vartotojo dalyje bus įdiegtas naujas modulis. Darbuotojai turės pranešti apie savo sutuoktinio profesinę veiklą. Kituose diegiamuose SYSPER2/Rights moduluose taip pat yra panašaus pobūdžio išmokoms skirtos dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Viešieji pirkimai

9.20. Audito metu buvo nagrinėjamos keturios Infrastruktūros ir logistikos biuro Liuksemburge (OIL) atliktos viešųjų pirkimų procedūros. Trijų apsaugos paslaugų (ketveriems metams sudarytos sutarties vertė – 46 000 000 eurų), mokymo paslaugų (ketveriems metams sudarytos sutarties vertė – 860 000 eurų) ir priežiūros paslaugų (ketveriems metams sudarytos sutarties vertė – 11 000 000 eurų) teikimo viešųjų pirkimų procedūrų, kurių metu sutartys buvo sudaromos taikant automatinę sutarčių sudarymo procedūrą, atveju buvo nustatyti šie trūkumai: atrankos etape buvo taikyti sutarčių sudarymo kriterijai, vertinimo proceso metu kelis kartus buvo naudojami panašūs kriterijai, o atrankos kriterijai buvo nenuosekliai apibrėžiami ir vertinami.

9.21. OIL taip pat surengė atvirą viešųjų pirkimų procedūrą pagalbai ir konsultacijoms teikti technikos, architektūros ir finansų srityse. Bendra ketverių metų laikotarpio rinkos vertė – 3 124 000 eurų. Pasirinktas sutarties tipas – su trim bendrovėmis pasirašyta daugkartinė bendroji sutartis, sudaroma pagal pakopinę sistemą. Tai reiškia, kad jei pagal pakopinę sistemą pirmąją vietą užėmusi bendrovė negali teikti prašomų paslaugų, prašoma, kad bendrovė, kuri pagal šią sistemą užėmė antrąją vietą, pateiktų pasiūlymą ir t. t. Pagal pakopinę sistemą antrąją vietą užėmusios bendrovės pasiūlymas atrankos kriterijų nagrinėjimo etape turėjo būti atmestas, kadangi jis neatitiko ankstesnės patirties srityje, kuri buvo numatyta sutartyje, turėjimo reikalavimo.

Audito Rūmai

9.22. Savo ataskaitoje ⁽¹⁾ išorės auditorius nurodė, kad, jo nuomone, „finansinės atskaitomybės ataskaitos, atsižvelgiant į 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002, 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatantį išsamias minėto Tarybos reglamento įgyvendinimo taisykles, ir Europos Sąjungos apskaitos taisykles, tikrai ir teisingai atspindi Europos Audito Rūmų finansinę būklę 2011 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusį finansinių metų finansinius rezultatus ir pinigų srautus“. Ši ataskaita bus paskelbta Oficialiajame leidinyje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.20. Visos Audito Rūmų išanalizuotos viešųjų pirkimų procedūros buvo pradėtos 2010 m. pabaigoje arba 2011 m. pradžioje. 2011 m. viduryje OIL persvarstė savo požiūrį į konkurso procedūras, siekdamas racionalizuoti visus konkurso specifikacijų aspektus, kaip antai sumažinti atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijų skaičių bei juos tiksliau nustatyti. Visų nuo tada pradėtų naujų viešųjų pirkimų procedūrų atveju pašalinta didžioji dalis Audito Rūmų nustatytų formalių trūkumų (ir imtasi veiksmų Audito Rūmų audito metu tebebuvusiems trūkumams pašalinti).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.21. Vykstant konkurso procedūrai OIL turėjo atitinkamo konkurso dalyvio paprašyti pateikti naujesnius patirties, susijusios su sutartyje numatyta sritimi, įrodymus. Tik jeigu ši informacija negalėtų būti pateikta konkurso dalyvio pasiūlymas turėtų būti atmestas.

Vis dėlto, pažymėtina, kad nuo sutarties pasirašymo 2011 m. kovo 4 d. iki 2012 m. gegužės mėn. pabaigos OIL su minėta įmone pasirašė tik vieną 1 116 EUR vertės pirkimo užsakymo sutartį.

⁽¹⁾ Žr. 9.8 dalyje nurodytą išorės auditoriaus ataskaitą dėl finansinės atskaitomybės ataskaitų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Sutarčių su laikinaisiais darbuotojais ir sutartininkais sudarymas

9.23. Išnagrinėjus laikinųjų darbuotojų ir sutartininkų sutarčių pratęsimo ir keitimo procedūras, nustatyta, kad į vidaus taisykles ir gaires, taikomas šių darbuotojų atrankai ir lygio nustatymui, įtrauktose nuostatose ne visuomet atsižvelgiama į šių darbuotojų įgytą profesinę patirtį. Be to, vienoje iš taikomų gairių nebuvo nurodyta jos įsigaliojimo data. Šie neatitikimai padidina laikinųjų darbuotojų, įdarbintų pagal KTIS 2 straipsnio b punktą, lygio nustatymo klaidų riziką.

9.24. Vienas pagal pirmiau minėtas nuostatas įdarbintas laikinasis darbuotojas iš keturių patikrintų buvo pasamdytas jį priskiriant vieną kategoriją aukštesniam lygiui nei pradinis tarnybos lygis. Po šešių mėnesių, nustačius paaukštintinių nuolatinių darbuotojų pareigybių trūkumą, šiam darbuotojui buvo priskirtas pradinis lygis. Ši situacija atspindi turimų pareigybių paskirstymo įvairių kategorijų darbuotojams planavimo trūkumus.

EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETO
ATSAKYMAI

9.23. Dabartinės laikinųjų darbuotojų skirstymo pagal lygius gairės (DRHF 001/08) buvo priimtos 2008 m. sausio 14 d. Tačiau nuo 2010 m. liepos mėn. visi 2b kategorijos laikinieji darbuotojai liko AD5 lygyje, iš pradžių todėl, kad nebuvo pakankamai vietų aukštesniuose lygiuose, o vėliau – politiniais sumetimais. Gairės tikrai nebuvo atnaujintos atsižvelgiant į šį politikos pokytį, tačiau EESRK pakoreguos savo dabartinių taisyklių / gairių dėl laikinųjų darbuotojų, įdarbintų pagal Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio b punktą, skirstymo pagal lygius nuostatas, kad užtikrintų nuoseklų ir skaidrų taikymą. Teismas bus informuotas apie būsimo sprendimo, kurį ketinama priimti iki 2012 m. rudens pabaigos, įsigaliojimo datą.

Nurodytas dokumentas be datos buvo vidaus darbo dokumentas, kuriame pateikti tik praktiniai nurodymai dėl sutartininkų ir laikinųjų darbuotojų įdarbinimo procedūrų, kurie bus įtraukti į pirmiau minėtas atnaujintas gaires.

EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETO
ATSAKYMAI

9.24. Teismo nurodytu atveju darbuotojas, pratęsiant jo darbo sutartį praėjus 6 mėnesiams nuo pirminės sutarties įsigaliojimo, iš tikrųjų buvo vėl paskirtas į bazinį tarnybos lygį, kadangi tuo metu nebuvo laisvos jo lygį atitinkančios darbo vietos.

Komitetas deda dideles pastangas, kad geriau numatytų etatų panaudojimą. Tačiau mažesnių institucijų galimybės yra ribotos, kadangi net ir nedideli nenumatyti personalo pokyčiai gali turėti didelių pasekmių ir gali būti sunku atstatyti pusiausvyrą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Europos išorės veiksmų tarnyba**Socialinių išmokų ir pašalpų darbuotojams mokėjimas**

9.25. Šešiais iš 17 patikrintų atvejų Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) turima informacija apie darbuotojų asmeninę ir šeimyninę padėtį nebuvo atnaujinta. Trimis iš šių atvejų atlikti mokėjimai buvo neteisingi, kadangi atskaičiuotos sumos neatspindėjo naujausios nacionalinių institucijų mokamų išmokų taikomosios vertės.

Sutarčių su laikiniais darbuotojais sudarymas

9.26. Išnagrinėjus trims iš aštuonių imtį sudariusių patikrintų laikinųjų darbuotojų išmokėtus atlyginimus paaiškėjo, kad abi šalys darbo sutartis pasirašė praėjus trims–septyniems mėnesiams po to, kai darbuotojai pradėjo eiti savo pareigas. Ši praktika sukuria teisinį netikrumą abiem šalims.

Apsaugos paslaugų teikimo sutarties valdymas

9.27. Sąskaitoje faktūroje, susijusioje su mėnesine 5 340 eurų išmoka, mokama Venesuelos delegacijai už apsaugos paslaugų teikimą, buvo neteisingai įrašyta „patvirtinta, teisinga“, kadangi šios paslaugos dar nebuvo suteiktos. Ši praktika prieštarauja Finansinio reglamento 79 straipsniui. Be to, susijusi apsaugos paslaugų sutartis galioja 24 metus neatlikus jos pakeitimų. Audito metu taip pat buvo pažymėta, kad delegacijai buvo suteiktas tik neoficialus atleidimas nuo PVM mokėjimo, nors Venesueloje PVM susigrąžinimo teisės aktai galioja nuo 2000 m. Per šį laikotarpį nesusigrąžinto PVM suma nebuvo apskaičiuota.

EIVT ATSAKYMAS

9.25. EIVT kasmet kartą per metus kreipsis į darbuotojus prašydama atnaujinti savo asmens bylas ir primins apie jų prievolę deklaruoti tokias išmokas. Ši informacija bus paskelbta rugsėjo mėn.

IT sistemos turi sudaryti galimybę reguliariai atnaujinti informaciją apie gaunamas sumas, laikantis nacionalinių ar regioninių teisės aktų ir (arba) taisyklių dėl tokių išmokų padidėjimo. EIVT supranta, kad PMO parengė IT priemonę ir ją neseniai išbandė taikydama iš Belgijos valdžios institucijų gaunamoms išmokoms. Vėliau priemonė bus taikoma kitų šalių tarnautojams, dirbantiems EIVT. EIVT prašys PMO kuo greičiau leisti taikyti šią IT priemonę.

EIVT ATSAKYMAS

9.26. Pereinamuoju laikotarpiu, per kurį daug valstybių narių diplomatų pradėjo dirbti laikiniais darbuotojais, kai kurios darbo sutartys galėjo būti pasirašytos po to, kai darbuotojai pradėjo eiti savo pareigas. Tačiau tokie atvejai yra išimtiniai. Visi asmenys buvo įdarbinti laikantis standartinių ir įprastų procedūrų. EIVT imsis būtinų priemonių, kad tokie atvejai nepasikartotų ateityje.

EIVT ATSAKYMAS

9.27. Delegacijai nurodyta surengti naują konkursą dėl apsaugos paslaugų sutarties ir susigrąžinti nuo 2000 m. netinkamai išmokėtą PVM sumą.

Be to, visoms delegacijoms nuolat ir visais lygmenimis primenama, kad svarbu reguliariai rengti konkursus dėl naujų apsaugos paslaugų sutarčių.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Viešieji pirkimai

9.28. Trijų iš penkių tikrintų ribotų viešųjų pirkimų procedūrų, susijusių su apsaugos paslaugų teikimu, atveju buvo nustatyta sutarčių sudarymo kriterijų nustatymo ir taikymo, pasiūlymų vertinimo, konkurso dokumentų rengimo, atrankos kriterijų nustatymo ir taikymo bei vokų atplėšimo ir vertinimo komitetų atitinkamų funkcijų vykdymo trūkumų. Vienu šių atvejų vertinimo komitetas, neatlikęs tolesnės analizės, nusprendė atmesti pasiūlymą, kuriame buvo pateikta nepaprastai žema kaina, nors konkurso dalyvis ir patvirtino, kad tai buvo korektūros klaida. Dviejų kitų procedūrų, susijusių su įrenginių valdymo paslaugų teikimu (ketveriems metams sudarytos sutarties vertė – 285 000 eurų) ir patalpų biurams nuoma (dešimčiai metų sudarytos sutarties vertė – 9 000 000 eurų) pagrindiniai dokumentai, susiję su tam tikrų procedūrų etapų vykdymu, Audito Rūmams negalėjo būti pateikti.

Kitos institucijos ir įstaigos

9.29. Audito metu tikrintose srityse, susijusiose su Teisingumo Teismu, Regionų komitetu, Europos ombudsmenu ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu, nebuvo nustatyta jokių reikšmingų trūkumų.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

9.30. Atsižvelgdami į savo audito rezultatus Audito Rūmai daro išvadą, kad 2011 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų su institucijų ir įstaigų administracinėmis ir kitomis išlaidomis susijusiuose mokėjimuose nėra reikšmingų klaidų (žr. 9.9 dalį).

9.31. Atsižvelgdami į savo audito rezultatus Audito Rūmai nustatė, kad su administracinėmis ir kitomis išlaidomis susijusios patikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos yra veiksmingos.

9.32. Audito Rūmai atkreipia dėmesį į klaidas ir trūkumus, kurie neturėjo įtakos Audito Rūmų išvadai. Audito Rūmai išnagrinėjo viešųjų pirkimų procedūrų imtį (žr. 9.15, 9.16, 9.17, 9.18, 9.20, 9.21 ir 9.28 dalis) ir nustatė kelis atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijų taikymo trūkumus. Kai kurie jų turėjo įtakos procedūros rezultatams. Kiti trūkumai buvo susiję su tarptautinio konkurso organizavimu, automatinių sutarčių sudarymo procedūrų valdymu ir su konkurso dokumentų rengimu ir pildymu susijusių nuostatų laikymusi. Audito Rūmai taip pat aptiko trūkumų nagrinėjant socialinių išmokų skaičiavimų ir mokėjimų imtį (žr. 9.12, 9.19 ir 9.25 dalis) bei nenuolatinių darbuotojų darbo sutarčių imtį (žr. 9.13, 9.23, 9.24 ir 9.26 dalis).

EIVT ATSAKYMAS

9.28. Konkurso dokumentus iki 2011 m. balandžio mėn. rengė buvęs RELEX K8 skyrius (dabar MDR-B1). Sukūrus EIVT ir už sutartis atsakingą padalinį (MDR-A2) konkurso dokumentų kokybė pagerėjo.

Minimos įrenginių valdymo paslaugos yra susijusios su konkursu, kuriame MDR-A2 nedalyvavo. Kalbant apie pastabą dėl 9 mln. EUR vertės patalpų biurams nuomos sutarties, pagrindiniai dokumentai – delegacijos parengta statybos darbų ataskaita ir palanki būstinės nuomonė – Audito Rūmams išsiųsti 2012 m. birželio mėn.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.30-9.31. Komisija pažymi, kad daugelį metų iš eilės su administracinėmis išlaidomis susijusiose operacijose nėra reikšmingų klaidų ir kad priežiūros ir kontrolės sistemos yra veiksmingos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Rekomendacijos

9.33. **9.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta vykdant 2009 m. metinėje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, rezultatai. Reikėtų pažymėti šiuo aspektus:

- a) socialinės išmokos: Audito Rūmai rekomendavo Europos Parlamentui, Europos Komisijai ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnui (žr. 2009 m. metinės ataskaitos 9.14, 9.19 ir 9.26 dalis) prašyti savo darbuotojų, kad šie atitinkamai laiku tarpais pateiktų dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį, bei įdiegti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui užtikrinti.
- b) audito metu nustatyta, kad 2011 m. Europos Parlamentas ir EIVT (anksčiau – Europos Komisijos išorės santykių generalinis direktoratas), nors ir mažesniu mastu, vis dar susiduria su Audito Rūmų 2009 m. metinėje ataskaitoje nustatytomis problemomis. Taigi išlieka neteisingų ar neteisėtų mokėjimų rizika tais atvejais, jei pasikeičia darbuotojo asmeninė ar šeimyninė padėtis. Priemonės, kurias Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas įdiegė Audito Rūmams atlikus auditą, buvo veiksmingos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.33.

- a) *Be to, Komisija SYSPER2/Rights sistemos vartotojo dalyje įdiegs naują modulį. Darbuotojai turės pranešti apie savo sutuoktinio profesinę veiklą. Kituose diegiamuose SYSPER2/Rights moduluose taip pat yra panašaus pobūdžio išmokoms skirtos dalys.*

EIVT ATSAKYMAS

9.33. EIVT kasmet kartą per metus kreipsis į darbuotojus prašydama atnaujinti savo asmens bylas ir primins apie jų prievolę deklaruoti tokias išmokas. Ši informacija bus paskelbta rugsėjo mėn.

IT sistemos turi sudaryti galimybę reguliariai atnaujinti informaciją apie gaunamas sumas, laikantis nacionalinių ar regioninių teisės aktų ir (arba) taisyklių dėl tokių išmokų padidėjimo. EIVT supranta, kad PMO parengė IT priemonę ir ją neseniai išbandė taikydama iš Belgijos valdžios institucijų gaunamoms išmokoms. Vėliau priemonė bus taikoma kitų šalių tarnautojams, dirbantiems EIVT. EIVT prašys PMO kuo greičiau leisti taikyti šią IT priemonę.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.34. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja:

- **1 rekomendacija:** atitinkamos institucijos ir įstaigos (žr. 9.12, 9.19 ir 9.25 dalis) turėtų imtis priemonių siekdamos užtikrinti, kad darbuotojai atitinkamais laiko tarpais pateiktų dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį, bei įdiegti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui užtikrinti. IT sistemos, naudojamos šioms išmokoms administruoti, turėtų būti sustiprintos siekiant užtikrinti, kad nacionalinių institucijų mokamos išmokos būtų automatiškai atnaujinamos;

- **2 rekomendacija:** atitinkamos institucijos ir įstaigos (žr. 9.13, 9.23, 9.24 ir 9.26 dalis) turėtų imtis priemonių siekdamos užtikrinti, kad sudarant darbo sutartis su nenuolatiniiais darbuotojais, jas pratęsiant ar keičiant būtų taikomos atitinkamų teisės aktų nuostatos;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.34.

Nuo 2012 m. balandžio mėn. Komisija SYSPER2/Rights sistemoje (Individualių išmokų valdymo informacinė sistema) diegia funkciją, kuri leis automatiškai atnaujinti iš Belgijos valstybės gaunamas panašaus pobūdžio išmokų sumas. Ši automatizuota funkcija gerokai sumažins klaidų riziką, nes sumos daugiau nebebus atnaujinamos rankiniu būdu. Vėliau ši funkcija bus pritaikyta ir kitoms valstybėms narėms.

Be to, SYSPER2/Rights sistemos vartotojo dalyje bus įdiegtas naujas modulis. Darbuotojai turės pranešti apie savo sutuoktinio profesinę veiklą. Kituose diegiamuose SYSPER2/Rights moduluose taip pat yra panašaus pobūdžio išmokoms skirtos dalys.

EIVT ATSAKYMAS

EIVT kasmet kartą per metus kreipsis į darbuotojus prašydamas atnaujinti savo asmens bylas ir primins apie jų prievolę deklaruoti tokias išmokas. Ši informacija bus paskelbta rugsėjo mėn. IT sistemos turi sudaryti galimybę reguliariai atnaujinti informaciją apie gaunamas sumas, laikantis nacionalinių ar regioninių teisės aktų ir (arba) taisyklių dėl tokių išmokų padidėjimo. EIVT supranta, kad PMO parengė IT priemonę ir ją neseniai išbandė taikydama iš Belgijos valdžios institucijų gaunamoms išmokoms. Vėliau priemonė bus taikoma kitų šalių tarnautojams, dirbantiems EIVT. EIVT prašys PMO kuo greičiau leisti taikyti šią IT priemonę.

EIVT ATSAKYMAS

Pereinamuoju laikotarpiu, per kurį daug valstybių narių diplomatų pradėjo dirbti laikinaisiais darbuotojais, kai kurios darbo sutartys galėjo būti pasirašytos po to, kai darbuotojai pradėjo eiti savo pareigas. Tačiau tokie atvejai yra išimtiniai.

Visi asmenys buvo įdarbinti laikantis standartinių ir įprastų procedūrų. EIVT imsis būtinų priemonių, kad tokie atvejai nepasikartotų ateityje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **3 rekomendacija:** atitinkamos institucijos ir įstaigos (žr. 9.15, 9.16, 9.17, 9.18, 9.20, 9.21 ir 9.28 dalis) turėtų užtikrinti, kad leidimus duodantys pareigūnai, pasitelkdami tinkamas patikras ir geresnes gaires, patobulintų viešųjų pirkimų procedūrų rengimą, koordinavimą ir vykdymą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

OIL jau persvarstė savo požiūrį į konkurso procedūras, siekdamas racionalizuoti visus konkurso specifikacijų aspektus.

EIVT ATSAKYMAS

Siekiant atsižvelgti į 3 rekomendaciją sukurtas MDR-A2 padalinys ir dedamos didelės pastangos, kad pagerėtų viešųjų pirkimų procedūrų kokybė. MDR-A2 padalinys taip pat parengė viešųjų pirkimų vadovą ir delegacijų naudojamų apsaugos paslaugų sutarčių šabloną. Rengiami kiti sutarčių šablonai.

9.1 PRIEDAS

ADMINISTRACINIŲ IR KITŲ IŠLAIDŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2011				2010	2009	2008
	Su darbuotojais susijusios išlaidos	Su pastatais susijusios išlaidos	Kitos išlaidos	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA							
Iš viso operacijų (iš kurių):	43	4	9	56	58	57	57
Avansai	0	0	3	3	4	2	0
Galutiniai mokėjimai	43	4	6	53	54	55	57
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾							
Testuotų operacijų dalis, kuri buvo:							
Be klaidų	91 % (39)	100 % (4)	100 % (9)	93 % (52)	93 %	93 %	91 %
Paveikta vienos ar daugiau klaidų	9 % (4)	0 % (0)	0 % (0)	7 % (4)	7 %	7 %	9 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS							
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				0,1 %			
Viršutinė klaidų riba				0,3 %			
Apatinė klaidų riba				0,0 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinių operacijų skaičių.

9.2 PRIEDAS

ADMINISTRACINIŲ IR KITŲ IŠLAIDŲ SISTEMŲ PATIKRINIMO REZULTATAI

Patikrintų sistemų įvertinimas

Vertinamoji sistema	Bendras įvertinimas
Visos sistemos	Veiksminga

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU ADMINISTRACINĖMIS IR KITOMIS IŠLAIDOMIS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Institucijos atsakymas
2009	Parlamentas <i>Socialinių išmokų darbuotojams mokėjimas</i> Darbuotojų turėtų būti prašoma atitinkamais laiko tarpais pateikti dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį. Be to, Parlamentas turėtų įdiegti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui ir kontrolei užtikrinti.	Kaip paminėta 2010 m. metinės ataskaitos 7.4 priede, Parlamentas įgyvendino šias rizikos mažinimo priemones: pradėjo kampaniją, skirtą patikrinti kai kurių išmokų tinkamumą; įdiegė automatizuotą kontrolės priemonę („elektroninę bylą“), kuria naudojantis kasmet galima patikrinti administracinius ir asmeninius personalo duomenis; atliko patikras, susijusias su individualių išmokų nustatymu įdarbinimo procedūros metu ar keičiantis darbuotojo kategorijai. Tačiau Audito Rūmams atlikus auditą paaiškėjo, kad neteisingų ar neteisėtų mokėjimų rizika išlieka.	Siekiant gerinti šios srities kontrolės aplinką ir norint, kad daug daugiau darbuotojų kasmet patvirtintų (atnaujintų) asmens duomenis, nuo šiol pradedamas taikyti individualus priminimas per vadovus. Šiuo tikslu generaliniai direktoratai, kuriems priklauso 2012 m. kampanijoje nedalyvavę darbuotojai, pateikė tokių darbuotojų sąrašą Išteklų direktorui. Tokia priemonė yra pirminis etapas prieš imantis griežtesnių priemonių tuo atveju, kai duomenys neatnaujinami (nepatvirtinami).
	Komisija – DG RELEX <i>Socialinių išmokų ir pašalpų darbuotojams mokėjimas</i> Darbuotojų turėtų būti prašoma atitinkamais laiko tarpais Komisijos tarnyboms teikti dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį. Be to, DG RELEX turėtų įdiegti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui ir kontrolei užtikrinti.	Kaip paminėta 2010 m. metinės ataskaitos 7.4 priede, sukūrus Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT), atsirastų galimybė darbuotojams priminti jų prievolę atnaujinti savo bylas, kai tai gali turėti įtakos jų teisėms, ir nustatyti tinkamas kontrolės priemones. Tačiau Audito Rūmams atlikus auditą paaiškėjo, kad neteisingų ar neteisėtų mokėjimų rizika išlieka.	Komisija Nuo 2012 m. balandžio mėn. Komisija SYSPER2/Rights sistemoje (Individualių išmokų valdymo informacinė sistema) diegia funkciją, kuri leis automatiškai atnaujinti iš Belgijos valstybės gaunamas panašaus pobūdžio išmokų sumas. Ši automatizuota funkcija gerokai sumažins klaidų riziką, nes sumos daugiau nebebus atnaujinamos rankiniu būdu. Vėliau ši funkcija bus pritaikyta ir kitoms valstybėms narėms. Be to, SYSPER2/Rights sistemos vartotojo dalyje bus įdiegtas naujas modulis. Darbuotojai turės pranešti apie savo sutuoktinio profesinę veiklą. Kituose diegiamuose SYSPER2/Rights moduluose taip pat yra panašaus pobūdžio išmokoms skirtos dalys. EIVT PMO, kuri atsakinga už būstinėje dirbančių EIVT darbuotojų valdymą, automatiškai atnaujins informaciją apie iš kitų šaltinių gaunamas išmokas. Informacija apie EIVT būstinėje dirbančių darbuotojų gaunamas išmokas bus automatiškai atnaujinama nuo 2012 m. rudens. EIVT pasinaudos į Sysper2 įtraukta priemone iš kitų šaltinių gaunamoms išmokoms deklaruoti ir paskatins delegacijose dirbančius EIVT darbuotojus laikytis šios prievolės, nustatytos Statuto 67 straipsnyje.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė	Institucijos atsakymas
2009	Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas <i>Socialinių išmokų darbuotojams mokėjimas</i> Darbuotojų turėtų būti prašoma atitinkamais laiko tarpais pateikti dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį. Šiuo atžvilgiu Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas turėtų patobulinti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui ir kontrolei užtikrinti.	Kaip paminėta 2010 m. metinės ataskaitos 7.4 priede, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas įgyvendino priemones, skirtas geresniam išmokų valdymui (oficialūs EDAPP biuro ir Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro kontaktai ir metinė informacijos lentelė). Audito Rūmų auditas parodė, kad šios priemonės yra veiksmingos.	<i>Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas atsižvelgia į Audito Rūmų analizę ir ketina toliau gerinti laiku atliekamos stebėsenos ir kontrolės sistemą.</i>

10 SKYRIUS

Siekiant ES biudžeto rezultatų

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Įvadas	10.1–10.2
Pasiektais rezultatais pagrįsta Sąjungos finansų vertinimo ataskaita	10.3–10.4
Komisijos vadovybės ataskaitos dėl metų pasiekimų	10.5–10.18
Įvadas	10.5–10.6
Kai kurie sveikintini pokyčiai nuo praėjusių metų	10.7
Kai kuriais atvejais aktualumas vis dar problema	10.8–10.12
Nesant paaiškinimų, nukenčia palyginamumas	10.13–10.16
Tikslų, rodiklių ir siekinių nuoseklumas	10.14–10.15
Pasiektų veiklos rezultatų paaiškinimų teikimas	10.16
Iš išorės šaltinių gautų duomenų patikimumas itin problemiškas	10.17–10.18
Audito Rūmų atliktų veiklos auditų rezultatai	10.19–10.33
Įvadas	10.19–10.21
Poreikių analizė: nėra tvirtų įrodymų	10.22–10.24
Konceptija: nepakankamai aišku, ką reikia pasiekti	10.25–10.30
ES pridėtinė vertė: ES intervencijų pagrindas	10.31–10.33
Išvados ir rekomendacijos	10.34–10.39
Išvados	10.34–10.38
Rekomendacijos	10.39

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

10.1. Šiame skyriuje pirmiausia nagrinėjami veiklos rezultatai. Trumpame pirmame skirsnyje pateikiama Komisijos pirmoji vertinimo ataskaita ⁽¹⁾. Likusioje šio skyriaus dalyje pateikiamos Audito Rūmų pastabos dėl to, kaip Komisija vertina savo veiklą, kaip tai pateikta Komisijos generalinių direktorių metinių veiklos ataskaitų 1 dalyje ⁽²⁾, ir nušviečiami kai kurie pagrindiniai klausimai, kylantys iš veiklos rezultatams skirtų Audito Rūmų 2011 m. specialiąjų ataskaitų ⁽³⁾.

10.2. Veiklos rezultatai vertinami remiantis patikimo finansų valdymo principais (ekonomiškumu, efektyvumu ir rezultatyvumu) ⁽⁴⁾. Šių rezultatų vertinimas yra būtinas visam viešosios intervencijos procesui, aprėpiančiam sąnaudas (finansų, personalo, programai įgyvendinti reikalingas materialiąsias, organizacines arba reguliavimo priemones), išdirbius (programos galutinius rezultatus), rezultatus (tiesioginių programos poveikį adresatams arba gavėjams) ir poveikį (ilgalaikius pokyčius visuomenėje, kurie bent iš dalies yra nulemti ES veiksmų).

**PASIEKTAIS REZULTATAIS PAGRĮSTA
SAJUNGOS FINANSŲ VERTINIMO ATASKAITA**

10.3. 2012 m. vasario mėn. Komisija paskelbė Europos Parlamentui ir Tarybai skirtą pasiektais rezultatais pagrįstą Sąjungos finansų vertinimo ataskaitą (vertinimo ataskaitą) ⁽⁵⁾. Sutartyje reikalaujama, kad Komisija tokią ataskaitą parengtų ir kad ši ataskaita prisidėtų prie įrodymų, kuriais remdamasis Parlamentas kasmet suteikia Komisijai biudžeto įvykdymo patvirtinimą ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 318 straipsnyje (OL C 83, 2010 3 30) nustatyta, kad Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiektais rezultatais pagrįstą Sąjungos finansų vertinimo ataskaitą.

⁽²⁾ 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (O L L 248, 2002 9 16, p. 1) 60 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad metinėse veiklos ataskaitose „nurodomi operacijų rezultatai remiantis nustatytais tikslais, su veikla susijusi rizika, suteiktų išteklių panaudojimas ir vidaus kontrolės sistemos efektyvumas bei veiksmingumas“.

⁽³⁾ Audito Rūmų specialiosios ataskaitos apima ES biudžetą ir Europos plėtros fondus.

⁽⁴⁾ Finansinio reglamento 27 straipsnis.

⁽⁵⁾ Komisijos pasiektais rezultatais pagrįsta Sąjungos finansų vertinimo ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai, COM(2012) 40 *final*.

⁽⁶⁾ SESV 318 ir 319 straipsniai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.4. Parlamento prašymu 2012 m. birželio mėn. Audito Rūmai paskelbė Nuomonę Nr. 4/2012 dėl vertinimo ataskaitos (⁷). Šioje nuomonėje Audito Rūmai konstatuoja, kad vertinimo ataskaita yra neaiški, kad joje pateikta mažai esminių dalykų ir todėl jos pridėtinė vertė yra maža, ir kad Parlamentas, Taryba ir Komisija, pasinaudodami šios ataskaitos suteikta proga, turėtų aptarti ir sutarti, kaip ją padaryti naudingą biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai.

10.4. 2010 m. vertinimo ataskaita 2012 m. pradžioje aptarta su biudžeto įvykdymą tvirtinančia institucija. Atsižvelgdama į šias diskusijas ir remdamasi esama ataskaitų medžiaga Komisija persvarstė rengiant pirmąją vertinimo ataskaitą naudotą metodą, siekiant teikti išsamesnes ataskaitas apie iš biudžeto finansuotos veiklos rezultatus. Vis dėlto atsižvelgdama į biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos reakcijas Komisija toliau tobulina vertinimo ataskaitą kaip pagrindinį indėlį į biudžeto įvykdymo tvirtinimo procesą.

KOMISIJOS VADOVYBĖS ATASKAITOS DĖL METŲ PASIEKIMŲ

Įvadas

10.5. Komisijos generaliniai direktoriai metiniuose generalinių direktoratų (GD) valdymo planuose nustato veiklos tikslus ir vėliau metinėse veiklos ataskaitose praneša apie pasiekimus. Audito Rūmai įvertino trijų GD ataskaitas: Žemės ūkio ir kaimo plėtros (DG AGRI), Regioninės politikos (DG REGIO) ir Vystymosi ir bendradarbiavimo – *EuropeAid* (toliau – *Euro-peAid* (⁸)). Drauge šie trys generaliniai direktoratai yra atsakingi už maždaug tris ketvirtadalius 2011 m. mokėjimų iš ES biudžeto (⁹).

10.6. Audito Rūmai apžvelgė nuo praėjusių metų Komisijos vidaus ataskaitų teikimo taisyklėse padarytus pakeitimus ir išnagrinėjo, ar trijų minėtų generalinių direktoratų pateikti tikslai ir veiklos rodikliai buvo:

- a) **a k t u a l ū s** – ar atitiko politikos tikslus ir valdymo būdą ir ar buvo susieti su kiekybiniais tikslais;

(⁷) Nuomonė Nr. 4/2012 dėl Komisijos pateiktos pasiektais rezultatais pagrįstos Sąjungos finansų vertinimo ataskaitos, kurią ji privalo parengti pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 318 straipsnį (OL C 179, 2012 6 20).

(⁸) Audito Rūmų 2010 m. metinėje ataskaitoje taip pat buvo išnagrinėtos DG AGRI ir DG REGIO metinės veiklos ataskaitos. *EuropeAid* buvo įkurtas 2011 m. sausio mėn., sujungus Vystymosi ir santykių su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis generalinį direktoratą (DG DEV) ir Bendradarbiavimo biurą „EuropeAid“ (DG AIDCO).

(⁹) DG AGRI: 56,2 milijardo eurų, DG REGIO: 32,9 milijardo eurų, *EuropeAid*: 4,1 milijardo eurų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- b) palyginami – ar planavimo etape atrinkti rodikliai vėliau buvo panaudoti rengiant ataskaitą, ir, jei jie keitėsi, ar buvo paaiškinta kodėl;
- c) patikimi – ar skaitytojai gali turėti pagrįstą patikinimą, kad ataskaitose pateikta informacija yra tiksli ⁽¹⁰⁾.

Kai kurie sveikintini pokyčiai nuo praėjusių metų

10.7. 2011 m. lapkričio mėn. Komisija išleido generaliniams direktoriams skirtas peržiūrėtas gaires dėl 2011 m. metinių veiklos ataskaitų rengimo. Peržiūros metu, tarp kita ko, buvo nagrinėjama, kaip buvo atsižvelgta į Audito Rūmų 2010 m. metinėje ataskaitoje pateiktas pastabas ⁽¹¹⁾. Pavyzdžiui, buvo patikslintos instrukcijos, kaip pirmoje metinės veiklos ataskaitos dalyje reikėtų pateikti politikos pasiekimus, – iš generalinių direktorių reikalaujama daugiau dėmesio skirti pažangai, daromai siekiant su rezultatais ir poveikiais susietų tikslų, taip pat teikti pasiektų išdirbių aprašą.

Kai kuriais atvejais aktualumas vis dar problema

10.8. Strategijos lygmeniu generaliniai direktoratai privalo nustatyti nedidelį „bendrųjų tikslų“ skaičių, prie jų nurodant „poveikio rodiklius“, leidžiančius nustatyti bendrųjų tikslų įgyvendinimo pažangą. Bendrieji tikslai ir poveikio rodikliai, kartu paėmus, yra priemonės, leidžiančios Komisijos vadovybei – taigi ir metinės veiklos ataskaitos skaitytojams, kaip antai biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, – įvertinti, kiek toli generalinis direktoratas yra pažengęs, siekiant aukšto lygmens tikslų. Audito Rūmai nustatė keletą su tikslais ir rodikliais susijusių problemų, kurios mažina pastarųjų naudingumą, kaip aprašyta tolesnėse dalyse.

⁽¹⁰⁾ Šiuo požiūriu Audito Rūmai atliko tik ribotą peržiūrą, žr. 10.17 dalį.

⁽¹¹⁾ Audito Rūmų metinės ataskaitos perengimo terminas yra toks, kad Komisijai lieka nedaug laiko atsižvelgti į joje pareikštas mintis savo metinėje veiklos ataskaitoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.9. Keliais atvejais buvo nustatytas vidinis tikslų ir rodiklių prieštaravimas (žr. 10.1 pavyzdį).

10.1 pavyzdys**DG AGRI: poveikio rodiklis ne visiškai atitinka tikslą**

Metinėje veiklos ataskaitoje vienu bendruoju tikslu siekiama trijų dalykų:

- skatinti perspektyvų ir konkurencingą žemės ūkio sektorių,
- kuriame atsižvelgiama į svarbius aplinkosaugos ir gamybos pokyčius,
- tuo pat metu užtikrinant deramą žemės ūkio bendruomenių gyvenimo lygį.

Vienintelis šio tikslo poveikio rodiklis yra „ūkininkų pajamų lygis“. Jis susijęs tik su trečiuoju iš pirmiau išvardytų siekinių, o tai reiškia, kad pirmiesiems dviem siekiniams rodiklių nėra.

EuropeAid: poveikio rodiklis suformuluotas kaip tikslas

Poveikio rodiklis „suderintas ES požiūris“, atitinkantis 4 bendrąjį tikslą: „Prisidėti kuriant tarptautinį vystomojo pobūdžio teisinį pagrindą, grindžiamą platesniu daugiašaliu bendradarbiavimu ir pasauliniu valdymu“ ir kuriuo siekiama, kad „Naujos sutartys dėl ES biudžetinės paramos būtų sudaromos laikantis COM 638 principų“, yra suformuluotas labiau kaip tikslas, o ne kaip rodiklis.

10.10. Nemaža dalis aukšto lygmens tikslų ir rodiklių, nustatytų trijuose tikrintuose generaliniuose direktoratuose, nelabai derėjo prie metinėse veiklos ataskaitose taikomo metinio vertinimo. Taip yra dėl to, kad kai kurios politikos yra sumanytos taip, kad darytų poveikį tolesnėje perspektyvoje, praėjus nemažam laikotarpiui tarp investicijos ir naudos. Didžioji rodiklių ir siekinių dalis buvo susijusi su visu 2007–2013 m. laikotarpiu, nenaudojant tarpinių rodiklių ar riboženklų.

10.9.**10.1 pavyzdys**

Pagrindiniuose vidaus kontrolės 5 standarto reikalavimuose nustatyta, kad valdymo planuose turėtų būti pateiktas bent vienas su vienu tikslu susijęs rodiklis, tiek politikos srityse, tiek veiksmų lygmeniu, siekiant stebėti pasiekimus ir apie juos teikti ataskaitas. Šis reikalavimas pateiktas generalinio sekretoriato metinių veiklos ataskaitų rengimo nurodymuose, kurių DG AGRI laikosi.

Komisija dėjo dideles pastangas siekdama nuosekliai ir išsamiai nustatyti tikslus ir rodiklius. Kai kuriose politikos srityse tą labai sunku padaryti; be to, reikėtų atsižvelgti į tai, kad MVA rodikliai neturėtų būti vertinami atskirai.

Komisija mano, kad rodiklis „ūkininkų pajamų pokyčiai“ ne visiškai atitinka 1 bendrąjį tikslą, nes jis susijęs ne tik su deramo žemės ūkio bendruomenių gyvenimo lygio užtikrinimu, bet ir su ūkių bei kaimo vietovių gyvybingumu. Be to, atsižvelgiant į tai, kad ūkininkai, norėdami gauti išmokas pagal bendrosios išmokos schemą, turi savo žemę išlaikyti geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės, taip pat atitinkamas 1 bendrasis tikslas laikytis aukštų aplinkosaugos ir gamybos standartų.

Komisija išnagrinės alternatyvius būdus rodikliams nustatyti, paremtus „SMART“ tikslais.

10.10. Komisija patvirtina, kad dėl paties daugiamečių programų pobūdžio investuojama ilgesnį laikotarpį, todėl jų poveikį įvertinti galima tik praėjus ilgesniam laikui. 2014–2020 m. laikotarpiu Komisija pasiūlė nustatyti labiau su politika susijusius išdirbių rodiklių riboženklus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.11. Poveikio rodikliai turėtų būti susieti su kiekybiniais siekiniais. Tačiau:

- a) Iš 29 poveikio rodiklių trijose tikrintose metinėse veiklos ataskaitose 11 nebuvo susieti su kiekybiniais siekiniais ir įvykdymo terminais ⁽¹²⁾;
- b) DG REGIO atveju visi siekiniai, išskyrus vieną, turi nustatytus terminus, tačiau šie terminai dažnai būna nustatyti maždaug apie būsimą vidutinės trukmės laikotarpį. Dėl to šio GD 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje dažnai atsižvelgiama į rezultatus, pasiektus ankstesniu 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu.

10.12. Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pažymėjo, kad generaliniai direktoratai nenustatė ir nepranešė pagrindinės veiklos tikslų, susijusių su ekonomija (įdėtomis sąnaudomis) ar efektyvumu (sąnaudų, išdirbių ir rezultatų santykiu). Savo praėjusių metų ataskaitos atskiroje pastaboje Audito Rūmai taip pat nurodė, kad metinių veiklos ataskaitų 1 dalyje politikos pasiekimai minimi, pateikiant labai mažai informacijos apie rezultatus ir poveikį; jose labiau linkstama apžvelgti sąnaudas ir išdirbius, o ne veiksmų rezultatus. Išnagrinėję valdymo planus ir metines veiklos ataskaitas Audito Rūmai šiais metais šioje srityje nenustatė jokios reikšmingos pažangos.

Nesant paaiškinimų, nukenčia palyginamumas

10.13. Iš principo ir taip pat ataskaitose pateikiant nustatytus tikslus / siekinius, gera praktika reikalauja, kad, pereinant iš vieno laikotarpio į kitą, informacija apie veiklos rezultatus būtų nuosekli arba būtų paaiškinti padaryti pakeitimai, tam, kad informacijos naudotojai galėtų daryti palyginimus ir įvertinti tendencijas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.11. Kiekybiniai siekiniai ne visada įmanomi, pakankami ar net tinkami, nes poveikio rodiklius veikia įvairūs išoriniai veiksniai. Tokiais atvejais pakanka tendencijos kaip rodiklio pasiekimams įvertinti.

- a) Komisija siekia, kai įmanoma, nustatyti kiekybinius siekinius. Vis dėlto kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, susijusiais su žmogaus teisėmis trečiojoje šalyje, kiekybiniai siekiniai ne visada gali būti prasmingi ar tinkami.
- b) MVA 1.2 skirsnyje naudojami poveikio rodikliai, paremti makroekonominiais modeliais ir statistine informacija, siekiant juos susieti su bendrais politikos tikslais, daugeliu atvejų 2006 m. pasirenkant kaip orientacinius metus. Poveikio rodiklių pokyčiai rodo daugelio veiksmų (sanglaudos politika yra tik vienas jų) poveikį.

10.12. Komisijos tarnybos laikosi finansiniuose reglamentuose ir instrukcijose metinėms veiklos ataskaitoms rengti nustatytų įpareigojimų.

Komisija patobulino 2011 m. MVA rengimui taikomas instrukcijas, kiek tai susiję su ekonomiškumu, efektyvumu ir rezultatyvumu, ir paprašė, kad generaliniai direktoratai savanoriškai 3 dalyje pridėtų patikimo finansų valdymo rodiklius.

Komisija įsitikinusi, kad MVA pateikia pakankamos informacijos apie rezultatus.

10.13. Komisija laikosi nuomonės, kad informacija apie veiklos rezultatus turėtų pririnkti būti grindžiama nuolatinio tobulinimo procesu, o ne nuoseklumu. Ji sutinka, kad su tuo susiję pokyčiai turėtų būti paaiškinti. Vis dėlto ji mano, kad buvo pateikta pakankamai su tuo susijusios informacijos.

⁽¹²⁾ DG AGRI penki rodikliai; EuropeAid penki rodikliai; DG REGIO vienas rodiklis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Tikslų, rodiklių ir siekinių nuoseklumas

10.14. Metinėse veiklos ataskaitose turėtų būti atsižvelgiama į tikslus, rodiklius ir siekinius, nustatytus valdymo plane. Labiausiai tai taikytina DG AGRI, kuris pakeitė kai kuriuos poveikio rodiklius, kaip Audito Rūmai pažymėjo savo darbe apie 2010 m. metinės veiklos ataskaitas. Tačiau DG AGRI nepaaiškino dviejų kitų pakeitimų esmės nei valdymo plane, nei metinėje veiklos ataskaitoje. Kadangi valstybės narės kiekybinius siekinius galėjo keisti savo nuožiūra, tarp 2011 m. valdymo plano ir 2011 m. metinės veiklos ataskaitos trys iš keturių kiekybinių siekinių pasikeitė dėl to, kad valstybės narės atnaujino savo kaimo plėtros planus (žr. 10.2 pavyzdį).

10.2 pavyzdys		
Siekiny	2011 m. valdymo planas	2011 m. metinė veiklos ataskaita
Atsinaujinančios energijos gamybos padidėjimas	20 500 ktne ⁽¹³⁾	12 300 ktne
Darbo vietų kūrimas	346 000	344 000
Naudojamas didelės gamtinės vertės žemės ūkio plotas	3 400 000 ha	3 620 000 ha

10.15. Be bendrųjų tikslų, DG REGIO taip pat nustato „daugiamečius prioritetus“. Palyginti su 2011 m. valdymo planu, 2012 m. plane daugiamečių prioritetų skaičius padidėjo nuo keturių iki penkių bei buvo pakeista keletas kitų prioritetų formuluočių. Be to, 2012 m. valdymo plane žemesnio lygmens „specialiųjų veiklos prioritetų“ skaičius padidintas nuo 28 iki 39. Plane nėra pateikta jokių šių pakeitimų paaiškinimų.

10.14. Komisija mano, kad metų eigoje rodikliai ir siekiniai išliko nepakitę. Kaip nurodyta šiame fakte, rodiklių ir siekinių pakeitimai yra išimtis ir ji laikėsi Audito Rūmų rekomendacijų iš naujo įvertinti du poveikio rodiklius kaip rezultatų rodiklius. Tai labai aiškiai nurodyta 2011 m. atnaujinantame valdymo plane.

Iš tiesų, valstybės narės turi galimybę savo siekinius pakeisti, siekiant pagerinti kaimo plėtros planą (žr. atsakymą į 10.2 pavyzdį).

10.2 pavyzdys
Valstybės narės gali pakeisti savo siekinius ir laikotarpio vidurio vertinimai suteikė deramą galimybę duomenims ir metodui patikslinti bei prireikus siekiniams pakeisti.
Kalbant apie didelį siekinio „atsinaujinančios energijos gamybos padidėjimas“ sumažėjimą, taip įvyko dėl klaidos viename kaimo plėtros plane, kuri buvo ištaisyta. Atsižvelgiant į laikotarpio vidurio vertinimus buvo galima toliau vykdyti kokybės patikras ir todėl nustatyti ir ištaisyti šią klaidą.

10.15. DG REGIO daugiamečius prioritetus ir jų skaičių, taip pat specialiųjų metinių prioritetų skaičių, nustato remdamasis analize, kaip teisine prasme geriausiai ir kaip veiksmingiausiai jis galėtų užtikrinti savo uždavinių vykdymą.

Pakeitimai, į kuriuos atkreipė dėmesį Audito Rūmai, rodo esamus sunkumus, su kuriais susiduria Europos Sąjunga dėl finansų ir ekonomikos krizės, ir atitinkamus regioninės politikos ir DG REGIO prioritetų pakeitimus.

⁽¹³⁾ Kilotonos naftos ekvivalentas (ktne) yra energijos kiekis, išsiskiriantis sudegant vienai žalios naftos tonai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Pasiektų veiklos rezultatų paaiškinimų teikimas

10.16. Veiklos rezultatų teikimo ataskaitų tikslas – informuoti suinteresuotuosius subjektus. Tačiau net tais atvejais, kai būtų buvę įmanoma deramai paaiškinti, kodėl pasiektas veiklos rezultatas neatitiko išsikelto tikslo ar siekinio, metinėse veiklos ataskaitose to nebuvo padaryta. To nepadarė DG AGRI, nepaisant to, kad veiklos rezultatai toli gražu neatitiko siekinių: keturių rodiklių atveju veiklos rezultatai buvo daugiau kaip dukart mažesni nei siekinys. DG REGIO atveju metinėje veiklos ataskaitoje pateikiama detali, papunkčiui atlikta veiklos rezultatų analizė atsižvelgiant į daugiamėčius prioritetus (10.15 dalis), tačiau panašios analizės nepateikiama bendrųjų tikslų ir poveikio rodiklių atžvilgiu.

Iš išorės šaltinių gautų duomenų patikimumas itin problemiškas

10.17. Audito Rūmų audito metu nebuvo numatyta tikrinti visų šiose trijose metinėse veiklos ataskaitose pateiktų duomenų patikimumą. Remdamiesi savo atliktu ribotu vertinimu, Audito Rūmai nustatė, kad su *EuropeAid* susiję duomenys buvo iš esmės patikimi, nes dauguma atvejų rodikliai yra tarptautiniu lygiu pripažinti ir nešališkai patikrinami. Tačiau jie atkreipė dėmesį į keletą problemų DG AGRI ir DG REGIO metinėse veiklos ataskaitose – jose daugiausia remiamasi iš valstybių narių gautais duomenimis, – žr. 10.3 pavyzdį.

10.3 pavyzdys**DG AGRI: skelbiant pasiektus veiklos rezultatus remiamasi neišsamiais duomenimis**

Visoje Europos Sąjungoje šiuo metu įgyvendinami 88 kaimo plėtros planai. Tačiau ES lygmeniu apie veiklos rezultatus buvo pranešama pagal tris rodiklius, grindžiamus duomenimis iš atitinkamai šešių, devynių ir 32 iš šių 88 atvejų. O dar vienas rodiklis buvo naudojamas pranešti apie ES veiklos rezultatus remiantis duomenimis tik iš aštuonių iš 27 valstybių narių.

10.16. Komisija mano, kad ji pateikė pakankamų paaiškinimų. MVA pateikti rodikliai neturėtų būti vertinami atskirai. Visa valdymo plano rodiklių sistema leidžia daryti išvadas apie politikos poveikį ir rezultatus, nes jos paremtos makroekonominio modeliavimu ir statistika, susijusia su bendraisiais politikos pokyčių tikslais.

10.17.**10.3 pavyzdys****DG AGRI: skelbiant pasiektus veiklos rezultatus remiamasi neišsamiais duomenimis**

Bendri ES duomenys apie kaimo plėtros plano politikos grynąjį poveikį poveikio rodikliams parengti remiantis valstybių narių pateiktais kiekybiniais duomenimis. Daugumoje laikotarpio vidurio vertinimų nepateikti kiekybiniai poveikio duomenys, nurodant, kad laikotarpio vidurio vertinimai programavimo laikotarpiu atlikti per anksti, kad galėtų būti įvertinti išmatuojami padariniai ir poveikis. Poveikis susijęs su ilgalaikiais procesais.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

DG REGIO: vidiniai prieštaravimai metinėje veiklos ataskaitoje

Sukurėtų darbo vietų skaičius pateikiamas įvairiai: kaip 200 000 25-iose valstybėse narėse (p. 34) ir 165 000 21-oje valstybėje narėje (6 priedo p. 169), tuo tarpu išnašoje išvardyta 19 valstybių narių (126 išnaša).

Papildomas gyventojų, turinčių plačiajuostę prieigą, skaičius yra pateikiamas įvairiai: kaip 900 000 (p. 34) ir kaip 806 826 (6 priedo p. 172).

Nutiesti nauji keliai pateikiami įvairiai: kaip 920 km 12-oje valstybių narių (p. 34) ir 805 km 10-tyje valstybių narių (6 priedo p. 171).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

DG REGIO: vidiniai prieštaravimai metinėje veiklos ataskaitoje

Komisija nurodo, kad informacija apie siekinius ir naujausius žinomus rezultatus gali būti pateikiama dviem būdais. Visi vidaus neatitikimai tinkamai paaiškinti tekste.

— Pagrindinėje MVA dalyje pateikiama informacija apie bendrą sanglaudos politikos įgyvendinimo lygį, todėl į ją įtraukiami visų valstybių narių ataskaitų duomenys, nesvarbu, ar nurodomi tikslai, ar ne (nurodyti tikslus nėra privaloma).

— 6 priede pateikiamas tiesioginis tikslų ir jų pasiekimo palyginimas. Pateikti tik tų valstybių narių duomenys, kurios pateikė tiek duomenis apie tikslus, tiek duomenis apie jų pasiekimą (t. y. valstybės narės, kurios pateikė tik pasiekimų duomenis, tačiau nepateikė tikslų, neįtrauktos). Šis metodas nuosekliai taikomas daugelį metų, kad būtų galima įvertinti atitinkamą pažangą, palyginti su tikslais.

10.18. DG AGRI ir DG REGIO gebėjimas užtikrinti iš valstybių narių gaunamų duomenų kokybę yra ribotas. DG REGIO rekomendavo valstybėms narėms daugiausia dėmesio skirti pagrindiniams rodikliams ir paskelbė duomenų įvedimo gaires. Jis taip pat pradėjo metinę tikrinimo procedūrą, kuri leido nustatyti kai kurias klaidas teikiamuose duomenyse. Bendros strateginės programos (BSP) fondų⁽¹⁴⁾ „Veiklos rezultatų rezervo“ įvedimas ateinančiu programavimo laikotarpiu galėtų paskatinti valstybes nares teikti aktualius, palyginamus ir patikimus veiklos rezultatų duomenis. Tačiau šių duomenų pateikimas tinkamu laiku išliks problemiškas. Pavyzdžiui, šiuo metu valstybėms narėms taikomas duomenų pateikimo generaliniam direktoratui DG REGIO terminas yra ateinančių metų birželis, taigi 2012 m. skelbiamoje 2011 m. metinėje veiklos ataskaitoje yra teikiami 2010 m. duomenys.

10.18. Komisija šiuo programavimo laikotarpiu toliau intensyviau tikrins iš valstybių narių gaunamų duomenų kokybę.

Kaip paskata valstybėms narėms pagal Komisijos teisinį pasiūlymą naujam laikotarpiui 5 proc. lėšų naujo programavimo laikotarpio pradžioje turėtų likti nepaskirta, siekiant papildomų lėšų suteikti toms valstybėms narėms, kurios pasiekė savo riboženklius (žr. COM(2011) 615 final).

Komisija nemano, kad yra problemų dėl šių duomenų teikimo tinkamu laiku. DG REGIO visada naudoja naujausius turimus duomenis, tačiau pripažįsta, pagal esamame ir pasiūlytame būsimame reglamentuose numatytas ataskaitų teikimo taisykles, kad ankstesnių metų duomenys nebus turimi iki ateinančių metų balandžio mėnesio.

⁽¹⁴⁾ Šie fondai yra: Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos socialinis fondas (ESF), Sanglaudos fondas (SF), Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

**AUDITO RŪMŲ ATLIKTŲ VEIKLOS AUDITŲ
REZULTATAI****Išvadas**

10.19. Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose nagrinėjama, ar Europos Sąjungos biudžetui yra taikomi patikimo finansų valdymo principai (10.2 dalis). Audito Rūmai pasirenka savo specialiųjų ataskaitų temas (konkrečias biudžeto sritis ar valdymo temas) taip, kad galėtų daryti maksimalų poveikį, remdamiesi įvairiais kriterijais, kaip antai susijusių pajamų ar išlaidų lygiu (reikšmingumas), rizika patikimam finansų valdymui ir suinteresuotojo subjekto interesu.

10.20. 2011 m. Audito Rūmai priėmė 16 specialiųjų ataskaitų ⁽¹⁵⁾, kaip išvardyta 10.1 langelyje:

10.1 langelis**2011 m. Audito Rūmų priimtose specialiosios ataskaitos ⁽¹⁶⁾**

- Nr. 1/2011 „Ar Komisijos išorės pagalbos valdymo įgaliojimus perdavus iš jos būstinės į delegacijas pagerėjo pagalbos teikimas?“.
- Nr. 2/2011 „Tolesnės priemonės, atsižvelgiant į specialiąją ataskaitą Nr. 1/2005 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos valdymo“.
- Nr. 3/2011 „Nuo konfliktų nukentėjusiose šalyse per Jungtinių Tautų organizacijas skirstomų ES įnašų efektyvumas ir rezultatyvumas“.
- Nr. 4/2011 „MVĮ garantijų priemonės auditas“.
- Nr. 5/2011 „Bendrosios išmokos schema (BIS): klausimai, kurie turi būti išspręsti siekiant pagerinti patikimą jos finansų valdymą“.
- Nr. 6/2011 „Ar iš ERPF bendrai finansuoti turizmo projektai buvo veiksmingi?“.
- Nr. 7/2011 „Ar agrarinei aplinkosaugai skiriamos paramos modelis ir valdymas tinkami?“.
- Nr. 8/2011 „Neteisėtų išmokų išieškojimų Bendrosios žemės ūkio politikos srityje auditas“.
- Nr. 9/2011 „Ar ERPF remiami el. valdžios projektai buvo veiksmingi?“.

⁽¹⁵⁾ Priimtas reiškia patvirtintas skelbti. Pats paskelbimas, reikalaujantis maketavimo, vertimo ir pan., paprastai atsilieka apie du mėnesius.

⁽¹⁶⁾ Audito Rūmų specialiosios ataskaitos yra skelbiamos šioje interneto svetainėje: <http://eca.europa.eu/portal/page/portal/publications/auditreportsandopinions/specialreports>.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- Nr. 10/2011 „Ar mokyklų aprūpinimo pienu ir vaisiais programos yra veiksmingos?“.
- Nr. 11/2011 „Ar geografinių nuorodų schema yra parengta ir valdoma taip, kad galėtų būti veiksminga?“.
- Nr. 12/2011 „Ar ES priemonės padėjo pritaikyti žvejybos laivynų pajėgumą prie esamų žvejybos galimybių?“.
- Nr. 13/2011 „Ar 42 muitinės procedūros kontrolė leidžia užkardyti ir aptikti PVM vengimą?“.
- Nr. 14/2011 „Ar suteikus ES pagalbą pagerėjo Kroatijos gebėjimas valdyti po įstojo skiriamas lėšas?“.
- Nr. 15/2011 „Ar Komisijos procedūros užtikrina veiksmingą valstybės pagalbos kontrolę?“.
- Nr. 16/2011 „ES finansinė parama atominių elektrinių Bulgarijoje, Lietuvoje ir Slovakijoje eksploatavimo nutraukimui: pasiekimai ir ateities iššūkiai“.

10.21. Praėjusių metų metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pailiustravo, kaip jų 2010 m. specialiųjų ataskaitų nustatyti faktai aprėpė visą įprastinį valdymo ciklą nuo strateginio planavimo ir poreikių nustatymo iki atsiskaitymo už pasiektus veiklos rezultatus. Audito Rūmų 2011 m. specialiųjų ataskaitų apimtis buvo panašaus masto. Tačiau kadangi šiuo metu Sąjunga rengiasi naujam 2014–2020 programavimo laikotarpiui, šioje ataskaitoje Audito Rūmai nagrinėja, ko galima būtų pasimokyti iš jos 2011 m. specialiųjų ataskaitų rengiant naujas programas ir projektus, daugiausia dėmesio skirdami trims temoms: poreikių analizei, koncepcijai ir Europos pridėtinės vertės sąvokai. Šios trys temos taip pat daugiau ar mažiau atspindi Audito Rūmų neseniai paskelbtose nuomonėse dėl siūlomų su bendra strategine programa ir bendrąja žemės ūkio politika susijusių reglamentų ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁷⁾ Nuomonės Nr. 7/2011 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, pasiūlymo (OL C 47, 2012 2 17) ir Nr. 1/2012 dėl kai kurių pasiūlymų dėl reglamentų, susijusių su bendra žemės ūkio politika 2014–2020 m. (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Poreikių analizė: nėra tvirtų įrodymų

10.22. Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai pabrėžė, kad norint pasiekti gerų rezultatų svarbu aiškiai nustatyti poreikius, kuriuos programos turėtų patenkinti ⁽¹⁸⁾. Pagalba, suteikta Kroatijai, tam, kad ši, įstojusi į Sąjungą, gebėtų valdyti ES lėšas, yra pavyzdys, kai Komisija visiškai užtikrino pagrindinių poreikių nustatymą ⁽¹⁹⁾.

10.23. 2011 m. Audito Rūmai ir toliau nustatydavo atvejų, kai nebuvo atliktos tinkamos poreikių analizės, ir apie juos pranešdavo. Pavyzdžiui, ankstyvosios e. valdžios strategijos – kurių projektai gali būti remiami iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) – buvo parengtos iš esmės kaip atsakas į politinius pareiškimus, o ne remiantis griežtais poreikių vertinimais, – dėl to šiuose projektuose nebuvo atsižvelgta į didžiausias problemas ⁽²⁰⁾. Be to, dviem iš trijų Audito Rūmų audituotų atominių elektrinių eksploatacijos nutraukimo programų atvejais nebuvo atlikta jokio poreikių vertinimo, susijusio su programų tikslu sumažinti atominių elektrinių uždarymo anksčiau nei planuota poveikį ⁽²¹⁾.

10.24. Viena iš netinkamos poreikių analizės pasekmių yra ta, kad tampa sunkiau nustatyti, kuris iš konkuruojančių projektų galėtų suteikti didžiausią ekonominę naudą. Tai buvo konstatuota, audituojant pirmiau minėtus e. valdžios projektus ⁽²²⁾ bei ES paramą agrarinei aplinkosaugai. Dėl pastarojo atvejo Audito Rūmai savo ataskaitoje pažymėjo, kad norint padidinti paramos agrarinei aplinkosaugai poveikį aplinkai, labai svarbu lėšas nukreipti į labiausiai stokojančias sritis; tačiau valstybės narės nepaisė to, kad lėšas skirti reikėtų remiantis susijusių sąnaudų ir naudos analize ⁽²³⁾.

10.22. Komisija sutinka, kad patikima poreikių analizė sudaro svarbią programos ciklo dalį ir atidžiai analizuoja atvejus, kuriais Audito Rūmai nustatė, kad poreikių analizė atlikta netinkamai.

10.23. Perėjimo prie e. valdžios kaina yra labai didelė. Reikia nustatyti prioritetus, todėl tikslinga, kad jie būtų pateikti politiniuose pareiškimuose ir deklaracijose, kurie buvo naudojami kaip ankstyvosios strategijos. Vis dėlto tarpiniu laikotarpiu prioritetų nustatymas pastebimai pagerėjo, ir šiandien visos valstybės narės yra parengusios sudėtingesnes e. valdžios strategijas.

Stojimo sutartyse arba paskesniuose reglamentuose nustatytas švelninančių priemonių poreikis. ES paramos schema sukurta siekiant užtikrinti, kad valstybių narių siūlomos priemonės atitiktų nacionalines energetikos strategijas ir būtų jomis paremtos, ir kad jose neišvengiamai būtų atsižvelgiama į atominių elektrinių uždarymo poveikį.

10.24. Komisija sutinka, kad poreikių analizė gali padėti nustatyti prioritetinius projektus. Vis dėlto, kalbant apie paramą agrarinei aplinkosaugai, kai kurios valstybės narės apsvaistė, koks turėtų būti pageidautinas paramos lygis, remdamosi susijusių sąnaudų ir naudos analize. Pavyzdžiui, Rumunija didelės gamtinės vertės agrarinės aplinkosaugos išmokas skiria geografiniu pagrindu, o reikalavimus atitinkantys plotai nustatomi naudojant makrolygmens duomenis. Kalbant apie e. valdžios projektus, šiuo metu visos valstybės narės, remdamosi ES politikos iniciatyvomis, yra sukūrusios sudėtingesnes e. valdžios strategijas, parengtas pagal 2011–2015 m. e. valdžios veiksmų planą.

⁽¹⁸⁾ 2010 finansinių metų metinės ataskaitos 8.36 dalis.

⁽¹⁹⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 14/2011 „Ar suteikus ES pagalbą pagerėjo Kroatijos gebėjimas valdyti po įstojimo skiriamas lėšas?“ 17 dalis (<http://eca.europa.eu>).

⁽²⁰⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 9/2011 „Ar ERPF remiami e. valdžios projektai buvo veiksmingi?“ 56 dalies a punktas (<http://eca.europa.eu>).

⁽²¹⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 16/2011 „ES finansinė parama atominių elektrinių Bulgarijoje, Lietuvoje ir Slovakijoje eksploatavimo nutraukimui: pasiekimai ir ateities iššūkiai“ 26 dalis ir 7 iliustracija (<http://eca.europa.eu>).

⁽²²⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 9/2011 56 dalies b punktas.

⁽²³⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 7/2011 „Ar agrarinei aplinkosaugai skiriamos paramos modelis ir valdymas tinkami?“ 72 ir 78 dalys (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Koncepcija: nepakankamai aišku, ką reikia pasiekti

10.25. Poreikių nustatymas tai tik proceso pradžia. Užtikrinant patikimą finansų valdymą, kai mažiausiomis sąnaudomis pasiekiamas didžiausias poveikis, ypač svarbi gera programų ir atskirų šių programų projektų koncepcija. Programų ir atskirų jas sudarančių projektų koncepcijoje turi būti nustatytas ryšys tarp biudžeto finansuojamos veiklos ir šiuo finansavimu numatomų pasiekti išdirbių, rezultatų ir poveikių.

10.26. Vienu atveju Komisija atsižvelgė į vienos schemos koncepcijos problemas ir bent iš dalies pagerino kitos panašios schemos koncepciją. Dėl to, vykdam priemonės, skatinančias vaisių vartojimą mokyklose, nebebuvo nepatrauklumo naudos gavėjams ir balasto efekto problemų ⁽²⁴⁾, su kuriomis susidurta įgyvendinant panašaus pobūdžio pieno mokykloms schemą ⁽²⁵⁾. Tačiau Audito Rūmai ir vėl nustatė keletą 2011 m. audituotų finansavimo srautų koncepcijos trūkumų, kurie aprašyti tolesnėse dalyse.

10.27. Komisija per Jungtinių Tautų organizacijas skiria tam tikrą paramą nuo konfliktų nukentėjusioms šalims. Tačiau beveik visuose (18-je iš 19-os) Audito Rūmų audituotuose susitarimuose dėl įnašo nustatytas vienas ar keletas koncepcijos trūkumų, kaip antai nenustatyti pagrindiniai kriterijai, nekonkrečūs tikslai ar nepateikti rodikliai. Todėl nebuvo aišku, ką reikia pasiekti ir kaip gali būti įvertintas sėkmingas įvykdymas ⁽²⁶⁾.

10.26. Komisija mano, kad paskutine pieno mokykloms schemos peržiūra didžiąja dalimi atsižvelgta į Audito Rūmų pastabas, siekiant padidinti bendrą sistemos veiksmingumą.

10.27. Komisija pripažįsta projektų koncepcijos svarbą, bet mano, kad tik 2 iš 18 minėtų atvejų būta trūkumų, kurie galėjo turėti tiesioginės įtakos projekto rezultatams.

Komisija 2011 m. pradėjo naujus mokymus ir pateikė gaires, siekdama pagerinti projektų koncepciją, ir mano, kad šiomis priemonėmis iš esmės išsprendžiami Audito Rūmų iškelti klausimai.

Be to, Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje pripažįstama, kad net ir ypač sudėtingomis aplinkybėmis su JT įgyvendinami projektai nuo konfliktų nukentėjusiose šalyse duoda gerų rezultatų ir yra pakankamai tvarūs.

⁽²⁴⁾ Balasto efektas pasireiškia tuomet, kai priemonė pritaikoma paremti naudos gavėją, kuris ir be pagalbos būtų padaręs tą patį pasirinkimą.

⁽²⁵⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 10/2011 „Ar mokyklų aprūpinimo pienu ir vaisiais programos yra veiksmingos?“ 53 dalis (<http://eca.europa.eu>).

⁽²⁶⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 3/2011 „Nuo konfliktų nukentėjusiose šalyse per Jungtinių Tautų organizacijas skirstomų ES įnašų efektyvumas ir rezultatyvumas“ 23, 24 ir 48 dalys (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.28. Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) bendrosios išmokos schema buvo sumanyta skatinti ūkininkus reaguoti į rinkos poreikius ir remti aplinką tausojančią žemės ūkio praktiką. Tačiau schemas koncepcijoje yra prieštaravimas: nepaisant to, kad ji skirta prisidėti prie gyventojų pajamų, pats finansinės pagalbos skirstymo būdas nelabai leidžia atsižvelgti į konkrečias paramos gavėjų aplinkybes, ir todėl atskiriems ūkininkams skirtos subsidijos vis dar skirstomos daugiausia remiantis dirbamos žemės plotu, – dėl to didelė Bendrosios išmokos schemas paramos dalis vis dar skiriama dideliems ūkiams, kaip tai buvo taikant ankstesnę sistemą ⁽²⁷⁾.

10.29. Geografinių nuorodų (GN) schema: tai schema, kurios tikslas – saugoti pavadinimus, pagal kuriuos atpažįstami žemės ūkio produktai, kurių savybės, geras vardas ar kitos ypatybės iš esmės yra priskirtini jų geografini kilmėi (pvz., *Prosciutto di Parma*, *Bayerisches Bier* ir kt.). GN schemas sėkmė priklauso, be kita ko, nuo to, kaip ją naudoja gamintojai. Galimybių pritraukti daugiau gamintojų įstoti į GN schemą yra, ypač tose valstybėse narėse, kuriose GN schema mažai domimasi. Tačiau turimos priemonės ir taikomos procedūros neskatina šių gamintojų dalyvauti schemoje ⁽²⁸⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.28. Bendrosios išmokos schema (BIS) pasitvirtino kaip labai veiksminga priemonė teikiant pagrindinių pajamų paramą, kuri taip pat suteikia ūkininkui galimybę sprendimus dėl gamybos priimti remiantis rinkos ženklais. Taip yra dėl to, kad išmokos yra atsietos nuo gamybos ir netrukdo priimti sprendimų dėl gamybos. Kad galėtų gauti išmokas, paramos gavėjai, sklypai ir veiklos rūšys turi atitikti aiškias Tarybos reglamente nustatytas sąlygas, kurios dera su PPO taisyklėmis, t. y. nėra susijusios su gamybos veiksniais.

Nereikėtų manyti, kad didelių ūkių pagrindinių pajamų paramos poreikiai yra visada mažesni nei atitinkami kitų ūkių poreikiai, nes pajamos apskritai labai priklauso nuo produkcijos rūšių, sąnaudų ir produkcijos kainų, ūkyje naudojamos darbo jėgos ir t. t.

Teisių į išmokas vertė ir skaičius apskaičiuoti remiantis istoriniais referenciniais gamybos ir plotų dydžiais, siekiant užtikrinti sklandų perėjimą prie atsiejimo. Taigi dabartinis tiesioginių išmokų paskirstymas tarp ūkių paprasčiausiai rodo, kad žemės ūkio paskirties žemė ir žemės ūkio gamyba ES ūkiuose pasiskirsčiusi netolygiai.

Vis dėlto teisiniuose pasiūlymuose dėl BŽŪP po 2013 m. yra nagrinėjamas paramos perskirstymo tarp ūkininkų ir valstybių narių klausimas ir tai taip pat turėtų leisti tikslingiau teikti BIS pagalbą. Siekdama padidinti išlaidų kuriamą vertę ir kokybę Komisija pasiūlė patobulinti ir pridėti kai kuriuos kitus elementus – taip ji sprendžia kai kuriuos iš Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje dėl paramos perplanavimo ir tikslingesnio jos teikimo minimų klausimų.

10.29. Ši schema visų pirma yra intelektinės nuosavybės apsaugos schema. Sukurtos tinkamos teisinės priemonės ir gamintojams siūloma savanoriškai prisijungti prie schemas. Tą taip pat patvirtina akivaizdus gamintojų susidomėjimas schema – įregistruota daug produktų pavadinimų (daugiau nei 1 000), kurių rinkos vertė siekia 14,5 mlrd. EUR (2008 m.).

Valstybės narės, kurios į ES įstojo 2004 m., dar tik pradeda intensyviau taikyti schemą. Potencialiems paraiškų teikėjams pritraukti pradėtos įvairios iniciatyvos, įskaitant informacines kampanijas, prekybos mugės, temines tarptautines parodas ir (arba) paraiškų dėl geografinių nuorodų (saugomos kilmės vietos nuorodos arba saugomos geografinės nuorodos) teikėjams skirtas gaires.

⁽²⁷⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 5/2011 „Bendrosios išmokos schema (BIS): klausimai, kurie turi būti išspręsti siekiant pagerinti patikimą jos finansų valdymą“ 44 dalis (<http://eca.europa.eu>).

⁽²⁸⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 11/2011 „Ar geografinių nuorodų schema yra parengta ir valdoma taip, kad galėtų būti veiksminga?“ 61 dalis (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.30. Pagal bendrąją žuvininkystės politiką Komisija teikia paramą valstybėms narėms, kad šios sumažintų savo žvejybos laivynų pajėgumą, siekiant galutinio tikslo – išsaugoti žuvų išteklius. Konceptijos problemos mažina šios paramos veiksmingumą. Pavyzdžiui, taikant žvejybos laivų eksploatavimo nutraukimo programas, buvo menkai atsižvelgiama į tinkamumo ir atrankos kriterijus, – dėl to kai kurie žvejybos laivai buvo nurašyti į laužą, nepadarant jokio ar beveik jokio poveikio tiksliniams žuvų ištekliams ⁽²⁹⁾.

ES pridėtinė vertė: ES intervencijų pagrindas

10.31. Komisija apibrėžė ES pridėtinę vertę kaip „dėl ES intervencijos atsirandančią papildomą vertę, papildančią vertę, kurią pavyktų sukurti tik valstybės narės veiksmais“ ⁽³⁰⁾. Audito Rūmai jau anksčiau siūlė, kad formuluojant šio termino apibrėžtį būtina atsižvelgti į 10.2 langelyje išdėstytus principus ir rekomendavo išreikšti ES pridėtinės vertės sąvoką taip, kad ES politinės institucijos galėtų ja vadovautis rinkdamosi išlaidų prioritetus, ir kad tai turėtų būti įtvirtinta deramame politiniame pareiškime arba ES teisės aktuose ⁽³¹⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.30. Audito Rūmų analizuoti atvejai buvo peržiūrėti ir aptarti su valstybėmis narėmis. Prireikusias valstybės narės ėmėsi taisomųjų veiksmų, įskaitant neteisingai išmokėtų sumų susigrąžinimą.

10.31. Komisija pabrėžia, kad ES papildomos naudos sąvoka gali būti vartojama daugeliu įvairių aplinkybių, pavyzdžiui, per akademinius ES biudžeto svarstymus, nustatant konkrečių ES programų projektų atrankos tikslus ir (arba) kriterijus, finansinio reglamento nuostatose ir vertinant esamas programas, tačiau ji taip pat mano, kad politinio projekto papildoma nauda yra didesnė nei vien tik tai, kas išreiškiama skaičiais.

Vienas iš minėtų tarnybų darbinio dokumento tikslų – paaiškinti ES biudžeto papildomą naudą ir pateikti daug pavyzdžių, kaip tai praktiškai veikia valstybėse narėse, suteikiant ES sprendimus priimančioms organams gaires, kaip paskirstyti išlaidas atsižvelgiant į prioritetus.

Be to, per Komisijos poveikio vertinimo procesą politinius sprendimus priimančioms asmenims rengiami įrodymai, susiję su galimų politikos priemonių pranašumais ir trūkumais, vertinant galimą jų poveikį. Šis procesas taip pat susijęs su Komisijos pasiūlymų papildomos naudos nustatymu.

⁽²⁹⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 12/2011 „Ar ES priemonės padėjo pritaikyti žvejybos laivynų pajėgumą prie esamų žvejybos galimybių?“ 51–58 ir 76 dalys (<http://eca.europa.eu>).

⁽³⁰⁾ Komisijos tarnybų darbinio dokumento, ES biudžeto pridėtinė vertė, SEC(2011) 867 final, pridedamo prie dokumento „Europa 2020 biudžetas“, 1 skirsnio 1 punktą, COM(2011) 500 final.

⁽³¹⁾ Nuomonės Nr. 1/2010 „Europos Sąjungos biudžeto finansų valdymo gerinimas: rizikos ir iššūkiai“ 18 dalis (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.2 langelis

Audito Rūmų siūlomi ES pridėtinės vertės sąvoką pagrindžiantys principai:

- Išlaidos iš ES biudžeto, daromos Europos Sąjungoje, turi duoti aiškią ir matomą naudą Sąjungai ir jos piliečiams. Kadangi šito negalima būtų pasiekti lėšas naudojant vien tik nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmenimis, dėl siūlomo veiksmo masto ar padarinių to geriau siekti Sąjungos lygmeniu.
- Išlaidos, turinčios tarpvalstybinį visuomeniškai naudingą poveikį, ES veiksmui yra akivaizdžiai tinkamesnės nei ribotą geografinį poveikį turinčios išlaidos.
- Protingas išlaidų sutelkimas akivaizdžiai prisideda prie pridėtinės vertės tikslo.
- Atrankinis metodas taip pat leidžia padidinti ne Sąjungoje panaudojamų išlaidų, antai vystymo pagalbos išlaidų, pridėtinę vertę: pavyzdžiui, regionuose, dėl kurių yra pasaulio donorų pritarimas, dėmesį sutelkiant į vystymo pagalbos koordinavimą ir į veiklą, kurios atžvilgiu ES sukaupia patirtis yra ypač vertinga ⁽³²⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.2 langelis

Komisija mano, kad politinio projekto pridėtinė vertė turėtų būti pagrindinis kriterijus ES lygmens išlaidoms pagrįsti.

Rengdama pasiūlymus dėl 2007–2013 m. ES biudžeto Komisija patikrino siūlomų išlaidų papildomą naudą visose politikos srityse, naudodama tokius kriterijus:

- veiksmingumo – kai ES veiksmas yra vienintelė galimybė rezultatams pasiekti,
- efektyvumo – kai ES veiksmas teikia didžiausią ekonominę naudą,
- sąveikos – kai ES intervencija yra būtina veiksmams papildyti, skatinti ir daryti jiems įtaką.

Komisija parengė naują daugiamečių finansinę programą ir konkrečioms sektoriams skirtas priemones ir programas taip, kad:

- rezultatai galėtų būti geriau pasiekti išleidžiant lėšas ES lygmeniu,
- ES lygmens išlaidų nauda būtų akivaizdi,
- ES papildoma nauda būtų didelė,
- sutelkus išteklius ES lygmeniu būtų sukurta masto ekonomija ir gaunami geresni rezultatai.

Komisijos 2011 m. spalio mėn. komunikate „Pokyčių darbotvarkė“ ir paskesnėse 2012 m. gegužės 14 d. Tarybos išvadose rekomenduojama dėmesį labiau sutelkti į šalis, kurioms pagalbos reikia labiausiai, ir į nedidelį sektorių, kuriuose poveikis gali būti didžiausias, o ES papildoma nauda aiški, skaičių.

10.32. Audito Rūmai pabrėžė, kad išlaidų programos, kuriomis nekuriamą ES pridėtinę vertę, jau savaime vargu ar gali būti laikomos veiksmingu ir rezultatyviu ES mokesčių mokėtojų lėšų naudojimu ⁽³³⁾. Savo 2011 m. specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai pateikia pavyzdžių, kai sukurta ES pridėtinė vertė geriausiai atveju buvo abejotina:

- mažų ir vidutinių įmonių garantijų (MVĮG) priemonės ES pridėtinė vertė nebuvo įrodyta, kadangi šios priemonės taikymo rezultatai galėjo būti pasiekti ir finansuojant pagal nacionalines schemas ⁽³⁴⁾,

10.32. Komisija mano, kad išlaidų programų papildoma nauda turi būti įvertinama atsižvelgiant į nustatytus tikslus ir kriterijus, naudotus, kai buvo iš pradžių vertinama Komisijos pasiūlymų papildoma nauda (žr. 10.2 langelį).

- Į šią pastabą jau atsižvelgiama svarstant ir planuojant kitos kartos finansines priemones pagal daugiamečių finansinę programą po 2013 m., kurios vienas iš pagrindinių principų, galiojančių visoms siūlomoms priemonėms, – užtikrinti ES papildomą naudą.

⁽³²⁾ 2008 m. balandžio mėn. Europos Audito Rūmų atsakymo į Komisijos komunikatą „Pertvarkykime biudžetą ir pakeiskime Europą“ 8 dalis.

⁽³³⁾ Nuomonės Nr. 7/2011 9 dalis.

⁽³⁴⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 4/2011 „MVĮ garantijų priemonės auditas“ 104 dalis (<http://eca.europa.eu>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- ERPF bendrai finansuotų turizmo projektų atveju, nesant tinkamos tikslų nustatymo sistemos ir rezultatų stebėjimo pagal juos, buvo sunku įvertinti sukurtos ES pridėtinės vertės dydį ⁽³⁵⁾,
- išnagrinėję ES paramą, teikiamą nutraukti atominių elektrinių eksploataciją trijose valstybėse narėse, Audito Rūmai padarė išvadą, kad politikos teisinis pagrindas buvo palyginti bendro pobūdžio, ir rekomendavo, kad ES visus savo sprendimus dėl tolesnio finansavimo turėtų pagrįsti tokių intervencijų Europos pridėtinės vertės vertinimu ⁽³⁶⁾.

10.33. Pastarojo meto Audito Rūmų nuomonėse aptariami trūkumai Komisijai nustatant politikos tikslus rezultatų požiūriu – ką norima pasiekti ES finansavimu ⁽³⁷⁾. Aiškiai nežinant, kokių numatomų rezultatų siekiama, Komisijai ir toliau bus sunku pademonstruoti, kad išlaidomis sukuriamą ES pridėtinę vertę, taigi bus sunku suteikti patikinimą, kad lėšos buvo panaudotos veiksmingai ir efektyviai.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

10.34. Komisijos generalinių direktoratų metinių veiklos ataskaitų rengimo procedūra tobulėja. Palyginti su praėjusiais metais, pastebėta teigiamų pokyčių (10.7 dalis).

10.35. Problemiškas išlieka aktualumas, ypač vidinės tikslų ir rodiklių darnos, prasmingų kiekybinių tikslų nustatymo ir metinio pažangos vertinimo požiūriais. Kaip ir praėjusiais metais, Audito Rūmų vertinti trys generaliniai direktoratai savo metinių veiklos ataskaitų 1 dalyje nenagrinėjo ekonomiško ir efektyvumo (žr. 10.8–10.12 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- Komisija pažymi, kad Audito Rūmams atliekant veiklos auditą nustatytas didelis ištirtų turizmo projektų poveikis užimtumui.
- Komisija mano, kad programų ES papildoma nauda yra aiški – be jų būtų buvę itin sunku pasiekti bendrą tikslą, t. y. gerokai pagerinti ES atominių elektrinių saugumą ir padėti valstybėms narėms sušvelninti ankstyvo uždarymo poveikį.

2011 m. lapkričio 24 d. Komisija pasiūlė Tarybos reglamentą dėl Sąjungos paramos Bulgarijos, Lietuvos ir Slovakijos branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo pagalbos programoms (COM(2011) 783) 2014–2020 m. laikotarpiu. Kartu su pasiūlymu atliktas išsamus poveikio vertinimas, kurį atliekant taip pat įvertinta ES papildoma nauda.

10.33. Vienas iš pagrindinių Komisijos tikslų rengiant pasiūlymus dėl su strategija „Europa 2020“ susijusiais ilgalaikiais strateginiais Sąjungos tikslais, atsižvelgiant į ateinančiais septyneriais metais turimą biudžetą, – padidinti dėmesį veiklai ir rezultatams.

Atsižvelgiant į tai, visos į daugiametės finansinės programos pasiūlymą įtrauktos programos ir priemonės sukurtos taip, kad jų rezultatai ir poveikiu būtų ženkliai prisidedama prie pagrindinių ES politikos tikslų siekimo, pabrėžiant numatomus rezultatus ir veiklos uždavinių pasiekimą.

10.34. Komisija siekia nuolat gerinti atskaitomybės ataskaitų kokybę ir aiškumą.

10.35. Komisija patobulino 2011 m. MVA rengimui taikomas instrukcijas, atsižvelgiant į jų efektyvumą ir rezultatyvumą, ir paprašė, kad generaliniai direktoratai savanoriškai 3 dalyje pridėtų patikimo finansų valdymo rodiklius. Kai kurie generaliniai direktoratai 2011 m. atsižvelgė į šį prašymą.

⁽³⁵⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 6/2011 „Ar iš ERPF bendrai finansuoti turizmo projektai buvo veiksmingi?“ 46 dalis (<http://eca.europa.eu>).

⁽³⁶⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 16/2011 42 dalies b punktas.

⁽³⁷⁾ Nuomonės Nr. 7/2011 10 dalis ir Nuomonės Nr. 1/2012 8 ir 151 dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.36. DG AGRI ir DG REGIO metiniuose valdymo planuose nustatyti tikslai, rodikliai ir siekiniai buvo iš esmės tie patys, kurie buvo naudojami metinėse veiklos ataskaitose, ir iš principo buvo suderinti su praėjusiais metais. Tačiau tais atvejais, kai pakeitimai buvo daromi, jie ne visuomet buvo paaiškinti (žr. 10.13–10.16 dalis).

10.37. Dėl teisinių ribojimų ir praktinių suvaržymų sumažėjo generalinių direktoratų iš valstybių narių surinktos informacijos apie bendrai valdomas programas patikimumas. Buvo imtasi tam tikrų priemonių, skatinančių valstybes nares ateinančiu programavimo laikotarpiu teikti BSP fondams aktualius, palyginamus ir patikimus duomenis apie veiklos rezultatus, ir galbūt iš šios praktikos ateityje bus padarytos vertingos išvados. Be to, yra laiko pasirinkimo problema (žr. 10.17–10.18 dalis).

10.38. Savo 2011 m. specialiosiose ataskaitose trijų konkrečių analizuotų sričių atžvilgiu Audito Rūmai nustatė, kad:

- a) dažnai nėra kokybiško poreikių vertinimo, nors toks vertinimas yra būtinas, norint užtikrinti, kad ES lėšos būtų nukreipiamos į tas (geografines ar temines) sritis, kur jų labiausiai stokojama (10.22–10.24 dalys);
- b) esama programų koncepcijos trūkumų, kurie neigiamai veikia Komisijos gebėjimą nustatyti ES lėšų panaudojimo rezultatus ir poveikius ir apie juos pranešti (10.25–10.30 dalys);
- c) Komisijai nebus lengva pademonstruoti ES išlaidų ES pridėtinę vertę (10.31–10.33 dalys).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.36. Komisija sutinka, kad reikia paaiškinti pakeitimus, atliktus lyginant su ankstesnių metų metine veiklos ataskaita. Vis dėlto ji mano, kad pateikta pakankamai su tuo susijusios informacijos.

10.37. Komisija toliau intensyviau tikrins valstybių narių dabartiniu programavimo laikotarpiu teikiamų duomenų kokybę. Vis dėlto Komisija nemano, kad yra problemų dėl šių duomenų teikimo tinkamu laiku.

Atsižvelgiant į 7 metų programavimo laikotarpį, duomenys, kurie turimi praėjus 16 mėnesių po metų pabaigos, vis dar gali būti vertingi siekiant pakeisti programas, kurių veiklos rezultatai, kaip rodo duomenys, nepakankami (taip pat žr. atsakymą į 10.18 dalies pastabas).

10.38.

- a) Komisija sutinka, kad patikima poreikių analizė yra svarbi programos ciklo dalis, ir atidžiai analizuoja atvejus, kuriuose Audito Rūmai nustatė, kad neatlikta pakankama poreikių analizė.
- b) Komisija pripažįsta projektų koncepcijos svarbą, tačiau nesutinka su visais Audito Rūmų 10.25–10.30 dalyse minėtų atvejų vertinimais. Vis dėlto Komisija atidžiai analizuoja Audito Rūmų vertinimus ir, kai tinkama, pritaiko veiklos metodus, siekdama pagerinti projektų koncepciją.
- c) Rengdama būsimą daugiametę finansinę programą Komisija įgyvendino 2010 m. biudžeto peržiūroje išdėstytus principus, konkrečiai sutelkdama dėmesį į ES biudžeto papildomą naudą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

10.39. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2011 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja:

— **1 rekomendacija:** rengdama naujas išlaidų programas, Komisija turėtų stengtis savo veiklą orientuoti į rezultatus ir poveikius, kuriuos ji nori pasiekti. Jei rezultatų ir poveikių lengvai išmatuoti negalima, Komisija turėtų panaudoti rodiklius ir „SMART“ tikslais⁽³⁸⁾ pagrįstus riboženklis, kurie leistų įrodyti, jog jos veikla atitinka jos siekius.

— **2 rekomendacija:** Komisija turėtų dirbti su valstybėmis narėmis, siekiant pagerinti teikiamų duomenų kokybę ir jų pateikimą laiku. Konkrečiai ji turėtų deramai pasimokyti iš BSP fondų taikytų priemonių, skatinančių valstybes nares teikti labai kokybiškus duomenis apie veiklos rezultatus.

— **3 rekomendacija:** ateinančiu 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu Komisija turėtų pademonstruoti ir atsišaisyti, kaip ji užtikrina ES pridėtinę vertę.

10.39.

Komisija sutinka su Audito Rūmų rekomendacija ir, kaip minėta, jau ėmėsi veiksmų, kad išspręstų šį klausimą.

Rengdama būsimą daugiametę finansinę programą Komisija įgyvendino 2010 m. biudžeto peržiūroje išdėstytus principus, susijusius su:

- pagrindinių politikos prioritetų įgyvendinimu,
- ES papildoma nauda,
- dėmesiu poveikiui ir rezultatams,
- abipusės naudos Europos Sąjungoje siekiu.

Komisija sutinka, kad svarbu bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant pagerinti teikiamų duomenų kokybę ir jų pateikimą laiku. Atsižvelgdama į kartu su valstybėmis narėmis atliktais tikrinimo veiksmams siekiant patvirtinti elektroniniu būdu teikiamų rodiklių teisingumą, Komisija įsitikinusi, kad duomenų kokybė toliau gerės. Vis dėlto pagal esamame ir pasiūlytame būsimame reglamentuose nustatytas ataskaitų teikimo taisykles ankstesnių metų duomenys nebus turimi iki ateinančių metų balandžio mėnesio.

Visuose teisėkūros institucijai Komisijos pateiktuose specialiuose pasiūlymuose nustatyti bendri ir konkretūs tikslai, kurie, jei jie bus pasiekti, padės išlaikyti pasiūlytų finansinių priemonių ES papildomą naudą.

⁽³⁸⁾ Konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, svarbūs ir su laiku nuoroda. Žr. Audito Rūmų 2010 finansinių metų metinės ataskaitos 8.33 dalį.

